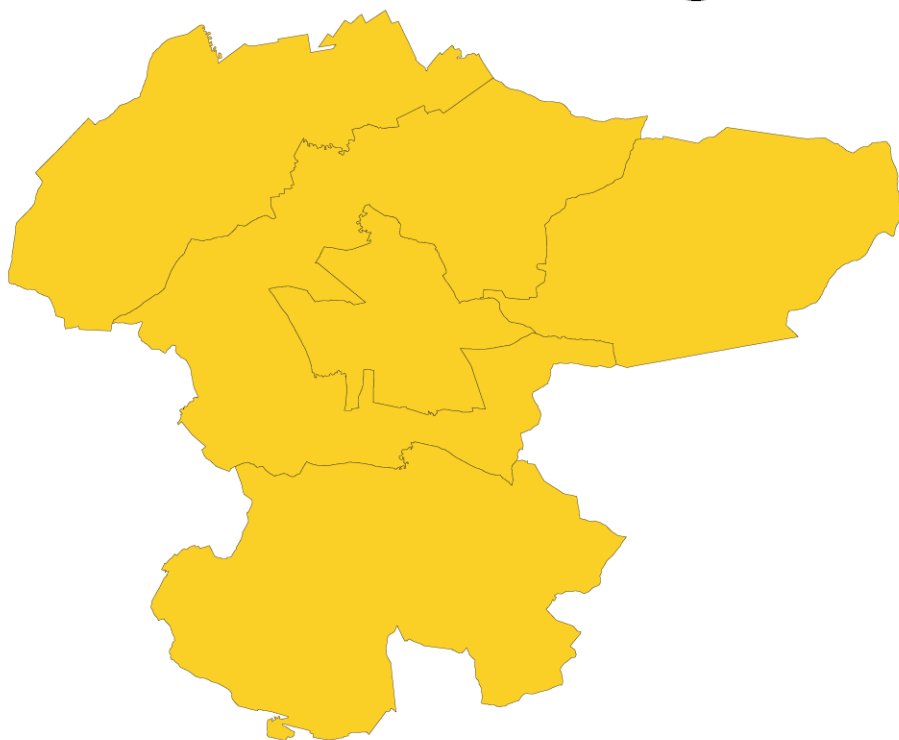


Raport diagnostyczny



Portret partnerstwa Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu



miasto i gmina
Izbica



miasto
Krasnystaw



gmina
Krasnystaw



gmina
Łopiennik
Górny



gmina
Siennica
Różana



powiat
krasnostawski

Raport diagnostyczny

Portret partnerstwa

**Miejski Obszar Funkcjonalny
Krasnegostawu**

Raport diagnostyczny

Portret Partnerstwa Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu (MOF Krasnegostawu)

Opracowanie

Związek Miast Polskich

Zespół autorski

Janusz Kardasiński, Grzegorz Godziek, Joanna Bobowska, Artur Szopa, Kamil Niklewicz

Kierownik projektu CWD

Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego Plus” poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 40 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla partnerstw gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego Plus” realizowany jest w okresie od kwietnia 2022 do czerwca 2023 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Skład Partnerstwa

1. Miasto Krasnystaw,
2. Powiat Krasnostawski,
3. Miasto i Gmina Izbica,
4. Gmina Krasnystaw,
5. Gmina Siennica Różana,
6. Gmina Łopiennik Górny.

Skład Rady Programowej ZIT (RPZ)

- | | |
|-------------------------------|---|
| 1. Robert Kościuk - | Burmistrz Krasnegostawu- Przewodniczący |
| 2. Jerzy Lewczuk - | Burmistrz miasta i gminy Izbica |
| 3. Edyta Gajowiak-Powroźnik - | Wójt gminy Krasnystaw |
| 4. Artur Sawa - | Wójt gminy Łopiennik Górny |
| 5. Leszek Proskura - | Wójt gminy Siennica Różana |

Skład Grupy Roboczej

- | | |
|---------------------------|---|
| 1. Joanna Sobstyl - | przedstawicielka miasta Krasnystaw- Koordynator GR |
| 2. Anna Pawelec - | przedstawicielka Powiatu Krasnostawskiego |
| 3. Grzegorz Suchodolski - | przedstawiciel miasta i gminy Izbica |
| 4. Iwona Solan- | przedstawicielka gminy Krasnystaw |
| 5. Monika Zaj - | przedstawicielka gminy Łopiennik Górny |
| 6. Dariusz Turzyniecki - | przedstawiciel gminy Siennica Różana |

Spis treści

| | | |
|-------|--|----|
| 1 | Wstęp | 9 |
| 1.1 | Metodologia prac | 9 |
| 2 | Charakterystyka partnerstwa | 13 |
| 2.1 | Delimitacja obszaru funkcjonalnego w strukturze przestrzennej województwa..... | 19 |
| 3 | Portret obszaru partnerstwa – diagnoza elementarna na podstawie danych statystycznych, badań ilościowych i jakościowych | 27 |
| 3.1 | Diagnoza sytuacji społecznej | 27 |
| 3.1.1 | Procesy demograficzne | 27 |
| 3.1.2 | Dostęp do usług publicznych i ich jakość | 34 |
| 3.1.3 | Aktywność i integracja społeczna mieszkańców | 40 |
| 3.1.4 | Warunki zamieszkiwania, wyposażenie w infrastrukturę techniczną | 50 |
| 3.1.5 | Bezpieczeństwo | 51 |
| 3.1.6 | Syntetyczne wnioski z analizy sytuacji społecznej | 55 |
| 3.2 | Diagnoza sytuacji gospodarczej | 57 |
| 3.2.1 | Rynek pracy, potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki..... | 62 |
| 3.2.2 | Otoczenie biznesu | 71 |
| 3.2.3 | Finanse, polityka podatkowa i inwestycyjna, środki zewnętrzne | 71 |
| 3.2.4 | Wsparcie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy na terenie MOF Krasnegostawu..... | 76 |
| 3.2.5 | Sytuacja materialna mieszkańców | 77 |
| 3.2.6 | Syntetyczne wnioski z analizy sytuacji gospodarczej | 82 |
| 3.3 | Diagnoza sytuacji przestrzennej | 84 |
| 3.3.1 | Uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia partnerstwa w regionie/kraju 86 | |
| 3.3.2 | Środowisko przyrodnicze – zasoby i przyrodnicze uwarunkowania rozwoju | 89 |
| 3.3.3 | Zabytki i krajobraz kulturowy | 94 |
| 3.3.4 | Gospodarka | 97 |
| 3.3.5 | Komunikacja i transport w tym aspekty zrównoważonej mobilności..... | 99 |

| | | |
|-------|--|-----|
| 3.3.6 | Infrastruktura techniczna i OZE..... | 107 |
| 3.3.7 | Syntetyczne wnioski z analizy sytuacji przestrzennej | 112 |
| 3.4 | Uzupełnienie diagnozy wymiarów społecznego, gospodarczego i przestrzennego - Ogólny Wskaźnik Rozwoju Partnerstwa..... | 114 |
| 3.5 | Zdolność instytucjonalna partnerstwa | 116 |
| 3.5.1 | Wsparcie rozwoju innowacyjności w obszarach miejskich | 119 |
| 3.6 | Wyniki badań mieszkańców, młodzieży i przedsiębiorców..... | 120 |
| 3.7 | Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa oraz określenie wiodących funkcji na obszarze | 120 |
| 4 | Analiza potencjałów, barier i potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa | 128 |
| 4.1 | Potencjał obszaru partnerstwa..... | 128 |
| 4.2 | Kluczowe problemy i potrzeby rozwojowe | 133 |
| 4.2.1 | Problemy społeczne | 133 |
| 4.2.2 | Problemy obszaru gospodarczego | 135 |
| 4.2.3 | Problemy obszaru środowiskowo-przestrzennego..... | 136 |
| 4.3 | Czynniki rozwoju (analiza SWOT) | 138 |
| 4.3.1 | Czynniki endogeniczne (wewnętrzne) | 138 |
| 4.3.2 | Uwarunkowania zewnętrzne | 140 |
| 5 | Wnioski i podsumowanie – kluczowe wyzwania i kierunki rozwoju..... | 142 |



1 Wstęp

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie syntetycznej diagnozy społeczno-gospodarczej Partnerstwa Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu z zachowaniem przestrzennych uwarunkowań środowiskowo-infrastrukturalnych oraz identyfikuje główne kierunki rozwojowe, będące podstawą jego konkurencyjności.

Dokument został opracowany w ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego Plus na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przez ekspertów Związku Miast Polskich we współpracy z Radą Programową ZIT oraz Grupą Roboczą MOF Krasnegostawu.

Partnerstwo Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu (MOF Krasnegostawu) stanowi sześć jednostek samorządu terytorialnego: samorząd Powiatu Krasnostawskiego, Miasto Krasnystaw, Miasto i Gmina Izbica, Gmina Krasnystaw, Gmina Siennica Różana, Gmina Łopiennik Górny. Miasto Krasnystaw pełni funkcję ośrodka rdzeniowego, Miasto i Gmina Izbica ma charakter gminy miejsko-wiejskiej zaś gminy Krasnystaw, Siennica Różana i Łopiennik Górny to gminy wiejskie. Łączna powierzchnia partnerstwa wynosi 535,81 km², zaś obszar ten zamieszkuje około 42 300 osób.

Celem dokumentu jest ukazanie problemów Partnerstwa ograniczających jego rozwój oraz zidentyfikowanie potencjałów wewnętrznych będących podstawą dla ukierunkowania rozwoju. Diagnoza jest dokumentem identyfikującym kluczowe bariery hamujące rozwój społeczno-gospodarczy Partnerstwa, jednocześnie otwierającym pracę nad dokumentem określającym możliwe kierunki rozwojowe, poprawę jakości życia jej mieszkańców, a także wzrost konkurencyjności Partnerów.

1.1 Metodologia prac

Przedmiotowy dokument jest wynikiem prac Zespołu Autorskiego opracowującego „Raport diagnostyczny partnerstwa MOF Krasnegostawu”. Prace diagnostyczne, analityczne i badawcze trwały od maja 2022 roku do września 2022 roku obejmując szeroki obszar zagadnień, zasobów własnych Partnerstwa oraz Związku Miast Polskich, źródeł: danych, informacji i dokumentów, z wykorzystaniem specjalnie dedykowanych temu procesowi narzędzi badawczych i analitycznych.

Diagnoza opracowana została w oparciu o zasób źródeł zastanych (tzw. wtórnych) i wywołanych (tzw. pierwotnych) z wykorzystaniem dedykowanych narzędzi badawczych i analitycznych. **Pełen zbiór obejmował niżej wymienione kategorie:**

1. **Dostępne publicznie lub dostarczone przez Partnerów dokumenty, dane i informacje** statystyczne, analityczne i strategiczne. Kryterium ich wykorzystania były aktualność oraz związek merytoryczny z podejmowaną problematyką raportu. W ramach zadania szczególną uwagę poświęcono strategicznym dokumentom jst tworzącym MOF Krasnegostawu oraz strategiom wyższego rzędu tj. „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030” i „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”.
2. **Monitor Rozwoju Lokalnego, monitorrozwaju.pl (MRL)** – specjalistyczne narzędzie analityczne Związku Miast Polskich wykorzystujące w szczególności dane Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Związku Miast Polskich. Szczególnie przydatne dla opracowania niniejszego dokumentu były niżej wymienione serwisy MRL analitycznie przetwarzające dane ww. instytucji:
3. www.partnerstwa.monitorrozwaju.pl- serwis umożliwia analizę potencjału rozwoju partnerstwa i gmin partnerstwa oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych bezwzględnych oraz względnych (w grupach porównawczych).
4. www.gminy.monitorrozwaju.pl- serwis umożliwia analizę potencjału rozwoju gmin oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych.
5. www.analizy.monitorrozwaju.pl- serwis umożliwia analizę potencjału rozwoju gmin oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych.
6. Kompatybilny z systemem MRL II **zasób kartograficzny** – analizy i prezentacje danych w formie kartogramów, map i ikonografik dedykowany partnerstwom.
7. **Bank Danych Lokalnych** – dostępne publicznie narzędzie publikujące dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.
8. **Zestaw badań ankietowych** przeprowadzonych z wykorzystaniem potencjału ludzkiego i technicznego Związku Miast Polskich metodą CAWI (**Computer Assisted Web Interview**). Badania prowadzone za pomocą ankiety elektronicznej do samodzielnego wypełniania przez respondenta przez Internet. Badaniami objęte zostały wybrane kluczowe grupy społeczne i obszary problemowe partnerstwa:
 - **badanie młodzieży** - badaniem objęto uczniów klas maturalnych szkół ponadpodstawowych. Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej próbie 91 respondentów.
 - **badanie mieszkańców** - badanie zostało przeprowadzone na przypadkowej próbie 294 respondentów.

- **badanie przedsiębiorców** - zaproszenie do wzięcia udziału w badaniu zostało rozesłane przez członków GR do bardzo szerokiego kręgu przedsiębiorców. W badaniu udział wzięło 11 przedsiębiorców.
9. **Dodatkowe narzędzia analityczne i badawcze dedykowane pogłębieniu informacji:**
- **Analiza Matrycy Przepływu Usług Społecznych.** Analiza obejmowała identyfikację eksportu oraz importu kluczowych usług, których konsumentami są mieszkańcy MOF Krasnegostawu zarówno wewnątrz obszaru Partnerstwa jak i poza jego granicami. Analizę przeprowadzono trój etapowo. W pierwszym etapie zebrano deklaracje mieszkańców co do miejsc korzystania z poszczególnych usług i w ten sposób uzyskano wyniki wstępne. Następnie wykorzystując tak zgromadzony zasób przeprowadzono w każdej z jst metodą ekspercką (wykorzystując wiedzę ekspertów każdej z jst) weryfikację wyników wstępnych otrzymując ostateczne wyniki dla każdej jst. W ostatnim etapie wykorzystując potencjał ludzki i techniczny dokonano agregacji wyników ostatecznych jst otrzymując ostateczne wyniki całego Partnerstwa i końcowy kształt Matrycy Przepływu Usług.
 - **Identyfikacja zasobów i produktów.** Zadanie zrealizowano w trakcie sekwencji Warsztatów online i warsztatu stacjonarnego przeprowadzonych z Członkami Rady Programowej ZIT oraz Grupą Roboczą MOF Krasnegostawu.
 - **Identyfikacja interesariuszy.** Zadanie wykonano poprzez stworzenie szerokiej listy interesariuszy, selekcję kluczowych interesariuszy oraz zaproszenie kluczowych interesariuszy do udziału w pracach.
 - **Cykliczne spotkania Grupy Roboczej MOF Krasnegostawu.** Miały one charakter cotygodniowych spotkań w trybie online służących m.in. takim zagadnieniom jak: wprowadzenie w zakres tematyki diagnozy, usystematyzowanie potrzeb w zakresie gromadzenia zasobów informacyjnych, prezentacji perspektywy rozwojowej każdej z jst tworzących MOF Krasnegostawu oraz bieżącej wymianie informacji i koordynacji prac.
 - **Matryca potencjałów, barier i kierunków interwencji opracowana w ramach warsztatów z udziałem Rady Programowej ZIT i Grupy Roboczej MOF Krasnegostawu.** Celem wykonania matrycy było zidentyfikowanie możliwych do wykorzystania na potrzeby strategicznego rozwoju istniejących potencjałów Partnerstwa, identyfikacja barier rozwoju oraz wskazanie kluczowych problemów, potrzeb rozwojowych i wyzwań stojących przed Partnerstwem.

W niektórych przypadkach ze względu na brak dostępności konkretnej kategorii danych statystycznych obejmujących wyłącznie jst MOF Krasnegostawu analizowano w tej kategorii dostępne dane statystyczne dla całego Powiatu Krasnostawskiego (dane powiatowe) uznając przedmiotowe dane za reprezentatywne dla MOF. Ze względu na konieczność zachowania porównywalności analizowanych obszarów oraz brak części danych statystycznych dla roku 2021 w szczegółowych analizach uwzględniano stan statystyk na rok 2020. W analizie obszaru społecznego dotyczącej sytuacji demograficznej, ze względu na długość cyklu pokoleniowego, który jest właściwy dla ukazania trendów demograficznych analizowano zachodzące zmiany na przestrzeni 10 lat. W pozostałych zakresach dynamika świadcząca o pozytywnych lub negatywnych kierunkach zmian analizowana była w okresach pięcioletnich. Analiza okresów dłuższych niż 5 lat mogłaby prowadzić do uzyskania zafałszowanego obrazu, ponieważ dla szeregu zmian, które zaszły w Polsce (gospodarka, edukacja, bezpieczeństwo, środowisko naturalne, ochrona zdrowia, etc.) istotne znaczenie miało wykorzystanie środków finansowych z budżetu UE 2007 – 2013. Porównywanie stanu aktualnego z okresem sprzed ww. zmian mogłoby nie oddawać tego co dzieje się w analizowanych obszarach aktualnie, a jedynie to jakie zmiany zaszły w stosunku do stanu sprzed 10 lat. Dodatkowo cykle zmian zachodzących w gospodarce są cyklami porównywalnymi z cyklem inwestycyjnym, który wynosi właśnie 5 lat, dlatego przyjęto do analizy dynamiki w takim właśnie okresie.

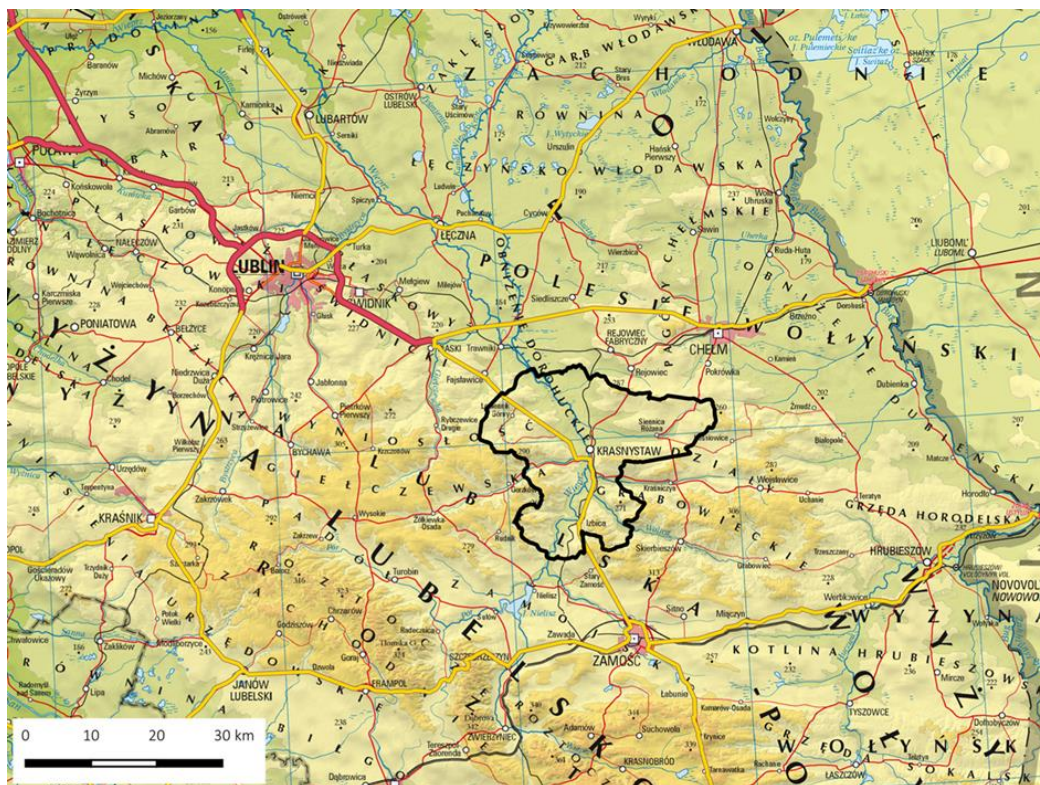
Raport diagnostyczny uwzględniał w procesie jego powstawania udział ineteresariuszy. Elementem uspołecznienia diagnozy było przeprowadzenie badań społecznych i uwzględnienie otrzymanych wyników badań kluczowych grup społeczeństwa MOF tj. młodzieży, dorosłych mieszkańców i przedsiębiorców. Następnie projekt raportu diagnostycznego został przekazany za pośrednictwem Grupy Roboczej kluczowym interesariuszom zidentyfikowanym na wcześniejszych etapach pracy a otrzymane od interesariuszy informacje zwrotne zostały poddane wnikliwej analizie.

2 Charakterystyka partnerstwa

Terytorium Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu wyznaczają granice 5 jednostek samorządu terytorialnego: Miasto Krasnystaw, Miasto i Gmina Izbica, Gmina Krasnystaw, Gmina Siennica Różana i Gmina Łopiennik Górny. Dodatkowo w sierpniu 2022 r. podjęto decyzję o włączeniu Powiatu Krasnostawskiego w skład MOF Krasnegostawu. Członkostwo Powiatu ma charakter aktywnego partnerstwa organu administracji publicznej, ale nie zmienia ono wyżej opisanego terytorium.

Partnerstwo położone jest na terenie Wyżyny Lubelskiej, w południowym obszarze rolniczym Województwa Lubelskiego. Na obszarze MOF Krasnegostawu znajdują się dwa miasta: Krasnystaw jako ośrodek rdzeniowy oraz Izbica, która ma charakter gminy miejsko wiejskiej. Pozostali Partnerzy to gminy o charakterze wiejskim, dlatego też zdecydowaną częścią jego terytorium stanowią obszary wiejskie, na których poza wymienionymi dwoma małymi miastami: Krasnystaw i Izbica funkcjonują łącznie 74 wsie i 87 sołectw.

Ryc. 1. Położenie Partnerstwa



Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

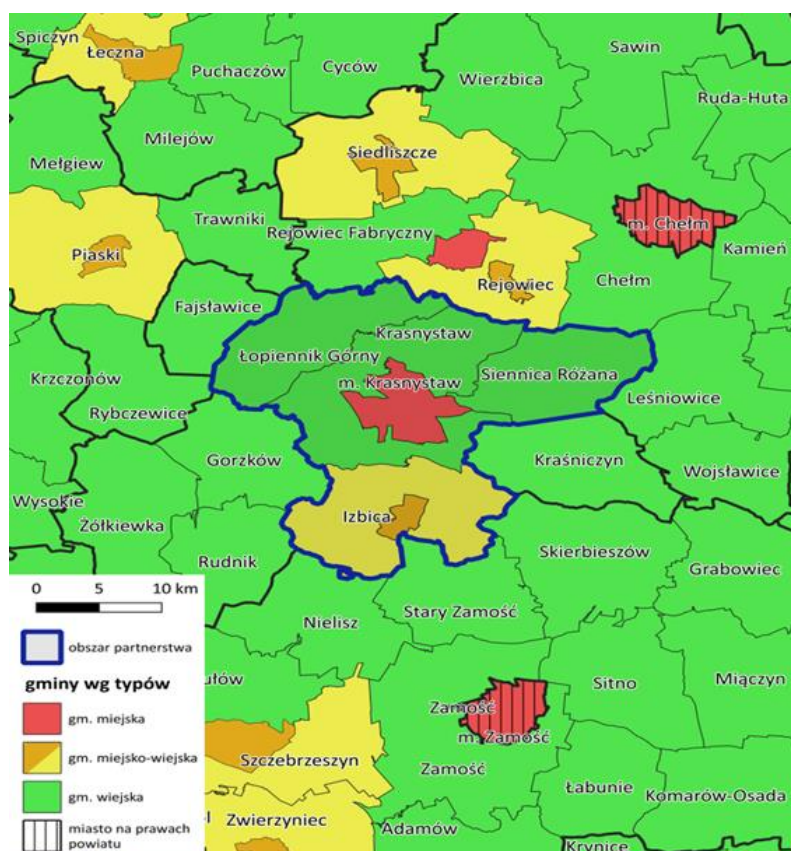
Podstawowe informacje o partnerstwie

W skład MOF Krasnegostawu wchodzi 6 jednostek samorządu terytorialnego:

- Miasto Krasnystaw- Lider,
- Miasto i Gmina Izbica (gmina miejsko-wiejska),
- Gmina Krasnystaw (gmina wiejska),
- Gmina Siennica Różana (gmina wiejska),
- Gmina Łopiennik Górny (gmina wiejska),
- Powiat Krasnostawski.

Partnerstwo jest częścią Województwa Lubelskiego, którego łączna powierzchnia wynosi 25 122 km² zaś powierzchnia obszaru Partnerstwa zajmuje 535 km² co stanowi 2,13% całości powierzchni województwa. Największą powierzchnię w partnerstwie zajmuje Gmina Wiejska Krasnystaw zaś najmniejszą ośrodek rdzeniowy Miasto Krasnystaw. Ośrodek rdzeniowy Partnerstwa położony jest około 55 km na południowy wschód od Lublina - stolicy regionu, około 33 km od Zamościa, który jest jednym z miast subregionalnych. Krasnystaw dzieli 56 km od przejścia granicznego w Dorohusku i 83 km od drugiego przejścia w Hrebennem. Oba to przejścia z Ukrainą.

Ryc. 2. Gminy Partnerstwa według typów



Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowego Rejestru Granic

Tabela 1. Struktura powierzchni MOF Krasnegostawu

| jst | Powierzchnia | | Struktura |
|-----------------------|-----------------|------------------|-------------|
| | km ² | ha | |
| Miasto Krasnystaw | 42,13 | 4 213,00 | 7,86% |
| Miasto i Gmina Izbica | 138,27 | 13 827,00 | 25,81% |
| Gmina Krasnystaw | 150,82 | 15 082,00 | 28,15% |
| Gmina Siennica Różana | 98,40 | 9 840,00 | 18,36% |
| Gmina Łopiennik Górny | 106,19 | 10 619,00 | 19,82% |
| RAZEM | 535,81 | 53 581,00 | 100% |

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych

Odwrotnie przedstawia się struktura liczby ludności ogółem: 42,90% ludności całego Obszaru Funkcjonalnego zamieszkuje ośrodek rdzeniowy tj. Miasto Krasnystaw.

Najmniejszą liczbę ludności mają gminy wiejskie: Siennica Różana i Łopiennik Górny - odpowiednio: 9,62% i 9,06%.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w podziale na płeć

| jst | Liczba mieszkańców | | | Struktura |
|-----------------------|--------------------|---------------|---------------|----------------|
| | Kobiety | Mężczyźni | Ogółem | |
| Miasto Krasnystaw | 9 537 | 8 632 | 1 8169 | 42,90% |
| Miasto i Gmina Izbica | 3 953 | 3 983 | 7 936 | 18,74% |
| Gmina Krasnystaw | 4 269 | 4 070 | 8 339 | 19,69% |
| Gmina Siennica Różana | 2 079 | 1 995 | 4 074 | 9,62% |
| Gmina Łopiennik Górny | 1 956 | 1 881 | 3 837 | 9,06% |
| RAZEM | 21 794 | 20 561 | 42 355 | 100,00% |

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych

Zestawienie powierzchni i liczby ludności daje obraz znaczącej dysproporcji najgęściej zaludnionego terenu Obszaru Funkcjonalnego, którym jest Miasto Krasnystaw ze wskaźnikiem gęstości zaludnienia większym od pozostałych Partnerów w przedziale od kilku do kilkunastu razy. Dysproporcja jest tak wielka, iż wszyscy pozostali partnerzy osiągają wskaźnik gęstości zaludnienia poniżej poziomu tego wskaźnika dla całego partnerstwa.

Tabela 3. Gęstość zaludnienia MOF Krasnegostawu

| jst | Gęstość zaludnienia (os./km²) |
|------------------------------|---|
| Miasto Krasnystaw | 431,26 |
| Miasto i Gmina Izbica | 57,39 |
| Gmina Krasnystaw | 55,29 |
| Gmina Siennica Różana | 41,40 |
| Gmina Łopiennik Górny | 35,62 |
| MOF Krasnegostawu | 78,95 |

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych

Wielkość wskaźnika ośrodka rdzeniowego jest większa zarówno od wskaźnika dla kraju, który wynosi 123 os./km², jak i wskaźnika dla regionu (woj. Lubelskie), który wynosi 84 os./km². Natomiast gęstość zaludnienia całego obszaru Partnerstwa wynosi 78,95 os./km² i jest ona mniejsza zarówno od gęstości w skali kraju, jak i gęstości regionu.

Większość mieszkańców MOF zamieszkuje tereny wiejskie.

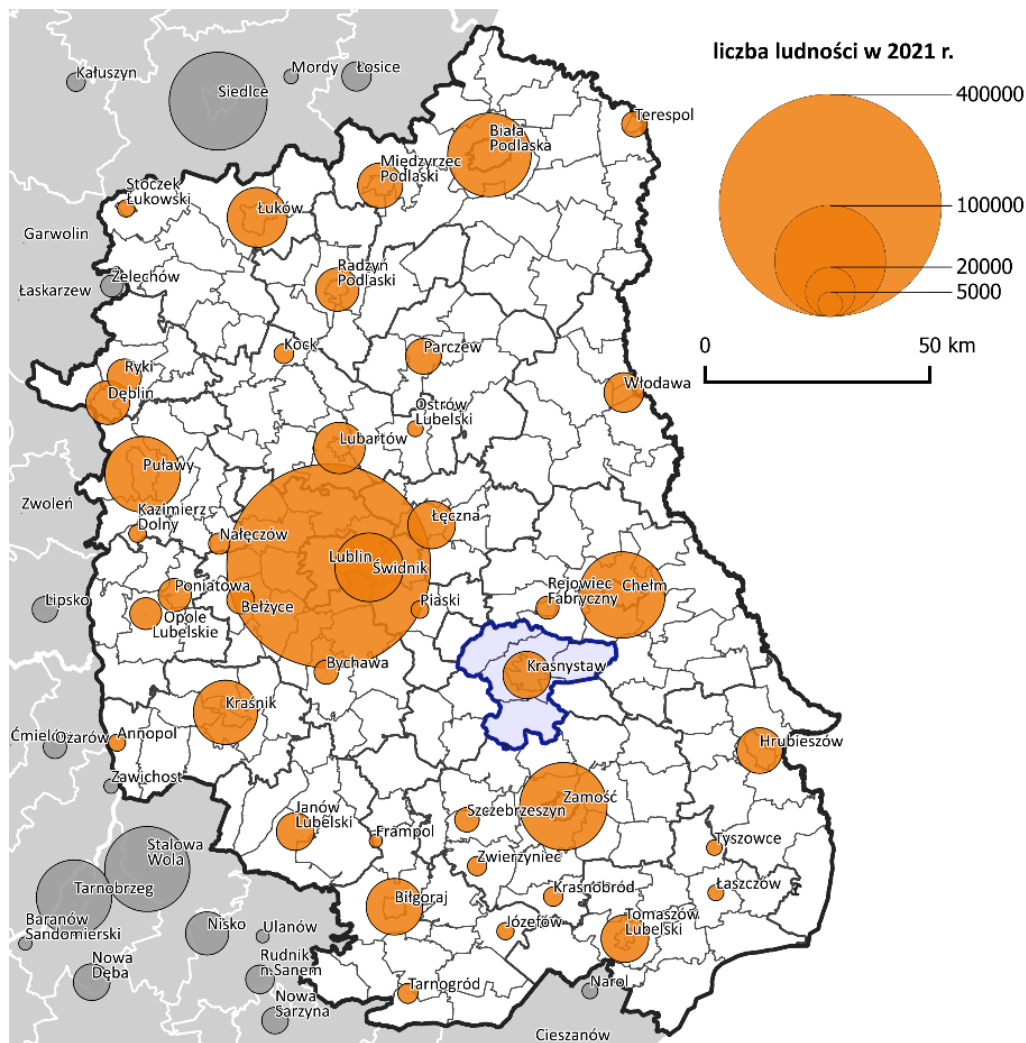
Tabela 4. Współczynnik urbanizacji MOF Krasnegostawu

| jst | Liczba mieszkańców | |
|---------------------------------|--------------------|-----------------|
| | Tereny miejskie | Tereny wiejskie |
| Miasto Krasnystaw | 18 169 | |
| Miasto i Gmina Izbica | 1 612 | 6 399 |
| Gmina Krasnystaw | | 7 458 |
| Gmina Siennica Różana | | 8 339 |
| Gmina Łopiennik Górny | | 3 837 |
| Współczynnik Urbanizacji | 43,18% | |

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych

Współczynnik urbanizacji obszaru o wartości 43,18% jest niższy od współczynnika dla całego Województwa Lubelskiego (46,5%) i znacząco niższy od współczynnika dla Polski, którego wartość sięga blisko 61%.

Ryc. 3. Obraz MOF Krasnegostawu na tle regionu



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl.

Teren Partnerstwa jest stosunkowo słabo zalesiony. Lasy pokrywają 10 119,99 ha powierzchni MOF. Powoduje to, iż wskaźnik lesistości całego obszaru osiąga poziom 19% i jest to wskaźnik mniejszy zarówno od wskaźnika dla całego kraju, który wynosi 29,5%, jak i regionu, który wynosi 23,3%.

Tabela 5. Współczynnik lesistości MOF Krasnegostawu

| jst | Powierzchnia lasów | Lesistość | Struktura |
|------------------------------|--------------------|---------------|-------------|
| | ha | % | (%) |
| Miasto Krasnystaw | 379,70 | 9,00% | 4,00% |
| Miasto i Gmina Izbica | 2 583,51 | 19,00% | 26,00% |
| Gmina Krasnystaw | 2 730,84 | 18,00% | 27,00% |
| Gmina Siennica Różana | 2 163,15 | 22,00% | 21,00% |
| Gmina Łopiennik Górny | 2 262,79 | 21,00% | 22,00% |
| MOF Krasnegostawu | 10 119,99 | 19,00% | 100% |

Źródło: GUS- Bank Danych Lokalnych

Pomimo tego, iż wskaźnik lesistości w dwóch z pięciu gmin jest wyższy od wskaźnika dla regionu każdy z Partnerów osiąga wskaźnik lesistości niższy od wskaźnika dla kraju.

Na terenie MOF Krasnegostawu występują dwa poziomy wodonośne: czwartorzędowy i kredowy, który stanowi główne źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na terenie Partnerstwa występują również wody powierzchniowe oraz źródłowe.

Wstępny zarys obrazu Partnerstwa dopełnia jego bogactwo kulturowe. Lubelszczyzna jako obszar pogranicza, a co za tym idzie różnorodnych etnicznie i narodowościowo siedlisk ludności, stanowi dzisiaj bogaty zasób dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnego, jak i wymiaru niematerialnego. Partnerstwo wraz ze swoją architekturą, kulturą krajobrazu oraz tradycjami i zwyczajami pozostaje częścią tego zasobu.

2.1 Delimitacja obszaru funkcjonalnego w strukturze przestrzennej województwa

Miejski Obszaru Funkcjonalny Krasnegostawu (MOF Krasnegostawu) został wskazany jako obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych

terenów, posiadających wspólne uwarunkowania i przewidywane jednolite cele rozwoju w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku” (SRWL) przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego nr XXIV/406/2021 z dnia 29.03.2021 r.

Warto nadmienić, iż w dokumencie „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” z roku 2015 dostrzeżono Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnystaw Plus jako wartościowy przykład oddolnej inicjatywy i współpracy na szczeblu lokalnym. Jego zakres terytorialny obejmował tylko trzy gminy: Miasto Krasnystaw, Gminę Wiejską Krasnystaw i Gminę Wiejską Siennica Różana. Jednakże ww. uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego utworzony został Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu, który jest nowym organizmem nie będącym ani następstwem prawnym ani też kontynuacją funkcjonalną celów i programowania przestrzennego poprzedniego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnystaw Plus.

Terytorialny wymiar polityki rozwoju przejawia się w programowaniu rozwoju i podejmowaniu działań w stosunku do obszarów strategicznej interwencji wskazanych co do rodzaju i określeniu wstępnej delimitacji na poziomie średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”, do których odnoszą się strategie wojewódzkie. W efekcie sformułowania i uchwalenia „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030” zakres terytorialny MOF Krasnegostawu został wyznaczony jako obszar pięciu jednostek samorządu terytorialnego (jst): Miasto Krasnystaw – jako ośrodek rdzeniowy, gminy wiejskie Krasnystaw, Siennica Różana, Łopiennik Górny i Izbica – jako strefa zewnętrzna MOF. W wyniku tak sformułowanego dokumentu strategicznego ww. jst w dniu 04.03.2021 r. podpisały „List Intencyjny wyrażający wolę współpracy w ramach Partnerstwa”. W okresie pomiędzy 25.03.2021 r. a 28.05.2021 r. wszystkie jst wchodzące w skład MOF Krasnegostawu uzyskały zgody poszczególnych rad gmin na zinstytucjonalizowanie Partnerstwa w formie porozumienia międzygminnego, w następstwie czego w dniu 02.07.2021 r. zawarto „Porozumienie Międzygminne nr 1/2021 o współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego MOF Krasnystaw” służące opracowaniu i realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Planu Działań ZIT. Dodatkowo 11.07.2022 r. na posiedzeniu Rady Programowej ZIT na wniosek Powiatu Krasnostawskiego w sprawie przystąpienia Powiatu Krasnostawskiego do współpracy w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Krasnystaw Rada Programowa podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie Powiatu Krasnostawskiego do Partnerstwa Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu.

Na potrzeby definiowania regionalnej polityki rozwoju przeprowadzona została analiza kryterialna, której celem była weryfikacja delimitacji MOF ośrodka wojewódzkiego oraz wyznaczenie MOF ośrodków subregionalnych i lokalnych. Na potrzeby przedmiotowej analizy wykorzystano tę samą metodę opierając ją na danych aktualnych. Analizę oparto na badaniu następujących wskaźników:

- **kryteria podstawowe** określające natężenie zjawisk społeczno-gospodarczych (na podstawie publicznie dostępnych danych statystycznych):
 - liczba dojeżdżających do pracy do miejskiego ośrodka rdzeniowego,
 - saldo migracji wewnętrznych,
 - udział pracujących poza rolnictwem,
 - liczba podmiotów gospodarczych,
 - liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną,
 - gęstość zaludnienia (z wyłączeniem terenów leśnych),
 - zameldowania na pobyt stały,
 - liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1 000 mieszkańców,
- **kryteria uzupełniające** identyfikujące występowanie określonych procesów lub elementów zagospodarowania wpływających na kształtowanie przestrzeni procesy suburbanizacji i semiurbanizacji (zasięg zjawiska):
 - zasięgi komunikacji miejskiej rdzenia MOF,
 - natężenie ruchu na głównych powiązaniach komunikacyjnych (drogach krajowych i wojewódzkich) ośrodka rdzeniowego,
 - lokalizacja istniejących lub planowanych obwodnic rdzenia MOF.

Analiza kryterialna była punktem wyjścia do przeprowadzenia procesu konsultacji z przedstawicielami miast, które pełnią rolę ośrodków rdzeniowych MOF. Wynikiem procesu konsultacji było ostateczne określenie zasięgu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych w tym Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu, który został utworzony z ośrodka rdzeniowego będącego miastem średnim tracącym swoje funkcje oraz pozostałych jst wykazujących cechy gmin zmarginalizowanych. Tak utworzony MOF został objęty szczególnym wsparciem w ramach Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 poprzez włączenie go do obszarów strategicznej interwencji obejmujących:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast (MOF),
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych.

W ramach ich delimitacji określa się:

- terytorium (subregion), na którym samorząd Województwa Lubelskiego zakłada zastosowanie mechanizmów terytorialnych,
- tematyczne obszary planowanej interwencji z uwzględnieniem wsparcia z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego,
- przedsięwzięcia flagowe, szczególnie istotne dla wykorzystania potencjałów rozwojowych poszczególnych subregionów funkcjonalnych, stanowiące katalog otwarty obejmujący zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub Sejmik Województwa Lubelskiego i Zarząd Województwa Lubelskiego, w tym przede wszystkim:
 - przedsięwzięcia wpływające na poprawę dostępności komunikacyjnej subregionów funkcjonalnych,
 - przedsięwzięcia wpływające na kształtowanie struktury gospodarczej subregionów funkcjonalnych.

W wymiarze strategicznym dla MOF Krasnegostawu oznaczało to przede wszystkim zdeterminowanie planowanego zakresu wsparcia w ramach instrumentów terytorialnych a także wskazanie wybranych (spośród wszystkich wskazanych w SRWL 2030) kierunków działań oraz przedsięwzięć o szczególnym znaczeniu dla obszaru funkcjonalnego.

Wymiar operacyjny delimitacji polega na wskazaniu MOF Krasnegostawu jako obszaru właściwego do zastosowania zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Głównym celem zastosowania ZIT jest wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych zarówno pomiędzy miastami tak aby wykorzystać komplementarność regionalnego systemu miejskiego i umożliwić czerpanie korzyści z rozwoju większych ośrodków oraz pomiędzy miastami a otaczającymi je obszarami dzięki czemu zapewniony zostanie efektywny dostęp do rynku pracy i usług przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego oddziaływania człowieka na otoczenie.

Cele operacyjne poprzez realizację, których zakłada się osiągnięcie celów strategicznych to:

- Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej, w którym kluczową rolę odgrywa koordynowanie działań pomiędzy gestorami dróg różnych kategorii aby umożliwić tworzenie stref aktywności gospodarczych wzbogacających funkcje obszarów zurbanizowanych, a także zapewnić sprawne powiązania miast oraz obszarów funkcjonalnych. Dodatkowo przewiduje się działania w zakresie dobrze zorganizowanego transportu publicznego, uwzględniającego rozwiązania przyjazne środowisku.

- Rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnegostawu poprzez podjęcie działań na rzecz zapewnienia wysokiej jakości życia, zapobieganie rosnącym kosztom ekonomicznym, społecznym i ekologicznym obszaru co oznacza konieczność skuteczniejszej koordynacji działań ukierunkowanych na zaspokojenie potrzeb mieszkańców obszaru funkcjonalnego, a nie poszczególnych jednostek administracyjnych.
- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez organizację terenów inwestycyjnych i stref aktywności gospodarczej w obszarach położonych na przebiegu ważnych powiązań transportowych a także efektywne wykorzystywanie do rozwoju turystyki, usług rekreacyjnych i zdrowotnych, walorów przyrodniczych oraz dziedzictwa kulturowego obszarów wiejskich.
- Ochrona walorów środowiska poprzez przeprowadzenie inwestycji służących ochronie środowiska oraz budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru.

SRWL 2030 zawiera szczegółowe kierunki strategicznej interwencji wraz z oczekiwanymi efektami działań oraz wskazanie podmiotów, które powinny być zaangażowane w ich wdrażanie a także właściwe dla realizacji źródła finansowania.

Do monitorowania celu strategicznego „Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych” określone zostały następujące wskaźniki:

- stopa bezrobocia na wsi wg BAEL – oczekiwany trend: spadek.
- Udział liczby ludności zamieszkującej miejskie obszary funkcjonalne (MOF) w ogólnej liczbie mieszkańców województwa - oczekiwany trend: wzrost.
- Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem - oczekiwany trend: wzrost.
- Przewozy pasażerskie w komunikacji miejskiej na 1 mieszkańca - oczekiwany trend: wzrost.
- Długość dróg o twardej nawierzchni ulepszonej na 10 tys. ludności - oczekiwany trend: wzrost.
- Długość ścieżek rowerowych - oczekiwany trend: wzrost.
- Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków do ludności ogółem: w miastach oraz na wsi - oczekiwany trend: wzrost.
- Odsetek ludności mieszkającej na wsi korzystającej z sieci gazowej w ludności na wsi ogółem - oczekiwany trend: wzrost.
- Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów - oczekiwany trend: wzrost.

- Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych oraz Emisja zanieczyszczeń gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – oczekiwany trend: spadek.
- Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem - oczekiwany trend: zachowanie aktualnego stanu.
- Lesistość - oczekiwany trend: zachowanie aktualnego stanu.
- Dochody budżetów gmin (ogółem, gminy łącznie z miastami na prawach powiatu) - oczekiwany trend: wzrost.

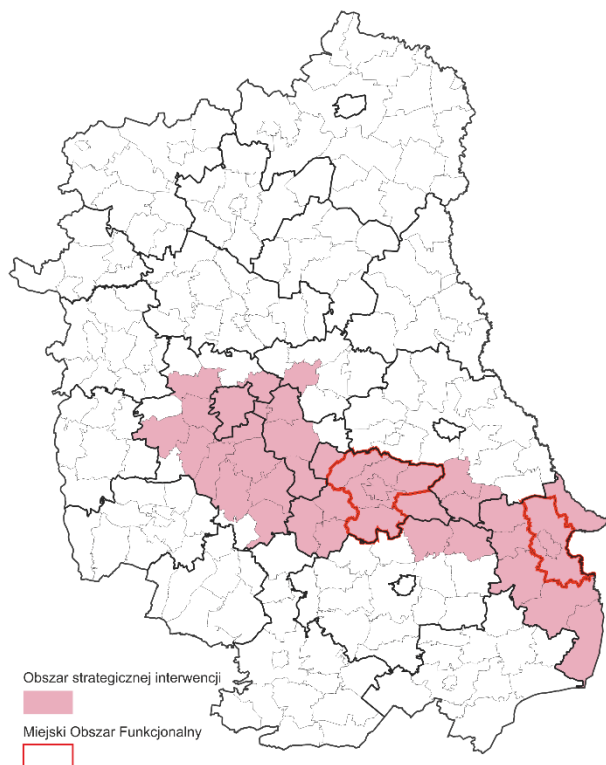
„Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030” typologizująca MOF Krasnegostawu jako MOF ośrodka lokalnego zalicza go również do szerszego obszaru strategicznej interwencji „Żywicielski OSI”. Priorytet rozwoju „Żywicielski OSI” to wykorzystanie zasobów naturalnych Wyżyny Lubelskiej dla rozwoju konkurencyjnego rolnictwa, zaś wiodącymi cechami jego delimitacji są:

- duża koncentracja gleb o najwyższej przydatności dla produkcji żywności oraz szczególnie przydatnych dla rozwoju rolnictwa towarowego,
- wykształcone specjalizacje gospodarstw rolnych ukierunkowanych na uprawę roślin o wysokich wymaganiach glebowych, tj. zbóż (pszenica), buraków cukrowych, rzepaku, chmielu, tytoniu, owoców, warzyw, ziół,
- znacząca rola w skali kraju w zakresie produkcji roślin takich jak: chmiel (70% upraw krajowych), tytoń (36,0%), rośliny strączkowe jadalne (48,3%), maliny (80,4%), porzeczki (36,5%),
- niewystarczająco rozwinięty sektor przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wysokie nasłonecznienie, które z jednej strony stanowi sprzyjające uwarunkowanie przyrodnicze do rozwoju rolnictwa, z drugiej zaś stanowi istotny potencjał rozwoju energetyki opartej na źródłach odnawialnych,
- bardzo niska lesistość,
- koncentracja terenów cennych przyrodniczo objętych różnymi formami ochrony przyrody, mających szczególne znaczenie w kształtowaniu powiązań ekologicznych,
- znikome występowanie naturalnych i brak sztucznych zbiorników wodnych,
- istniejące naturalne powiązania funkcjonalne w układzie transgranicznym,
- walory krajoznawcze, które predestynują ten obszar do rozwoju aktywnych form wypoczynku, tj.: turystyki krajoznawczej, przyrodniczej, wędrowek pieszych i rowerowych, a także edukacji ekologicznej,
- koncentracja negatywnych procesów demograficznych.

Powyższe podstawy delimitacji wytyczają znacznie rozleglejszy obszar strategicznej interwencji aniżeli wytyczony granicami pięciu jst MOF Krasnegostawu, który został

dodatkowo wyodrębnioną strefą „OSI Żywicielski” ze względu na zwartość przestrzenną i układ funkcjonalny Partnerów.

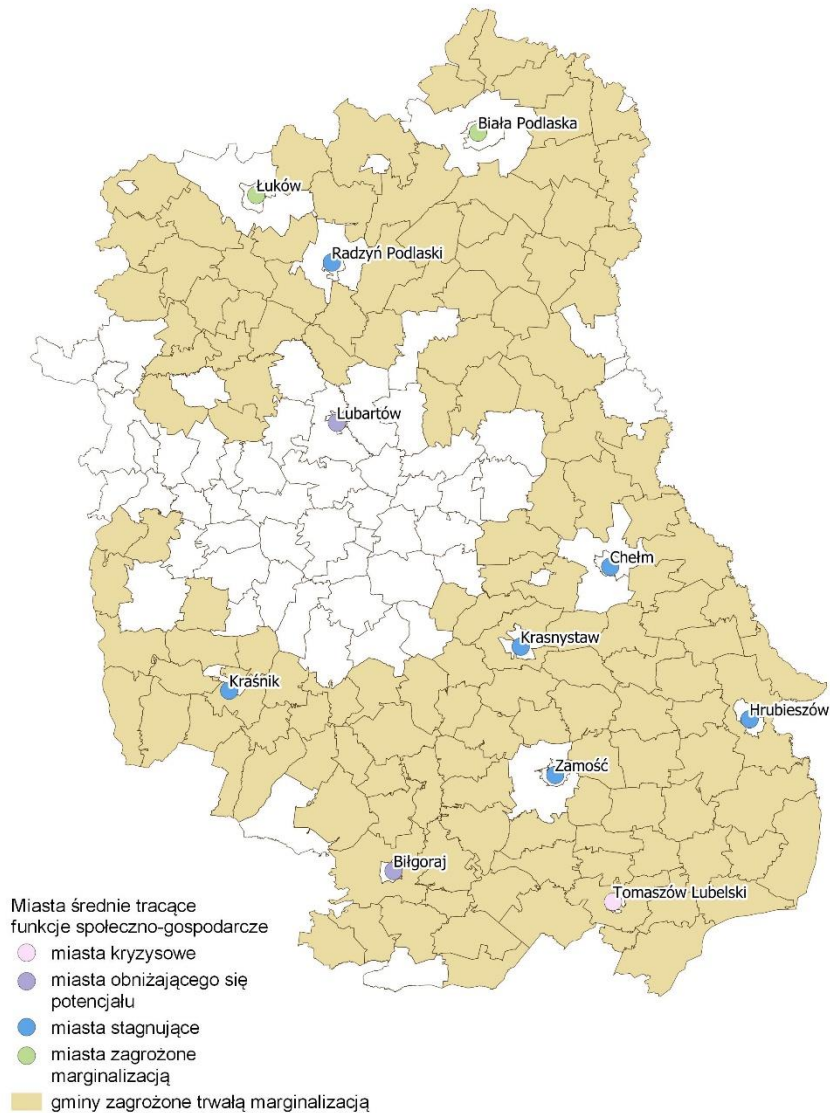
Ryc. 4. Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu na tle OSI Żywicielski



Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego

Zastosowane kryteria delimitacji wskazują wstępnie zarówno na potencjały, jak i problemy rozwojowe Partnerstwa, które zostało zidentyfikowane jako obszar złożony z gmin zagrożonych trwałą marginalizacją z ośrodkiem rdzeniowym zaklasyfikowanym do miast tracących swoje funkcje jako miasto „stagnujące”.

Ryc. 5. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze na obszarze Województwa Lubelskiego



Źródło: Opracowanie DSiR UMWL, Lublin 2019

Na mocy zawartego Porozumienia ZIT Partnerzy ustanowili Miasto Krasnystaw Liderem Partnerstwa powierzając mu funkcję reprezentowania wszystkich Partnerów w procesie programowania, negocjacji i przygotowania dokumentów strategicznych. Organem decyzyjnym Partnerstwa jest Rada Programowa ZIT MOF Krasnystaw, której przewodniczącym ustanowiono Burmistrza Krasnegostawu. Decyzje Rady Programowej ZIT podejmowane są zwykłą większością głosów.

3 Portret obszaru partnerstwa – diagnoza elementarna na podstawie danych statystycznych, badań ilościowych i jakościowych

3.1 Diagnoza sytuacji społecznej

Identyfikacja i analiza procesów demograficznych, świadczonych usług publicznych, aktywności i integracji społeczności mieszkańców oraz poziomu bezpieczeństwa na terenie Partnerstwa pozwala na opisanie stanu faktycznego, a także na uchwycenie jego przyczyn.

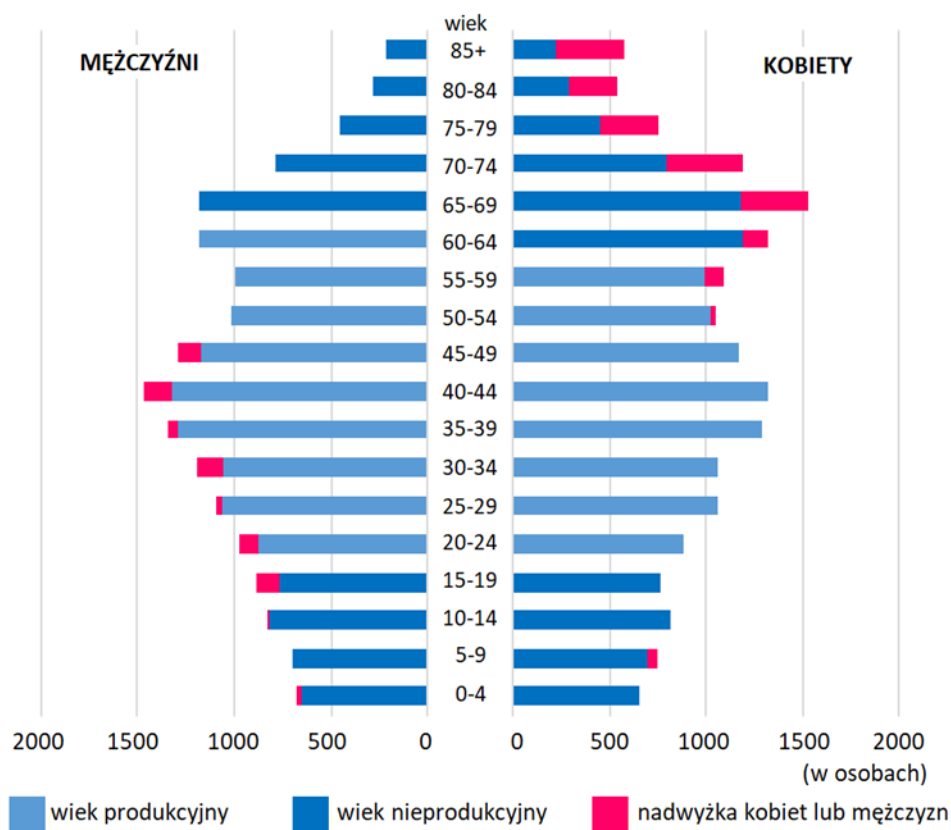
Celem analizy jest również uchwycenie trendów dotyczących zapotrzebowania na usługi zarówno publiczne, jak i rynkowe, infrastrukturę techniczną, zasoby mieszkaniowe oraz uwarunkowań rynku pracy. Pomędzy powyższymi zjawiskami, a sytuacją finansową jst dochodzi do swoistego sprzężenia zwrotnego, którego efektem może być poziom zdolności do finansowania zadań publicznych przekładający się na jakość życia mieszkańców.

3.1.1 Procesy demograficzne

Głównym elementem diagnozy demograficznej jest bilans ludności prezentujący w ujęciu syntetycznym rezultaty dwóch ściśle powiązanych ze sobą procesów demograficznych: ruchu naturalnego i migracji. Dodatkowo w celu pogłębienia analizy zwrócono uwagę na grupę syntetycznych wskaźników demograficznych. Większość analizowanych danych rozpatrywano w 10-letniej perspektywie okresowej dzięki czemu możliwe jest uchwycenie trendów i uniknięcie wnioskowania na podstawie zdarzeń incydentalnych. Na potrzeby niniejszego opracowania ze względu na dostępność danych statystycznych przeanalizowano sytuację demograficzną w okresie 2011 – 2020 r. Analiza ukazuje rozwój liczby ludności, jej strukturę według płci, wieku, ruchu naturalnego, salda migracji i dynamiki procesów demograficznych.

Wg stanu na 2020 r. liczba ludności w MOF Krasnegostawu wynosiła 42 826 osób. Największa liczba ludności mieszkała w Mieście Krasnystaw- 18 383, zaś najmniejsza w gminie Łopiennik Górny- 3 837.

Ryc. 6. Piramida płci i wieku



Źródło: Opracowanie własne ZMP na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl

Struktura płci i wieku obszaru wykazuje pewne podobieństwo do struktury występującej przeciętnie w kraju, jednakże z wyraźnym nasileniem negatywnych zjawisk demograficznych, łącznie z występującą przewagą ludności płci męskiej nad ludnością płci żeńskiej w tzw. wieku rozrodczym (15 – 49 lat).

W okresie 2011 – 2020 w Partnerstwie zanotowano negatywną dynamikę w zakresie liczby ludności - tendencja ta dotyczy zarówno Partnerstwa jako całości, jak i każdego z Partnerów osobno. Poniżej zaprezentowano tabelę obrazującą rozwój liczby ludności w analizowanym okresie wraz z podziałem na ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Tabela 6. Dynamika liczby ludności MOF Krasnegostawu na tle województwa i Polski

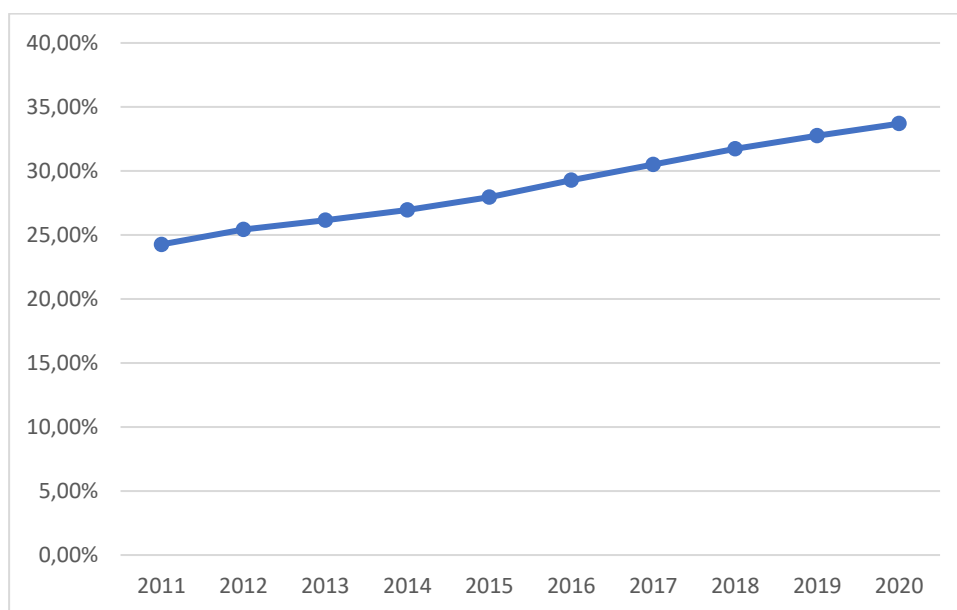
| Kategoria | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Dynamika 2020/2011 |
|--|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------------------|
| Ludność ogółem | 45 688 | 45 428 | 45 312 | 44 931 | 44 532 | 44 265 | 44 041 | 43 701 | 43 286 | 42 826 | 93,74% |
| Ludność w wieku poprodukcyjnym | 8 921 | 9 207 | 9 391 | 9 542 | 9 725 | 10 028 | 10 293 | 10 528 | 10 677 | 10 793 | 120,98% |
| Ludność w wieku produkcyjnym | 28 704 | 28 351 | 28 123 | 27 849 | 27 488 | 27 072 | 26 642 | 26 207 | 25 756 | 25 228 | 87,89% |
| Ludność w wieku przedprodukcyjnym | 8 063 | 7 870 | 7 798 | 7 540 | 7 319 | 7 165 | 7 106 | 6 966 | 6 853 | 6 805 | 84,40% |
| <i>Województwo Lubelskie (dane w tys. os.)</i> | 2 172 | | | | | | | | | 2 095 | 96,45% |
| <i>Polska (dane w tys. os.)</i> | 38 538 | | | | | | | | | 38 265 | 99,29% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

W zaprezentowanym okresie wskaźnik dynamiki dla Partnerstwa wynosił 93,74%, co jest wynikiem istotnie gorszym zarówno od wskaźnika dla Polski (99,29%), jak i dla regionu (96,45%). Zjawisko wydaje się tym bardziej niepokojące, że wskaźniki w kategoriach ludności w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym kształtują się na jeszcze niższym poziomie (odpowiednio: 87,89% i 84,40%). Bardzo duży wpływ na wartość wskaźnika dynamiki liczby ludności ogółem ma dynamika grupy osób w wieku poprodukcyjnym - 120,98%.

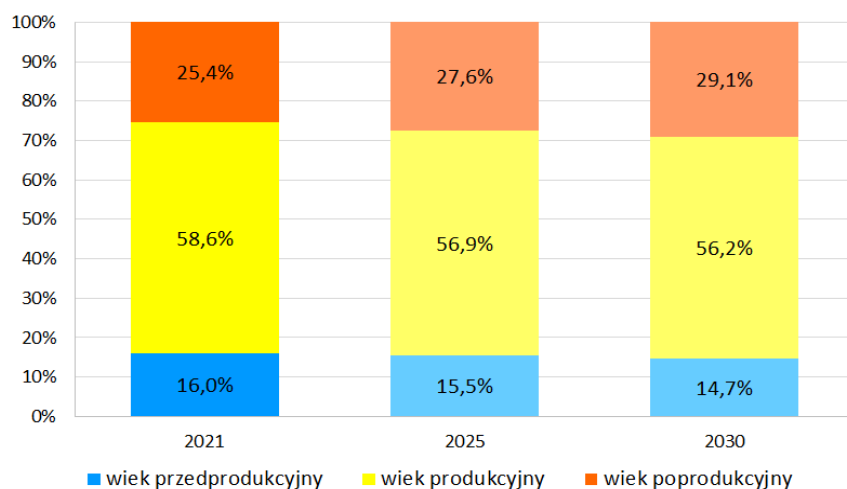
Zmiany struktury wiekowej ogółem w MOF Krasnegostawu wskazują na mocny kierunek starzenia się społeczeństwa. Od 2011 r. w sposób trwały rośnie udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do sumy liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym - z poziomu 24,26% w 2011 roku do 33,69% w roku 2020.

Ryc. 1. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do sumy ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym



Źródło: Opracowanie własne ZMP

Ryc. 7. Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych w latach 2021 – 2030



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl

Wg prognozy struktury ludności w podziale na kategorie wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego niekorzystny już aktualnie udział grupy w wieku poprodukcyjnym kształtujący się w MOF na poziomie 25,4% (kraj 21,8%; Województwo Lubelskie 22,8%) ulegnie zwiększeniu do poziomu 29,1% w 2030 roku.

Aktualnie nie występuje jeszcze zjawisko starości demograficznej, obejmującej wszystkie trzy grupy wiekowe, tj. takie, kiedy występują jednocześnie trzy parametry:

- niski udział wieku przedprodukcyjnego: poniżej 15%,
- niski udział wieku produkcyjnego: poniżej 60%,
- wysoki udział wieku poprodukcyjnego: powyżej 20%.

Tym niemniej należy zauważyć, że dla wystąpienia zjawiska nie został spełniony tylko jeden warunek tj. udział wieku przedprodukcyjnego poniżej 15% przy czym aktualny poziom wynosi 16%, a więc zaledwie 1% powyżej wartości granicznej przy wyraźnym przekroczeniu progów przez dwa pozostałe parametry. Prognoza dla roku 2030 zakłada wystąpienie na terenie MOF Krasnegostawu zjawiska starości demograficznej.

Czynnikami kształtującymi ogólny bilans ludności są ruch naturalny i migracje. Przedstawione poniżej statystyki ukazują niekorzystne tendencje w obu kategoriach.

Tabela 7. Przyrost naturalny MOF Krasnegostawu

| Kategoria | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Dynamika 2020/2011 |
|----------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|--------------------|
| Urodzenia żywe | 406 | 403 | 382 | 322 | 358 | 344 | 386 | 347 | 303 | 294 | 72,41% |
| Zgony ogółem | 519 | 507 | 559 | 549 | 587 | 466 | 535 | 534 | 577 | 634 | 122,16% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Tabela 8 Saldo migracji MOF Krasnegostawu

| Wskaźnik | jst | 2016 – 2020 |
|--|-----------------------|-------------|
| Saldo migracji ogółem (2016 - 2020) | Miasto Krasnystaw | -477 |
| | Miasto i Gmina Izbica | -91 |
| | Gmina Krasnystaw | -104 |
| | Gmina Siennica Różana | 18 |
| | Gmina Łopiennik Górny | -82 |
| Saldo wymeldowań ogółem (2016 - 2020)S | Miasto Krasnystaw | 1117 |
| | Miasto i Gmina Izbica | 361 |
| | Gmina Krasnystaw | 571 |
| | Gmina Siennica Różana | 212 |
| | Gmina Łopiennik Górny | 242 |
| Saldo zameldowań ogółem (2016 - 2020) | Miasto Krasnystaw | 640 |
| | Miasto i Gmina Izbica | 270 |
| | Gmina Krasnystaw | 467 |
| | Gmina Siennica Różana | 230 |
| | Gmina Łopiennik Górny | 160 |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Ze względu na brak statystyk pozwalających na dokładną identyfikację liczby osób dokonujących wymeldowania i zameldowania w ramach jst wchodzących w skład Partnerstwa niemożliwe jest podanie dokładnego salda dla całego MOF Krasnegostawu jednakże ujemne saldo migracji prawie we wszystkich jst Partnerstwa (za wyjątkiem Siennicy Różanej) oraz bilans salda migracji ogółem dla wszystkich jst Partnerstwa (-736) uprawniają wnioskowanie, iż migracje tak jak przyrost naturalny, wykazują negatywny wpływ na ogólny bilans ludności MOF.

Analizując zjawisko migracji dla roku 2022 warto zauważyć, iż w związku z wojną w Ukrainie na obszarze Partnerstwa, podobnie jak w całym kraju wystąpiło zjawisko napływu ludności ukraińskiej. Trudne do przesądzenia są trwałość efektów czy stopień incydentalności zjawiska, tym niemniej jest ono warte odnotowania.

Tabela 9. Liczba imigrantów napływających do MOF z terenów objętych wojną w Ukrainie (w oparciu o dane dotyczące nadania numeru PESEL)

| jst | Liczba nadanych numerów PESEL |
|--------------------|-------------------------------|
| M. Krasnystaw | 436 |
| G. Krasnystaw | 257 |
| M i G. Izbica | 102 |
| G. Siennica Różana | 103 |
| G. Łopiennik Górny | 73 |
| RAZEM | 971 |

Źródło: dane jst MOF Krasnegostawu

Łączna liczba imigrantów to 2,30% ludności MOF biorąc pod uwagę nadane numery PESEL. W rzeczywistości liczby te mogą być inne i z pewnością podlegają dużej zmienności w czasie.

Dodatkowo analizie poddano współczynnik dzietności kobiet. Określa on przeciętną liczbę dzieci, które urodziłaby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną wśród kobiet w badanym roku. Przyjmuje się, iż prostą zastępowalność pokoleń uzyskuje się osiągając wartość współczynnika między 2,10, a 2,15. Dla MOF Krasnegostawu współczynnik ten systematycznie maleje przyjmując wartości 1,38 w roku 2011 i 1,08 w roku 2020 (2017: 1,35).

3.1.2 Dostęp do usług publicznych i ich jakość

Planowanie rozwoju gmin powinno pozostawać w ścisłym związku z bieżącą i prognozowaną sytuacją demograficzną. Dostosowywanie się do istniejących trendów pozwala na bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów własnych, opracowanie planu i pozyskiwania zasobów deficytowych. Należy również mieć na uwadze, iż planowanie takie może, a nawet powinno, uwzględniać konieczność niwelowania negatywnych trendów. Dostęp do świadczonych usług publicznych oraz ich jakość mają istotne znaczenie dla podejmowania decyzji w zakresie osadnictwa zarówno dla mieszkających na terenie Partnerstwa, jak i dla osób rozważających taką możliwość.

3.1.2.1 Edukacja

Na terenie Partnerstwa działa 19 szkół podstawowych oraz 2 licea ogólnokształcące, 2 zespoły szkół prowadzące kształcenie ponadgimnazjalne i o profilu technicznym, dla których organem prowadzącym jest Powiat Krasnostawski, a także Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, dla którego organem prowadzącym jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ze względu na dostępność danych statystycznych analizę przeprowadzono w oparciu o dane powiatowe.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych to wskaźnik, który obrazuje dostępność i jakość kształcenia szkół podstawowych. Dla MOF Krasnegostawu współczynnik ten w okresie 2016 – 2020 spadł z 88,8% do 85,1%, co stanowi spadek o 3,7%. Niestety w nieco dłuższej perspektywie czasowej (10 lat) spadek współczynnika to już 9,5%, co należy uznać za poziom istotny. Wskaźnik poniżej 100% wskazuje, że część mieszkańców obszaru realizuje obowiązek edukacyjny poza obszarem Partnerstwa a w przypadku MOF zjawisko to w ostatnich latach się nasiliło. Dla poszczególnych jst Partnerstwa współczynnik w końcowym roku analizy przyjmuje następujące wartości:

- | | |
|-------------------------|---------|
| • Miasto Krasnystaw | 111,59% |
| • Miasto i Gmina Izbica | 83,23% |
| • Gmina Krasnystaw | 74,28% |
| • Gmina Siennica Różana | 84,59% |
| • Gmina Łopiennik Górny | 72,98% |

Zaprezentowane dane wskazują, iż ośrodek rdzeniowy MOF dostarcza pozostałym jst Partnerstwa usługi edukacji podstawowej, jednakże część popytu na przedmiotowe usługi zaspakajana jest poza obszarem Partnerstwa.

W okresie diagnozy można zaobserwować lekki trend spadkowy w zakresie liczby uczniów liceów ogólnokształcących tj. z 576 w roku 2016 do 546 w roku 2020, czyli o ok. 5,2%. W tym samym czasie zwiększono z 21 do 24 liczbę oddziałów w liceach poszerzając w ten sposób ofertę edukacyjną. W przypadku techników liczba uczniów rośnie z poziomu 719 do poziomu 896 co stanowi przyrost o 24,62%. Liczba oddziałów w technicach w okresie 2016 - 2020 pozostaje na tym samym poziomie.

Warto również zwrócić uwagę na poziom zdawalności egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących w roku 2020 wyniósł on 74% (średnia wojewódzka 75%), zaś w technicach 45% przy średniej wojewódzkiej dla techników 50%.

Bardzo wyraźny jest spadek liczby absolwentów liceów ogólnokształcących, bo aż o 48,18% i wyniósł on w 2020 roku 128 osób. Natomiast liczba absolwentów techników spadła o 16,47%.

W wyniku przeprowadzonych badań społecznych mieszkańców i młodzieży uzyskano porównywalne opinie w zakresie oceny oferty kształcenia na terenie Partnerstwa. Zdaniem 46,26% mieszkańców usługi edukacyjne są mocną stroną Partnerstwa. 28,57% mieszkańców jest zdania, że usługi edukacyjne są słabą stroną Partnerstwa, zaś 25,17% nie potrafi dokonać oceny usług oferty edukacyjnych. Z kolei 45,05% młodzieży twierdzi, że usługi edukacyjne są mocną stroną Partnerstwa. 34,07% uważa, że to słaba strona MOF, a 21,98% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć” – wydaje się, że wśród młodzieży mniejsza pozostaje grupa respondentów niezdecydowanych przesuwając się na stronę ocen negatywnych. Lepszej i szerszej oferty edukacyjnej oczekuje 23,81% mieszkańców oraz nieco więcej, bo 27,47% uczniów.

Dynamika spadku liczby uczniów jest nieco większa od również negatywnej dynamiki demograficznej, co może świadczyć o tym, że młodzież częściej decyduje się na korzystanie z oferty edukacyjnej poza obszarem Partnerstwa, co dla samorządów powinno być przyczynkiem do pogłębionej analizy oczekiwań lokalnej społeczności i potrzeb lokalnego rynku pracy.

Interesujących i niepokojących informacji dostarcza analiza źródeł finansowania oświaty Partnerstwa.

Tabela 10. Subwencja i wydatki na oświatę MOF Krasnystaw (dane w tys. zł)

| Pozycja | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Różnica | Dynamika |
|--|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|----------|
| Dochody w dziale oświata i wychowanie | 3 140,72 | 4 523,04 | 4 052,49 | 3 104,79 | 3 398,11 | 257,39 | 108,20% |
| Subwencja - część oświatowa | 29 548,30 | 28 773,21 | 29 199,23 | 30 270,42 | 30 482,18 | 933,88 | 103,16% |
| Wydatki ogółem na oświatę i wychowanie | 47 193,46 | 49 468,92 | 54 454,14 | 55 063,77 | 56 786,00 | 9 592,54 | 120,33% |
| Wydatki bieżące na oświatę i wychowanie | 46 331,65 | 48 070,08 | 50 807,97 | 54 189,20 | 56 364,43 | 10 032,78 | 121,65% |
| Wydatki inwestycyjne na oświatę i wychowanie | 861,81 | 1 398,83 | 3 6346,16 | 874,57 | 421,57 | -440,24 | 48,92% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Wartymi zauważenia są różnice wzrostu poszczególnych pozycji mając na uwadze, iż skumulowana inflacja w analizowanym okresie wyniosła 8,5%:

- dochody w dziale oświata i wychowanie wzrosły o 8,2%, co jest wskaźnikiem bliskim inflacji, zaś subwencja oświatowa wzrosła poniżej poziomu skumulowanej inflacji tj. o 3,16%,
- w tym samym okresie wydatki na oświatę wzrosły znacznie powyżej wskaźnika skumulowanej inflacji, bo o ponad 20%.

Zestawienie powyższych danych wskazuje częściowo na czynniki barierotwórcze w obszarze usług edukacyjnych. Wzrost dochodów, który nie nadąza za wzrostem wydatków może świadczyć o problemach związanych z finansowaniem oświaty co albo już teraz albo w nieodległej przyszłości może stanowić barierę w procesie podnoszenia jakości kształcenia na terenie MOF.

MOF Krasnegostawu realizuje również usługi wychowawcze dla dzieci i młodzieży. Głównymi usługami tej kategorii są usługi opiekuńczo-wychowawcze nad dziećmi w wieku 0 – 6 lat. Podstawowym zasobem przeznaczonym do świadczenia ww. usług są funkcjonujące na terenie MOF przedszkola i żłobki.

Tabela 11. Zestawienie liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z liczbą dzieci we właściwym przedziale wiekowym ogółem

| Współczynnik | | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|--------------------------|---|--------|--------|--------|-------|--------|
| MOF Krasnegostawu | współczynnik liczby miejsc w żłobkach do liczby dzieci w wieku 0-2 | 5,90% | 6,86% | 6,98% | 8,94% | 9,77% |
| | współczynnik liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku 3-6 | 78,46% | 81,12% | 85,90% | b/d | b/d |
| Województwo Lubelskie | współczynnik liczby miejsc w żłobkach do liczby dzieci w wieku 0-2 | 4,76% | 5,41% | 7,75% | 9,23% | 11,64% |
| | współczynnik liczby w przedszkolach miejsc do liczby dzieci w wieku 3-6 | 64,96% | 68,48% | 72,97% | b/d | b/d |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Powyższe zestawienie pozwala zauważyć, że o ile na terenie obszaru funkcjonalnego dostępność usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi w wieku przedszkolnym jest na zadawalającym poziomie i wyraźnie przekracza poziom średniej dla całego regionu lubelskiego to już dostępność miejsc w żłobkach jest niższa niż średnia dostępność w całym województwie. (Po roku 2018 – brak statystyk dla przedszkoli).

3.1.2.2 Ochrona zdrowia

W poszczególnych gminach Partnerstwa w nierównym stopniu rozkłada się dostępność do usług medycznych wyrażona pośrednio poprzez liczbę udzielonych porad medycznych.

Tabela 12. Dostępność usług medycznych MOF Krasnystaw

| | 2016 | | 2017 | | 2018 | | 2019 | | 2020 | |
|---|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Liczba porad lekarskich na 1000 mieszkańców | min. | max. | min. | max. | min. | max. | min. | max. | min. | max. |
| | | 3 | 6 | 3 | 6 | 3 | 6 | 3 | 6 | 1 |
| | 175,51 | 743,20 | 171,56 | 689,51 | 279,15 | 833,74 | 429,48 | 750,83 | 932,86 | 111,14 |

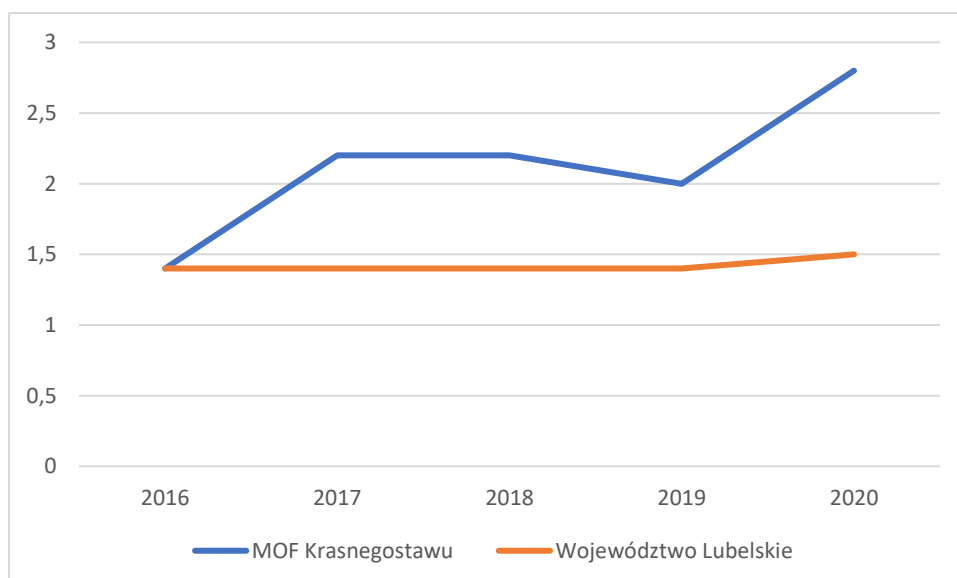
Źródło: monitorrozwoju.pl

Wartości maksymalne każdorazowo prezentują wskaźnik dla ośrodka rdzeniowego Miasta Krasnystaw. Na przedmiotowym przykładzie wyraźnie zarysowują się związki funkcjonalne pomiędzy partnerskimi gminami.

Poniżej zaprezentowano (w postaci serii wykresów) zestawienie wskaźników Partnerstwa i województwa w tym zakresie, w szczególności w odniesieniu do:

- liczby lekarzy i dentystów pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 1 000 mieszkańców (dane powiatowe). Wskaźnik określa poziom dostępności usług medycznych,
- liczby łóżek w szpitalach ogólnych na 1 000 mieszkańców (dane powiatowe). Wskaźnik określa poziom dostępności usług medycznych wyższego rzędu (szpitalnych),
- liczby porad lekarskich na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik określa poziom dostępności usług medycznych.

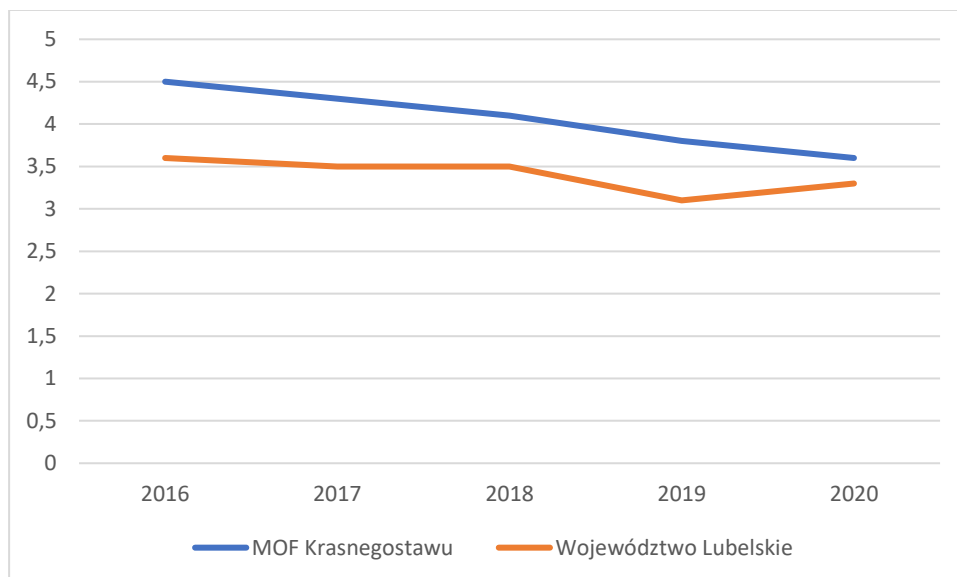
Ryc. 8. Liczba lekarzy na 1 000 mieszkańców



Źródło: monitorrozwoju.pl

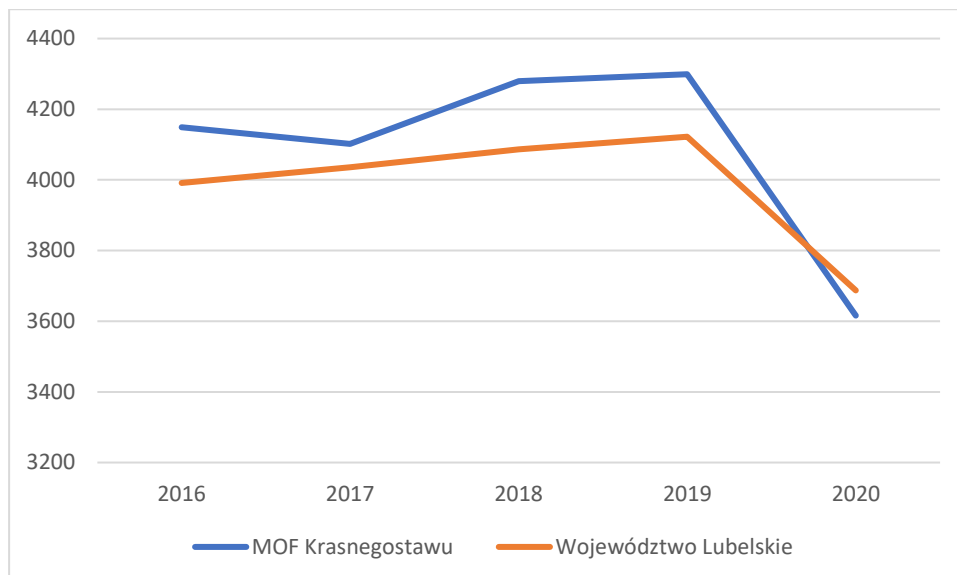
W Mieście Krasnymstaw funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie. Szpital Powiatowy stanowi bardzo ważny element infrastruktury ochrony zdrowia na terenie Partnerstwa. W szpitalu działa 14 oddziałów specjalistycznych oraz 23 poradnie specjalistycznej opieki zdrowotnej, dział radiologii i diagnostyki obrazowej a także dział diagnostyki laboratoryjnej.

Ryc. 9. Liczba łóżek w szpitalach 1 000 mieszkańców



Źródło: monitorrozwoju.pl

Ryc. 10. Liczba porad lekarskich na 1 000 mieszkańców



Źródło: monitorrozwoju.pl

Na wykresach wyraźnie można zaobserwować, iż w Partnerstwie mamy do czynienia z sytuacją powyżej przeciętnej w regionie, jeśli chodzi o wskaźniki dostępności lekarzy i infrastruktury sektora ochrony zdrowia. Ciekawym elementem wobec wcześniejszych obserwacji jest spadek udzielonych porad medycznych na 1 000 mieszkańców, który odwrotnie do poprzednich dwóch wskaźników jest niższy aniżeli wskaźnik dla województwa. Możliwą przyczyną mniejszej liczby udzielonych porad medycznych w Partnerstwie w porównaniu z średnią wojewódzką mogą być niedostatki w zakresie specjalistycznej opieki medycznej i idąca za tym konieczność korzystania z przedmiotowych usług poza terenem Partnerstwa.

Najprawdopodobniej pomimo ponadprzeciętnej liczby lekarzy oraz odpowiedniej jakości infrastruktury na terenie Partnerstwa brakuje wystarczająco szerokiego przekroju specjalistów ochrony zdrowia. Innym możliwym wytłumaczeniem tej sytuacji jest gorsza jakość usług na terenie Partnerstwa i poszukiwanie usług lepszej jakości poza jego obszarem. Zjawisko to wymaga pogłębienia analizy na etapie prac strategicznych.

3.1.3 Aktywność i integracja społeczna mieszkańców

Obszar diagnostyczny „aktywność i integracja społeczna” obejmuje następujące zagadnienia:

- integrację społeczną identyfikowaną z problematyką rozwarstwienia społecznego, zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, pomoc najbardziej zagrożonych,
- kapitał społeczny rozumiany jako zaufanie społeczne, podzielenie wspólnych wartości, umiejętność współpracy, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego, uczestnictwo w działaniach społecznych, czytelnictwo,
- zasoby instytucjonalne umożliwiające dostęp do wysokiej jakości „usług społecznych”.

Analiza tego obszaru służy identyfikowaniu potrzeb i potencjałów w zakresie:

- rozwoju społecznego oznaczającego zdolność społeczności lokalnej do generowania warunków umożliwiających wszystkim członkom osiągnięcie pełnego potencjału, zaspokojenie podstawowych potrzeb i zwiększania spójności społecznej (w tym m.in. zmniejszania rozwarstwienia społecznego, wyrównywania szans, przeciwdziałania dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu),
- jakości życia oznaczającego zadowolenie z efektywnego/sprawnego układu instytucjonalnego zapewniającego dostęp do wysokiej jakości usług

społecznych z zakresu wsparcia społecznego, zdrowia, kultury, edukacji i aktywności obywatelskiej.

3.1.3.1 Integracja społeczna

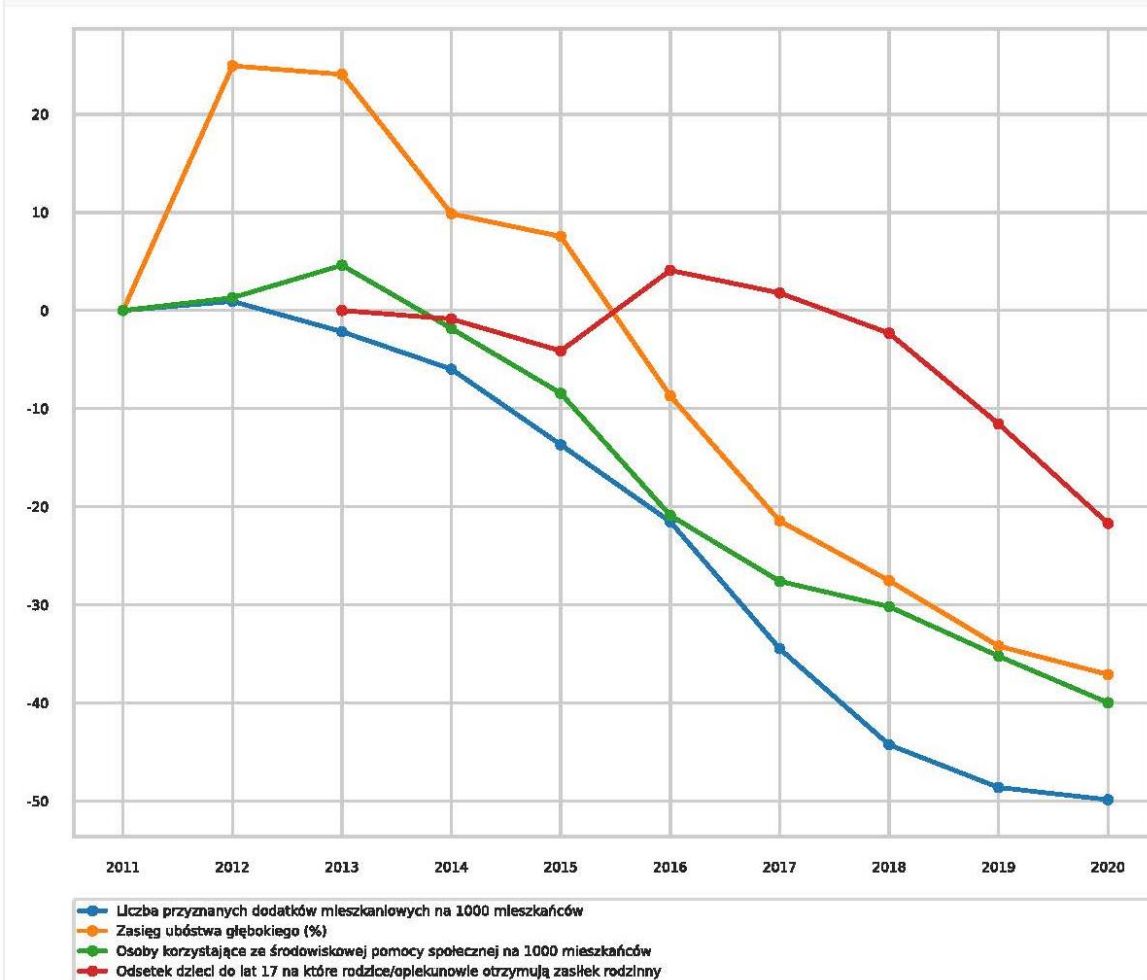
Dane statystyczne z ostatnich kilku lat (od 2013 roku) wskazują na znaczący spadek w kilku kluczowych parametrach związanych z poziomem rozwarstwienia społecznego. Mamy do czynienia z kilkuprocentowym spadkiem poziomu ubóstwa głębokiego (8,6 do 4,7), liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców (ze 110 do 63 osób), liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1 000 mieszkańców (z 57 do 28), czy odsetka dzieci, których rodzice otrzymują zasiłek rodzinny (z 40% do 32%).

Ryc. 11. Skala rozwarstwienia społecznego MOF Krasnegostawu

Obszar: 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 Podobszar: 7.3.2. Skala rozwarstwienia społecznego - wskaźniki
 Miasto: 42.MOF Krasnegostawu

| WSKAŹNIKI | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | RÓŻNICA | DYNAMIKA |
|--|--------|--------|--------|--------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|---------|----------|
| Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców | 56,00 | 57,00 | 55,00 | 53,00 | 49,00 | 44,00 | 37,00 | 31,00 | 29,00 | 28,00 | -28,0 | -50,0 |
| Zasięg ubóstwa głębokiego (%) | 6,90 | 8,62 | 8,56 | 7,58 | 7,42 | 6,30 | 5,42 | 5,00 | 4,54 | 4,34 | -2,56 | -37,1 |
| Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców | 105,00 | 107,00 | 110,00 | 103,00 | 97,00 | 83,00 | 76,00 | 74,00 | 68,00 | 63,00 | -42,0 | -40,0 |
| Odsetek dzieci do lat 17 na które rodzice/opiekunowie otrzymują zasiłek rodzinny | | | 40,00 | 40,00 | 39,00 | 42,00 | 41,00 | 39,00 | 36,00 | 32,00 | -8,0 | -20,0 |

DYNAMIKA: 7.3.2. SKALA ROZWARSTWIENIA SPOLECZNEGO - WSKAŹNIKI



Źródło: monitorrozwaju.pl

Ważnym czynnikiem w obszarze integracji społecznej są też zasoby instytucjonalne. Istotna jest dostępność infrastruktury oraz jakość placówek odpowiedzialnych za udzielanie wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Informacje na

temat zasobów jakie w tej materii dostępne są na obszarze MOF Krasnegostawu zaprezentowano w poniższej tabeli.

Ryc. 12. Oferta usług pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia

Obszar: 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 Podobszar: 5.3.1 Oferta usług pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia
 Miasto: 42.MOF Krasnegostawu

| WSKAŹNIKI | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | RÓŻNICA | DYNAMIKA |
|--|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|----------|
| Liczba miejsc - domy pomocy społecznej | 242,00 | 240,00 | 238,00 | 241,00 | 241,00 | 241,00 | 238,00 | 242,00 | 241,00 | 240,00 | -2,0 | -0,83 |
| Liczba placówek - domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży | | | | | | | | | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba miejsc - placówki rodzinne | 0,00 | 0,00 | 16,00 | 16,00 | 16,00 | 16,00 | 16,00 | 16,00 | 18,00 | 16,00 | 16,0 | B/D |
| Liczba placówek - rodzinne domy pomocy | | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba miejsc - placówki socjalizacyjne | 44,00 | 50,00 | 50,00 | 50,00 | 50,00 | 50,00 | 50,00 | 50,00 | 20,00 | | -24,0 | -54,55 |
| Liczba miejsc - placówki specjalistyczno - terapeutyczne | | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | | 0,0 | B/D |
| Liczba miejsc - placówki wsparcia dziennego ogółem | | 0,00 | 59,00 | 59,00 | 82,00 | 82,00 | 20,00 | 20,00 | 20,00 | | 20,0 | B/D |
| Liczba miejsc - placówki interwencyjne, ogółem | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba placówek interwencyjnych - ogółem | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba placówek - placówki wsparcia dziennego ogółem | 0,00 | 0,00 | 3,00 | 3,00 | 4,00 | 4,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | | 1,0 | B/D |
| Liczba placówek - noclegownie | | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba placówek - placówki socjalizacyjne | 1,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 1,00 | | 0,0 | 0,0 |
| Liczba placówek - placówki specjalistyczno - terapeutyczne | | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | | 0,0 | B/D |
| Liczba placówek - placówki zapewniające całonocną opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej | | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba miejsc - noclegownie, domy i schroniska dla bezdomnych | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej - ogółem | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 3,00 | 0,0 | 0,0 |
| Liczba miejsc placówek stacjonarnej pomocy społecznej - ogółem | 242,00 | 240,00 | 238,00 | 241,00 | 241,00 | 241,00 | 238,00 | 242,00 | 241,00 | 240,00 | -2,0 | -0,83 |
| Liczba placówek - środowiskowe domy samopomocy lub inny ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi | | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,0 | B/D |
| Liczba placówek - domy pomocy społecznej | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 1,00 | 0,0 | 0,0 |
| Liczba placówek - placówki rodzinne | 0,00 | 1,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,00 | 2,0 | B/D |

Źródło: monitorrozwoju.pl

W zestawieniu uwagę zwracają pozycje, w których nie ma żadnej oferty. Na obszarze partnerstwa nie ma miejsc dla matek z dziećmi, rodzinnych domów pomocy, noclegowni dla osób bezdomnych, placówek interwencyjnych dla ofiar

przemocy. Nie ma też specjalistycznych placówek dla kobiet w ciąży oraz placówek całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorymi. Stworzenie oferty w tych obszarach jest istotnym wyzwaniem dla sektora pomocowego na terenie partnerstwa.

Obok braków warto wskazać placówki i działania, które dobrze wpisują się w potrzeby w zakresie integracji społecznej. Do tego typu przedsięwzięć zaliczyć z pewnością można:

- projekt pn. „Zmotywowani!”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2021, którego celem było podwyższenie poziomu aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców Gminy Łopiennik Górny, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, na obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi,
- Środowiskowy Dom Samopomocy im. bł. Ks. Z. Pisarskiego w Krasnymstawie, który zajmuje się wsparciem 50 osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu miasta i gminy Krasnystaw,
- Krasnostawskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego i Pomocy Społecznej w Krasnymstawie, który wspiera osoby z niepełnosprawnościami. Stowarzyszenie organizuje między innymi „Spartakiadę osób niepełnosprawnych”,
- Fundacja WINDA - świadcząca specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Centrum Integracji Społecznej w Krasnymstawie.

3.1.3.2 Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest ważnym zasobem wpływającym na zdolność instytucji i osób do działania. Spośród pozostałych zasobów najtrudniej poddaje się on pomiarom, ponieważ jest ukryty w relacjach międzyludzkich. Z jego efektów korzystają wszyscy członkowie społeczeństwa. Dla ukazania poziomu problematyki kapitału społecznego zostaną wykorzystane dane statystyczne dotyczące:

- liczby organizacji pozarządowych (na 1 000 mieszkańców),
- liczby uczestników w zajęciach i wydarzeniach kulturalnych (na 1 000 mieszkańców),
- liczby czytelników w bibliotekach (na 1 000 mieszkańców).

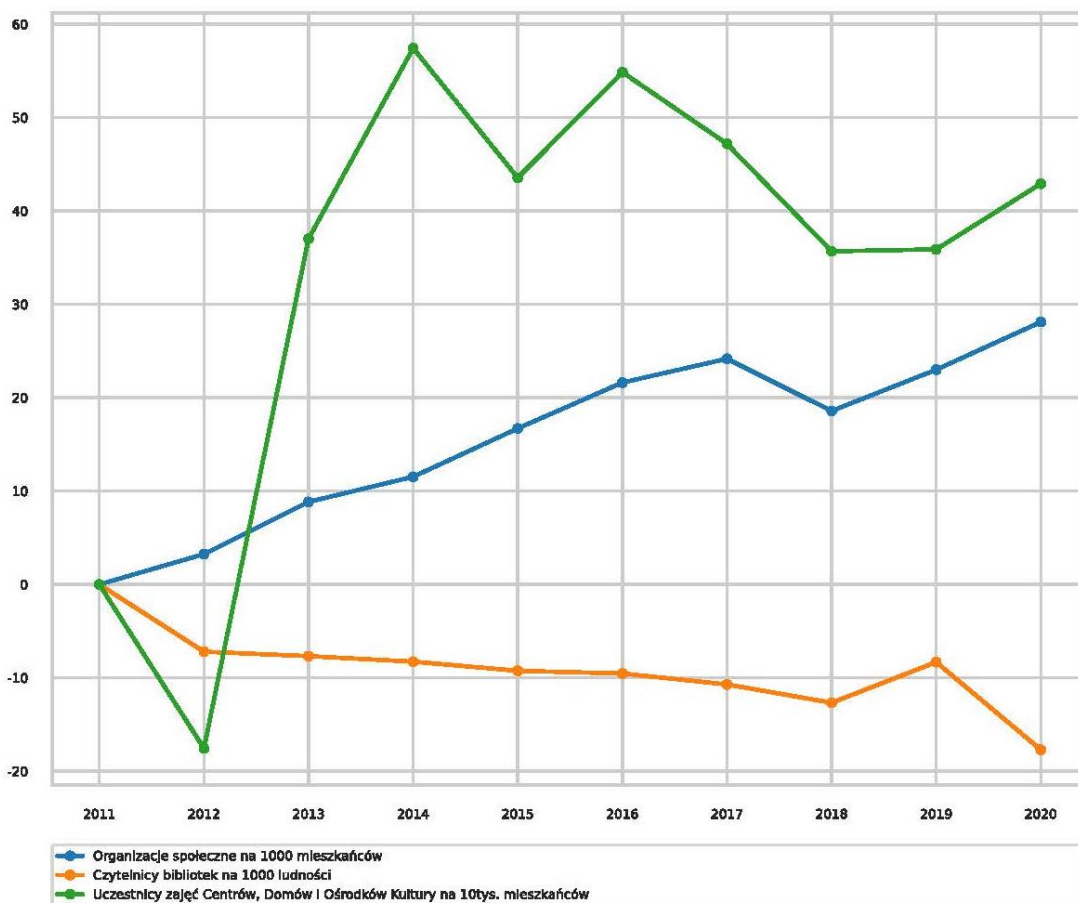
Dodatkowo zostaną wskazane dane o charakterze jakościowym ukazujące istotne zjawiska oraz specyfikę współpracy społecznej na terenie partnerstwa.

Ryc. 13. Aktywność obywatelska mieszkańców

Obszar: 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 Podobszar: 7.2.2. Aktywność obywatelska mieszkańców - wskaźniki
 Miasto: 42.MOF Krasnegostawu

| WSKAŹNIKI | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | RÓŻNICA | DYNAMIKA |
|--|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|----------|
| Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców | 2,90 | 3,00 | 3,20 | 3,20 | 3,40 | 3,50 | 3,60 | 3,40 | 3,60 | 3,70 | 0,8 | 27,59 |
| Czytelnicy bibliotek na 1000 ludności | 153,91 | 142,83 | 142,09 | 141,17 | 139,67 | 139,23 | 137,42 | 134,42 | 141,10 | 126,67 | -27,24 | -17,7 |
| Uczestnicy zajęć Centrów, Domów i Ośrodków Kultury na 10tys. mieszkańców | 333,52 | 274,95 | 457,04 | 525,07 | 478,78 | 516,50 | 490,90 | 452,51 | 453,21 | 476,68 | 143,16 | 42,92 |

DYNAMIKA: 7.2.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW - WSKAŹNIKI



Źródło: monitorrozwoju.pl

Liczba organizacji obywatelskich na terenie partnerstwa na 1 000 mieszkańców odpowiada średniej dla całej Lubelszczyzny (ok. 3,9). Można zauważyć, że liczba nowo rejestrowanych podmiotów stale rośnie. Jednocześnie warto zaznaczyć, że w ostatnich latach więcej organizacji jest likwidowanych niż rejestrowanych. Większość organizacji społecznych działa w mieście Krasnystaw (82 na 160 działających na terenie całego Partnerstwa). Ważniejsze organizacje to: Fundacja

WINDA, Stowarzyszenie „Krasnostawianie”, Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego i Pomocy Społecznej, Krasnostawskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, a więc organizacje ukierunkowane na wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby z niepełnosprawnościami, z problemami zdrowia psychicznego). 11 organizacji pozarządowych działa w obszarze ekonomii społecznej. Na terenie Miasta i Gminy Izbica funkcjonuje Spółdzielnia Socjalna „Polka” oferująca usługi gastronomiczne. Niestety najbardziej znane przedsiębiorstwo społeczne Spółdzielnia Socjalna „Własne Kąty” została niedawno zlikwidowana. Na terenie miasta Krasnystaw funkcjonuje też 18 klubów i stowarzyszeń sportowych oraz 3 organizacje ekologiczne. Miasto współpracuje z organizacjami pozarządowymi w oparciu o Roczny Program Współpracy Miasta Krasnystaw z organizacjami pozarządowymi, Swoją reprezentację posiadają też seniorzy (Rada Seniorów) i młodzież (Młodzieżowa Rada Miasta). Miasto Krasnystaw przeznacza na dotację dla organizacji pozarządowych blisko milion złotych rocznie (w 2019 r. było to 828 000,00 zł, a w gminie Krasnystaw ok. 100 000 zł).

W gminach wiejskich należących do partnerstwa mamy, co zrozumiałe, zdecydowanie mniejszą liczbę podmiotów społecznych, a także inną ich strukturę. Dominują instytucje posiadające odrębne osobowości prawne np. Ochotnicze Straże Pożarne (np. Siennicy Różanej jest ich 8, a mieście Krasnystaw 2). Drugą istotną grupę organizacji społecznych stanowią koła Gospodyń Wiejskich (np. 12 w Siennicy Różanej). Działają też Uniwersytet Trzeciego Wieku, Związek Emerytów i Rencistów, Związek Kombatantów i byłych Więźniów Politycznych, Koło Wędkarskie „Sandacz”.

Na terenie partnerstwa nie działa żadna struktura ponadlokalna wspierająca sektor pozarządowy. W 2018 r. w ramach Budżetu Obywatelskiego na 2019 r. w budżecie miasta Krasnystaw ujęto 3 zadania w zakresie aktywności społecznej. Dodatkowo w ramach Budżetu Obywatelskiego Dzieci i Młodzieży na 2019 r. w budżecie miasta znalazły się dwa zadania o podobnym społecznym charakterze. Na terenach wiejskich rolę podobną do budżetu obywatelskiego spełniają Fundusze Sołeckie przy czym Fundusz Sołecki działa również na terenie Miasta Krasnystaw.

Wskaźnik dotyczący czytelnictwa analizowany przez pryzmat danych dotyczących korzystania z bibliotek systematycznie spada. Nie jest to jednak specyfika tego obszaru, ale trend ogólnopolski. Można nawet zauważyć, że liczba korzystających z bibliotek na 1 000 mieszkańców jest na terenie partnerstwa nieco wyższa niż w wielu innych miastach i gminach. Niestety nie dysponujemy danymi mogącymi odpowiedzieć na pytanie na ile ten spadek jest kompensowany czytelnictwem za pośrednictwem mediów elektronicznych lub poprzez zbiory domowe. Biblioteki rozwijają swoje możliwości w tym zakresie np. Biblioteka Publiczna w Łopienniku Górnym zakupiła program Legimi do obsługi wypożyczania książek elektronicznych.

Biblioteka Publiczna w mieście Krasnystaw prowadzi szeroką współpracę z organizacjami pozarządowymi: Stowarzyszeniem Twórców kultury „Paleta”, Stowarzyszeniem „Porozumienie Ziemi Krasnostawskiej”, Lokalną Organizacją Turystyczną Krasnystaw „Wrota Roztocza”. W ramach swojej działalności organizuje wystawy, zajęcia komputerowe, lekcje biblioteczne i wycieczki zapoznawcze dla dzieci, ferie i wakacje, pogadanki, odczyty czy spotkania autorskie. Podobne inicjatywy podejmują też pozostałe biblioteki obszaru Partnerstwa. Należy też odnotować integracyjno-koordynującą rolę Powiatowej Biblioteki Publicznej w Krasnymstawie (istnieje od 2001 r), która obok wypożyczenia książek wspiera współpracę gminnych bibliotek z obszaru partnerstwa, ułatwia wspólne działania oraz dba podnoszenie kompetencji kadry.

Optymistyczniej wygląda zaangażowanie w działania kulturalne. Poziom uczestnictwa oscylujący wokół ok. 500 osób na tysiąc mieszkańców jest wysoki. W wielu gminach i miastach wynosi on 150-200 osób. Zauważany spadek w 2020 r. wiązać trzeba ze skutkami epidemii koronawirusa.

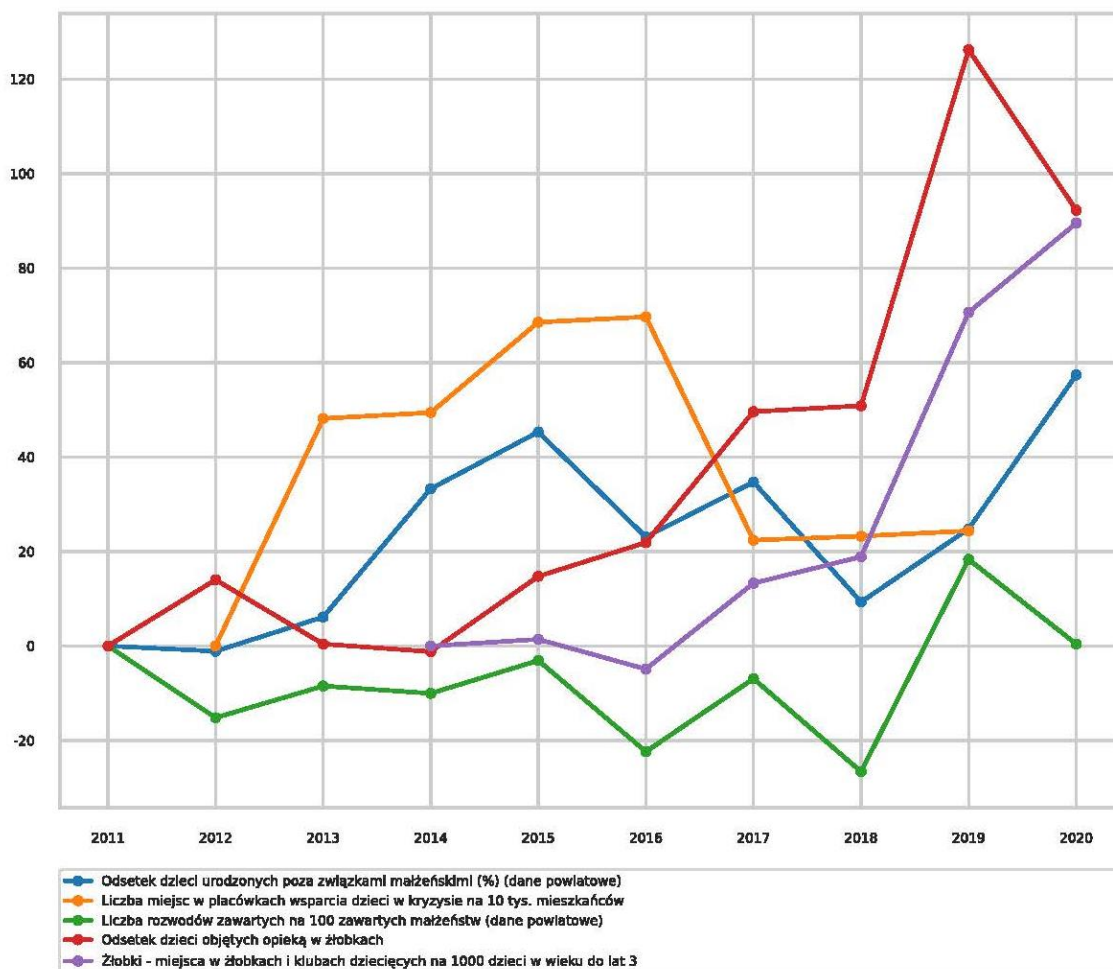
3.1.3.3 Zasoby instytucjonalne umożliwiające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych

Ryc. 14. Kondycja i wsparcie rodziny – wskaźniki porównawcze

Obszar: 7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy
 Podobszar: 7.4.2. Kondycja i wsparcie rodziny jako podstawowej struktury oparcia społecznego - wsk porównawcze
 Miasto: 42.MOF Krasnegostawu

| WSKAŹNIKI | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | RÓŻNICA | DYNAMIKA |
|---|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|---------|----------|
| Odsetek dzieci urodzonych poza związkami małżeńskimi (%) (dane powiatowe) | 17,40 | 17,20 | 18,46 | 23,19 | 25,28 | 21,41 | 23,43 | 19,02 | 21,71 | 27,38 | 9,98 | 57,36 |
| Liczba miejsc w placówkach wsparcia dzieci w kryzysie na 10 tys. mieszkańców | | 13,69 | 20,27 | 20,45 | 23,07 | 23,22 | 16,75 | 16,87 | 17,02 | | 3,33 | 24,32 |
| Liczba rozwodów zawartych na 100 zawartych małżeństw (dane powiatowe) | 31,50 | 26,70 | 28,80 | 28,40 | 30,50 | 24,50 | 29,30 | 23,10 | 37,30 | 31,70 | 0,2 | 0,63 |
| Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach | 1,66 | 1,89 | 1,66 | 1,64 | 1,90 | 2,02 | 2,48 | 2,50 | 3,75 | 3,19 | 1,53 | 92,17 |
| Żłobki - miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 | | | | 28,60 | 29,00 | 27,20 | 32,40 | 34,00 | 48,80 | 54,20 | 25,6 | 89,51 |

DYNAMIKA: 7.4.2. KONDYCJA I WSPARCIE RODZINY JAKO PODSTAWOWEJ STRUKTURY OPARCIA SPOŁECZNEGO - WSK PORÓWNAWCZE



Źródło: monitorrozwoju.pl

W obszarze wsparcia rodziny należy podkreślić wzrost liczby miejsc wsparcia dzieci z rodzin będących w kryzysie oraz liczbę miejsc w żłobkach. W 2021 roku uruchomiono jedną placówkę opieki nad dziećmi w wieku 0 – 2 lat co podwoiło liczbę miejsc w żłobkach na terenie Partnerstwa. Jednakże na tle regionu współczynnik liczby miejsc w żłobkach w stosunku do liczby dzieci w wieku 0-2 lat pozostaje poniżej wartości współczynnika dla województwa lubelskiego. Wśród działań w tym zakresie warto podkreślić funkcjonowanie Niepublicznego Przedszkola Specjalnego Dla Dzieci Niepełnosprawnych.

Ryc. 15. Oferta usług związanych z kulturą, sportem i rekreacją

Obszar: 5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury
 Podobszar: 5.2.2 Oferta usług związanych kulturą, sportem i rekreacją - wskaźniki
 Miasto: 42.MOF Krasnegostawu

| WSKAŹNIKI | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|---|--------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|--------|
| Liczba członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców (dane co 2 lata) | | 24,90 | | 19,40 | | 22,00 | | 16,40 | | 18,90 |
| Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca | 121,12 | 215,70 | 116,54 | 160,14 | 120,18 | 96,51 | 111,13 | 129,28 | 135,60 | 321,33 |
| Liczba osób odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców. | 889,80 | 1 061,00 | 1 717,10 | 1 865,70 | 1 440,50 | 1 619,10 | 1 676,50 | 1 627,80 | 1 842,70 | 371,60 |
| Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca | 53,41 | 100,24 | 48,51 | 50,72 | 116,74 | 33,73 | 62,84 | 45,37 | 51,96 | 68,50 |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Wśród aktywności kulturalnych na zauważenie zasługują przede wszystkim trzy rozpoznawalne przedsięwzięcia kulturalne:

- Międzynarodowy Festiwal Ludowy „Łączy nas kultura”;
- Wakacyjna Akademia Kultury w Siennicy Różanej,
- Festiwal Siennickie Smaki.

Bardzo ważną rolę integracyjną i promocyjną odgrywają cykliczne „Chmielaki Krasnostawskie” W 2022 r miała miejsce ich 52 edycja. Jest to Ogólnopolskie Święto Chmielarzy i Piwowarów. Największe w naszym kraju wydarzenie branżowe dla chmielarzy, browarników i piwowarów oraz jeden z największych festiwali kulturalnych w Polsce. Jego ranga i rozpoznawalność wzrastają z roku na rok przyciągając do Krasnegostawu blisko sto tysięcy miłośników piwa i dobrej zabawy. Swoje stoiska wystawiają browary koncernowe, regionalne, kraftowe i rodzinne, zarówno z Polski jak i zagranicy. To podczas Chmielaków Krasnostawskich odbywa się największy w Polsce Konsumencki Konkurs Piw oraz Ogólnopolska Sesja Chmielarska.

Przykładem przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym na terenie Partnerstwa było utworzenie centrum sportowo-rekreacyjnego wraz z nową siedzibą Urzędu Gminy Łopiennik Górny oraz obiektami Publicznej Szkoły Podstawowej w Łopienniku Nadrzecznym. Nowa infrastruktura pozwoliła rozwinąć różnorodną działalność społeczną i kulturalną. Dodatkowo na uwagę zasługuje Gminne Centrum Kultury w Krasnymstawie z siedzibą w Siennicy Nadolnej. W roku 2021 działalność artystyczną na obszarze Partnerstwa prowadziły zespoły: Klub Solisty, Zespół Wokalny „Melodia”, kapela Folkowa STYRTA, kapela Cukrownicy, Kabaret Czarny Salceson, Formacja Muzyczna Czarny Salceson oraz Żeńska Grupa Teatralna z Bzitego. Przy GCK działał również Klub Seniora, Punkt Konsultacyjny AA, Szkoła Językowa. Ponadto odbywały się spotkania Kół Gospodyń Wiejskich, zajęcia socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze, zajęcia plastyczne i rękodzielnicze. Użytkownicy mieli możliwość korzystania z zajęć i gier świetlicowych oraz bezpłatnego dostępu do Internetu.

3.1.4 Warunki zamieszkiwania, wyposażenie w infrastrukturę techniczną

Warunki mieszkaniowe w MOF Krasnegostawu ulegają nieznaczej poprawie. W 2020 r. na obszarze było 16 481 mieszkań, co stanowiło o 181 mieszkań więcej niż w roku 2016. W liczbach bezwzględnych jest to istotny przyrost zasobu, jednakże w ujęciu procentowym stanowi to przyrost o zaledwie 1,11%, co jest przyrostem trzykrotnie mniejszym niż przyrost wojewódzki w porównywalnym wymiarze czasu (3,39%). Jednakże zarówno liczba mieszkań, jak i liczba izb, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców jest istotnie większa od średniej wojewódzkiej. W MOF wskaźniki te osiągają wartości odpowiednio: 388,64 i 1 500,26, zaś w województwie 358,53 i 1 403,57. Takie zestawienie uprawnia do wyciągnięcia wniosku, iż zasób mieszkaniowy na terenie MOF jest ponadprzeciętny w stosunku do sytuacji w województwie lubelskim, a niższa dynamika w okresie pięcioletnim pozostaje bez wpływu na ogólną ocenę warunków mieszkaniowych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu.

Pod względem jakości ww. zasób mieszkaniowy MOF Krasnegostawu prezentuje się w sposób zbliżony do średniej wojewódzkiej, jednakże warto odnotować niektóre różnice:

- odsetek mieszkań z instalacją wodociągową jest o 1,60% wyższy w MOF od średniej dla województwa,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkaniowa na 1 osobę (m²/os) jest większa w MOF o 1,01 m²/osobę,
- odsetek mieszkań z ustępem splukiwanym jest niższy w MOF o 1,97%,
- odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej jest niższy w MOF o 5,77%.

Na niższą wartość dwóch ostatnich wskaźników (szczególnie na dostęp do sieci kanalizacyjnej) zapewne wpływ ma rolniczy charakter obszaru o rozproszonej zabudowie.

W analizowanym okresie spada liczba nowo oddawanych mieszkań z 79 w 2016 roku do 58 w roku 2020 (przy czym brak w tej liczbie nowo oddanych mieszkań komunalnych, ponieważ w całym okresie statystyki wykazują wartość 0).

Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców (dane powiatowe) w MOF Krasnystaw w roku 2020 to 0,30 co jest wskaźnikiem mniejszym od roku 2016, który wynosił 0,40 i znacząco mniejszym od średniej wojewódzkiej: 0,93. Powierzchnia mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, to 1,29 m² (dane powiatowe) i jest aż o 30% wyższa na terenie partnerstwa aniżeli średnia wojewódzka, która wynosi 0,99 m². Wskaźnik ten jest o tyle istotny, że może dokładnie ukazywać brak atrakcyjności Partnerstwa jako miejsca do życia ponieważ mamy do czynienia z sytuacją spadającą ponad przeciętną populacją, mniejszą dynamiką nowo oddawanych mieszkań (mniejsza podaż zazwyczaj powoduje wzrost cen) i jednocześnie mniejszym popytem na mieszkania w cenach niższych niż średnia w regionie. Tę sytuację zdaje się potwierdzać saldo migracji osób w wieku 15 – 39 (najbardziej aktywnej zawodowo grupy społecznej). Wskaźnik salda migracji na 1 000 mieszkańców w okresie 2016 – 2020 każdorazowo przyjmuje wartości ujemne: od -3,52 w roku 2016, przez -10,71 w szczytowym roku 2018 do -8,03 w 2020 ostatnim roku analizy.

3.1.5 Bezpieczeństwo

Jednym z zadań własnych samorządu jest zapewnienie bezpieczeństwa społeczności mieszkańców. Działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa koncentrują się na:

- przeciwdziałaniu i ograniczaniu przestępczości oraz jej skutków,
- walce z patologiami społecznymi,
- dbałości o zachowanie porządku publicznego,
- zapewnienie ochrony przeciwpożarowej.
- zapewnieniu ochrony sanitarnej,
- zapewnieniu ochrony środowiska.

Sposób realizacji ww. zadań jest odzwierciedleniem powiązań funkcjonalnych obszaru Partnerstwa. W zakresie zapobiegania i walki z przestępczością i ochroną porządku publicznego właściwą na terenie MOF instytucją pozostaje Policja. Główną, organizacyjną i nadzorczą funkcję spełnia w tym przypadku Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie. Na terenie gmin partnerskich funkcjonują podległe pod KPP zrejonizowane posterunki.

Na terenie Miasta Krasnostaw ma siedzibę Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej. We wszystkich gminach partnerskich zlokalizowane są jednostki ochotniczych straży pożarnych. Ochotnicze straże pożarne (OSP) to jednostki ochrony przeciwpożarowej będące jednocześnie stowarzyszeniami w rozumieniu ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261). Jednostki OSP są umundurowanymi, wyposażonymi w specjalistyczny sprzęt, przeznaczonymi do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, w tym prowadzącymi działania w zakresie ratownictwa specjalistycznego, jednostkami ochrony przeciwpożarowej.

Jednostki OSP ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej (PSP) oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania (miasta i gminy) lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach poczynionych uzgodnień lub umów. Komendant Powiatowy (miejski) PSP w Krasnymstawie prowadzi ewidencję sił i środków OSP, którymi może dysponować do działań ratowniczych we współpracy z właściwym wójtem lub burmistrzem oraz starostą.

Na terenie Miasta Krasnostaw ma siedzibę również Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna, która obejmuje swym zasięgiem wszystkie gminy Partnerstwa. Do podstawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w imieniu, którego działa przedmiotowa stacja powiatowa należy:

- bieżący i zapobiegawczy nadzór sanitarny nad obszarami życia mającymi bezpośredni lub pośredni wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu Krasnostawskiego w zakresie:
 - higieny środowiska,
 - higieny pracy w zakładach pracy,

- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- warunków zdrowotnych żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- warunków higieniczno-sanitarnych jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne,
- działalność zapobiegawcza i przeciwepidemiczna w zakresie chorób zakaźnych i zawodowych,
- organizowanie działań oświatowo – zdrowotnych nakierowanych na promocję zdrowia i zdrowego stylu życia, w oparciu o Narodowy Program Zdrowia.

Polityka związana z ochroną środowiska jest głównie realizowana przez Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Krasnymstawie. Jego funkcjonowanie koncentruje się na działalności:

- w zakresie gospodarki odpadami,
- w zakresie prawa łowieckiego,
- w zakresie ochrony środowiska,
- w zakresie prawa geologicznego i górniczego,
- w zakresie ochrony przyrody,
- w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- w zakresie rybactwa śródlądowego,
- w zakresie gospodarki leśnej,
- w zakresie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy, lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz opiniowanie miejscowych planów w zakresie kompetencji,
- realizacja zadań z zakresu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- realizacja zadań z zakresu ustawy o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji,
- realizacja zadań z zakresu ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów - udzielanie informacji na wniosek Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dotyczącej działalności prowadzonej przez odbiorcę odpadów w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów zgodnie z właściwością organu,
- realizacja zadań z zakresu ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, w tym wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów,

- realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP, w zakresie zadań wydziału,
- realizacja innych zadań powierzonych przez starostę.

W zakresie bezpieczeństwa osobistego charakterystykę zjawiska dobrze opisują poniższe dane.

- Liczba przestępstw w MOF, stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10 tys. mieszkańców (dane powiatowe) przyjmuje wartość 3,8. Wskaźnik ten w okresie 2016 – 2020 charakteryzuje się spadkową dynamiką (90,48%). Niestety na tle województwa wypada on niekorzystnie ponieważ dla województwa wskaźnik w roku 2020 wynosi 3,1, a jego dynamika obrazująca ograniczanie zjawiska jest o ponad 20% większa aniżeli w MOF i wynosi 70,45%.
- Liczba przestępstw w MOF stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu na 10 tys. mieszkańców (dane powiatowe) przyjmuje wartość 39,3. Wskaźnik ten w okresie 2016 – 2020 ma dynamikę spadkową (85,25%). Na tle województwa wypada on nieznacznie korzystniej ponieważ jego wartość dla województwa wynosi 39,5 (tj. o 0,2 wyżej od MOF). Natomiast dynamika ograniczania zjawiska w województwie, jest korzystniejsza i wynosi 80,78%, co jest o 4,47% szybszym ograniczaniem zjawiska w porównaniu do Partnerstwa.
- Liczba przestępstw drogowych w MOF stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10 tys. mieszkańców (dane powiatowe) przyjmuje wartość 20,3. Wskaźnik ten w okresie 2016 – 2020 ma dynamikę rosnącą (120,12%). Na tle województwa dla którego wartość wskaźnika wynosi 20,6 wypada on nieznacznie korzystniej ale bardzo niekorzystnie prezentuje się dynamika ograniczania zjawiska. W okresie 2016 - 2020 dynamika regionu jest spadkowa i wynosi 89,96%, co jest ograniczaniem zjawiska o ponad 10% w przeciwieństwie do Partnerstwa, na terenie którego zjawisko narasta i to aż o 20,12%.
- Liczba wypadków przy pracy w MOF na 1 000 zatrudnionych (dane powiatowe) przyjmuje wartość 2,3. W okresie 2016 – 2020 posiada dynamikę wyraźnie malejącą (65,71%). Na tle województwa wskaźnik wypada istotnie korzystniej zarówno w zakresie jego wartości (2,7 – województwo) jak i w zakresie dynamiki ograniczania zjawiska. W okresie 2016 - 2020 dynamika regionu jest również spadkowa, lecz wynosi 72,97%, co jest o 7,26% wolniejszym tempem ograniczania zjawiska w porównaniu do Partnerstwa.

Dodatkowo warto zauważyć, iż w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczności mieszkańców MOF Krasnegostawu odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia (dane powiatowe [%]), który określa poziom przedwczesnej umieralności w roku 2020 przyjął wartość 13,2 zaś w regionie 13,6, tzn., że sytuacja w MOF w zakresie przedmiotowego zjawiska jest korzystniejsza. W MOF obserwujemy również szybszą dynamikę ograniczania zjawiska w porównaniu z regionem. Dla MOF dynamika za okres 2016 – 2020 przyjęła wartość 81,99%, zaś dla całego województwa 86,62%.

Wśród mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach przygotowywania raportu diagnostycznego bezpieczeństwo 63,95% uznało, iż bezpieczeństwo jest mocną stroną obszaru Partnerstwa, a tylko 14,29%, że jest to jego słaba strona.

Nieco gorsze wyniki uzyskano w przypadku badania młodzieży. Tylko 53,85% ankietowanych uważa, że poziom bezpieczeństwa na terenie MOF zachęca do mieszkania na jego terenie, a aż 28,57% jest zdania, że skłania on do opuszczenia obszaru.

3.1.6 Syntetyczne wnioski z analizy sytuacji społecznej

Podsumowując warto zauważyć kluczowe wskaźniki opisujące zjawiska społeczne występujące na terenie MOF Krasnegostawu:

- trwały trend spadkowy liczby ludności ogółem z dynamiką powyżej dynamiki krajowej i dynamiki regionalnej – zjawisko negatywne,
- przewaga osób płci męskiej nad osobami płci żeńskiej w przedziale wiekowym 15 -49 lat (wiek rozrodczy) – zjawisko negatywne,
- trwały trend struktury wiekowej - spadek liczby grup przed- i produkcyjnej z jednoczesnym wzrostem grupy poprodukcyjnej – zjawisko negatywne,
- prognozowane wystąpienie zjawiska starości demograficznej – zjawisko negatywne;
- ujemny przyrost naturalny (powyżej średniej krajowej, a także powyżej współczynnika dla Województwa Lubelskiego) – zjawisko negatywne,
- ujemne saldo migracji -zjawisko negatywne,
- spadkowy trend współczynnika dzietności na poziomie znacząco niższym od poziomu zastępowalności pokoleń (incydentalne: 2016 i 2017) – zjawisko negatywne,
- napływ ludności ukraińskiej – zjawisko pozytywne,
- trwale zmniejszająca się wartość współczynnika skolaryzacji na poziomie poniżej 100% – zjawisko negatywne świadczące o tym, że z każdym kolejnym rokiem wzrasta liczba mieszkańców poszukujących oferty edukacyjnej poza

terenem Partnerstwa (dotyczy edukacji podstawowej i także w jeszcze większym stopniu edukacji ponadpodstawowej),

- w ostatnim roku analizy, zdawalność egzaminu maturalnego występuje na poziomie poniżej średniej wojewódzkiej zarówno w przypadku liceów ogólnokształcących jak i techników zawodowych – zjawisko negatywne,
- zarówno w opinii dorosłych jak i młodzieży objętej badaniami społecznymi mniej niż połowa ankietowanych ocenia usługi edukacji jako mocną stronę Partnerstwa – zjawisko negatywne,
- trwały trend w zakresie szybszego wzrostu wydatków na oświatę od wzrostu dochodów – zjawisko negatywne,
- niższy poziom współczynnika liczby dzieci w wieku 0 -2 lat do liczby miejsc w żłobkach od wartości współczynnika dla całego Województwa Lubelskiego – zjawisko negatywne,
- wyższy poziom współczynnika liczby dzieci w wieku 3 -6 lat do liczby miejsc w przedszkolach od wartości współczynnika dla całego Województwa Lubelskiego – zjawisko pozytywne,
- wyższa wartość wskaźnika liczby lekarzy na 1 000 mieszkańców od wskaźnika dla Województwa Lubelskiego – zjawisko pozytywne,
- wyższa wartość wskaźnika liczby łóżek w szpitalach na 1 000 mieszkańców od wartości wskaźnika dla Województwa Lubelskiego – zjawisko pozytywne,
- niższa wartość wskaźnika liczby udzielonych porad medycznych na 1 000 mieszkańców od wartości wskaźnika dla Województwa Lubelskiego – zjawisko wymagające pogłębienia analizy,
- brak oferty usług w obszarze usług pomocy społecznej, w tym usług dzisiaj nieobecnych (miejsca dla matek z dziećmi, noclegowni i ogrzewalnie dla osób bezdomnych, placówek interwencyjnych dla ofiar przemocy) – zjawisko negatywne,
- na podstawie dostępnych publicznie informacji aktywność społeczną w zakresie profilaktyki zdrowotnej i społecznej należy uznać jako mieszczącą się poniżej przyjętych standardów – zjawisko negatywne,
- istotne braki w zakresie całodobowej oraz wytchnieniowej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami a także przewlekle chorymi – zjawisko negatywne,
- ponadprzeciętna w stosunku do wskaźników wojewódzkich aktywność społeczności lokalnej w zakresie integracji i uczestnictwa w kulturze – zjawisko pozytywne,
- patriotyzm lokalny na dużym poziomie – zjawisko pozytywne.
- powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na jednego mieszkańca jest większa od średniej regionalnej o 1,01 m² – zjawisko pozytywne,

- wyższy od średniej regionalnej o 1,6% odsetek mieszkań z instalacją wodociągową – zjawisko pozytywne,
- niższe od średniej regionalnej wskaźniki mieszkań z ustępem sputkiwanym oraz z dostępem do kanalizacji – zjawisko zdeterminowane wiejskim charakterem obszaru oraz rozproszonym typem zabudowy,
- występują niższe ceny jednostkowe lokali mieszkalnych od średnich cen Województwa Lubelskiego – zjawisko pozytywne,
- zarówno w zakresie przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, jak i przeciwko mieniu, w Partnerstwie zachodzą pozytywne zmiany polegające na ograniczaniu zjawisk, jednakże nasilenie tych zjawisk jest większe lub na porównywalnym poziomie jak w całym regionie, a jego ograniczanie postępuje wolniej od pozytywnych zmian zachodzących w skali całego województwa – zjawisko negatywne,
- nieznacznie mniejsza skala zjawisk w obszarze przestępstw drogowych w MOF na tle regionu ma bardzo niekorzystną i wyraźnie rosnącą o ponad 20% tendencję wskazującą na pogarszanie się sytuacji (w skali regionu – ograniczanie negatywnego zjawiska) – negatywna dynamika zjawiska,
- ograniczanie liczby wypadków przy pracy w MOF jest wyraźnie lepsze. Dynamika ograniczania zjawiska również lepsza od dynamiki regionalnej – zjawisko pozytywne,
- aktualny poziom i tempo ograniczania zjawiska w zakresie wskaźnika przedwczesnej umieralności korzystniejszy od średniej Województwa Lubelskiego – zjawisko pozytywne,
- negatywna ocena poziomu bezpieczeństwa MOF Krasnegostawu przez młodzież (zaledwie 53% młodzieży uważa, że bezpieczeństwo jest mocną stroną Partnerstwa to mniej o 10% od oceny dorosłych mieszkańców) – zjawisko negatywne wymagające pogłębionej analizy w szczególności w kontekście niekorzystnych procesów demograficznych.

3.2 Diagnoza sytuacji gospodarczej

Celem niniejszego rozdziału jest scharakteryzowanie sytuacji gospodarczej MOF Krasnegostawu z uwzględnieniem rynku pracy, struktury gospodarczej, atrakcyjności inwestycyjnej, przedsiębiorczości i konkurencyjności lokalnej gospodarki na tle regionu.

Rozdział poświęcony jest analizie zjawisk i działań w sferze społecznej i gospodarczej umożliwiających osiągnięcie rozwoju jednostek samorządu terytorialnego Partnerstwa przez wykorzystanie czynników rozwoju lokalnego i zasobów własnych

oraz współpracę z partnerami zewnętrznymi. Celem tak rozumianego rozwoju jest poprawa jakości życia mieszkańców, napływ nowych i trwałych inwestycji oraz generowanie innowacji gospodarczych, technologicznych, środowiskowych, przestrzennych, społecznych i kulturowych.

W rozdziale wykorzystano podstawowe dane statystyczne, wskaźniki makroekonomiczne oraz wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród młodzieży, mieszkańców oraz przedsiębiorców. Ze względu na dostępność i porównywalność danych analizowano i prezentowano dane za okres 2016 – 2020 r.

Dla zobrazowania sytuacji gospodarczej wykorzystano również informacje i syntetyczne wnioski z regularnie przeprowadzanych spotkań Grupy roboczej oraz spotkań warsztatowych z udziałem członków Rady Programowej ZIT.

W 2020 r. na obszarze Partnerstwa funkcjonowało 3 019 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, co stanowiło zaledwie 1,57% ogółu podmiotów zarejestrowanych w całym województwie lubelskim. W okresie pięcioletnim tj. 2016 – 2020 liczba podmiotów wzrosła o 212, co daje współczynnik dynamiki na poziomie 107,55% i jest wynikiem gorszym na tle województwa, dla którego współczynnik dynamiki wynosi 110,69%. Zjawisko to może wynikać z dwóch przyczyn: znacząco mocniej na tle regionu występujących w MOF procesów depopulacji oraz czynników takich jak słabsza oferta inwestycyjna czy gorzej funkcjonujące usługi otoczenia biznesu.

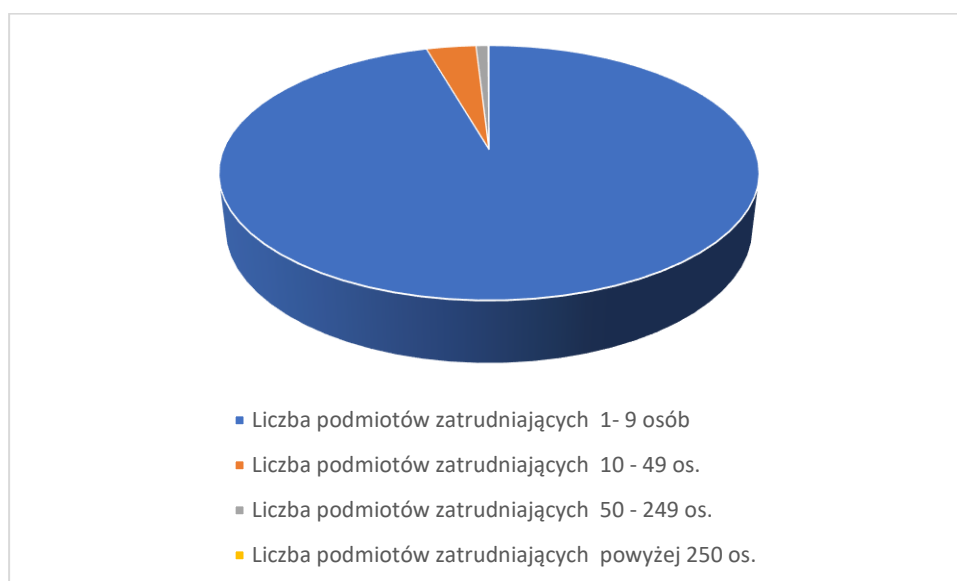
Statystyki ukazują również znaczne rozwarstwienie pomiędzy Miastem Krasnystaw, a pozostałymi partnerami. Większość zarejestrowanych podmiotów funkcjonuje w Mieście Krasnystaw tj. 1 654, co daje większą liczbę niż suma wszystkich pozostałych jst (1 365). Taki rozkład jest jednym z przejawów wiodącej roli ośrodka rdzeniowego. Pozytywną tendencją jest systematyczny wzrost dochodów budżetu gmin z tytułu udziału w podatku PIT.

Tabela 13. Liczba podmiotów w podziale wg wielkości zatrudnienia

| Wielkość przedsiębiorstwa | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Różnica | Dynamika |
|--|-------|-------|-------|-------|-------|---------|----------|
| Liczba podmiotów zatrudniających 1- 9 osób | 2 652 | 2 728 | 2 762 | 2 813 | 2 884 | 232 | 108,75% |
| Liczba podmiotów zatrudniających 10 - 49 os. | 123 | 120 | 119 | 110 | 107 | -16 | 86,99% |
| Liczba podmiotów zatrudniających 50 - 249 os. | 29 | 26 | 26 | 26 | 26 | -3 | 89,66% |
| Liczba podmiotów zatrudniających powyżej 250 os. | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | -1 | 66,67% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Ryc. 16. Struktura podmiotów prowadzących działalność gospodarczą - kryterium: wielkości

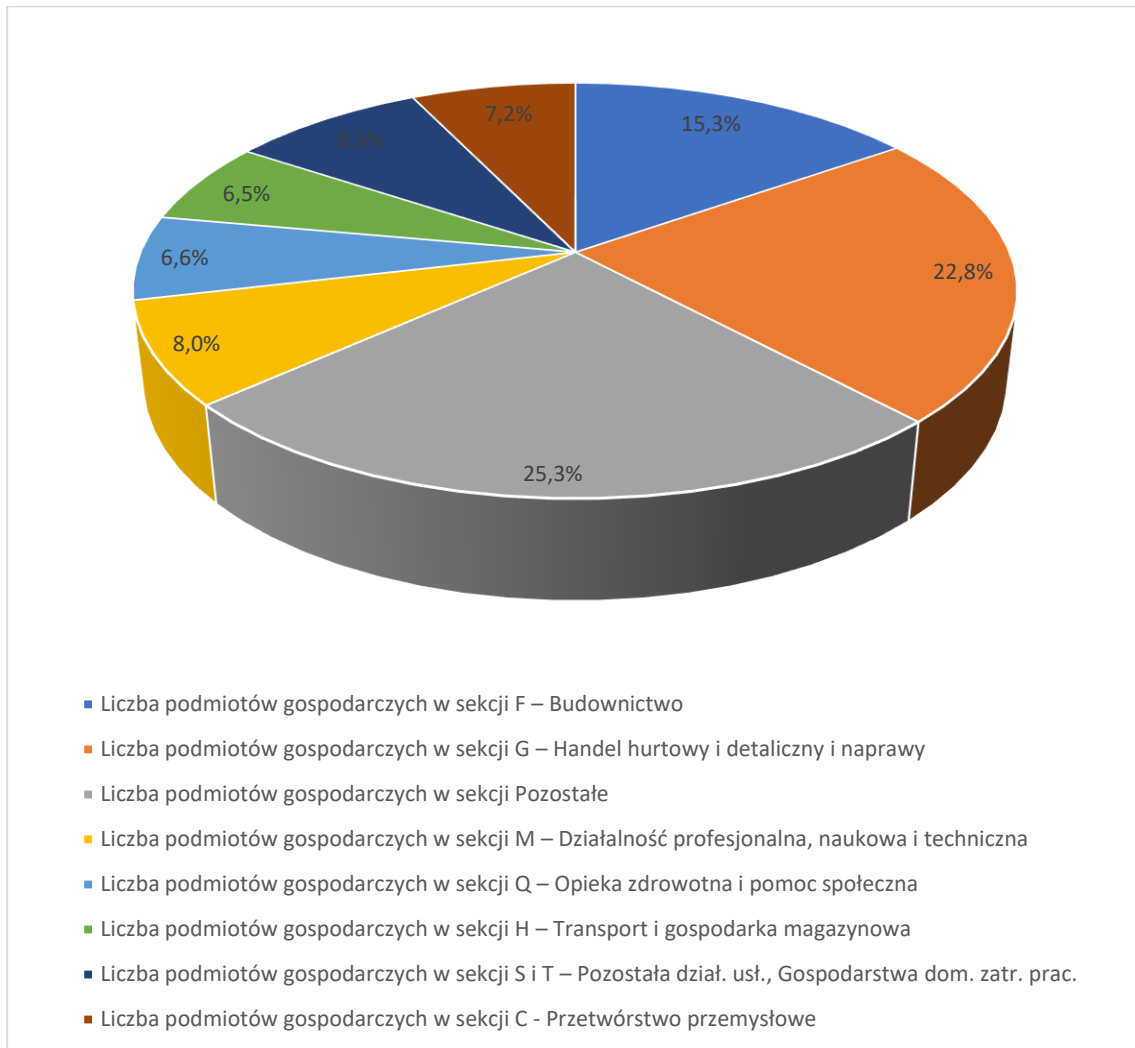


Źródło: monitorrozwoju.pl

Struktura wielkości podmiotów gospodarczych zarówno na przestrzeni lat, jak i w stosunku do struktury Województwa Lubelskiego, cechuje się podobieństwem na poziomie +/- 1%.

Struktura podmiotów ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej pozostaje na dużym poziomie podobieństwa do całego regionu.

Ryc. 17. Struktura podmiotów prowadzących działalność gospodarczą - kryterium: rodzaj prowadzonej działalności



Źródło: monitorrozwoju.pl

Struktura branż reprezentowanych na terenie MOF praktycznie pokrywa się ze strukturą charakterystyczną dla całego regionu. Różnice udziału procentowego każdej z sekcji MOF wynoszą mniej niż 1%. Można więc uznać, że rozkład strukturalny branż gospodarki Partnerstwa jest typowy (reprezentatywny) dla Województwa Lubelskiego.

Ważnym obszarem lokalnej gospodarki jest rolnictwo. Jak już wcześniej zauważono przeważającą powierzchnię obszaru zajmują tereny rolne.

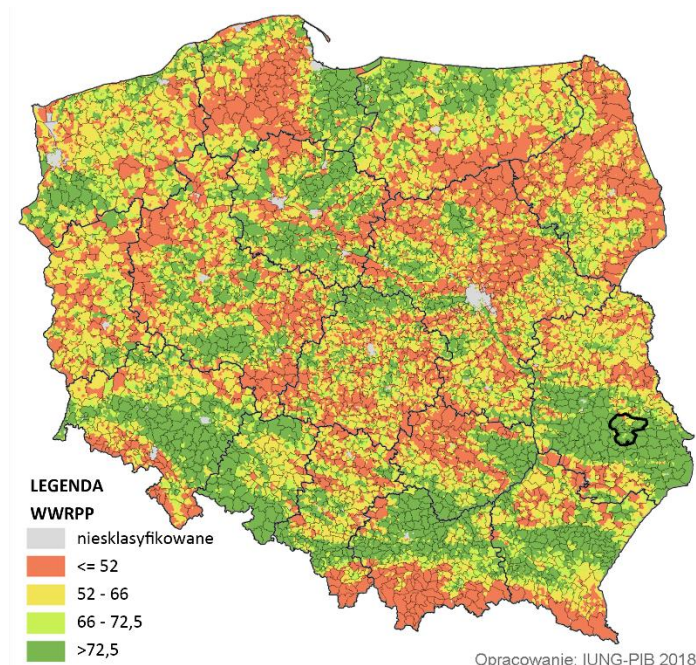
Tabela 14. Powierzchnia i struktura użytków rolnych

| jst | Powierzchnia użytków rolnych ogółem (ha) | Struktura (%) |
|--------------------------|--|---------------|
| Miasto Krasnystaw | 2 352,05 | 7,53% |
| Miasto i Gmina Izbica | 7 750,74 | 24,81% |
| Gmina Krasnystaw | 9 528,54 | 30,50% |
| Siennica Różana | 6 019,71 | 19,27% |
| Łopiennik Górny | 5 588,20 | 17,89% |
| MOF Krasnegostawu | 31 239,24 | 100% |

Źródło: bdl.stat.gov.pl

31 239,24 ha powierzchni obszaru funkcjonalnego stanowią użytki rolne co powoduje, iż ich udział w powierzchni całego obszaru wynosi 58,30%. Wielkość ta wyraźnie pokazuje jakie miejsce zajmuje rolnictwo w gospodarce Partnerstwa.

Ryc. 18. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP)



Źródło: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy 2018

Wnioski z podstawowych (najbardziej ogólnych) danych gospodarczych pozwalają na stwierdzenie, iż:

- zdecydowanie ponadprzeciętną rolę w skali kraju pełni w Partnerstwie rolnictwo – analiza zostanie pogłębiona w następnych rozdziałach diagnozy,
- ze względu na wielkość zatrudnienia głównym (95,53%) rodzajem przedsiębiorstw funkcjonującym w MOF są mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające od 1 do 9 osób) – stan rzeczy, który należy mieć na uwadze formułując kluczowe kierunki rozwoju MOF,
- dynamika liczby podmiotów w podziale uwzględniającym wielkość przedsiębiorstwa wykazuje bardzo duży spadek liczby większości grup przedsiębiorstw (za wyjątkiem mikroprzedsiębiorstw: 108,75%). Spadki dla pozostałych grup zawierają się w przedziale 66,67% - 89,66%, co jest istotnie gorszą dynamiką niżeli dynamika dla województwa: 91,15% - 94,03% - zjawisko negatywne,
- duża dysproporcja liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON na rzecz przewagi ośrodka rdzeniowego tj. Miasta Krasnystaw- zjawisko potwierdza rolę i funkcję Miasta Krasnystaw w strukturze obszaru funkcjonalnego.

3.2.1 Rynek pracy, potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki

Zgodnie z tym co zauważono wcześniej ponad 95% podmiotów gospodarczych działających na terenie Partnerstwa to mikroprzedsiębiorcy. Równie istotną grupę stanowią osoby pracujące w rolnictwie, w tym głównie rolnicy prowadzący gospodarstwa indywidualne, których ogólną charakterystykę zamieszczono w drugiej części niniejszego podrozdziału. Stosunkowo niewielką grupę przedsiębiorstw stanowią średni i duzi przedsiębiorcy z terenu MOF Krasnegostawu. Tym niemniej ich znaczenie dla lokalnej gospodarki jest dalece większe niżeli wskazuje na to odsetek w całej strukturze przedsiębiorstw. Zazwyczaj są to najwięksi lokalni pracodawcy. Nierzadko znaczący odbiorcy miejscowych producentów, a także firmy mające rozpoznawalne marki, a przez to w swym znaczeniu wykraczające poza podstawowy wymiar ekonomiczny. Często także są one realnym lub potencjalnym źródłem transferu do wewnątrz obszaru nowoczesnych technologii i kapitału. Największymi pracodawcami na terenie MOF Krasnegostawu są:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Krasnymstawie - sektor przetwórstwa rolno-spożywczego. Produkcja produktów nabiałowych. Marka ogólnopolska,
- CERSANIT S.A. Zakład Produkcyjny w Krasnymstawie - produkcja ceramiki sanitarnej. Jeden z największych producentów w Polsce. Eksporter produktów do Niemiec, Francji, Danii, Litwy i Estonii,

- Kartonex Sp. z o. o. – producent opakowań tekturowych i papierowych funkcjonujący na rynku ponad 50 lat,
- Cukrownia Krasnystaw – oddział Krajowej Spółki Grupy Spożywczej,
- ENERGOREMONT Sp. z o. o. w Krasnymstawie – podmiot specjalizujący się w remontach, modernizacji, wytwarzaniu i montażu rurowych wymienników ciepła dla energetyki i przemysłu,
- Elewator Zbożowy Elewarr sp. z o.o. Oddział w Krupcu.

Terytorialnie największym rynkiem pracy jest Miasto Krasnystaw, co potwierdzają liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON, liczba podatników oraz analiza siedzib największych pracodawców MOF.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy mierzona stopą bezrobocia, liczbą podatników i uzupełniona o obraz struktury podatników wg źródeł dochodów pozwoli na uzyskanie odpowiedzi o trwałości kluczowych zjawisk rynku pracy oraz występujących na nim trendach.

Łączna liczba podatników MOF w 2020 r. wynosiła 27 907 osób co w stosunku do roku 2016, kiedy to wartość ta wynosiła 28 665 ukazuje negatywny trend spadkowy (dynamika 97,36%). Udzielenie dokładnej odpowiedzi o przyczynie trendu wymagałoby dokonania pogłębionej analizy, jednakże jednym z czynników, który z dużym prawdopodobieństwem mógł mieć wpływ na zmniejszenie się liczby podatników mogły być negatywne zjawiska demograficzne opisane w rozdziale 3.1.1. W przypadku potwierdzenia związku przyczynowo-skutkowego z tym większą uwagą należy uwzględnić w planach strategicznych prognozę rozwoju demograficznego do roku 2030.

Tabela 15. Stopa bezrobocia – Powiat Krasnostawski

| Wskaźnik (%) | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Różnica | Dynamika |
|---|------|------|------|------|------|---------|----------|
| Stopa bezrobocia - razem (dane powiatowe) | 13,7 | 12,7 | 11,5 | 11 | 11,6 | -2,10 | 84,67% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Ze względu na brak dostępności danych obejmujących wyłącznie MOF Krasnegostawu analizie poddano dane Powiatu Krasnostawskiego. Dane statystyczne ukazują wyraźny trend pozytywny i dają obraz Obszaru, jako miejsca o stabilnym rynku pracy. Jednakże szersza analiza polegająca na zestawieniu ww. danych z danymi dla całego województwa lubelskiego, gdzie dynamika okresu 2020/2016 wynosi 79,52%, a stopa bezrobocia 9,04% musi prowadzić do wniosku o

dużym poziomie prawdopodobieństwa trafności oceny, że na pozytywny trend w zakresie trwałego i istotnego zmniejszania stopy bezrobocia większy wpływ miały zjawiska makroekonomiczne, aniżeli polityka lokalna w zakresie kreowania nowych i utrzymywania istniejących miejsc pracy. Wyższa aniżeli średnia dla całego regionu stopa bezrobocia może być jednym z czynników stymulujących negatywne trendy demograficzne.

Tabela 16. Liczba podatników wg źródeł dochodów (aktywność ekonomiczna mieszkańców) – MOF Krasnystaw

| Źródła dochodów | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2020/2016 | Struktura |
|-----------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|-----------|-----------|
| Działalność gospodarcza | 1 710 | 1 802 | 1 839 | 1 801 | 1 759 | 102,87% | 5,32% |
| Działalność nierejestrowana | 0 | 0 | 0 | 16 | 25 | | 0,08% |
| Emeryci i renciści | 12 869 | 12 990 | 13 085 | 13 079 | 12 847 | 99,83% | 38,83% |
| Inne źródła | 2 746 | 2 556 | 2 610 | 3 990 | 4 124 | 150,18% | 12,46% |
| Najem | 340 | 382 | 428 | 476 | 504 | 148,24% | 1,52% |
| Odpłatne zbycie | 0 | 0 | 0 | 0 | 10 | | 0,03% |
| Prawa autorskie | 229 | 277 | 277 | 257 | 249 | 108,73% | 0,75% |
| Stosunek pracy | 11 898 | 12 210 | 12 477 | 12 219 | 10 968 | 92,18% | 33,15% |
| Umowy zlecenia lub o dzieło | 3 567 | 3 405 | 3 535 | 3 317 | 2 603 | 72,97% | 7,87% |

Źródło: monitorrozwaju.pl

Analiza liczby podatników wg źródeł dochodów w sposób uprawniony znacznie przekracza liczbę ogółem podatników, ponieważ uwzględnia przypadki osiągania dochodu przez jednego podatnika z więcej niż jednego źródła. W załączonej tabeli wyraźnie dominującą rolę pełnią świadczenia emerytalne i rentowe (38,83%), natomiast mniejszy, ale również istotny i zdecydowanie większy odsetek od pozostałych źródeł dochodów to stosunek pracy (33,15%).

Zgodnie z wcześniejszymi wnioskami istotnym rynkiem pracy MOF Krasnegostawu jest rolnictwo.

Tabela 17. Liczba i struktura osób pracujących w gospodarstwach rolnych

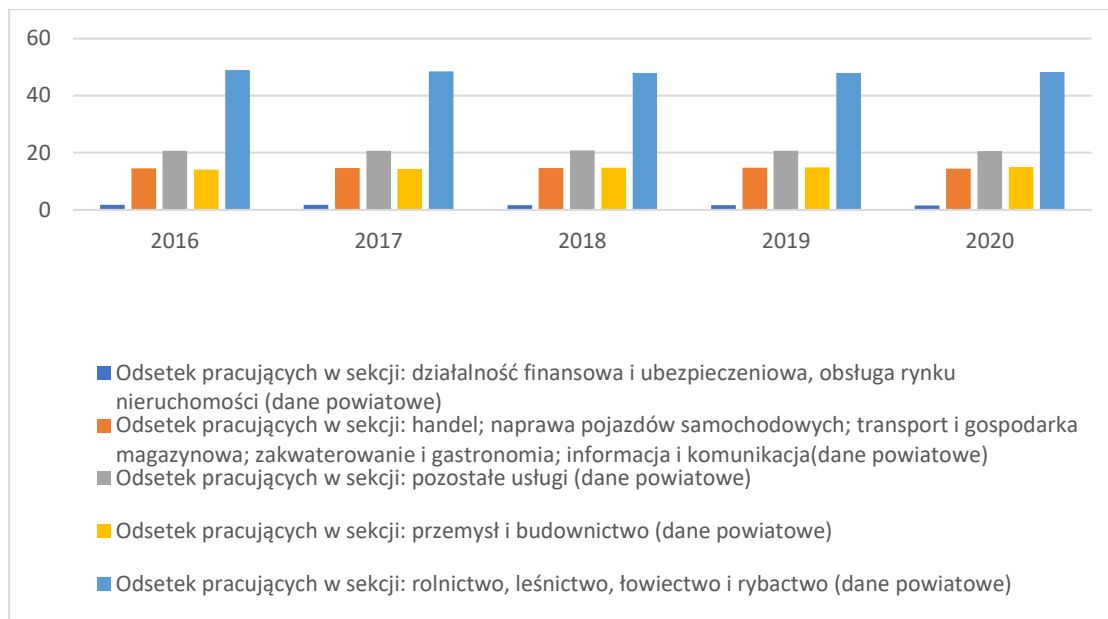
| jst | Liczba pracujących w gospodarstwach rolnych | Struktura (%) |
|------------------------------|--|----------------------|
| Miasto Krasnystaw | 670 | 8,75% |
| Miasto i Gmina Izbica | 2 208 | 28,83% |
| Gmina Krasnystaw | 2 329 | 30,41% |
| Siennica Różana | 974 | 12,72% |
| Łopienni Górny | 1 477 | 19,29% |
| MOF Krasnegostawu | 7 658 | 100% |

Źródło: bdl.stat.gov.pl

Kategoria osób pracujących w gospodarstwach rolnych obejmuje osoby pracujące w gospodarstwach rolnych, w tym członkowie rodziny i pracujący najemni stali. 7 658 osób to 17,69% ogółu mieszkańców MOF. Największa liczba pracujących w gospodarstwach rolnych pochodzi z gminy wiejskiej Krasnystaw oraz gminy miejsko-wiejskiej Izbica. Prezentowane dane pochodzą z powszechnego spisu rolnego z 2020 r. i niestety nie zawierają informacji o okresie porównawczym (2016) dlatego nie jest możliwe przedstawienie ewentualnego kierunku ani siły zmiany.

Pozycja rolnictwa na rynku pracy Partnerstwa jest jeszcze wyraźniej zarysowana, jeśli przyjrzymy się strukturze opisującej wyłącznie osoby pracujące w podziale wg sekcji PKD. Ze względu na dostępność danych statystycznych poniżej zaprezentowano dane dla całego Powiatu Krasnostawskiego.

Ryc. 2. Struktura pracujących wg sekcji PKD (dane powiatowe)



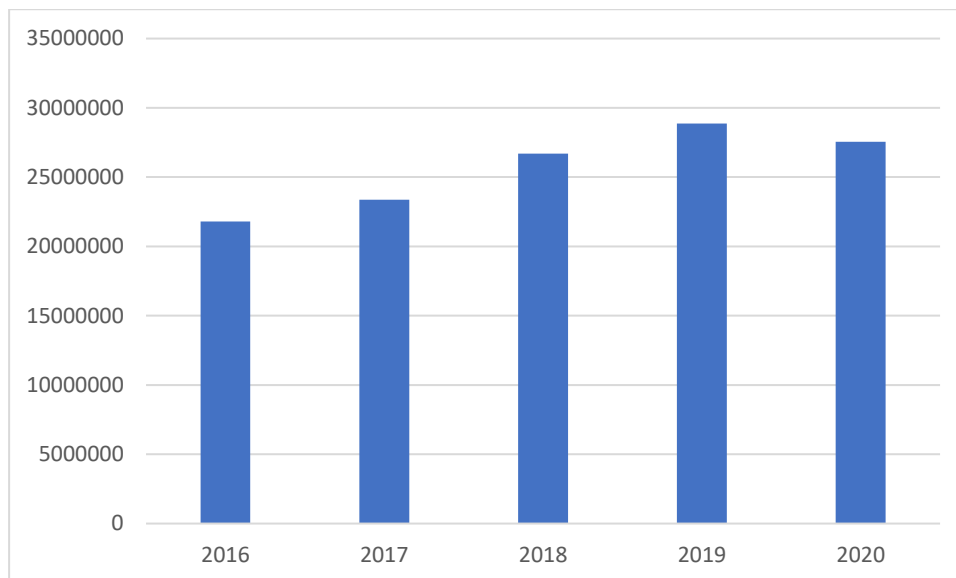
Źródło: monitorrozwoju.pl

W analizowanym okresie odsetek pracujących w sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo prezentują się jako pozycja stabilna i wyraźnie dominująca (48,91% – 48,28%). W porównaniu do struktury regionu dla roku 2020 udział osób pracujących w rolnictwie jest o 8,06% wyższy w powiecie krasnostawskim.

Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki mają decydujący wpływ na sytuację ekonomiczną mieszkańców. Wyznacza on możliwości rozwojowe gospodarstw domowych i samorządów. Na kondycję gospodarki lokalnej wpływa wiele czynników.

Przedsiębiorczość i aktywność gospodarcza mieszkańców przekłada się na liczbę i kondycję lokalnych firm. Wyznacza możliwości dochodowe gospodarstw domowych i instytucji samorządowych. Pozwala na rozwój infrastruktury i świadczenie wysokiej jakości usług publicznych. Z wcześniejszych analiz wynika, że w analizowanym okresie liczba podmiotów na obszarze Partnerstwa wzrosła o 7,55%, co jest wynikiem o ponad 3% gorszym niż dynamika wzrostu całego regionu - możliwe determinanty również zostały już wstępnie nakreślone. Natomiast aktywność ekonomiczna mieszkańców mierzona jest dodatkowo dochodami jst z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT). Ten element jest jednym z głównych źródeł dochodów własnych gmin. Wielkość wpływów w analizowanym okresie w MOF Krasnegostawu przedstawia poniższy wykres.

Ryc. 19. Dochody budżetów gmin z tytułu udziału w podatku PIT – MOF Krasnystaw



Źródło: monitorrozwoju.pl

Jak wynika z zaprezentowanych danych dynamika tej kategorii wpływów wyniosła 26,41%. Jest to dynamika przekraczająca poziom skumulowanej inflacji okresu (8,5%) co powoduje, że trend należy uznać za korzystny. Biorąc pod uwagę realny spadek liczby podmiotów oraz depopulację w skali ponadprzeciętnej - przyczyn wzrostu należałoby upatrywać w regulacjach prawnych wpływających na wzrost poziomu wynagrodzeń, naturalnym wzroście poziomu wynagrodzeń wynikającym z sytuacji na rynku pracy oraz zwiększeniu produkcji i efektywności pracodawców. Dynamika ta, zarówno w ujęciu globalnym, jak i wskaźnikowym (poziom dochodów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) jest o ponad 2% niższa aniżeli dynamika dla całego regionu.

Porównanie potencjału ekonomicznego Partnerstwa na tle regionu wg źródeł dochodów wypada pozytywnie w ujęciu kwotowym i jednocześnie negatywnie w kontekście dynamiki wskaźników. O ile dla większości pozycji MOF Krasnegostaw osiąga wyższą wartość wpływów w przeliczeniu na jednego mieszkańca o tyle dynamika zjawiska jest bardzo niekorzystna – tylko w przypadku dochodów w udziale z tytułu podatku PIT w całym regionie dynamika jest zaledwie o 2,58% niższa niż w MOF. Pozostałe grupy cechują się znacząco wyższą dynamiką regionu od Partnerstwa. Jest to odpowiednio 8,84% w kategorii podatku od nieruchomości i aż 57,93% w kategorii wpływów z tytułu udziału w podatku CIT.

Tabela 18. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca – MOF Krasnystaw

| Wskaźnik | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|--|--------|--------|--------|--------|--------|
| Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w PIT na mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) | 658,91 | 726,07 | 847,04 | 931,28 | 924,86 |
| Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w CIT na mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) | 22,62 | 30,45 | 47,46 | 27,42 | 21,85 |
| Dochody budżetu gminy z tytułu podatku od nieruchomości (PN) na mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) | 486,94 | 539,04 | 493,22 | 520,82 | 563,38 |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Tabela 19. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca – woj. lubelskie

| Wskaźnik | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|--|--------|--------|--------|--------|--------|
| Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w PIT na mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) | 614,7 | 675,6 | 781,94 | 878,47 | 878,64 |
| Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w CIT na mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) | 15,59 | 18,11 | 18,66 | 24 | 24,09 |
| Dochody budżetu gminy z tytułu podatku od nieruchomości (PN) na mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) | 396,59 | 416,01 | 435,24 | 469,36 | 493,89 |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Należy również zauważyć, iż rok 2020 w stosunku do roku 2019 był rokiem spadku wpływów, co może mieć związek z sytuacją makroekonomiczną związaną z pandemią SARS COV-19.

Dostępność zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej jest czynnikiem niezbędnym do rozwoju gospodarki lokalnej. Niezbędne zasoby to

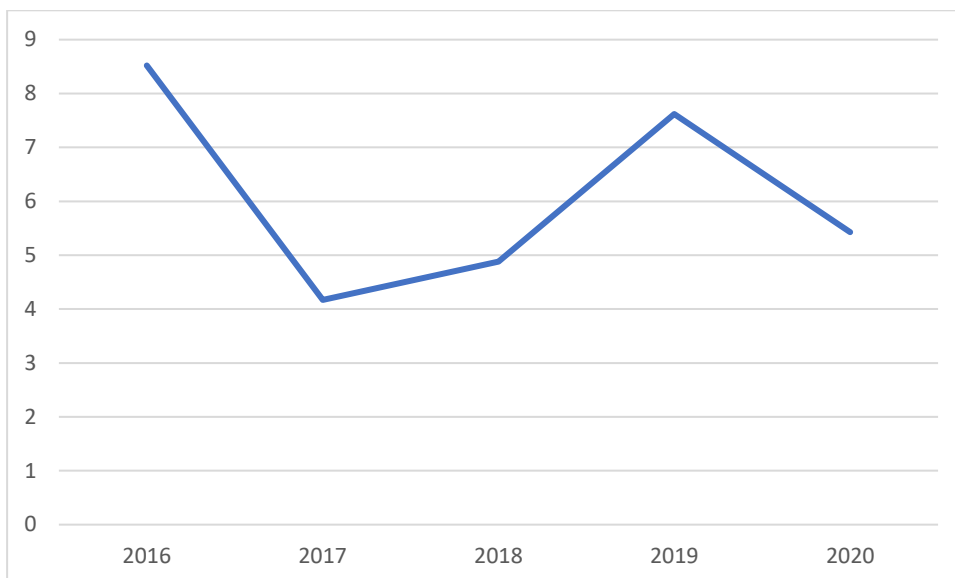
przede wszystkim odpowiednie zasoby wykwalifikowanej siły roboczej oraz przestrzeni przygotowanej do prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej. Dla sprawnego prowadzenia działalności niezbędne są również: rozwinięta infrastruktura komunalna, drogowa, sieci energetyczne i teleinformacyjne, co umożliwia dostęp do uzbrojonych terenów, powierzchni biurowych, magazynowych i handlowych oraz obiektów przemysłowych.

Dla zobrazowania dostępności zasobów i infrastruktury MOF Krasnegostawu warto porównać kluczowe elementy zagadnienia z sytuacją regionu. W analizowanym okresie następuje pogłębianie się dysproporcji pomiędzy ludnością w wieku 20 – 24, a grupą 60 -64. Dynamika dla tego zjawiska wynosi 22,01%, ale jest ona niższa od dynamiki regionalnej, gdzie różnica zwiększa się ponad dwukrotnie. Spadająca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym ma tendencję o niecałe 2% wyższą od dynamiki regionu. W MOF Krasnegostawu kategoria wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy ma kierunek pozytywny i jest aż o 51,58% wyższa w analizowanym okresie, jednakże wynik dla całego Województwa Lubelskiego to 150,30% większa wartość przedmiotowej kategorii. Wskaźnikowo dynamika wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi odpowiednio 155,51% (MOF) i 270,23% (Województwo Lubelskie).

Struktura gospodarki powinna być dopasowana do lokalnych uwarunkowań i sytuacji rynkowej dzięki czemu można uzyskać stabilność i odporność w okresie dekoniunktury zaś odpowiedni poziom inwestycji, zwłaszcza w sekcji badania i rozwój oraz nowoczesne rozwiązania technologiczne, wzmacnia jej konkurencyjność oraz pozwala tworzyć atrakcyjne, wysokopłatne miejsca pracy. W ostatnich latach (do roku 2020) na terenie MOF statystyki ukazują brak inwestycji (oddanych obiektów liczonych w m²) w budynki biurowe oraz budynki hotelowe (również w kategorii pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania). Kategorie takie jak budynki przemysłowe, zbiorniki/silosy czy budynki handlowo-usługowe charakteryzują się silną dynamiką spadkową na poziomie poniżej 60% co oznacza, że w roku 2020 powstało mniej niż 60% przedmiotowej infrastruktury w stosunku do roku 2016. Niekorzystnie wypada to na tle regionu – w każdej kategorii występują nakłady inwestycyjne, a kategorie takie jak powierzchnie handlowo-usługowe, zbiorniki/silosy oraz pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania notują od 67,30% do 82,27% wzrostu.

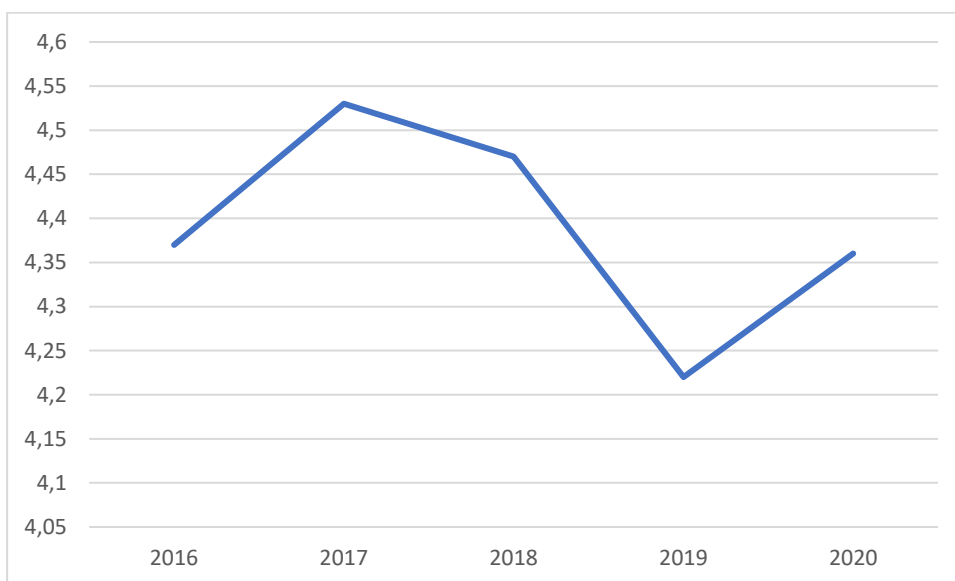
Całkowicie przeciwną charakterystyką odznaczają się dane dotyczące obszaru partnerstwa i regionu przedstawiające wskaźnik udziału nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w stosunku do nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem.

Ryc. 20. Stosunek nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego do nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – MOF Krasnystaw



Źródło: monitorrozwoju.pl

Ryc. 21. Stosunek nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego do nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – Województwo Lubelskie



Źródło: monitorrozwoju.pl

Podmioty sektora kreatywnego to podmioty prowadzące działalność w zakresie m.in. ICT, programowania, projektowania, w tym architektonicznego, działalności wydawniczej, multimediiów, reklamy, mody i wzornictwa. Działalności te generują aktywność innowacyjną o wysokich dochodach. Wzrost liczby firm w tych sektorach wskazuje na dobry kierunek rozwoju danej lokalnej gospodarki. Charakterystyka widoczna na wykresie wskazuje na okresową fluktuację wskaźnika. Jest to

prawdopodobnie opóźnienie lub wyprzedzanie okresowego trendu występującego w całym regionie.

3.2.2 Otoczenie biznesu

Dostępność wysokiej jakości usług badawczych, projektowych, szkoleniowych, prawnych, marketingowych etc. jest wsparciem lokalnych firm i pozwala lokalnym gospodarkom na osiągnięcie właściwego poziomu konkurencyjności. Dla prawidłowego funkcjonowania gospodarki niezbędny jest rozwinięty i profesjonalny rynek usług finansowych pozwalających na efektywne wykorzystanie różnego rodzaju źródeł finansowania (kapitałowych, dłużnych, pomocowych) zapewniających stabilność operacyjną i potencjał inwestycyjny lokalnych firm.

Na terenie MOF Krasnegostawu w analizowanym okresie systematycznie wzrasta liczba podmiotów stanowiących niezbędne wsparcie dla lokalnej gospodarki. Dynamika wzrostu jest wyższa od dynamiki Województwa Lubelskiego w sektorze usług finansowych - wzrost ma wartość 16,67% (lubelskie 0,97%) i niższa dla sektora usług prawnych, rachunkowo-księgowych i doradztwa podatkowego 11,86% (lubelskie 19,63%).

W trakcie badań społecznych, którymi objęto przedsiębiorców 55,55% ankietowanych odpowiedziało, iż nie odczuwa w prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej wsparcia ze strony samorządu. Jedynie 22,22% badanych odpowiedziało, iż takie wsparcie odczuwa.

3.2.3 Finanse, polityka podatkowa i inwestycyjna, środki zewnętrzne

Na potrzeby niniejszego opracowania przeanalizowano skonsolidowane dane finansowe jst będących członkami MOF Krasnegostawu (pojęcie nie jest równoznaczne z pojęciem skonsolidowanego sprawozdania finansowego) przygotowane z wykorzystaniem narzędzia monitorrozwoju.pl, a uzyskane dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 20. Budżet i dług MOF Krasnegostawu

| Pozycja | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|---|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| 1. Dochody ogółem | 150 491 217,16 | 159 743 061,52 | 166 047 295,69 | 201 964 153,88 | 200 597 040,59 |
| 1a. Dochody bieżące | 142 124 062,66 | 154 412 052,12 | 159 376 457,25 | 174 404 554,12 | 185 456 098,10 |
| 1b. Dochody majątkowe | 8 367 154,50 | 5 331 009,40 | 6 670 838,44 | 27 559 599,76 | 15 140 942,49 |
| 2. Wydatki ogółem | 147 229 051,22 | 157 383 629,70 | 169 943 170,91 | 210 707 506,26 | 201 244 344,00 |
| 2a. Wydatki bieżące | 128 440 383,39 | 138 389 198,40 | 144 080 090,05 | 158 011 470,12 | 171 158 816,33 |
| 2b. Wydatki majątkowe | 18 788 667,83 | 18 994 431,30 | 25 863 080,86 | 52 696 036,14 | 30 085 527,67 |
| 3. Wynik budżetu | 3 262 165,94 | 2 359 431,82 | -3 895 875,22 | -8 743 352,38 | -647 303,41 |
| 4. Przychody ogółem | 11 984 664,84 | 14 840 169,86 | 16 307 251,26 | 25 520 205,27 | 18 255 096,92 |
| 5. Rozchody ogółem | 5 333 932,88 | 4 580 459,43 | 4 891 195,47 | 5 917 629,96 | 5 564 671,72 |
| 6. Wynik finansowy | 9 912 897,90 | 12 619 142,25 | 7 520 180,57 | 10 859 222,93 | 12 043 121,79 |
| 7. Kwota długu | 39 819 780,38 | 39 725 415,30 | 38 042 229,41 | 49 915 503,72 | 52 150 406,29 |
| 8. Wynik operacyjny brutto budżetu | 13 683 679,27 | 16 022 853,72 | 15 296 367,20 | 16 393 084,00 | 14 297 281,77 |
| 9. Wynik operacyjny netto budżetu | 8 349 746,39 | 11 542 394,29 | 10 405 171,73 | 10 475 454,04 | 9 332 610,05 |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Tabela 21. Budżet i dług MOF Krasnegostawu - zestawienie różnicy w ujęciu kwotowym i dynamiki w okresie 2016 - 2020

| Pozycja | Różnica | Dynamika |
|---|----------------------|----------|
| 1. Dochody ogółem | 50 105 823,43 | 133,29% |
| 1a. Dochody bieżące | 43 332 035,44 | 130,49% |
| 1b. Dochody majątkowe | 6 773 787,99 | 180,96% |
| 2. Wydatki ogółem | 54 015 292,78 | 136,69% |
| 2a. Wydatki bieżące | 42 718 432,94 | 133,26% |
| 2b. Wydatki majątkowe | 11 296 859,84 | 160,13% |
| 3. Wynik budżetu | -3 909 469,35 | |
| 4. Przychody ogółem | 6 270 432,08 | 152,32% |
| 5. Rozchody ogółem | 230 738,84 | 104,33% |
| 6. Wynik finansowy | 2 130 223,89 | 121,49% |
| 7. Kwota długu | 12 330 625,91 | 130,97% |
| 8. Wynik operacyjny brutto budżetu | 613 602,50 | 104,48% |
| 9. Wynik operacyjny netto budżetu | 982 863,66 | 111,77% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Tabela 22. Dochody MOF Krasnegostawu wg źródeł

| Wskaźnik | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Struktura | Dynamika |
|--|----------|----------|----------|----------|----------|-----------|----------|
| 1. Dochody własne bieżące | 56024,14 | 60127,2 | 61999,32 | 66175,87 | 65864,16 | 35,51% | 117,56% |
| 2. Kwota dotacji na zadania bieżące | 45628,64 | 52480,71 | 51898,84 | 59532,67 | 66937,46 | 36,09% | 146,70% |
| 3. Subwencja ogólna - część bieżąca | 40471,28 | 41804,15 | 45478,3 | 48696,01 | 52654,48 | 28,39% | 130,10% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

W analizowanym okresie (2016 – 2020) łączna kwota dochodów jst w MOF Krasnegostawu wzrosła o 30,49%, co stanowi nieco mniejszy poziom wzrostu od wskaźnika wojewódzkiego, który wyniósł 32,46%. Wziąwszy pod uwagę wartość skumulowanej inflacji dla okresu (8,5%) zanotowany wzrost ma charakter realny.

Struktura dochodów Partnerstwa wykazuje różnice wobec struktury województwa. W MOF Krasnegostawu największą (36,09%) pozycję stanowią dotacje na zadania ogólne, zaś w ujęciu regionalnym największą pozycją są dochody własne bieżące (36,41%). Różnice w poszczególnych pozycjach struktury wynoszą około 2%.

Tabela 23. Wysokość i struktura dochodów podatkowych

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | struktura | Dynamika |
|---|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|----------|
| 1. Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych - PIT | 21 796,46 | 23 363,61 | 26 695,73 | 28 872,30 | 27 553,63 | 51,21% | 126,41% |
| 2. Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych - CIT | 860,87 | 1 120,40 | 1 455,38 | 1 143,06 | 770,90 | 1,43% | 89,55% |
| 3. Dochody z tytułu podatku od nieruchomości | 16 844,07 | 18 637,60 | 16 338,77 | 16 931,88 | 17 857,57 | 33,19% | 106,02% |
| 4. Dochody z tytułu podatku rolnego i leśnego | 4 902,90 | 4 916,87 | 4 958,47 | 5 309,41 | 5 383,62 | 10,01% | 109,80% |
| 5. Dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych - PCC | 872,38 | 948,10 | 1 087,77 | 1 031,37 | 1 183,35 | 2,20% | 135,65% |
| 6. Dochody z tytułu podatku od środków transportowych | 627,18 | 678,79 | 645,36 | 679,22 | 690,72 | 1,28% | 110,13% |
| 7. Pozostałe dochody podatkowe | 340,86 | 398,77 | 376,06 | 385,98 | 364,34 | 0,68% | 106,89% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Główną pozycją w strukturze dochodów MOF są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych. Stanowią one aż 51,21% dochodów podatkowych. Znacznie niższy w całej strukturze, aczkolwiek znaczący, udział pochodzi z tytułu podatku od nieruchomości (33,19%) oraz dochody z tytułu podatku rolnego i leśnego (10,01%). Dynamika głównych źródeł dochodów ma kierunek pozytywny. Malejącą dynamikę na obszarze Partnerstwa wykazują dochody z tytułu udziału w podatku CIT.

Ogólne, syntetyczne wnioski:

- zarówno dochody, jak i wydatki bieżące, wykazują trend wzrostowy,
- wydatki bieżące rosną w szybszym tempie od dochodów bieżących,
- kwota dochodów bieżących przewyższa kwotę wydatków bieżących,
- kwota długu ma trwałą tendencję wzrostową o dynamice zbliżonej do dynamiki dochodów bieżących (130,97%),
- ujemny wynik finansowy jest konsekwencją zdarzeń roku 2018 i wykazuje trwałą, silny trend o kierunku pozytywnym (pokrycia straty z poprzednich okresów) tym niemniej był to już trzeci rok z ujemnym wynikiem budżetu,
- struktura dochodów MOF gdzie główną pozycję stanowią dotacje wykazuje różnice wobec struktury regionu, w której główną pozycję stanowią dochody własne.

3.2.4 Wsparcie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy na terenie MOF Krasnegostawu

Na obszarze Partnerstwa działa Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego W Siennicy Różanej, dla którego organem prowadzącym jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Placówka stanowi odpowiedź na potrzeby rynku pracy. W szkole edukacja zawodowa jest prowadzona dla 6 kierunków (kwalifikacji zawodowych). Liczba kierunków kształcenia wzrastała w ostatnim okresie w tempie 20%. W podobnym tempie rośnie roczna liczba absolwentów szkoły. Szkoła podejmuje skuteczne działania w zakresie kształcenia praktycznego organizując systemowo dla swoich uczniów praktyki zarówno na terenie kraju, jak i zagranicą. Oprócz edukacji w systemie dziennym szkoła oferuje również kształcenie zaoczne w formie dwóch kwalifikacyjnych kursów zawodowych. W celu zapewnienia właściwej bazy dydaktycznej szkoła planuje budowę hali warsztatowej, magazynów na zboże. W związku z równoległym do edukacji zawodowej funkcjonowaniem oddziałów przygotowania wojskowego szkoła planuje również budowę strzelnicy.

Natomiast na terenie Miasta Krasnystaw działają dwa zespoły szkół kształcenia zawodowego: Zespół Szkół nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Krasnymstawie i Zespół Szkół nr 2 im. Bartosza Głowackiego w Krasnymstawie.

Zespół Szkół nr 1 prowadzi kształcenie w zakresie dziesięciu kierunków zawodowych:

- Technik żywienia i usług gastronomicznych,
- Technik ekonomista,
- Technik pojazdów samochodowych,
- Mechanik pojazdów samochodowych,
- Murarz-Tynkarz,
- Kucharz,
- Technik mechanik,
- Technik usług fryzjerskich,
- Technik budownictwa,
- Fryzjer.

Zespół Szkół nr 2 prowadzi kształcenie w zakresie siedmiu kierunków zawodowych:

- Technik programista,
- Technik informatyk,
- Technik elektryk,
- Technik geodeta,
- Technik hotelarstwa,
- Technik optyk,
- Technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki.

3.2.5 Sytuacja materialna mieszkańców

Sytuacja materialna mieszkańców jest jednym z tych czynników, które w bardzo znaczący sposób wpływają na ocenę jakości życia. Jest to jednocześnie kategoria bardzo złożona w sensie badawczym. Po pierwsze, sytuacja materialna wiąże się ze stopniem zaspokojenia potrzeb życiowych, te zaś zmieniają się w czasie. Po drugie, dobrobyt czy stopa życiowa to terminy, które w dużym stopniu odwołują się do miar subiektywnych - opisują nie tylko rzeczywiste warunki życia, ale również sposób ich postrzegania przez samych zainteresowanych. Na potrzeby niniejszej analizy skoncentrowano się na wskaźnikach opisujących sytuację materialną mieszkańców w sposób obiektywny tj.:

- poziom dochodów mieszkańców i stopień ich zróżnicowania,
- poziom sztywnych wydatków związanych z utrzymaniem gospodarstw domowych,
- wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców.

W obszarze analitycznym dotyczącym sytuacji materialnej mieszkańców ze względu na dostępność danych statystycznych prezentowane dane jako dane MOF Krasnegostawu są danymi dla całego Powiatu Krasnostawskiego. Dlatego też należy mieć na uwadze, iż jst wchodzące w skład Powiatu Krasnostawskiego, a nie będące członkami Partnerstwa mogą zaburzać dokładny obraz stanu faktycznego.

Podstawowym parametrem wyznaczającym poziom materialny mieszkańców jest poziom osiąganego średniego miesięcznego wynagrodzenia. W obszarze tym na tle Województwa Lubelskiego sytuacja mieszkańców MOF Krasnegostawu prezentuje się korzystnie, przy czym występujące w zestawieniu różnice są niewielkie i mieszczą się w granicach kilkudziesięciu złotych. Dlatego można przyjąć, iż średnio wynagrodzenia mieszkańców Partnerstwa mieszczą się na poziomie średnich wynagrodzeń w regionie. Na początku okresu analizy tj. w roku 2016 średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w MOF wynosiło 3 412,40 zł, zaś w całym województwie kształtowało się na nieznacznie wyższym poziomie tj. 3 452,99 zł. Natomiast w ostatnim roku analizy odpowiednio było to 4 548,95 zł w MOF i 4 467,79 zł w województwie. Jednakże informacja ta zaburza prawdziwy obraz dochodów mieszkańców. Bliższa prawdy jest struktura mieszkańców wg poziomu dochodów.

Tabela 24. Struktura mieszkańców MOF wg poziomu miesięcznego dochodu brutto

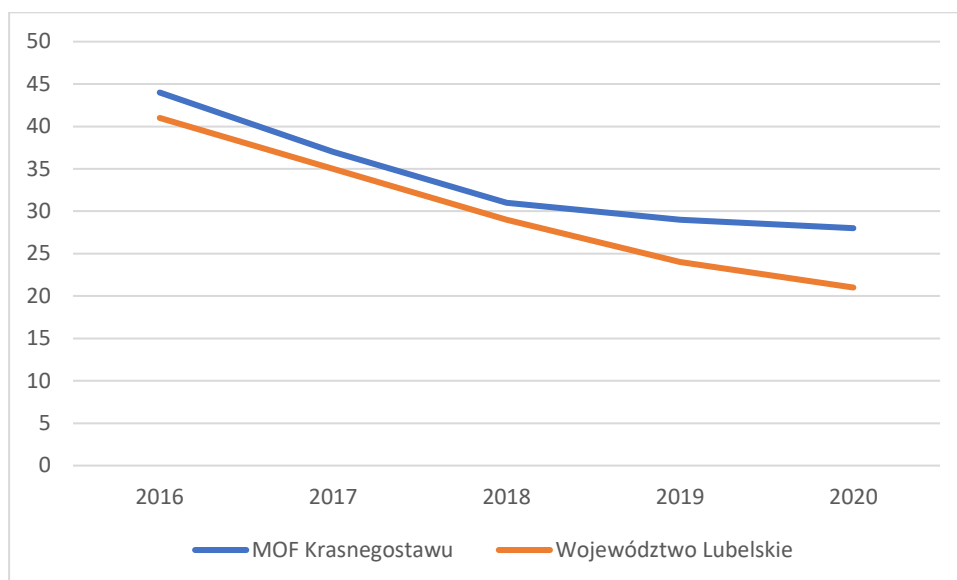
| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Dynamika 2020/2016 |
|---|--------|--------|--------|--------|--------|--------------------|
| Do minimalnego wynagrodzenia | 55,99% | 56,45% | 55,65% | 55,46% | 58,13% | 103,82% |
| Od minimalnego do dwukrotności minimalnego wynagrodzenia | 26,40% | 26,05% | 26,30% | 26,65% | 26,06% | 98,70% |
| Od dwukrotności do czterokrotności minimalnego wynagrodzenia | 12,78% | 12,76% | 13,35% | 13,11% | 11,64% | 91,08% |
| Powyżej czterokrotności minimalnego wynagrodzenia | 4,83% | 4,74% | 4,70% | 4,78% | 4,18% | 86,42% |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Uwzględnivszy, iż w roku 2020 minimalne wynagrodzenie brutto kształtowało się na poziomie 2 600,00 zł oraz fakt, iż 58,13% mieszkańców zarabiała nie więcej niż jego wysokość, a dalsze 26,06% osiągała dochody nie przekraczające dwóch minimalnych pensji, otrzymujemy bliższy prawdzie obraz pokazujący poziom dochodów mieszkańców obszaru Partnerstwa.

Następnym parametrem opisującym sytuację materialną jest wskaźnik przyznanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców. Im wyższy wskaźnik tym gorsza sytuacja mieszkańców. Wskaźnik ten dla MOF w całym okresie analizy kształtuje się na wyższym poziomie od analogicznego wskaźnika dla regionu.

Ryc. 22. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców) - MOF Krasnystaw i Województwo Lubelskie

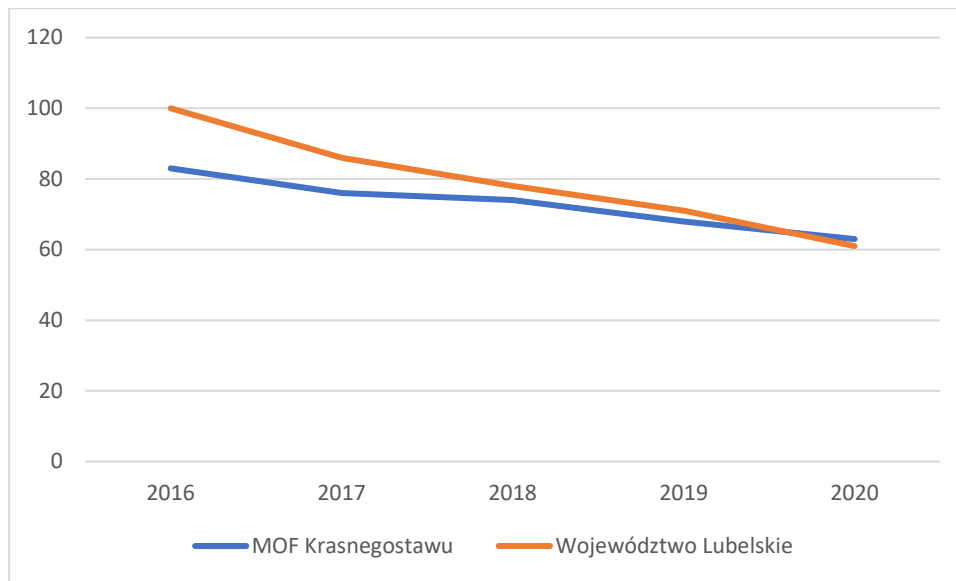


Źródło: monitorrozwoju.pl

Istotnym jest, że o ile na początku okresu analizy wskaźnik MOF miał wartość o 7,32% wyższą od wskaźnika regionu, to już w ostatnim roku analizy jego wartość była wyższa o 33,33%, co może świadczyć o nawarstwiających się negatywnych procesach społecznych na terenie Partnerstwa.

Innym sygnałem ostrzegawczym jest nie tyle wartość, co trend, wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy środowiskowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. O ile zarówno początek okresu analizy, kiedy to wskaźnik dla regionu jest wyższy od wskaźnika Partnerstwa, jak i ostatni rok, w którym wartość wskaźnika MOF jest zaledwie o 2 pkt wyższa od wskaźnika regionu mogą sugerować niewielkie różnice to bardzo niepokojący wydaje się trend, który najlepiej widać na zamieszczonym poniżej wykresie.

Ryc. 23. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem) na 1 000 mieszkańców - MOF Krasnystaw i Województwo Lubelskie

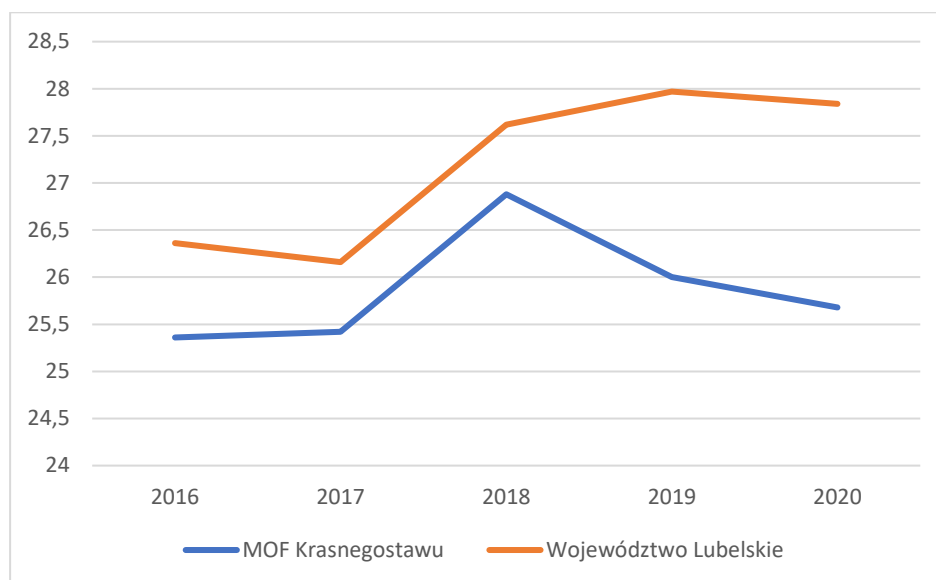


Źródło: monitorrozwoju.pl

Wykres pokazuje, że w skali województwa dynamika spadku liczby osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej jest wyraźnie większa aniżeli na obszarze Partnerstwa, co może świadczyć o tym, że w MOF Krasnystawu wolniej realizują się takie procesy jak aktywizacja mieszkańców czy rozwój rynku pracy. Niejako potwierdzającym powyższe wnioski może być zmniejszający się dystans pomiędzy wskaźnikami wpływów do budżetu jst z tytułu udziału w podatku PIT. Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnystawu w całym okresie analizy notuje wyższy poziom wskaźnika niż Województwo Lubelskie oraz dla obu grup porównawczych ostatni rok analizy wykazuje tendencje spadkowe, jednakże dynamika spadku w MOF jest wyraźnie szybsza.

Poziom sztywnych wydatków związanych z utrzymaniem gospodarstw domowych przekładający się na poziom zużycia tj. wielkość konsumpcji zaspokajającej podstawowe potrzeby świadczy o jakości życia mieszkańców i ich sytuacji materialnej. W tym zakresie mieszkańcy MOF w stosunku do średniej regionalnej charakteryzują się znacząco niższą konsumpcją energii elektrycznej i wody i wyższą konsumpcją gazu. Przedmiotowe parametry wymagają pogłębionej analizy zwłaszcza w kontekście zużycia wody na 1 mieszkańca, w której to kategorii w ostatnim okresie dochodzi do znaczącego pogłębienia różnicy na niekorzyść MOF. Może to świadczyć o wolniejszym niż regionalny rozwoju infrastruktury zapewniającej dostępność przedmiotowego medium, ale może też być oznaką wymuszonego ograniczania konsumpcji tego podstawowego medium. Dla zobrazowania powyższych tez poniżej zamieszczono właściwy wykres.

Ryc. 24. Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca (m³) - MOF Krasnystaw i województwo lubelskie



Źródło: monitorrozwoju.pl

Ostatnim z wymienionych na wstępie rozdziału elementów opisujących sytuację materialną mieszkańców jest poziom majątku zakumulowanego przez mieszkańców.

Tabela 25. Wartość rynkowa powierzchni mieszkaniowej w przeliczeniu na mieszkańca (zł/os.)

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 |
|------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|
| MOF Krasnystaw | 68 636,00 | 76 313,00 | 76 914,00 | 91 690,00 | 111 084,00 |
| Województwo Lubelskie | 74 675,00 | 77 508,00 | 84 145,00 | 94 380,00 | 104 164,00 |

Źródło: monitorrozwoju.pl

Z załączonej tabeli wynika, iż rynkowa wartość majątku zakumulowanego przez mieszkańców MOF w przeliczeniu na jedną osobę jest wyższa niż średnia dla całego Województwa Lubelskiego.

3.2.6 Syntetyczne wnioski z analizy sytuacji gospodarczej

Podsumowując niniejszy rozdział warto zauważyć kluczowe wskaźniki opisujące zjawiska gospodarcze występujące na terenie MOF Krasnystawu:

- zdecydowanie ponadprzeciętną rolę w skali kraju pełni w Partnerstwie rolnictwo – analiza zostanie pogłębiona w następnych rozdziałach diagnozy,

- ze względu na wielkość zatrudnienia głównym (95,53%) rodzajem przedsiębiorstw funkcjonującym w MOF są mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające od 1 do 9 osób) – stan rzeczy, który należy mieć na uwadze formułując kluczowe kierunki rozwoju MOF,
- dynamika liczby podmiotów w podziale uwzględniającym wielkość przedsiębiorstwa wykazuje bardzo duży spadek liczby większości grup przedsiębiorstw (za wyjątkiem mikroprzedsiębiorstw: 108,75%). Spadki dla pozostałych grup zawierają się w przedziale 66,67% - 89,66%, co jest istotnie gorszą dynamiką aniżeli dynamika dla województwa: 91,15% - 94,03% - zjawisko negatywne,
- duża dysproporcja liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON na rzecz przewagi ośrodka rdzeniowego tj. Miasta Krasnystaw- zjawisko potwierdza rolę i funkcję Miasta Krasnystaw w strukturze obszaru funkcjonalnego,
- w MOF występuje spadkowa dynamika (97,36%) liczby podatników w okresie analizy – zjawisko negatywne,
- stopa bezrobocia na poziomie 11,6% świadcząca o występowaniu na obszarze Partnerstwa „rynku pracodawcy” w czasie kiedy w zdecydowanej części kraju dominuje rynek pracownika – zjawisko negatywne,
- największy udział w strukturze podatników (38,83%) ma kategoria świadczeń emerytalnych i rentowych – zjawisko negatywne,
- ponad 48% ogółu zatrudnionych mieszkańców MOF pracuje w rolnictwie – zjawisko opisujące rolniczy charakter MOF,
- dynamika wpływów podatkowych jst MOF Krasnegostawu z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) w MOF jest gorsza o ponad 2% od dynamiki województwa – zjawisko negatywne,
- wyższa wartość wskaźnika wpływów do budżetów jst MOF w przeliczeniu na jednego mieszkańca od wartości wskaźnika dla Województwa Lubelskiego – zjawisko pozytywne,
- wyjąwszy dynamikę wpływów do budżetów jst MOF z tytułu PIT pozostałe kategorie wpływów w MOF posiadają wyraźnie gorsze dynamiki od dynamik dla tych kategorii w całym regionie – zjawisko negatywne,
- bardzo niski poziom inwestycji w MOF, zdecydowanie poniżej średniej wojewódzkiej – zjawisko negatywne,
- wysokie wskaźniki (wyższe od średniej wojewódzkiej) nowozarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w MOF – zjawisko pozytywne,
- w MOF jest korzystniejsza od średniej regionalnej dynamika prowadzenia działalności w zakresie usług finansowych – zjawisko pozytywne,

- w MOF występuje niekorzystna w stosunku do regionu dynamika liczby podmiotów zajmujących się obsługą prawną i rachunkową – zjawisko negatywne,
- ponad połowa ankietowanych przedsiębiorców zgłasza jako problem niedostateczny poziom wsparcia jaki otrzymują ze strony samorządu lokalnego w stosunku do potrzeb i oczekiwań – zjawisko negatywne,
- w analizowanym okresie dochody MOF wzrosły o ponad 2% mniej od wzrostu dochodów w całym województwie – zjawisko wymaga pogłębionej analizy,
- główną pozycje w strukturze dochodów MOF stanowią dotacje co różni się od struktury charakteryzującej województwo – zjawisko wymaga pogłębionej analizy,
- na terenie MOF funkcjonuje system kształcenia zawodowego, który jest nakierowany na potrzeby lokalnej gospodarki – zjawisko pozytywne,
- odsetek osób osiągających miesięczne wynagrodzenie brutto na poziomie nie większym niż minimalne wymagane wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów w MOF wynosi 58,13% a jego dynamika ma charakter rosnący – zjawisko negatywne,
- wskaźniki przyznanych dodatków mieszkaniowych i osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej w MOF mają wartości wyższe od wskaźników wojewódzkich a ich dynamika w stosunku do dynamiki wojewódzkiej jest niekorzystna – zjawisko negatywne.

3.3 Diagnoza sytuacji przestrzennej

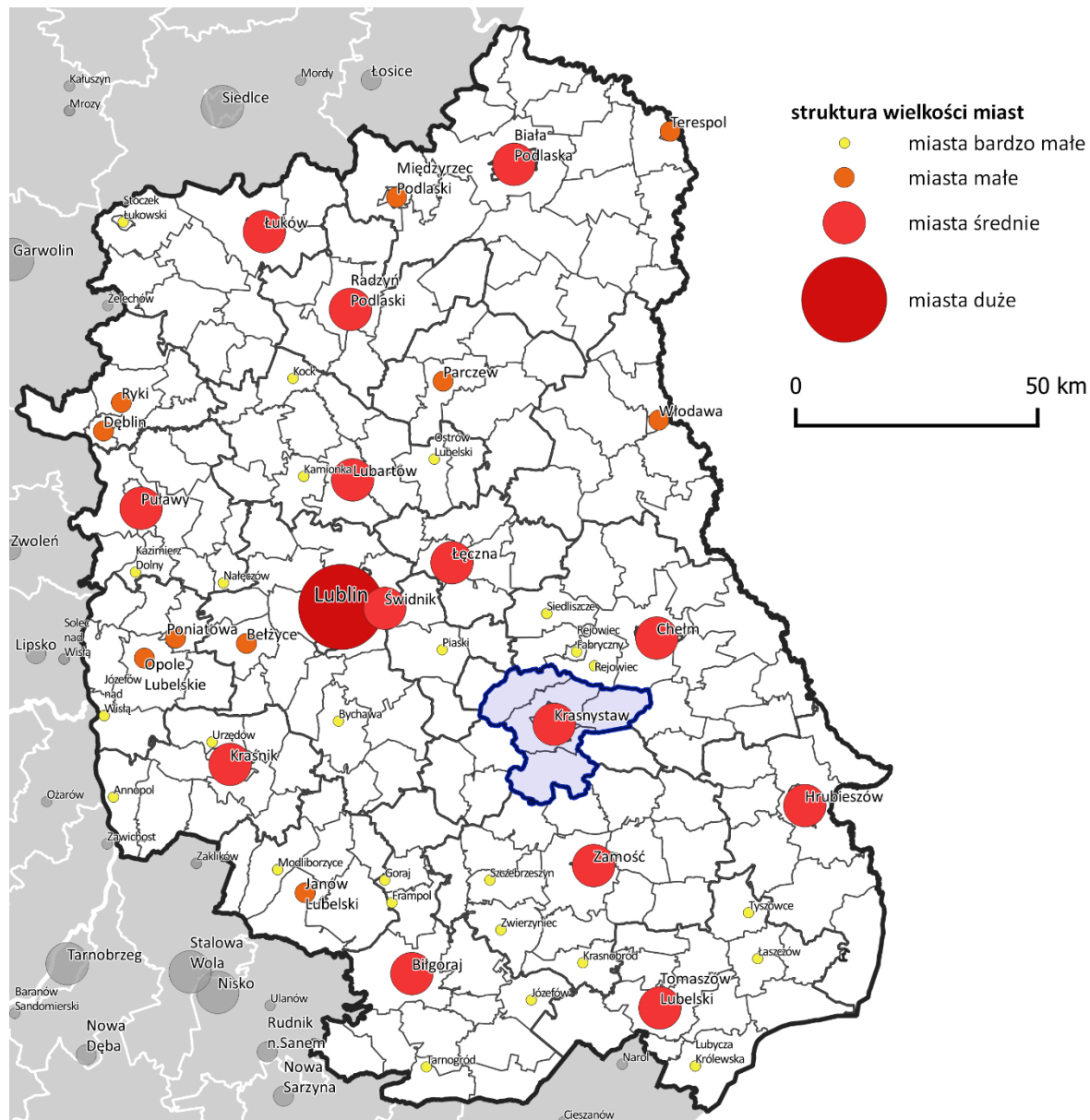
Sytuacja przestrzenna i wynikające z niej przestrzenne uwarunkowania rozwoju Partnerstwa zostały zdiagnozowane w oparciu o opracowania własne wytworzone na podstawie danych zawartych w Monitorze Rozwoju Regionalnego (monitorrozwoju.pl) oraz dane zawarte w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” przyjętego (PZPWL) Uchwałą NR XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. Dokument ten wytyczał Miejski Obszar Funkcjonalny MOF Krasnegostawu PLUS, który tworzyły Miasto Krasnystaw, Gmina Krasnystaw i Gmina Siennica Różana. Wraz z przyjęciem w marcu 2021 „Strategii Województwa Lubelskiego do 2030 roku” utworzony został nowy Miejski Obszar Funkcjonalny: MOF Krasnegostawu. W skład MOF Krasnegostawu wchodzi: Miasto Krasnystaw, Miasto i Gmina Izbica, Gmina Krasnystaw, Gmina Łopiennik Górny i Gmina Siennica Różana, które opisują całość zasięgu terytorialnego Partnerstwa. Oprócz ww. jst, które stanowią o jego powierzchni w sierpniu 2022 r. Rada Programowa MOF Krasnystaw podjęła uchwałę

w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie Powiatu Krasnostawskiego do Partnerstwa Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego MOF Krasnegostawu. Pomimo niewystępowania w PZPWL MOF Krasnegostawu w aktualnym kształcie duża liczba danych, informacji, uwarunkowań oraz planów zagospodarowania przestrzennego pozostaje w stosunku do niego aktualna.

W ramach policentrycznej struktury systemu osadniczego, zgodnie z KPZK 2030 ośrodek rdzeniowy Partnerstwa, Miasto Krasnystaw, stanowi pełniący ważną rolę w ramach sektora usług publicznych ośrodek lokalny. Pozostałe jst tworzące Partnerstwo wchodzi w skład struktury osadniczej województwa jako lokalne ośrodki obsługi oraz elementarne ośrodki obsługi. Miasto i Gmina Izbica została zaklasyfikowana jako jedna z gmin charakteryzujących się dobrą dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu oraz dobrym potencjałem rolniczym wykorzystywanym rynkowo i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa, tj. gminy wiejskie i obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich.

3.3.1 Uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia partnerstwa w regionie/kraju

Ryc. 25. Sieć miast w otoczeniu partnerstwa wg liczby ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największym ośrodkiem osadniczym w Partnerstwie jest Miasto Krasnystaw. Liczące 18 169 mieszkańców jest miastem małym zlokalizowanym w niedalekiej odległości tj. około 55 km na południowy wschód od Lublina - stolicy regionu (czas dojazdu ok. 50 min.), około 33 km na północ od Zamościa (czas dojazdu ok. 30 min.) i około 31 km na południowy zachód od Chełma (czas dojazdu ok. 30 min.), które są miastami subregionalnymi. Krasnystaw dzieli odległość 56 km od przejścia granicznego w Dorohusku i 83 km od drugiego przejścia w Hrebennem. Oba to przejścia z Ukrainą.

Ze względu na ww. czasy dojazdu do ośrodka centralnego oraz ośrodków subregionalnych należy uznać, iż położenie MOF nie ma charakteru peryferyjnego, a dostęp do oferowanych usług przez ww. ośrodki nie jest obciążony barierą czasu. Odsetek ludności miejskiej MOF wynosi 44,00%, co jest wielkością mniejszą od średniej wojewódzkiej, która wynosi 46,38% - Województwo Lubelskie zajmuje pod tym względem 14 miejsce w Polsce, dla której wskaźnik wynosi 59,86%.

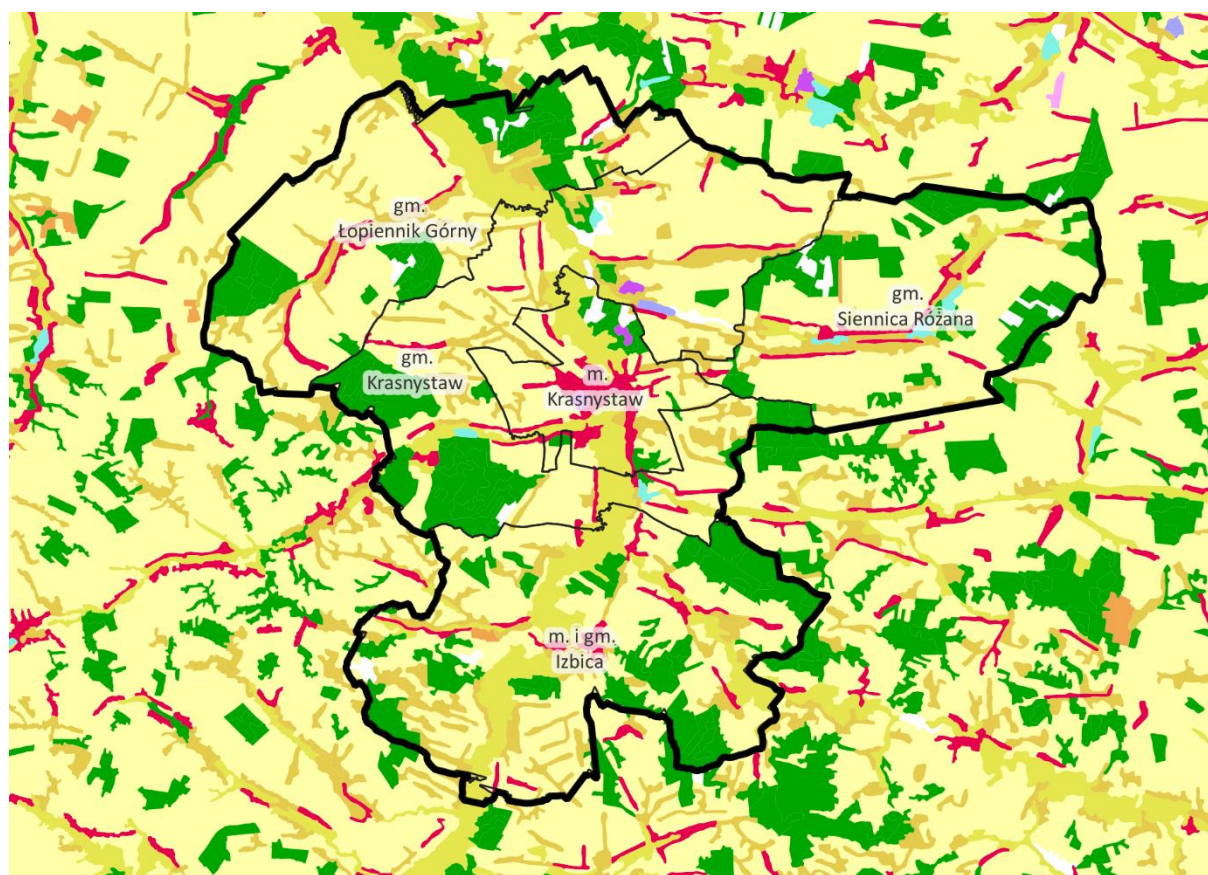
Takie położenie MOF nie determinuje w sposób szczególnie mocny rozwoju Krasnegostawu jako ośrodka usługowego, co wzmocniają dodatkowo niekorzystne procesy demograficzne przekładające się negatywnie na wszelkiego rodzaju analizy popytowe. Z drugiej strony położenie to sprawia, że zwiększa się możliwość wykorzystania atrakcji turystycznych i rekreacyjno-wypoczynkowych obszaru Partnerstwa w ofercie jednodniowej lub weekendowej.

Odległości Krasnegostawu od pozostałych gmin Partnerstwa wynoszą od ok. 11 do ok. 14 km, a czas dostępu w granicach 15 min., co sprawia, że obszar Partnerstwa stanowi zwartą terytorialnie i dostępną przestrzeń (najdalej położone wzajemnie w ramach MOF gminy to Izbica i Łopiennik Górny z odległością około 25 km i czasem przejazdu 25 min.). Podane czasy przejazdu dotyczą transportu indywidualnego w dni powszednie.

Analiza powiązań funkcjonalnych oraz określenie wiodących funkcji na obszarze partnerstwa, potwierdzają rdzeniowy charakter Krasnegostawu i jego znaczenie jako ośrodka dostarczającego szereg usług dla całego obszaru partnerstwa. Jednakże bliskie odległości od ośrodków subregionalnych i ośrodka regionalnego powodują, iż częściowo popyt na usługi zarówno publiczne, jak i rynkowe zaspakajany jest w tych właśnie ośrodkach. Stanowi to o zasięgu i zakresie oddziaływania funkcjonalnego Miasta Krasnostaw. Oferta usługowa ww. miast jest realną konkurencją dla Krasnegostawu.

Strukturę przestrzenną Województwa Lubelskiego ze wskazaniem obszaru funkcjonalnego Krasnegostawu - według analiz do „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” przedstawiono poniżej.

Ryc. 26. Klasy pokrycia terenu



LEGENDA

| | | | | | |
|---|---------------------------------|---|---------------------------|---|------------------|
|  | Zabudowa |  | Tereny zielone i sportowe |  | Lasy |
|  | Tereny przemysłowe lub handlowe |  | Grunty orne |  | Bagna śródlądowe |
|  | Odkrywki |  | Łąki, pastwiska |  | Cieki |
|  | Budowy |  | Inne tereny rolne |  | Zbiorniki wodne |

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych CLC_2018. Projekt Corine Land Cover 2018 w Polsce został zrealizowany przez Instytut Geodezji i Kartografii i sfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Wyniki projektu zostały pozyskane ze strony internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska clc.gios.gov.pl

Udział powierzchni Partnerstwa objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem wyniósł w ostatnim roku analizy 45%. Wskaźnik ten jest najprostszym i zasadniczo najważniejszym spośród szeregu innych, związanych z prawnym zabezpieczeniem obszarów, podlegających szeroko rozumianej niekontrolowanej presji inwestycyjnej. Można go interpretować jako wskaźnik ładu przestrzennego w gminie w aspekcie prawnym. Im wyższy wskaźnik tym teoretycznie wyższy poziom ładu przestrzennego. Poziom wskaźnika zależy jedynie od woli i aktywności władz lokalnych z wyjątkiem obszarów, dla których nie sporządza się planów miejscowych

z przyczyn prawnych lub faktycznych (obszary pokryte wodami, zwarte kompleksy leśne, etc.). Tym niemniej w ujęciu statystycznym ww. wartość wskaźnika dla MOF pozostaje na bardzo niskim poziomie chociażby wobec wskaźnika dla Województwa Lubelskiego, który wynosi 61,3%.

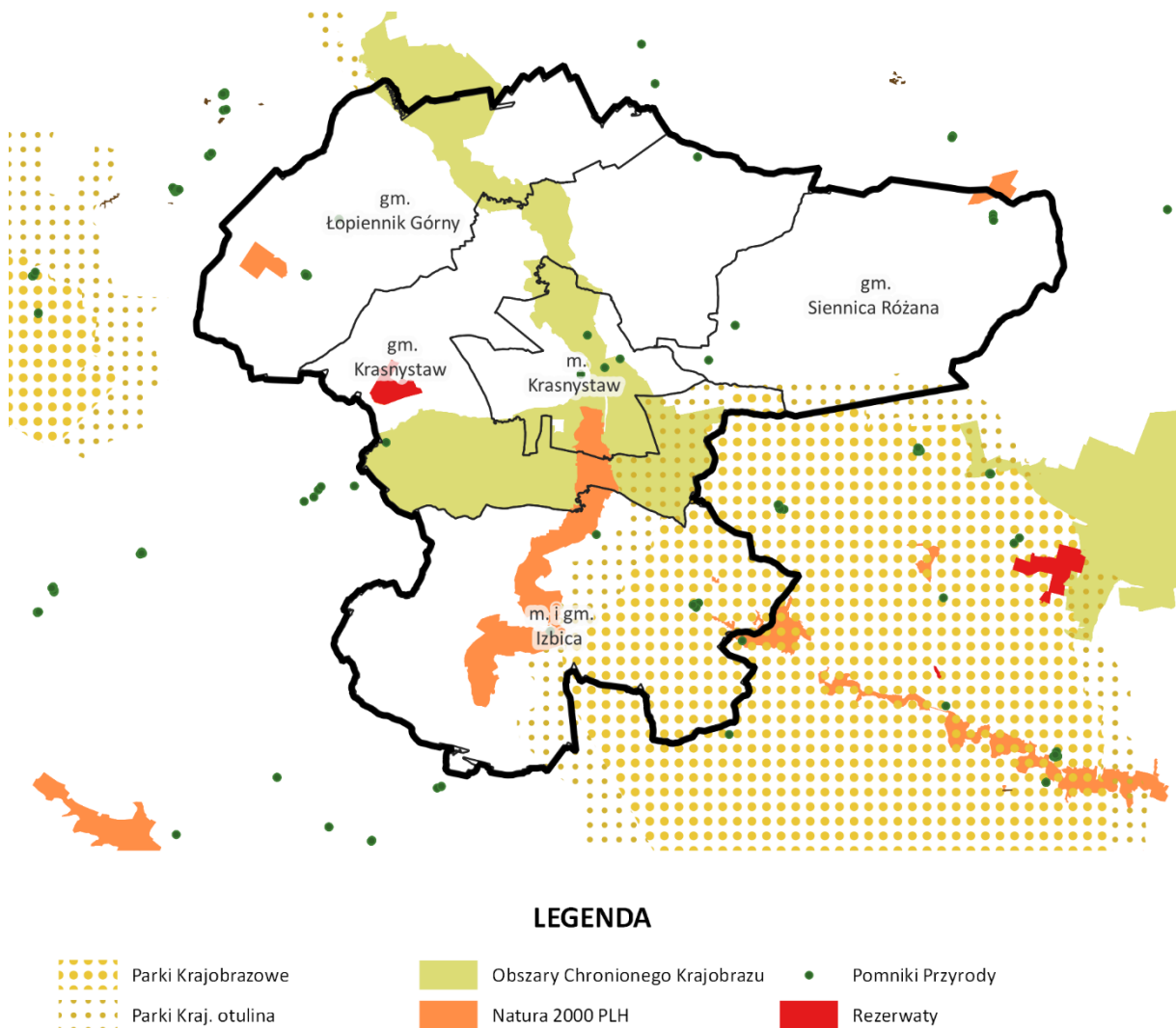
3.3.2 Środowisko przyrodnicze – zasoby i przyrodnicze uwarunkowania rozwoju

Krasnystaw położony jest na obszarze dwóch mikroregionów geograficznych: - Wyżyny Lubelskiej z mezoregionami: Działy Grabowieckie i Wyniosłość Giełczewska - z obszarem Pagórów Chełmskich. Całość powierzchni obszaru wynosi 53 581 ha, z czego 10 119,99 ha stanowią tereny leśne. Największą powierzchnię terenu Partnerstwa, bo aż 31 239,24 ha stanowią użytki rolne, co stanowi 58,30% całej powierzchni MOF. Dodatkowo zdecydowaną większość przedmiotowego terenu stanowią gleby w klasach bonitacyjnych II i III dzięki czemu MOF dysponuje przewagą konkurencyjną w zakresie produkcji rolno-spożywczej.

Na terenie Partnerstwa znajdują się liczne obszary chronione (13 252,72 ha). Od jego południowo-wschodniej części graniczy on z otuliną Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, który wchodzi swym zasięgiem na tereny Miasta i Gminy Izbica, Gminy Krasnystaw i Gminy Siennica Różana. Oprócz tego znajdują się na terenie Partnerstwa obszary chronionego krajobrazu oraz specjalne obszary chronione i rezerваты:

- Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Izbicki Przełom Wieprza,
- Las Orłowski,
- Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Wodny Dół,
- Obszar Natura 2000 Siennica Różana,
- Obszar Natura 2000 Łopiennik.

Ryc. 27. Formy ochrony przyrody na obszarze MOF Krasnegostawu



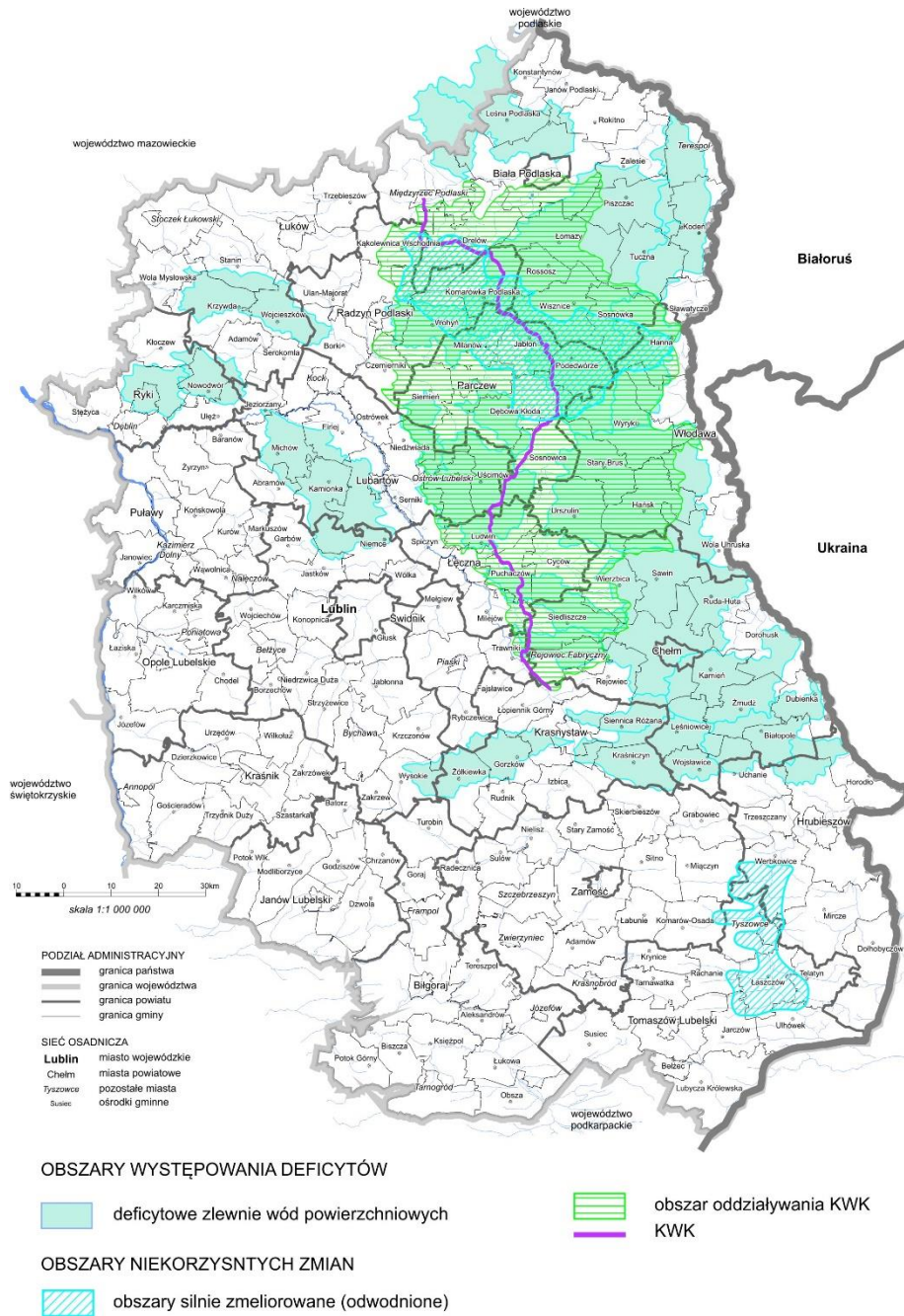
Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Udział powierzchni obszarów cennych przyrodniczo i prawnie chronionych w powierzchni MOF wynosi 22,7% (dane powiatowe) zaś dla województwa 22,5%. Wartość wskaźnika świadczy o dużej dostępności cennych zasobów przyrodniczych.

Obszar Partnerstwa jest dosyć bogaty zarówno w zasoby wód powierzchniowych, jak i źródłowych. Przez teren MOF przepływa główna rzeka obszaru, Wieprz. Dodatkowo przez obszar płyną rzeki: Wolica, Wojstawka, Żółkiewka, Siennica, Rejka i Łopa. MOF Krasnegostawu jest także obszarem, na którym występują tereny zagrożone powodzią. Tereny zalewowe występują głównie w Mieście Krasnystaw, Gminie Krasnystaw, Izbicy i Łopienniku Górnym. Największe zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Wieprz.

Z drugiej strony, jak wynika z „Planu Zagospodarowania Województwa Lubelskiego” Znaczne części terenu Partnerstwa zaklasyfikowano jako obszary występowania deficytów wód powierzchniowych.

Ryc. 28. Obszary występowania deficytów wód powierzchniowych



Źródło: PZPWL, Lublin 2015

Stan czystości wód nie jest najlepszy. Z oceny zlewni rzeki Wieprz wynika, iż nie stwierdzono wód klas czystości I i II. Wody zadowolającej czystości (III klasa) stanowią 31%, zaś niezadowolającej (klasa IV) i złej (klasa V) odpowiednio 63% i 6%.

Dla terenu o charakterze rolniczym i z ambicjami turystycznymi stanowi to bez wątpienia wyjątkowo ważny zarówno problem, jak i wyzwanie.

W zakresie czystości powietrza teren MOF objęty jest monitoringiem Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Lublinie. W zakresie emisji przemysłowych pomiary nie wykazują przekroczeń norm.

Formami zaopatrzenia mieszkańców w ciepło są kotłownie obiektów użyteczności publicznej i paleniska domowe. Większość przedmiotowych źródeł ciepła zasilana jest węglem kamiennym oraz drewnem. Zdarzają się również przypadki spalania materiałów niedozwolonych, dlatego kwestie te wymagają niewątpliwie podjęcia interwencji w celu ochrony środowiska naturalnego stanowiącego najcenniejszy potencjał Partnerstwa. Innymi emiterami oddziałującymi na środowisko są transport oraz maszyny i urządzenia wykorzystywane w rolnictwie, a zasilane paliwami ropopochodnymi, co również winno być przedmiotem opracowania i wdrożenia rozwiązań ograniczających poziom emisji z przedmiotowych źródeł. Warto zatem rozważyć szersze wdrożenie działań z zakresu elektromobilności czy zwiększenie poziomu produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

W zakresie sposobu gospodarowania zasobami przyrodniczymi analizie poddano gospodarowanie odpadami, gospodarowanie ściekami, poziom emisji zanieczyszczeń powietrza i wykorzystywanie zasobów wodnych. W tym celu wykorzystano dane Monitora Rozwoju Lokalnego (monitorrozwoju.pl). Na podstawie danych ilościowych z okresu analizy (2016 – 2020) można zauważyć, iż znacznemu, bo aż o 57,98% zwiększeniu uległa ilość ścieków oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów (dam³). Natomiast w takich kategoriach jak:

- ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych (nagromadzonych z wyłączeniem odpadów komunalnych) - poddanych odzyskowi razem (tys. t) zmniejszyła się o 8,39% (Województwo Lubelskie: 91%),
- ilość odpadów wytworzonych w ciągu roku (z wyłączeniem komunalnych) (tys. t) zmniejszyła się aż o 61,13% (Województwo Lubelskie: 29%),
- zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (dam³) zmniejszyła się o 5,25% (Województwo Lubelskie: 13%),
- ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia i odprowadzane do wód lub do ziemi w ciągu roku (m³) wzrosła aż o 28,65% (Województwo Lubelskie: 9%),
- ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (t) zmniejszyła się o 1,31% (województwo lubelskie: 13%),
- ilość zmieszanych odpadów z gospodarstw domowych zebranych w ciągu roku (t) zmniejszyła się o 7,70% (Województwo Lubelskie: 16%).

W analizie wskaźnikowej zauważalny jest pozytywny, na tle regionu, wynik takich wskaźników jak:

- zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na 1 mieszkańca (m^3).
- ścieki oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczenia,
- odpady wytworzone w ciągu roku (z wyłączeniem komunalnych) w tonach na 1 ha powierzchni gminy (tys.t),
- emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na 1 km^2 powierzchni JST w ciągu roku (t/km^2) (dane powiatowe),
- zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (dane powiatowe).

Gorzej od średniej wojewódzkiej wypadają wskaźniki:

- ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub do ziemi w ciągu roku na 1 mieszkańca (m^3)
- ilości zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadającej na 1 mieszkańca (kg).

Stopień zazielenienia terenów miejskich w gminach MOF przedstawia się następująco:

- Miasto Krasnystaw - 13,7%,
- Miasto i Gmina Izbica - około 70%.

Pozostałe gminy nie posiadają terenów miejskich. Łączna powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w MOF wynosi 53,78 ha.

Bardzo zróżnicowany jest również stopień segregacji odpadów:

- Miasto Krasnystaw - 45,5%,
- Miasto i Gmina Izbica - 44,80%,
- Gmina Krasnystaw - 37,00%,
- Gmina Łopiennik Górny - 48,70%,
- Gmina Siennica Różana - 47,00%.

Odbiór odpadów na terenie MOF realizowany jest w ramach układu funkcjonalnego obszaru. Krasnystaw (zarówno miasto jak i gmina) oraz Izbica posiadają spółki komunalne realizujące przedmiotowe zadania zaś pozostałe dwie gminy korzystają z usług przedmiotowych spółek.

Na terenie MOF pojawiają się tzw. dzikie wysypiska śmieci. Stwierdzono je m.in. w gminach Łopiennik Górny i Siennica Różana. Zjawisko to jest monitorowane i zwalczane przez władze gmin.

3.3.3 Zabytki i krajobraz kulturowy

Kompletny opis krajobrazu kulturowego wraz z dokładnym wykazem i opisem zabytków Miasta Krasnystaw został ujęty w „Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami” (Dz. U. woj. Lubelskiego z dnia 19.11.2019 r. poz. 6296). Dla pozostałych jst Partnerstwa wykazy zabytków zostały dodatkowo zinwentaryzowane we właściwych gminnych ewidencjach zabytków.

Osadnictwo na terenie obszaru Partnerstwa ma ciekawą sięgającą wielu wieków wstecz historię potwierdzoną licznymi znaleziskami archeologicznymi i występującymi na tym terenie zabytkami. Poniżej przedstawiono wykaz najciekawszych zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie Partnerstwa.

Miasto Krasnystaw:

- Zespół Klasztorny Pojezuicki (styl barokowy początek XVIII w) obejmujący: Kościół p.w. św. Franciszka Ksawerego i kapliczkę przed kościołem, klasztor i dziedziniec, pałacyk biskupa dawne seminarium i wikariat, drzewostan.
- Zespół Klasztorny Poagustiański Stary obejmujący dawny kościół p. w. św. Trójcy murowany w stylu gotyckim z XVI wieku i budynki klasztorne z drugiej połowy XVII w. Obecnie w zespole zlokalizowana jest Zasadnicza Szkoła Zawodowa.
- Zespół Klasztorny Poagustiański Nowy (zespół budowli klasycystycznych wzniesionych w latach 1937-39) obejmujący kościół p.w. św. Trójcy, dzwonnice, mur otaczający z kapliczkami klasztor i drzewostan.
- Starościański Zespół Dworkowo – Parkowy i Folwarczny „Starostwo” , Zespół zlokalizowany jest przy ul. Sikorskiego i ul. Konopnickiej. Dwór z oficyną i spichlerz został wzniesiony w pierwszej połowie XIX wieku.
- Cmentarz grzebalny rzymsko-katolicki i prawosławny przy ul. Poniatowskiego, założony w I ćwierćwieczu XIX wieku.
- Kamienice przy Placu 3 Maja - kamienice zostały wzniesione w I poł. XIX w., wyróżniają się wystrojem klasycystycznym i zachowanym pierwotnym układem wnętrza, z częściowo zachowanymi sklepieniami kolebkowymi i kolebkowo-krzyżowymi.
- Jatki Miejskie przy ul. Poniatowskiego 8b - są jedynym w dawnym województwie chełmskim budynkiem zrealizowanym w okresie międzywojennym na potrzeby handlu.

- Układ urbanistyczny miasta Krasnegostawu rozwijający się od czasów średniowiecza i związany z terenem pozamkowym i pozostałościami obwarowań miejskich oraz zespołami klasztornymi.

Miasto i Gmina Izbica:

- Zespół dworski w Dworzyskach składający się z: dworu, muru i otaczającego założenie dworskie parku, a także spichlerza z XIX w.
- Wozownia w Zespole Dworsko-Parkowym w Dworzyskach z XIX w.
- Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. św. Kajetana w Orłowie Murowanym wraz z wyposażeniem wnętrza, cmentarzem przykościelnym w granicach ogrodzenia z XX w.
- Ruiny zamku wraz ze wzgórzem i czworobokiem fos z przełomu XVI/XVII w.
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Orłowie Murowanym, obejmujący: pałac, dwie oficyny, park, aleję dojazdową do pałacu z XIX w.
- Młyn z 1898 r.
- Ogród dworski w Ostrzycy. I-sza połowa XIX w.
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Stryjowie wraz z bramą wjazdową i domkiem odźwiernego z XIX w.
- Kaplica, magazyn, budynek podworski w Zespole Pałacowo-Parkowym w Stryjowie z 1943 r.
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Tarnogórze obejmujący: pałac, aleję dojazdową, podjazd z gazonem, pozostałości ogrodzenia oraz park. I-sza połowa XIX w.
- Kościół rzymskokatolicki pw. św. Zofii z wyposażeniem w zabytki ruchome, dzwonnica, murem cmentarza kościelnego z dwiema kapliczkami oraz drzewostanem z XVI w.
- Ratusz murowany z XVIII/XIX w.
- Zespół dworski Tarzymiech wraz ze spichlerzem i dworem (pozostałości). XIX w.
- Park Krajobrazowy i tereny Nadwieprzańskie z 1934 r.
- Liczne kapliczki przydrożne z XVIII i XIX w.
- Liczne stanowiska archeologiczne.

Gmina Krasnystaw:

- Zespół budynków Państwowego Stada Ogierów. Zespół budynków mieszkalnych i gospodarczych wzniesionych z białego kamienia. W skład stadniny wchodzi także dawne dworskie założenie parkowe z dworem z drugiej połowy XIX w., budynkami gospodarczymi i czworakami. Park zajmuje powierzchnię 9,5 ha.
- Dwie tzw. mogiły szwedzkie. Dwa sąsiadujące ze sobą wzajemnie kopce ziemne, wysokości do 1,5 m o promieniu około 2-3 metrów.
- Dwór i wozownia w Krupe z XVIII w.
- Zespół zamkowy w Krupe z XVI w.
- Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Stężycy Nadwieprzańskiej z XIX w.

- Kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krupem. Początek XX w.
- Kaplica grobowa tzw. „Grobowisko” lub „Wieża Ariańska”, „Arianka” w Krynicy. I-sza połowa XVII w.
- Wiatrak koźlak w Tuligłowach z XIX w.

Łopiennik Górny:

- Kościół Rzymskokatolicki pw. Przemienienia Pańskiego i otoczenie z drzewostanem w Borowicy.
- Zespół Dworsko-Parkowy w Łopienniku Górnym.
- Kościół rzymsko-katolicki pw. Św. Bartłomieja Apostoła.
- Zespół Dworsko-Parkowy w Nowinach.
- Pałac i park w Olszance.
- Pozostałości parku dworskiego w Żulinie.
- Liczne zabytkowe chałupy wiejskie.

Siennica Różana:

- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP wybudowany w latach 1840 – 1844.
- Dawny zajazd (ruina) z 1830 r.
- Dawny zajazd z 1790 r.
- Zespół dworsko-parkowy. Wybudowany na przełomie XVIII i XIX w.
- Zespół dworsko-parkowy z XVIII w.
- Kościół rzymskokatolicki pw. Michała Archanioła z plebanią i dzwonnica wybudowany w 1806 r.
- Zespół dworsko-parkowy. Początek XX w.
- Zespół gorzelni. Trzy budynki gorzelni wzniesione na początku XX w.
- Zbiorowa mogiła z 1945 r.

Bogactwo zasoby dziedzictwa kulturowego uzupełniają liczne wydarzenia i imprezy kulturalne o zasięgu ponadlokalnym organizowane cyklicznie na terenie Partnerstwa. Pośród imprez nawiązujących do lokalnego folkloru i historii Krasnegostawu i okolic odbywają się również imprezy inspirowane aktualnymi trendami z pogranicza kultury popularnej i sztuki, które są świadectwem żywej kultury obszaru.

Zasoby dziedzictwa kulturowego MOF Krasnegostawu wskazują na potencjał nadający się do wykorzystania zarówno w tworzeniu produktów turystycznych takich jak turystyczne szlaki dziedzictwa kulturowego oraz budowy tożsamości lokalnej i integracji społeczności mieszkańców.

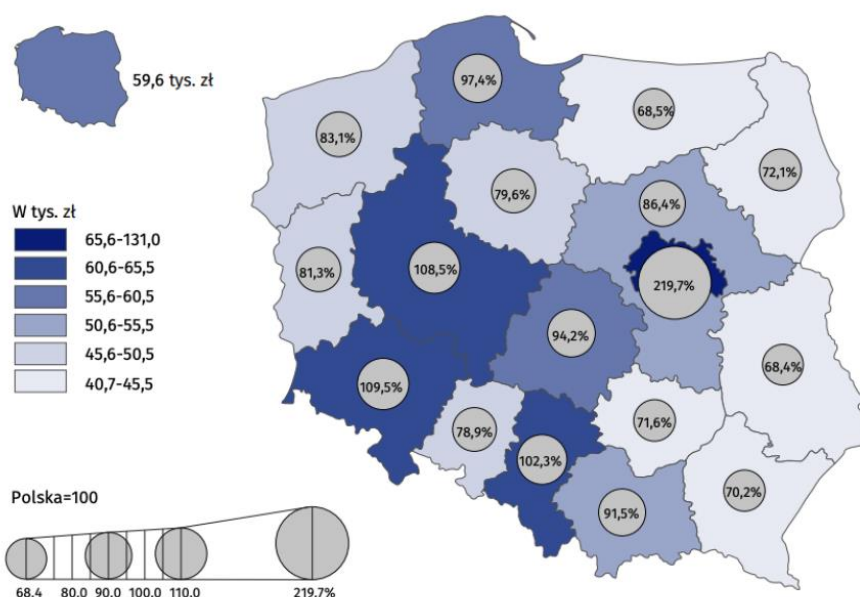
„Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Krasnystaw” zawiera analizę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla stanu dziedzictwa kulturowego Krasnegostawu. Ze względu na zwartość terytorialną Partnerstwa oraz wiodącą rolę

ośrodka rdzeniowego zdefiniowane w nim mocne i słabe strony mają zastosowanie do całego MOF Krasnegostawu. Od daty sporządzenia przedmiotowego dokumentu upłynął okres 3 lat dlatego w niniejszym rozdziale skoncentrowano się na ewentualnych nowych okolicznościach wynikających ze zmian, które zaszły od czasu wykonania „Programu” do dnia dzisiejszego. W tym kontekście niewątpliwie aktualna pozostała pozytywna identyfikacja położenia i dostępności komunikacyjnej terenu Partnerstwa. Dodatkowo katalog mocnych stron w ostatnim okresie w tej materii został w sposób istotny wzbogacony kolejnym odcinkiem trasy ekspresowej S19 (Via Carpatia). Połączenie trasą odcinka Rzeszów-Lublin spowodowało znaczne skrócenie czasu dotarcia na obszar Partnerstwa osób z południa kraju. Szybszy, bezpieczniejszy i wygodniejszy dojazd czynią Partnerstwo potencjalnym celem turystyki. Kolejną mocną stroną jest wybudowana trasa rowerowa Green Velo przebiegająca przez Krasnystaw. Dzięki takiemu przebiegowi inwestycji MOF stał się dostępny zarówno dla turystów, którzy wyłącznie podróżują rowerem, jak i dla tej części, która na swoje bazy noclegowe wybrała okoliczne miasta subregionalne posiadające bogatszą ofertę turystyczną, a w trakcie pobytu wykorzystują jazdę rowerem jako sposób rekreacji. Bliskie położenie i konkurencja takich miast jak Zamość czy Chełm dotychczas traktowane jako zagrożenie może być teraz szansą i zostać wykorzystane na rzecz Partnerstwa. Green Velo może być doskonałym narzędziem do stworzenia oferty uzupełniającej ofertę ww. ośrodków i częściowego przejęcia turystów. Taka strategia może być skutecznym elementem promocji obszaru i rozwoju turystyki zwłaszcza w obliczu braku wystarczającej ilości infrastruktury turystycznej (baza noclegowa).

3.3.4 Gospodarka

W PZPWL w rozdz. III „Uwarunkowania Rozwoju Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” wskazano niską efektywność lubelskiej gospodarki. W 2010 r. udział PKB na mieszkańca w stosunku do wskaźnika UE kształtował się na poziomie 42% podczas gdy udział krajowy wynosił 62%, co oznacza, że relacja PKB na mieszkańca woj. lubelskiego stanowiła 67,74% średniego poziomu krajowego. Struktura tworzonej wartości brutto cechowała się dużym udziałem rolnictwa i usług nierynkowych oraz małym udziałem przemysłu i usług rynkowych. Dane Głównego Urzędu Statystycznego z roku 2019 pokazują, że na przestrzeni lat nie doszło do zmiany proporcji. W 2019 roku relacja PKB na mieszkańca woj. lubelskiego do PKB na mieszkańca Polski wynosiła 68,4%.

Ryc. 29. PKB na mieszkańca wg regionów w 2019 roku



Źródło: 300gospodarka.pl

Szerokiego omówienia gospodarki MOF na tle regionu dokonano w rozdziale 3.2. niniejszego Raportu Diagnostycznego. W zdecydowanej większości podobszarów wymiaru gospodarczego MOF Krasnegostawu nie przekracza średniej wartości wskaźników dla regionu lubelskiego.

W PZPWL założono, iż rozwój zagospodarowania w sferze gospodarczej powinien cechować się utrzymaniem, restrukturyzacją, rewitalizacją, modernizacją lub tworzeniem nowych elementów zagospodarowania w następujących sektorach:

- przedsiębiorczości pozarolniczej obejmującej: przemysł, usługi rynkowe, działalność badawczo-rozwojową oraz infrastrukturę ekonomiczną,
- gospodarki rolnej wraz z usługami wspomagającymi rolnictwo oraz przedsiębiorczości pozarolniczej wspomagającej wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- gospodarki rybackiej,
- gospodarczego wykorzystania lasu,
- turystyki.

W przedmiotowy zakres wpisane zostały jst MOF Krasnegostawu. W ramach potencjału naukowo-badawczego zaplanowano stworzenie szans rozwoju gospodarczego w ramach zorganizowanych struktur przestrzennych stanowiących ofertę inwestycyjną. Dla Miasta Krasnystaw zaplanowano udział w podstrefie Specjalnych Stref Ekonomicznych.

Krasnystaw został zaliczony do głównych ośrodków koncentracji przemysłu w obszarze województwa. Został on również zarekomendowany jako podmiot realizujący politykę przestrzenną w regionie w ramach restrukturyzacji ośrodków gospodarczych poprzez wspieranie rozwoju przemysłów wysokiej techniki i dywersyfikację branżową przemysłu w ośrodkach dużego udziału gałęzi przemysłu tradycyjnego.

W ramach uwarunkowań dotyczących gospodarki rybackiej przewidziano modernizację i odbudowę obiektów stawowych (ochronę terenów ogroblowanych przed zmianą ich przeznaczenia na cele inne, niż zbiorniki wodne) w Krasnymstawie i Siennicy Różnej.

Teren Partnerstwa charakteryzujący się dużą koncentracją gleb o najwyższej przydatności dla produkcji żywności oraz szczególnie przydatnych dla rozwoju rolnictwa towarowego w całości został zaliczony do funkcjonalnego obszaru gospodarki żywnościowej. W obszarze tym występuje koncentracja gospodarstw specjalizujących się w uprawie roślin o wysokich wymaganiach glebowych, tj. zbóż (pszenica), buraków cukrowych, rzepaku, etc. zaś w przypadku gminy Łopiennik Górny również plantacji ziół.

W ramach kształtowania i utrwalania tożsamości regionalnej oraz turystycznego wykorzystania potencjału kulturowego wskazano Krasnystaw jako ośrodek koncentracji obiektów zabytkowych oraz pasmo kulturowe, traktowane jako wielkoprzestrzenne struktury wyznaczone na obszarach koncentracji potencjału kulturowego pozwalającego na ukierunkowanie rozwoju turystyki i zintegrowany rozwój infrastruktury turystycznej. Został on zaklasyfikowany jako ośrodek turystyki krajoznawczo-kulturowej. Zaś uwzględniając potencjał szlaków, kupieckiego Via Mercatoria i Szlaku Jana III Sobieskiego uznany został za ośrodek położony na szlakach o zasięgu europejskim i regionalnym.

3.3.5 Komunikacja i transport w tym aspekty zrównoważonej mobilności

3.3.5.1 Układ infrastruktury drogowej

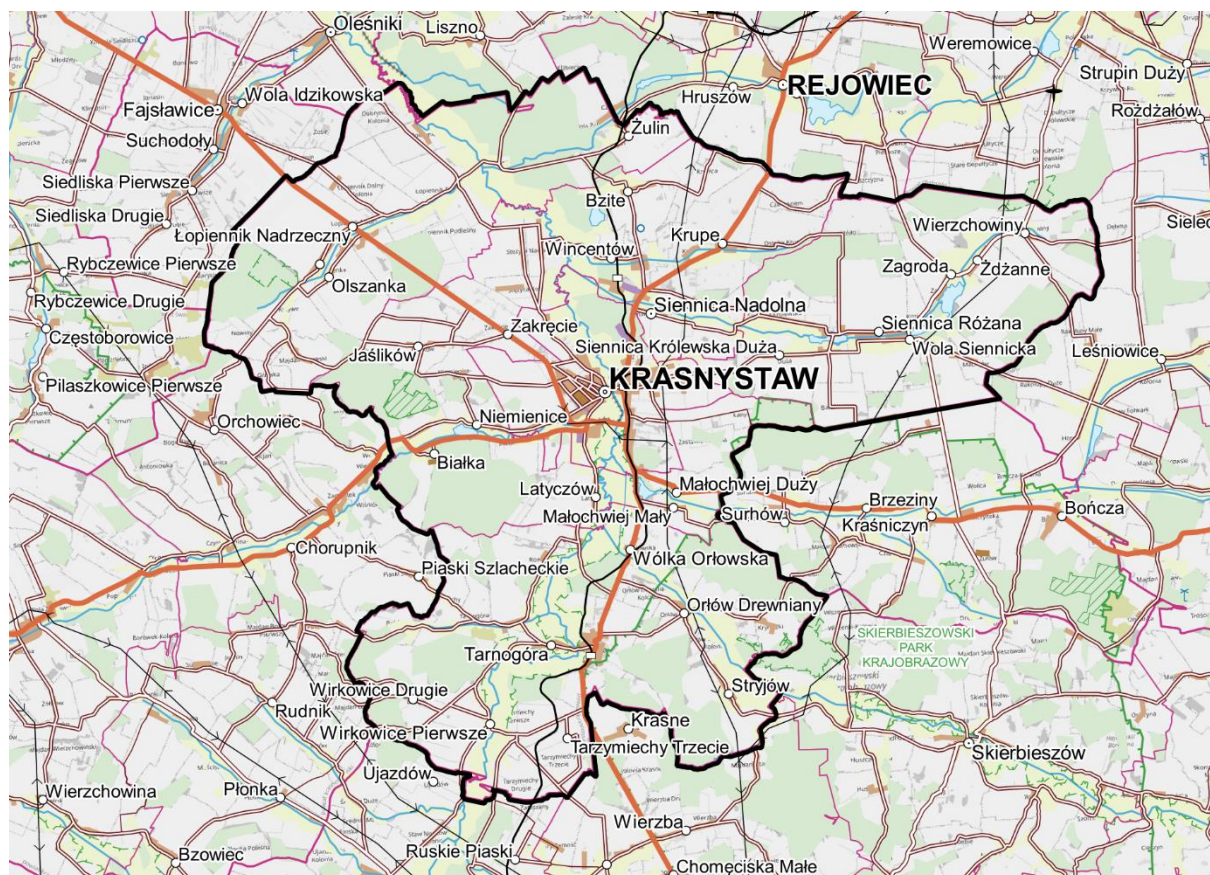
Sieci transportowe i telekomunikacyjne są kluczowymi czynnikami rozwoju obszaru, ponieważ stanowią techniczną infrastrukturę włączenia danego obszaru w szerszą sieć przepływów towarów, ludzi i idei. Obszary wykluczone komunikacyjnie lub trudno dostępne na ogół pozostają na marginesie szerszych procesów rozwojowych, a w skrajnych przypadkach lokują się w ogóle poza zasięgiem tych procesów.

Nadrzędnym układem komunikacyjnym MOF Krasnegostawu jest korytarz drogi krajowej nr 17, która jest tranzytowym szlakiem komunikacyjnym, a w powiązaniu z drogami wojewódzkimi stanowi szkielet komunikacyjny, do którego winny być

nawiązywane wszelkie rozwiązania na drogach powiatowych. Drogi powiatowe stanowią sieć uzupełniającą do szkieletu dróg krajowych i wojewódzkich będąc poprzez sieć dróg gminnych, połączeniem wszystkich ważniejszych miejscowości powiatu, a co za tym idzie MOF z drogami głównymi pełniąc w ten sposób funkcje skrótów i dróg objazdowych.

Stopień nasycenia terenu powiatu drogami określa jego wewnętrzną dostępność komunikacyjną transportem samochodowym. Szczególną rolę pełnią w systemie transportowym drogi o nawierzchni twardej. Współczynnik określający liczbę kilometrów twardych dróg powiatowych i gminnych na 100 km² powierzchni dla MOF wynosi 72,62 co jest słabszym nasyceniem w stosunku do regionu, dla którego ten współczynnik wynosi 86,41. Biorąc pod uwagę specyfikę obszaru złożonego głównie z terenów rolniczych w tym konkretnym przypadku współczynnik ten może nie odzwierciedlać, w sposób obiektywny, poziomu dostępności komunikacyjnej MOF. Poniżej przedstawiono mapę odwzorowującą szkielet komunikacyjny obszaru Partnerstwa.

Ryc. 30. Szkielet układu komunikacyjnego MOF Krasnegostawu



Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie Bazy Danych Obiektów Ogólnogeograficznych (BDOO)

Ryc. 3 Wykaz głównych dróg obszaru

| Nr drogi | Klasa drogi | Przebieg drogi | Długość (km) |
|----------|-------------|--|--------------|
| 1863 L | Z | Siennica Różana – Maciejów – Rakołupy – Leśniowice – Majdan Leśniowski | 4,48 |
| 2120 L | Z,L | Pełczyn – Trawniki – Oleśniki – Stężycza Łęczyńska – Krasnystaw (ul. Kościuszki) | 16,12 |
| 3114 L | G,Z | Chorupnik – Piaski Szlacheckie – Izbica | 12,88 |
| 3117 L | Z,L | Łopiennik Górny – Orchowiec | 10,76 |
| 3121 L | Z | Krasnystaw (ul. Piłsudskiego, ul. Krakowskie Przedmieście) – Niemienice – Białka | 8,69 |
| 3122 L | G,Z,L | Łopiennik – Żulin – Rejowiec | 12,44 |
| 3123 L | G,L | Krasnystaw (ul. Sikorskiego, ul. Oleszczyńskiego, ul. Okrzei) | 3,75 |
| 3132 L | L | Krupe – Stójło – Siennica Różana | 9,05 |
| 3133 L | L | Kasjan – Siennica Różana | 7,98 |
| 3134 L | Z | Siennica Nadolna – Siennica Królewska Mała | 5,54 |
| 3135 L | G | Krasnystaw (ul. Witosa) – Siennica Różana | 12,27 |
| 3136 L | L | Baraki – Siennica Królewska Duża | 3,77 |
| 3137 L | L | Krasnystaw (ul. Bieleszy) – Łany – Kol. Chełmiec | 12,99 |
| 3140 L | Z | Krasnystaw (ul. Borowa) – Latyczów – Dworzyska – Wał – Wólka Orłowska | 7,99 |
| 3146 L | L | Brzeziny – Majdan Surhowski – Franciszków – Orłów Murowany – Izbica | 14,38 |
| 3154 L | L | ul. Bojarczuka i ul. Kol. Krakowskie Przedmieście (Krasnystaw) | 3,44 |

| Nr drogi | Klasa drogi | Przebieg drogi | Długość (km) |
|----------|-------------|--|--------------|
| 3155 L | L | ul. Chmielna i ul. Tokarzewskiego (Krasnystaw) | 0,61 |
| 3156 L | L | ul. Graniczna (Krasnystaw) | 1,61 |
| 3157 L | L | ul. Mickiewicza i ul. Szkolna (Krasnystaw) | 0,75 |
| 3158 L | G | ul. Mostowa, ul. Plac 3-go Maja i ul. Matysiaka (Krasnystaw) | 0,91 |
| 3159 L | G | ul. Polewana (Krasnystaw) | 0,16 |
| 3160 L | L | ul. PCK (Krasnystaw) | 0,53 |
| 3161 L | L | ul. Poniatowskiego (Krasnystaw) | 1,29 |
| 3162 L | L | ul. Sobieskiego (Krasnystaw) | 1,33 |

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Krasnymstawie

Symbolem G oznaczono drogi główne, które mają powiązanie z drogami klasy nie niższej niż L tj. drogami lokalnymi. Drogi klasy Z czyli drogi zbiorcze to drogi mające powiązania z drogami wszystkich klas.

Powyższa sieć dróg zapewnia mieszkańcom MOF dogodne skomunikowanie zarówno z ośrodkiem centralnym regionu Lublinem, jak i sąsiadującymi z Partnerstwem miastami subregionalnymi Zamościem i Chełmem. Czasy dojazdu transportem osobistym do przedmiotowych ośrodków wynoszą odpowiednio około 50 min. do Lublina i około 30 minut do Zamościa i Chełma.

Dodatkowo aktualnie Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad jest na etapie opracowania koncepcji programowej dla inwestycji polegającej na budowie drogi ekspresowej S17 Piaski – Hrebenne odcinka realizacyjnego nr 3 (węzeł „Krasnystaw Północ” oraz węzeł „Izbica”). Przeprowadzenie robót budowlanych planowane jest na lata 2024 – 2027. Zrealizowanie przedmiotowego zadania skróci czas dojazdu do Lublina do około 30 min.

3.3.5.2 Jakość sieci dróg mierzona wskaźnikami

Wskaźnik obciążenia sieci dróg liczony liczbą pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg twardych wynosi w Partnerstwie 75,62 zaś średnia dla regionu lubelskiego 86,31, co świadczy o wyraźnie mniejszym obciążeniu dróg MOF od średniej regionalnej. W okresie analizy dynamika dla wskaźnika w MOF wynosi 109,61%, co jest o 3,2% szybszym przyrostem obciążenia dróg od średniej wojewódzkiej.

Wskaźnik udziału dróg o nawierzchni twardej ulepszonej do ogółu dróg dla MOF wynosi 67,8%, co w porównaniu z wskaźnikiem dla całego województwa (57,05%) jest wynikiem wyraźnie lepszym z nieco tylko, bo o 0,13%, wolniejszą od średniej wojewódzkiej, dynamiką zwiększania się wskaźnika.

Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Dziale 600 - Transport i łączność) w MOF (66,51%) przybiera wyraźniej mniejszą wartość aniżeli wynosi średnia dla regionu (75,08%). Niższa wartość tego współczynnika świadczy o wolniejszym tempie rozwoju sieci drogowej, jednakże jednym z powodów niższej wartości wskaźnika może być opisywane mniejsze aniżeli w regionie obciążenie istniejącej sieci drogowej. Interpretacja ta jest wysoce prawdopodobna w związku z bardzo zbliżonymi wartościami wskaźników udziału wydatków na drogi w całym budżecie które przybierają wartości: dla MOF 7,80% i dla regionu 7,08%.

3.3.5.3 Układ infrastruktury kolejowej

MOF Krasnegostawu wpisuje się w promienisty układ systemu zewnętrznych głównych powiązań kolejowych Lublina. Przez obszar Partnerstwa przebiega linia kolejowa nr 69 Lublin – Zamość. Przedmiotowa linia zapewnia połączenie z Lublinem w czasie 54 – 80 min. Linia 69 ma charakter linii drugorzędnej jednotorowej. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” przewiduje modernizację przedmiotowej linii do roku 2030. Dodatkowo Krasnystaw (zarówno miasto jak i gmina) oraz Miasto i Gmina Izbica zostały uwzględnione w planie budowy promienistego układu infrastruktury połączeń kolejowych dla Centralnego Portu Lotniczego.

3.3.5.4 Pozostałe zagadnienia dostępności komunikacyjnej

Jednym z głównych źródeł transportu pozostaje w MOF transport z wykorzystaniem prywatnych pojazdów osobowych (transport indywidualny). Wskaźnik liczby samochodów na 100 mieszkańców jest w MOF nieco niższy niż w regionie i wynosi 62,3 w stosunku do 66,11.

Organizacja transportu publicznego w obszarze funkcjonalnym. Na terenie wszystkich gmin MOF funkcjonuje transport publiczny. Powszechną formą transportu publicznego na terenie MOF jest transport kołowy. Dodatkowo na terenie Miasta Krasnystaw, Miasta i Gminy Izbica oraz Gminy Wiejskiej Krasnystaw funkcjonuje transport kolejowy. W zakresie transportu kolejowego dostawcami usług transportowych są spółki PKP Intercity i Polregio.

Na terenie Gminy Łopiennik Górny w ocenie mieszkańców około 1/3 wsi nie posiada połączenia ani do Centrum gminy ani do powiatu. W przypadku Gminy Siennica Różana transport funkcjonuje w ograniczonym zakresie tzn. komunikacja w ramach

programu „Door to door”. Funkcjonuje również komunikacja świadczona przez przewoźników niezależnych od gminy oraz przez przewoźnika świadczącego dowozy uczniów do szkoły. Na terenie Miasta i Gminy Izbica około 1% mieszkańców nie posiada dostępu do transportu publicznego, około 49% mieszkańców posiada dostęp do transportu publicznego mierzony czasem powyżej 0,5 h zaś pozostałym 50% mieszkańców ma dostęp do transportu publicznego w czasie krótszym niż 0,5h. Część mieszkańców Gminy Wiejskiej Krasnystaw posiada dostęp do transportu publicznego mierzony czasem powyżej 0,5h.

W gminach obszaru Partnerstwa jest zróżnicowana sytuacja pod względem występowania dróg rowerowych pełniących funkcje czysto komunikacyjne (z wyłączeniem tras turystycznych). Miasto Krasnystaw posiada około 1,8 km dróg rowerowych. Miasto i Gmina Izbica nie posiada dróg rowerowych. W Gminie Wiejskiej Krasnystaw występuje 435 m dróg rowerowych. W Gminie Łopiennik Górny, podobnie jak w Izbicy, nie występują drogi rowerowe. Natomiast w Gminie Siennica Różana łączna długość dróg rowerowych pełniących funkcje komunikacyjne wynosi 1,0 km. Uwzględniając powierzchnię obszaru poszczególnych gmin, jak i całego Partnerstwa, należy zauważyć, iż długość dróg rowerowych pełniących funkcję komunikacyjną jest bardzo mała, zdecydowanie niewystarczająca do tego, aby stanowić realną alternatywę zarówno dla transportu samochodowego prywatnego, jak i publicznego. Łączna liczba Miejsc Obsługi Rowerowej na obszarze MOF wynosi 6 (po dwa w Mieście Krasnystaw i Gminie Krasnystaw oraz po jednym w Izbicy i Siennicy Różanej).

W zakresie parkingów typu P&R na obszarze Partnerstwa odnotowuje się je jedynie w Izbicy, na terenie której zlokalizowano trzy takie parkingi.

Na obszarze Partnerstwa usługi transportu osobowego są świadczone przez kilkunastu przewoźników, którzy posiadają zezwolenia na wykonywanie regularnego przewozu osób w krajowym transporcie drogowym, wydane przez starostę krasnostawskiego.

Tabela 26. Lista przewoźników świadczących usługi transportu publicznego na obszarze Partnerstwa

| Nazwa Przewoźnika | Linia komunikacyjna |
|--|-------------------------------------|
| Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. Oddział w Lublinie | Krasnystaw –Krasnystaw Przez Białkę |
| Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. Oddział w Lublinie | Krasnystaw – Siennica Nadolna |

| Nazwa Przewoźnika | Linia komunikacyjna |
|---|---|
| Antoni Patyk | Krasnystaw – Żdżanne przez Siennicę Różaną |
| Antoni Patyk | Krasnystaw – Kraśniczyn - Wolica |
| Antoni Patyk | Krasnystaw – Kraśniczyn - Chełmiec |
| „Trans – Sprint” Lidia Grabias | Krasnystaw – Stryjów – Kryniczki - Krasnystaw |
| „Trans – Sprint” Lidia Grabias | Krasnystaw – Drewniki - Krasnystaw |
| Usługi Transportowe EL – TRANS Elżbieta Franczak | Piaski Szlacheckie - Krasnystaw |
| Usługi Transportowe EL – TRANS Elżbieta Franczak | Łopiennik Górny – Krzywe - Krasnystaw |
| Usługi Transportowe EL – TRANS Elżbieta Franczak | Tarzyniechy Drugie – Krasnystaw |
| Usługi Transportowe EL – TRANS Elżbieta Franczak | Krasnystaw - Tarzyniechy |
| Usługi Transportowe EL – TRANS Elżbieta Franczak | Romanów - Krasnystaw |
| Usługi Transportowe EL – TRANS Elżbieta Franczak | Bzowiec - Krasnystaw |
| Artur Kurzyński | Krasnystaw – Borowica - Krasnystaw |
| Ewelina Głuchowska Licencjonowany Przewóz Osób „M-Bus” | Krasnystaw - Wolica |
| Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. | Krupe – Krupe przez Stójło |
| Jarosław Furgała JARO | Siennica Nadolna - Krasnystaw |
| Marek Kowalczyk „MARKPOL | Krasnystaw – Stężycza Łęczyńska - Krasnystaw |

| Nazwa Przewoźnika | Linia komunikacyjna |
|--|---|
| Usługi Transportowe Agnieszka Dziwisz | Ksawerówka - Krasnystaw |
| Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. | Krasnystaw – Widniówka |
| Henryk Dziwisz | Żółkiewka – Krasnystaw przez Rudnik |
| Regiobus Łukasz Dziwisz, Marcin Dziwisz s.c. | Bzowiec - Żółkiewka – Krasnystaw przez Czysta Dębina, Gorzków, Niemienice |
| Regiobus Łukasz Dziwisz, Marcin Dziwisz s.c. | Bzowiec – Krasnystaw |
| Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. | Latyczów Mały - Kraśniczyn |
| „Przedsiębiorstwo – Handlowo-Usługowe” Mariola Jakubiec | Ksawerówka – Fajstawice - Krasnystaw |
| „Przedsiębiorstwo – Handlowo-Usługowe” Mariola Jakubiec | Marysin – Ksawerówka – Fajstawice - Krasnystaw |

Źródło: bip.krasnystaw-powiat.pl

Usługi transportu autobusowego świadczone są z wykorzystaniem funkcjonującej infrastruktury przystanków.

Tabela 27. Liczba przystanków komunikacji publicznej zlokalizowanych na terenie Partnerstwa

| Kategoria | Ilość (szt.) |
|---|--------------|
| Czynne przystanki: właściciel lub zarządzający - gmina | 195 |
| Czynne przystanki: właściciel lub zarządzający - podmiot nie będący jednostką samorządową | 6 |
| Czynne przystanki: właściciel lub zarządzający - inna jednostka samorządowa | 237 |
| Czynne przystanki: ogółem | 438 |

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie MOF nie występują takie usługi jak zintegrowany bilet obejmujący swym zasięgiem więcej niż jedną gminę, e-usługi transportowe czy zaawansowane

systemy zarządzania transportem publicznym. Nie występują również systemy wypożyczalni elektrycznych miejskich pojazdów jednośladowych takich jak rowery czy hulajnogi.

3.3.6 Infrastruktura techniczna i OZE

Do opracowania niniejszego rozdziału wykorzystano informacje zawarte w następujących dokumentach źródłowych:

- „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego”,
- „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”,
- Projekty i plany zaopatrzenia gmin wchodzących w skład MOF Krasnegostawu w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- „Strategia Rozwoju Powiatu Krasnostawskiego na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2030”.

3.3.6.1 Zaopatrzenie w energię elektryczną

W województwie lubelskim zlokalizowana jest jedna elektrociepłownia zawodowa, tj. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S. A. - Oddział Elektrociepłownia Lublin Wrotków. Województwo jest zasilane w energię elektryczną poprzez przesył z krajowego systemu elektroenergetycznego sieciami najwyższych (NN) i wysokich napięć (WN). Stan tych sieci oraz stacji NN i WN jest dobry i zapewnia pełne pokrycie obecnego zapotrzebowania na energię elektryczną. Istniejąca sieć SN jest niedoinwestowana co powoduje duże straty przesyłowe i zwiększoną awaryjność. Przyłączenie nowych odbiorców zarówno w strefach podmiejskich, jak i na terenach o dużym rozproszeniu odbiorców, związane jest z koniecznością budowy nowych sieci elektroenergetycznych oraz rozbudową i modernizacją istniejących co może wpływać na czas przyłączenia. Największe notowane w województwie potrzeby w modernizacji sieci średniego i niskiego napięcia występują w gminie Krasnystaw. Infrastruktura przesyłowa zbudowana jest z linii napowietrznych niskiego napięcia (nN do 1 kV); linii kablowych niskiego napięcia (nN do 1 kV), linii napowietrznych średniego napięcia (SN) 15kV, linii kablowych średniego napięcia (SN) 15kV, linii napowietrznych wysokiego napięcia 1-tor oraz linii napowietrznych wysokiego napięcia 2-tor.

Stan zasilania MOF w energię elektryczną uznaje się za zadowalający.

3.3.6.2 Zaopatrzenie w paliwa gazowe i ciepło

Przez Powiat Krasnostawski przebiegają linie przesyłowe gazu o wysokim ciśnieniu (gazociąg relacji Zamość – Krasnystaw – Chełm). Długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej na terenie MOF Krasnegostawu wynosi 337,52 km co w przeliczeniu na mieszkańca daje wartość wskaźnika na poziomie 2,47 km. Dla Województwa

Lubelskiego wskaźnik przyjmuje wartość 7,28 km. Dobrym odwzorowaniem tego wskaźnika jest obraz powiatu, w którym w 2019 r. jedynie 32,1% mieszkańców miało stały dostęp do przyłącza gazowego. Sytuacja wśród Partnerów MOF jest, co zrozumiale, zróżnicowana. Miasto Krasnystaw i Gmina Krasnystaw (za wyjątkiem jednej wsi) mają pełny dostęp do sieci gazowej. Gminy te posiadają stosunkowo najlepszy poziom gazyfikacji. W przypadku Miasta i Gminy Izbica zgazyfikowano 30,8% miejscowości. Najstąbiej zgazyfikowane pozostają Gminy Łopiennik Górny (0%) i Siennica Różana, co wynika w głównej mierze z rozproszonego charakteru zabudowy.

W MOF nie ma całościowo zorganizowanej gospodarki w zakresie zaopatrzenia i pokrycia potrzeb ciepłych zarówno mieszkańców, jak i przemysłu. Potrzeby te pokrywane są z lokalnych źródeł ciepła takich jak kotłownie wbudowane, zakładowe, przemysłowe (węglowe, olejowe lub gazowe), bądź tradycyjne ogrzewanie piecowe. Dominującą formą zaopatrzenia MOF w ciepło są indywidualne systemy grzewcze.

3.3.6.3 Występowanie czynników zwiększających efektywność energetyczną obszaru

W MOF nie występują inteligentne systemy dystrybucji energii. Natomiast zjawisko kogeneracji energetycznej występuje tylko w ośrodku rdzeniowym w małej skali.

W zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej wśród gmin Partnerstwa występuje zróżnicowanie. Największy poziom zadań termomodernizacyjnych zrealizowano w Mieście Krasnystaw (85%). Również dużym odsetkiem zmodernizowanych obiektów poszczycić może się Siennica Różana (80%). W Gminie Krasnystaw zmodernizowano 30% obiektów użyteczności publicznej. Około połowy tj. 50% w Łopienniku Górnym. Pojedyncze inwestycje z zakresu termomodernizacji miały również miejsce w Mieście i Gminie Izbica. Dodatkowo w Izbicy i Siennicy Różanej realizowano programy w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych. TBS w Krasnymstawie widzi pilną potrzebę działań w zakresie kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych zwłaszcza w zasobach własnych. Poszukuje on form wsparcia (dofinansowań) do działań termomodernizacyjnych. Również w Siennicy Różanej i Gminie Krasnystaw planowane są dalsze działania termomodernizacyjne.

3.3.6.4 Zaopatrzenie w wodę, dostęp do sieci kanalizacyjnej i oczyszczanie ścieków

Dostęp do sieci wodociągowej w gminach partnerstwa posiada:

- 95% mieszkańców Miasta Krasnystaw,

- 100% mieszkańców Miasta i Gminy Izbica,
- 95% mieszkańców Gminy Krasnystaw,
- 98% mieszkańców gmin Siennica Różana i Łopiennik Górny.

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej przypadająca na 100 osób korzystających z sieci (m/osoba), która wraz ze wzrostem wskaźnika ukazuje, wyższe koszty poniesione na dołączenie do sieci przeciętnego użytkownika oraz na bieżące wydatki na utrzymanie sieci kształtuje się w MOF na poziomie 1 831,35 m/osobę i jest niższa niż średnia wojewódzka (1 994,82 m/osobę).

Gorzej przedstawia się omawiana już wcześniej kwestia dostępu do sieci kanalizacyjnej. Ze względu na przewagę terenów rolniczych oraz rozproszony charakter zabudowy dostęp ten jest na znacznie niższym poziomie aniżeli dostęp do sieci wodociągowej. Jego poziom jest również bardzo zróżnicowany w zależności od rodzaju gminy Partnerstwa i przyjmuje wartości od 0,00% (Łopiennik Górny) do 88,00% (Miasto Krasnystaw).

Na terenie miasta Krasnystaw oraz Miasta i Gminy Izbica zlokalizowane są miejskie oczyszczalnie ścieków. Biologiczną oczyszczalnię ścieków, z której korzysta 17% mieszkańców posiada także Gmina Siennica Różana. Pozostałe gminy w zakresie gospodarki ściekami wykorzystują przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki oczyszczane są w ramach posiadanych zasobów wewnątrz MOF.

3.3.6.5 Przechodzenie w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Gospodarka o obiegu zamkniętym to model produkcji i konsumpcji, który polega na dzieleniu się, pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. W ten sposób wydłuża się cykl życia produktów. Celem takiego działania jest ograniczenie odpadów do minimum. Kiedy cykl życia produktu dobiega końca, surowce i odpady, które z niego pochodzą, powinny zostać w gospodarce. Można je wówczas z powodzeniem wykorzystać ponownie, tworząc w ten sposób dodatkową wartość. Na podstawie oświadczeń członków Grupy Roboczej reprezentującej wszystkie jst wchodzące w skład Partnerstwa ustalono, iż w żadnej z gmin Partnerstwa nie są realizowane inicjatywy ani przez podmioty publiczne, ani przez osoby spoza sektora publicznego, w zakresie promowania i przechodzenia gospodarki MOF w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. Na terenie Partnerstwa funkcjonuje częściowo jeden z elementów niezbędnych do prowadzenia gospodarki o obiegu zamkniętym jakim jest segregacja odpadów. Poziom segregacji odpadów został opisany w rozdz. 3.3.2.

3.3.6.6 Stan funkcjonowania na terenie MOF Krasnegostawu instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł (OZE)

Odnawialne źródła energii, których wykorzystanie wiąże się z możliwością ich odtworzenia w krótkim czasie stanowią przedmiot szczególnej troski UE. Są one narzędziem zarówno polityki ochrony środowiska, jak i w pewnym stopniu elementem zwiększania bezpieczeństwa energetycznego ze względu na ich rozproszony charakter. Zakres stosowalności OZE zwiększa się wraz z propagowaniem myśli zrównoważonego rozwoju oraz kształtowaniem w coraz szerszych kręgach postaw proekologicznych. Dyrektywą 2009/28/WE Unia Europejska wytyczyła kierunek zwiększania udziału OZE w produkcji energii ogółem. Przepisy unijne implementowane na grunt polskiego porządku prawnego znajdują odzwierciedlenie min. w Ustawie Prawo Energetyczne i Ustawie o OZE.

Odnawialnymi źródłami energii są: energia promieniowania słonecznego, energia prądów i pływów wodnych, energia geotermalna, energia wiatru oraz energia powstająca podczas spalania biomasy i biogazu. Odnawialne źródła energii można wykorzystać w instalacjach, które zamieniają konkretne źródło na energię elektryczną lub ciepłą.

Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gmin tworzących MOF Krasnegostawu jest zróżnicowany, a powstawanie instalacji związane jest z wdrażaniem programów pomocowych UE lub z poziomu krajowego.

Zgodnie z zebranymi od przedstawicieli JST Partnerstwa informacjami stan instalacji OZE na terenach gmin MOF przedstawia się następująco:

- Miasto Krasnystaw w ramach projektu „Energia przyjazna środowisku w Mieście Krasnystaw – kolektory słoneczne”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zrealizowało 320 instalacji solarnych do produkcji energii cieplnej o łącznej mocy zainstalowanej 1,39 MW. Dodatkowo na rok 2023 planowana jest realizacja projektu budowy instalacji fotowoltaicznych.
- W Mieście i Gminie Izbica funkcjonuje 276 instalacji kolektorów słonecznych zlokalizowanych na nieruchomościach prywatnych mieszkańców oraz 2 instalacje na budynkach użyteczności publicznej. Instalacje zostały wykonane w ramach RPO WL 2007-2013. Łączna moc zainstalowanej energii wynosi 1,79 GJ. Dodatkowo w ramach RPO WL 2014-2020 wykonano na budynkach prywatnych mieszkańców 478 instalacji o łącznej mocy zainstalowanej 1,99 MW. W Izbicy funkcjonuje także 10 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy zainstalowanej około 5 MW i jedna pozyskująca energię elektryczną z pływów wodnych o mocy 0,2MW.

- Gmina Wiejska Krasnystaw posiada 8 funkcjonujących instalacji solarnych, na które składa się 415 kolektorów słonecznych do produkcji energii cieplnej, których łączna moc wynosi 1,8 MW. W Gminie Krasnystaw funkcjonuje również mała elektrownia wodna o mocy zainstalowanej 45 kW.
W Gminie Siennica Różana funkcjonuje 541 instalacji solarnych produkujących energię cieplną, z których 4 są własnością podmiotów publicznych zaś dwie duże instalacje są własnością podmiotów prywatnych (1,47 MW i 1,00 MW). Pozostałe są prywatną własnością mieszkańców gminy. Łączna moc instalacji wynosi 104,41 MWt.
- Na terenie gminy Łopiennik Górny nie funkcjonują instalacje wiatrowe, wodne ani też biogazownie. Funkcjonują 3 gminne instalacje fotowoltaiczne na świetlicach wiejskich, każda o mocy zainstalowanej 4kW oraz instalacja na budynku Urzędu Gminy o mocy zainstalowanej 15 kw. Oprócz tego funkcjonuje instalacja o mocy 45 kW na budynku szkoły. W gminie funkcjonują również instalacje solarne gminne w liczbie 440 kolektorów słonecznych i około 30 będących własnością mieszkańców. W zakresie fotowoltaiki gmina wykonała 250 instalacji każda o mocy 3,5 kW. Natomiast instalacji o podobnej mocy będących własnością mieszkańców wykonano około 100. W Łopienniku Górnym funkcjonuje też 123 pieców na biomasę z czego połowa powstała w ramach projektu realizowanego przez gminę.

3.3.6.7 Dostęp do Internetu szerokopasmowego

W dzisiejszym świecie ogólnodostępny Internet nie jest co prawda warunkiem, którego spełnienie daje automatycznie gwarancję rozwoju, ale jego brak stanowi istotną barierę dla rozwoju. Spektrum możliwości jakie niesie ze sobą wykorzystanie Internetu jest bardzo szerokie, począwszy od zaspakajania podstawowych potrzeb społeczności takich jak umożliwienie i usprawnienie codziennej komunikacji z jednoczesnym obniżeniem jej kosztów, poprzez zapewnienie dostępu do edukacji zarówno dorosłych jak i dzieci i młodzieży aż do jego oczywistego wpływu na sprawność prowadzenia działalności gospodarczej. Brak infrastruktury umożliwiającej dostęp do Internetu szerokopasmowego to obok braku kompetencji cyfrowych podstawowa cecha wykluczenia cyfrowego. Na podstawie informacji pozyskanych w trakcie prac z Grupą Roboczą Krasnegostawu ustalono, iż poziom dostępu do Internetu szerokopasmowego gospodarstw domowych MOF jest zróżnicowany i kształtuje się w zależności od jst w przedziale 90% - 65%. Bezpośrednim wnioskiem z ww. danych jest informacja, iż w poszczególnych jst tworzących skład Partnerstwa od 10% - 35% gospodarstw domowych nie posiada dostępu do Internetu szerokopasmowego, a więc jest dotknięta zjawiskiem wykluczenia cyfrowego.

3.3.7 Syntetyczne wnioski z analizy sytuacji przestrzennej

Podsumowując niniejszy rozdział warto zauważyć kluczowe dane opisujące sytuację przestrzenną MOF Krasnegostawu:

- MOF Krasnegostawu zlokalizowany jest w niedużej odległości od stolicy regionu oraz od miast subregionalnych – stan pozytywny,
- Ośrodek rdzeniowy dostarcza w istotnym stopniu usługi dla pozostałych Partnerów co wpływa na powiązania funkcjonalne wewnątrz MOF – zjawisko pozytywne,
- obszar Partnerstwa jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania w stopniu znacząco niższym niż stopień właściwy dla regionu – zjawisko negatywne,
- dominującą formą przestrzeni Partnerstwa są użytki rolne charakteryzując się dobrą bonitacją – zjawisko naturalne dla obszaru rolniczego z dużym potencjałem produkcji rolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- teren MOF charakteryzuje się występowaniem licznych cennych przyrodniczo obszarów chronionych. Wskaźnik udziału obszarów chronionych do całości powierzchni obszaru w MOF jest o 0,2% wyższy od wskaźnika regionu – zjawisko pozytywne,
- stan czystości wód powierzchniowych w MOF jest niezadowolający – zjawisko negatywne,
- w MOF występują obszary występowania deficytów wód powierzchniowych – zjawisko negatywne,
- wskaźniki zanieczyszczenia powietrza w MOF utrzymują się na poziomie poniżej dopuszczalnych norm jednakże wzięwszy pod uwagę potencjalne kierunki rozwoju sytuacja wymaga systematycznej poprawy – stan neutralny,
- ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych (nagromadzonych z wyłączeniem odpadów komunalnych) - poddanych odzyskowi razem (tys. t) zmniejszyła się o 8,39% (Województwo Lubelskie: 91%) – zjawisko negatywne,
- ilość odpadów wytworzonych w ciągu roku (z wyłączeniem komunalnych) (tys. t) zmniejszyła się aż o 61,13% (Województwo Lubelskie: 29%) – zjawisko pozytywne,
- ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania i odprowadzania do wód lub do ziemi w ciągu roku (m³) wzrosła aż o 28,65% (Województwo Lubelskie: 9%) – zjawisko negatywne,
- ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (t) zmniejszyła się o 1,31% (województwo lubelskie: 13%) – zjawisko negatywne,

- ilość zmieszanych odpadów z gospodarstw domowych zebranych w ciągu roku (t) zmniejszyła się o 7,70% (Województwo Lubelskie: 16%) – zjawisko negatywne,
- stopień segregacji odpadów na terenie jst Partnerstwa jest zróżnicowany i mieści się w przedziale od 37% w Gminie Krasnystaw do 48,70% w Gminie Łopiennik Górny – stan aktualny,
- zasób dziedzictwa kulturowego MOF Krasnegostawu jest bogaty i stanowi potencjał rozwoju branży turystycznej oraz element kształtowania tożsamości lokalnej – stan pozytywny,
- rozwój gospodarczy MOF powinien głównie realizować się w sektorach: gospodarki rolnej wraz z usługami wspomagającymi rolnictwo oraz przedsiębiorczości pozarolniczej wspomagającej wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, gospodarki rybackiej i turystyki,
- współczynnik liczby kilometrów dróg twardych na 100 km² powierzchni w MOF jest o niecałe 14 km mniejszy od współczynnika Województwa Lubelskiego – stan wynikający z dużego udziału użytków rolnych w powierzchni całkowitej Partnerstwa,
- stan obciążenia dróg liczbą pojazdów na terenie Partnerstwa jest wyraźnie mniejszy od wskaźnika wojewódzkiego – zjawisko pozytywne,
- główną formą transportu osobowego na terenie Partnerstwa jest transport osobisty/prywatny. Na całym terenie MOF funkcjonuje publiczny transport kołowy zaś na terenie trzech jst MOF funkcjonuje dodatkowo transport kolejowy – stan aktualny,
- część mieszkańców MOF posiada utrudniony dostęp do transportu publicznego – zjawisko negatywne,
- łączna długość dróg rowerowych pełniących funkcje komunikacyjne na terenie całego MOF nie przekracza 4 km – zjawisko negatywne,
- stopień funkcjonowania aspektów zrównoważonej mobilności na terenie MOF jest bardzo mały – zjawisko negatywne,
- stan zaopatrzenia MOF w energię elektryczną i paliwa gazowe jest zadowalający,
- pomimo zrealizowania na terenie MOF projektów, których celem jest produkcja energii z odnawialnych źródeł, wykorzystanie potencjału MOF w zakresie OZE jest na poziomie znacząco niższym od posiadanego w tym zakresie potencjału – zjawisko negatywne,
- procesy przechodzenia w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym na terenie Partnerstwa praktycznie nie występują – zjawisko negatywne,
- stan infrastruktury telekomunikacyjnej jest zróżnicowany i powoduje, iż od 10% do 35% gospodarstw domowych jst MOF jest dotkniętych zjawiskiem wykluczenia cyfrowego.

3.4 Uzupelnienie diagnozy wymiarów społecznego, gospodarczego i przestrzennego - Ogólny Wskaźnik Rozwoju Partnerstwa.

Jako uzupełnienie przeprowadzonego procesu analitycznego poniżej zaprezentowano wykres bąbelkowy wskaźnika ogólnego rozwoju Partnerstwa. Przedmiotowy wskaźnik został obliczony jako wartość syntetyczna wskaźników w wymiarach społecznym, gospodarczym i przestrzennym dla wszystkich gmin wchodzących w skład partnerstwa. Poniższy wykres nie porównuje Partnerów pomiędzy sobą, ale daje obraz każdej jst MOF Krasnegostawu na tle właściwej dla niej grupy porównawczej. Grupa porównawcza dla każdej jednostki samorządu terytorialnego została utworzona spośród jst całego kraju na podstawie klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby planowania przestrzennego wg metodologii Pawła Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego.

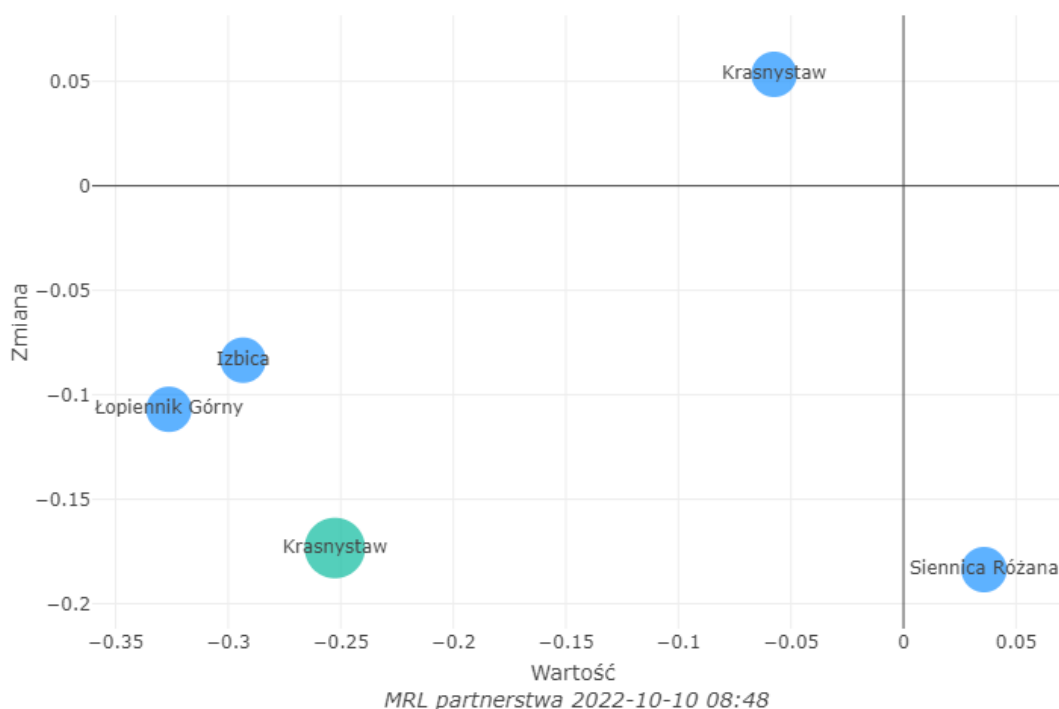
Na zamieszczonym poniżej wykresie średnia wartość dla grupy porównawczej znajduje się na środku układu współrzędnych. Zatem te wskaźniki, które znajdują się po prawej stronie osi X (mają dodatnie wartości X) prezentują wyższy poziom rozwoju niż wynosi średnia dla ich grupy porównawczej i odpowiednio, te które znajdują się po lewej stronie (mają ujemne wartości X) prezentują niższy poziom od średniej dla grupy porównawczej danej jst. Natomiast te dziedziny (wskaźniki), które znajdują się powyżej osi X (mają dodatnie wartości Y) rozwinęły się w ciągu ostatnich pięciu lat szybciej niż wynosi średnie tempo rozwoju w grupie porównawczej i odpowiednio, te które znajdują się poniżej osi X (mają ujemne wartości Y) rozwinęły się wolniej od średniego tempa rozwoju swojej grupy porównawczej. Innymi słowy gmina w wymiarach, obszarach, wskaźnikach znajdujących się:

- w ćwiartce I (+X; +Y) - charakteryzuje się lepszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych gminach i na przestrzeni ostatnich pięciu lat rozwija się szybciej. Można zatem określić, iż gmina we wskaźniku z tej ćwiartki jest liderem wśród jednostek podobnych a jej przewaga się zwiększyła.
- W ćwiartce II (+X; -Y) – charakteryzuje się lepszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych gminach ale rozwinęła się wolniej. Można zatem określić, iż jest liderem we wskaźniku z tej ćwiartki ale jej przewaga się zmniejsza. Taka sytuacja zachodzi także w przypadku gdy gmina uzyskała w danej dziedzinie praktycznie maksymalny poziom rozwoju (np. 100% pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego) i już nie może powiększać swojej przewagi jednakże wówczas zawsze będzie liderem.
- W ćwiartce III (-X; -Y) - charakteryzuje się słabszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych gminach i rozwija się wolniej. Można zatem określić, iż

gmina we wskaźniku z tej ćwiartki nie tylko nie jest liderem ale traci dystans do jednostek podobnych. Jest to sytuacja zdecydowanie niekorzystna.

- W ćwiartce IV (-X; +Y) - charakteryzuje się słabszą sytuacją, niż przeciętna w porównywalnych gminach lecz w okresie ostatnich pięciu lat rozwinęła się szybciej. Można zatem określić, iż gmina we wskaźniku z tej ćwiartki co prawda nie jest liderem wśród jednostek podobnych ale rozwija się szybciej.

Ryc. 31. Ogólny Wskaźnik Rozwoju Partnerstwa



Źródło: monitorrozwoju.pl

Z zamieszczonego powyżej wykresu wynika, iż:

- Miasto Krasnystaw, Miasto i Gmina Izbica oraz Gmina Łopiennik Górny są w sytuacji gorszej od średniego poziomu rozwoju swoich grup porównawczych a w okresie ostatnich pięciu lat ich sytuacja się pogorszyła.
- Gmina Siennica Różana jest na poziomie rozwoju wyższym od średniego dla swojej grupy porównawczej ale jej sytuacja w okresie ostatnich pięciu lat uległa pogorszeniu.
- Gmina Krasnystaw jest w sytuacji nieco gorszej od średniego poziomu rozwoju występującego w właściwej dla niej grupy porównawczej ale w okresie ostatnich pięciu lat jej sytuacja uległa wyraźnej poprawie a zachowanie takiego samego lub wyższego tempa rozwoju w kolejnych latach stwarza dla Gminy Krasnystaw perspektywę zajęcia pozycji lidera w swojej grupie porównawczej.

Zaprezentowany na wykresie wskaźnik z jednej strony daje obiektywny obraz sytuacji każdego z Partnerów MOF Krasnegostawu zaś z drugiej udowadnia, iż wyjście ze stanu marginalizacji jest możliwe i nie jest ono zdeterminowane ani położeniem geograficznym ani też uwarunkowaniami regionalnymi.

3.5 Zdolność instytucjonalna partnerstwa

Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu został utworzony w wyniku przyjęcia uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego nr XXIV/406/2021 z dnia 29.03.2021 r. „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”.

W dniu 04.03.2021 r. jst tworzące Partnerstwo podpisały „List Intencyjny”, w którym zadeklarowano podjęcie współpracy polegającej na:

- zawarciu porozumienia międzygminnego/umowy partnerstwa w celu utworzenia i rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu,
- zadeklarowaniu zamiaru współpracy z w celu realizacji działań na rzecz rozwoju MOF z wykorzystaniem Zintegrowanych Instrumentów Terytorialnych,
- zadeklarowaniu woli współpracy podczas tworzenia Strategii dla obszaru MOF,
- dążeniu do zacieśnienia współpracy w tych obszarach, które Strony uznają za niezbędne do pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego, w ramach obszaru porozumienia,
- rozwijaniu współpracy w celu wspierania potrzeb rozwojowych na poziomie lokalnym i międzyregionalnym,
- podjęciu niezbędnych działań w celu przygotowania i realizacji wspólnych projektów o znaczeniu ponadlokalnym w ramach m.in. „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2021-2027” i „Krajowego Planu Odbudowy”,
- promowaniu MOF pośród przedstawicieli różnych sektorów.

Pierwsze z zadeklarowanych zamierzeń tj. zawarcie porozumienia międzygminnego, które zinstytucjonalizowało Partnerstwo w ww. formule Porozumienia zostało zrealizowane w dniu 02.07.2021 r. Partnerzy zawarli Porozumienie Międzygminne Nr 1/2021 z dnia 2 lipca 2021 r. o współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego MOF Krasnegostawu służącej opracowaniu i realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Planu Działań ZIT. Niezależnie od formalnego zinstytucjonalizowania Partnerstwa należy wziąć pod uwagę jego krótki czas trwania, który co naturalne, ma decydujący wpływ na poziom dojrzałości Partnerstwa. We wrześniu 2022 r. dokonano oceny samorozwoju MOF Krasnegostawu. Do realizacji przedmiotowego zadania wykorzystano narzędzie

opracowane przez Związek Miast Polskich, a dostępne pod adresem:

samooceenapartnerstw.jst.org.pl.

Poniżej zaprezentowano kluczowe ustalenia oraz wynik przeprowadzonej samooceny.

W części analizy dotyczącej **diagnozy zasobów i konkurencyjności obszaru funkcjonalnego (OF)** Partnerstwo deklaruje, iż:

- przeanalizowano posiadane w urzędach dane obrazujące sytuację społeczno-ekonomiczną obszaru funkcjonalnego (OF),
- zidentyfikowało dostępne źródła informacji publicznej (dane GUS, dane administracyjne, inne źródła) nt. sytuacji społeczno-ekonomicznej OF,
- zgromadziło dane statystyczne z dostępnych źródeł informacji publicznej (GUS, administracyjne, inne) nt. sytuacji społeczno-ekonomicznej OF dla ostatnich min. 10 lat,
- zgromadzone dane statystyczne poddano analizie z punktu widzenia trendów w zakresie sytuacji społeczno-ekonomicznej OF,
- zidentyfikowano kluczowe problemy rozwoju OF.

W części analizy dotyczącej **analizy powiązań funkcjonalnych w zakresie usług publicznych na terenie OF jako elementu diagnozy** Partnerstwo deklaruje, iż:

- dokonało oceny konkurencyjności obszaru funkcjonalnego,
- powołało wspólny zespół specjalistów ds. oceny potencjału OF,
- umożliwiło otwarty dostęp do wyników badań i analiz wszystkim interesariuszom,
- przeprowadziło badania i wykonało pogłębioną analizę powiązań funkcjonalnych wybranych rodzajów infrastruktury publicznej oraz wybranych rodzajów usług publicznych,
- zidentyfikowało kluczowych interesariuszy dla poszczególnych usług publicznych i użytkowników infrastruktury publicznej.

W części analizy dotyczącej opracowania **programów rozwoju dla obszaru funkcjonalnego (OF)** Partnerstwo deklaruje, iż:

- zaplanowało opracowanie strategii rozwoju dla OF,
- w ramach diagnozy sytuacji dokonało bilansu popytu i podaży na główne kategorie usług, z punktu widzenia sytuacji demograficznej i zdiagnozowanych oczekiwań mieszkańców / interesariuszy, w tym przeprowadzono badania opinii.

W części analizy dotyczącej **integracja usług publicznych i infrastruktury w OF** Partnerstwo deklaruje, iż:

- wyraża chęć współdziałania w celu integracji rozwoju lub koordynacji funkcjonowania infrastruktury technicznej i/lub społecznej na terenie OF,
- obecnie przygotowuje co najmniej 1 wspólny projekt budowy, modernizacji lub koordynacji funkcjonowania infrastruktury technicznej i/lub społecznej w OF.

W części analizy dotyczącej **stopnia integracji między dokumentami strategicznymi i operacyjnymi partnerstwa, a odpowiadającymi im dokumentami partnerów (JST)** Partnerstwo nie zadeklarowało żadnej formy współdziałania, które przełożyłoby się na dokonanie takiej integracji planów rozwojowych (strategicznych bądź operacyjnych).

W części analizy dotyczącej **składu partnerstwa z punktu widzenia jego potrzeb** Partnerstwo deklaruje, iż:

- w skład partnerstwa wchodzi wszystkie jednostki samorządu lokalnego tworzące OF,
- skład partnerstwa jest optymalny z punktu widzenia kompleksowo zdiagnozowanych potrzeb OF,
- skład partnerów jest dostosowywany do zmieniających się potrzeb - na podstawie wyników okresowej aktualizacji diagnozy problemów OF.

W części analizy dotyczącej **komunikacji Partnerstwa z mieszkańcami i innymi interesariuszami OF** Partnerstwo deklaruje, iż:

- informacje dotyczące działań Partnerstwa ukazują się nieregularnie, zgodnie z kalendarzem ważniejszych wydarzeń,
- Partnerzy samodzielnie informują mieszkańców i podmioty ze swego terenu o swoich działaniach,
- informacje są ogólne i są skierowane do wszystkich mieszkańców danej JST,
- przekazywane informacje dotyczą wszystkich kluczowych wydarzeń związanych z działaniami partnerstwa,
- informacje przekazywane są w sposób zwyczajowo przyjęty,
- informacje ukazują się w lokalnych mediach, a także na stronach własnych partnerów,
- rozwiązania techniczne umożliwiają interesariuszom z OF przekazywanie informacji zwrotnej,
- system informacji wykorzystuje różne narzędzia komunikacyjne, w tym co najmniej biuletyn partnerstwa lub narzędzia spełniające równorzędne funkcje,

- system informacji zawiera rozwiązania pozwalające i zachęcające do przekazywania informacji zwrotnej oraz przekazywania własnych informacji przez interesariuszy z OF,
- prowadzona jest dwustronna komunikacja między partnerstwem i jego interesariuszami,
- Partnerstwo konsultuje treść kluczowych dokumentów strategicznych / planistycznych już na etapie tworzenia założeń / projektów dokumentów,
- Partnerstwo wykorzystuje informację zwrotną dostarczoną w ramach systemu komunikacji,
- Partnerstwo wykorzystuje wyniki przeprowadzonych badań i wkład przedstawicieli beneficjentów usług w celu doskonalenia swoich działań.

W części analizy dotyczącej **tworzenia przestrzeni debaty i dialogu między partnerami oraz komunikacji wewnętrznej** Partnerstwo deklaruje, iż:

- Tworzona jest ogólna strategia rozwoju OF oraz koordynowane są / integrowane działania w więcej niż 3 obszarach usług,
- Rada Partnerstwa spotyka się nie rzadziej niż dwa razy w roku,
- w pracach zespołów roboczych uczestniczą przedstawiciele większości partnerów,
- bieżąca komunikacja między partnerami prowadzona jest w oparciu o podstawowe narzędzia przepływu informacji,
- informacje lidera nt. stanu prac i bieżących planów przekazywane są wszystkim partnerom regularnie, choć mogą przybierać różne formy.

W części analizy dotyczącej **monitoringu i ewaluacji działań** Partnerstwo deklaruje, iż:

- określiło ogólny cel partnerstwa oraz działania które mają doprowadzić do jego realizacji.

W części analizy dotyczącej **wzajemnego zaufania** Partnerstwo deklaruje, iż:

- Znajduje się w pierwszym stadium, tj. ma niski poziom zaufania między partnerami.

Kompletny raport wyników samooceny w formie zestawień tabelarycznych stanowi załącznik do niniejszej diagnozy.

3.5.1 Wsparcie rozwoju innowacyjności w obszarach miejskich

MOF Krasnegostawu jest partnerstwem, na którym występują dwa obszary miejskie: Miasto Krasnystaw i obszar miejski w Mieście i Gminie Izbica. Poziom

wsparcia rozwoju innowacyjności na przedmiotowych obszarach jest bardzo mały. Nie są wykorzystywane żadne interaktywne narzędzia zarządzania systemami komunikacji lub bezpieczeństwa. Działają jedynie systemy powiadomień sms mieszkańców a poziom świadczenia e-usług nie przekracza 20% łącznej liczby usług.

3.6 Wyniki badań mieszkańców, młodzieży i przedsiębiorców

Jednym z elementów przygotowania raportu diagnostycznego było przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców, młodzieży szkół średnich oraz przedsiębiorców MOF Krasnegostawu. Celem przeprowadzenia badań było uzyskanie informacji i opinii ww. grup społeczeństwa w zakresie oceny podstawowych czynników funkcjonowania na terenie MOF.

Kompletne raporty z przeprowadzonych badań stanowią załączniki do niniejszego Raportu Diagnostycznego, a także były wykorzystywane we wcześniejszych częściach raportu diagnostycznego, w których zestawiano dane statystyczne z odczuciami i opiniami mieszkańców.

3.7 Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa oraz określenie wiodących funkcji na obszarze

Powiązania funkcjonalne i wzajemne oddziaływania między partnerami MOF Krasnegostawu realizowane są w następujących zakresach:

- bezpieczeństwo – realizowane w ramach działań policji i straży pożarnej, których powiązania organizacyjno-funkcjonalne opisano w rozdziale 3.1.4,
- ekologia i ochrona środowiska – realizowana w ramach struktur administracyjnych opisanych w rozdziale 3.1.4,
- sieć komunikacyjno-transportowa oraz komunikacja publiczna – opisana w rozdziale 3.3.5.

Oraz obszary dotychczas nie objęte szczegółową analizą w zakresie powiązań funkcjonalnych:

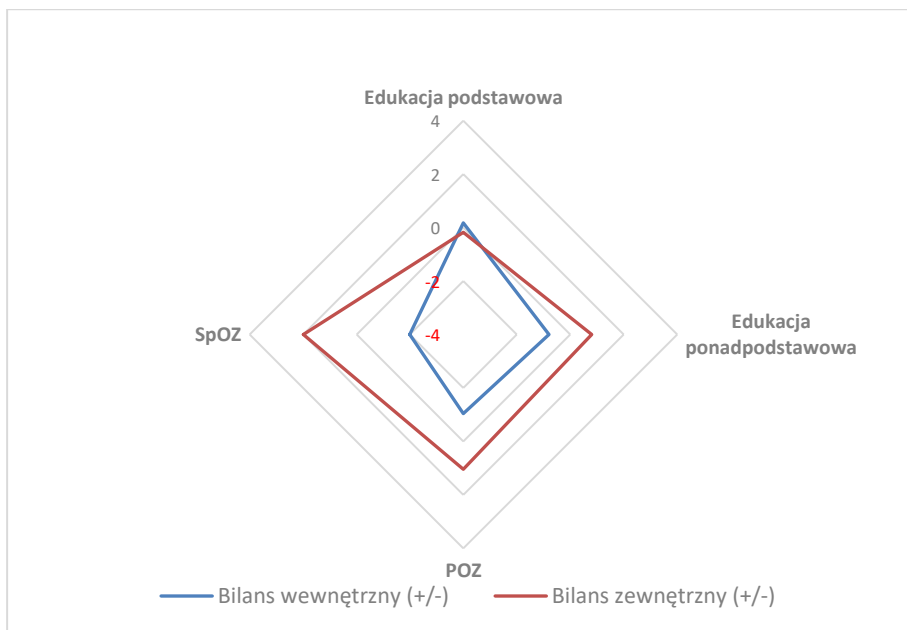
- Edukacja,
- usługi ochrony zdrowia,
- kultura, rozrywka, rekreacja,
- sport i realizacja pasji,
- usługi rynkowe,

- rynek pracy.

Analiza powiązań funkcjonalnych obszaru Partnerstwa została przeprowadzona dwuetapowo. Pierwszy etap polegał na wykonaniu badań ankietowych wśród mieszkańców MOF, którzy wskazywali, gdzie realizują przedmiotowe usługi dzięki czemu uzyskano wstępny „Bilans Przepływu Usług”. Drugi etap obejmował analizę ekspercką wykonaną przez ekspertów każdej z gmin MOF i polegał na weryfikacji wstępnie uzyskanego „Bilansu Przepływu Usług”. W ten sposób otrzymano ostateczny kształt „Bilansu Przepływu Usług”. Dzięki tak wykonanemu bilansowi ustalono zakres i poziom zaspakajania potrzeb mieszkańców w ramach MOF, a także deficyty MOF i skalę ich zaspakajania poza obszarem Partnerstwa.

Na wykresach radarowych przedstawiono zbiorczą informację obrazującą bilans eksportu i importu każdej z usług. W przypadku usługi zrównoważonej wewnętrznie i w relacjach z otoczeniem linia niebieska (bilans wewnętrzny w partnerstwie) i linia czerwona (bilans zewnętrzny z perspektywy otoczenia partnerstwa) oscylować będą w okolicach zera. Jeśli zmienna opisująca wartość bilansu wewnętrznego (linia niebieska) przyjmie wartość dodatnią, to znaczy, że Partnerstwo dostarcza więcej jednostek usługi niż są w stanie odebrać jego mieszkańcy. Nadwyżkowa podaż usług oferowanych przez Partnerstwo musi zostać zrównoważona przez ujemną wartość bilansu zewnętrznego widzianego z perspektywy otoczenia (linia czerwona) - otoczenie więcej odbiera niż dostarcza. Jeśli bilans wewnętrzny ma wartość ujemną (Partnerstwo importuje usługę), to nadwyżkowy popyt zgłaszany przez mieszkańców musi zostać zaspokojony przez zwiększone zakupy na zewnątrz partnerstwa. Otoczenie zatem sprzedaje partnerstwu więcej jednostek usługi niż ich kupuje. Odzwierciedleniem tej sytuacji jest wzrost wartości zmiennej bilansu zewnętrznego (linia czerwona) powyżej zera.

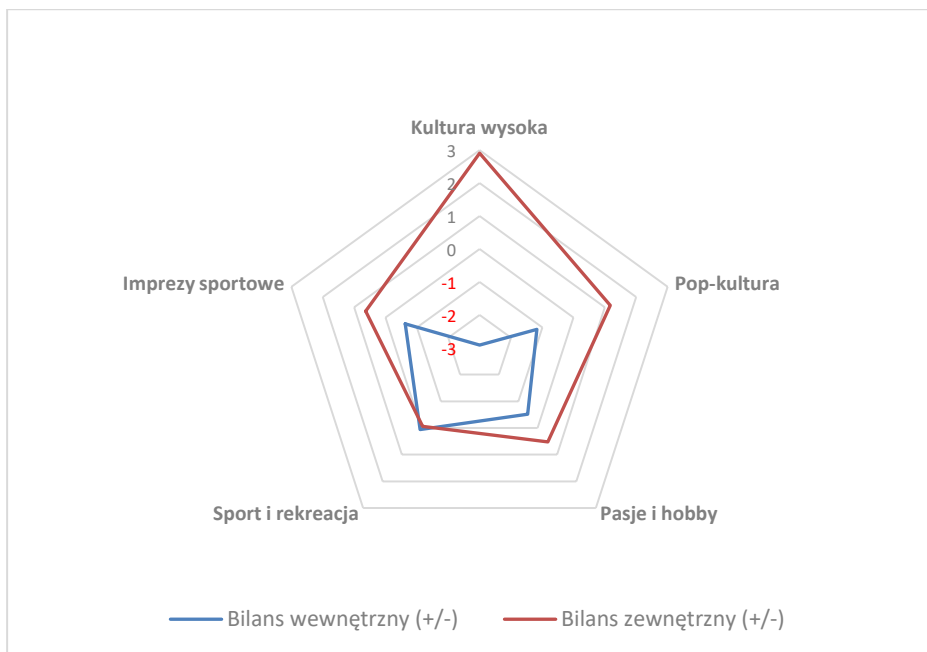
Ryc. 32. Usługi związane z edukacją i ochroną zdrowia



Źródło: opracowanie własne ZMP

Wnioski: Partnerstwo eksportuje (świadczy usługi z nadwyżką przekraczającą własne potrzeby) usługi edukacji podstawowej. Natomiast usługi edukacji ponadpodstawowej, podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznej opieki zdrowotnej Partnerstwo importuje (zaspakaja swoje potrzeby w zakresie przedmiotowych usług poza swoim terytorium). Ze szczegółowej analizy wynika jednocześnie, że w ramach Partnerstwa dochodzi do tzw. eksportu wewnętrznego tzn. jedni Partnerzy odbierają usługi u drugich Partnerów MOF. W tym przypadku eksporterem usług jest ośrodek rdzeniowy Miasto Krasnystaw (wszystkie kategorie) i Siennica Różana w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego.

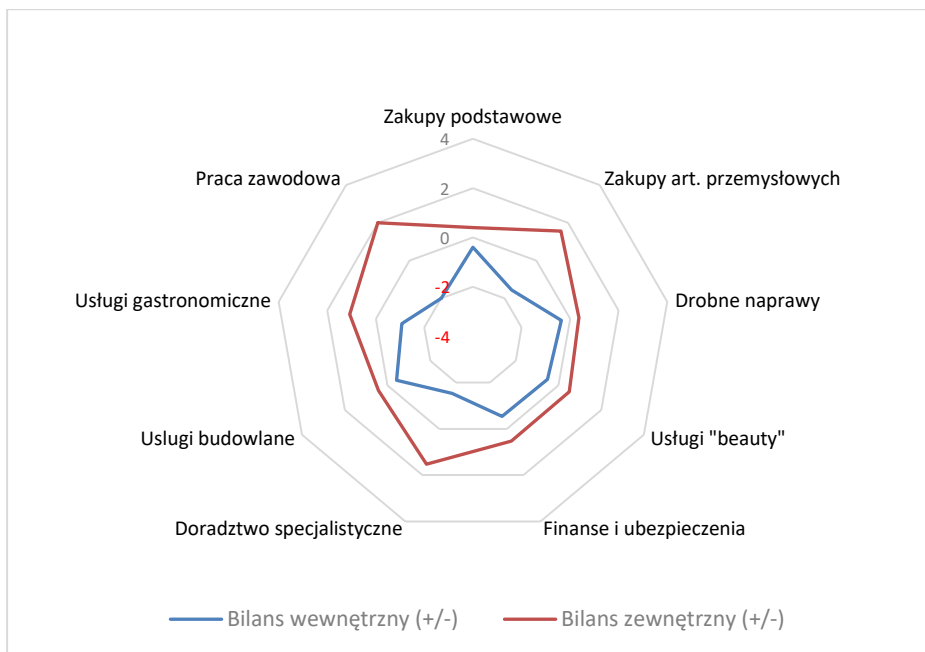
Ryc. 33. Kultura, rekreacja i realizacja pasji



Źródło: opracowanie własne ZMP

Wnioski: Partnerstwo eksportuje (świadczy usługi z nadwyżką przekraczającą własne potrzeby) usługi sportu i rekreacji. Natomiast usługi pozostałe tj. kultury wysokiej, pop-kultury, imprez o charakterze sportowym oraz realizacji pasji i hobby, Partnerstwo importuje (zaspakaja swoje potrzeby w zakresie przedmiotowych usług poza swoim terytorium) przy czym w największym natężeniu import dotyczy usług z obszaru kultury wysokiej. Ze szczegółowej analizy wynika jednocześnie, że w ramach Partnerstwa dochodzi do tzw. eksportu wewnętrznego a eksporterem wewnętrznym usług jest ośrodek rdzeniowy Miasto Krasnystaw.

Ryc. 34. Usługi rynkowe i rynek pracy

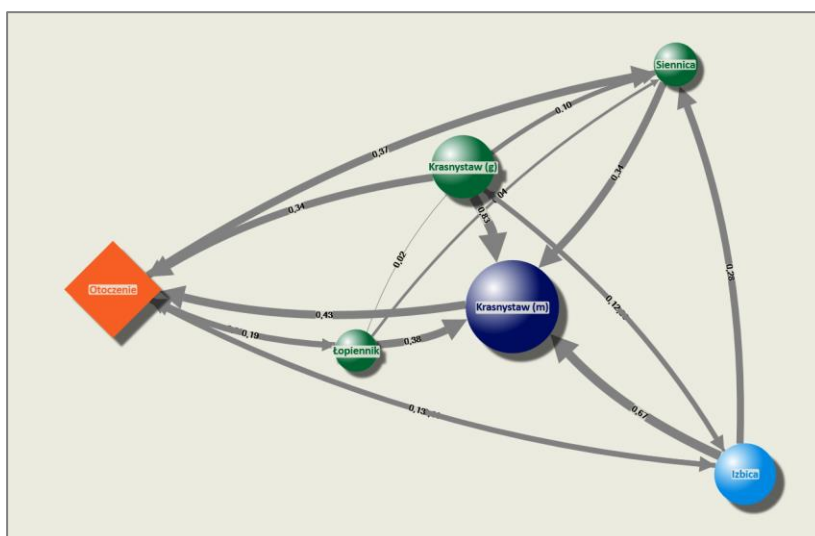


Źródło: opracowanie własne ZMP

Diagram usług rynkowych pokazuje, że w przypadku żadnej z usług Partnerstwo nie zaspakaja jej w całości w ramach własnych możliwości. Podobnie jak w przypadku dwóch poprzednich grup usług w Partnerstwie mamy do czynienia z eksportem wewnętrznym, którego źródłem jest Miasto Krasnystaw.

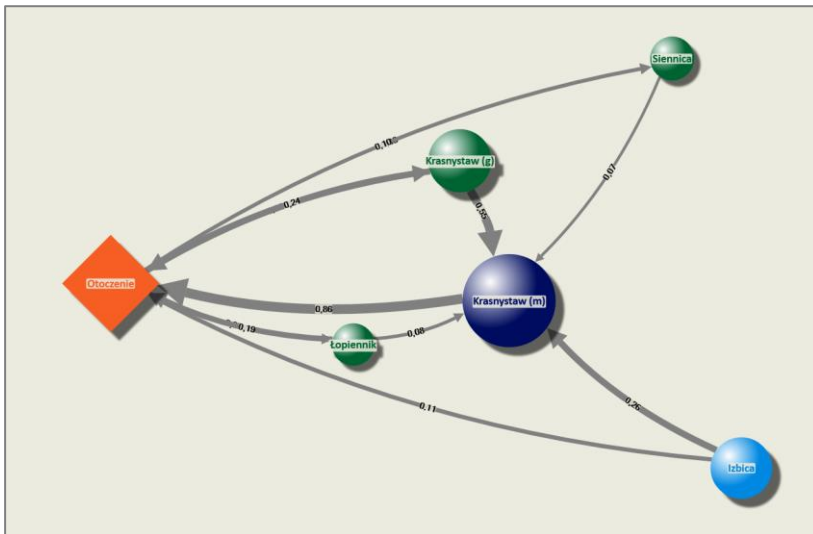
Globalne kierunki przepływów usług uwzględniające również informacje o kierunkach importu wewnętrznego odwzorowano na diagramach poniżej.

Ryc. 35. Usługi związane z edukacją



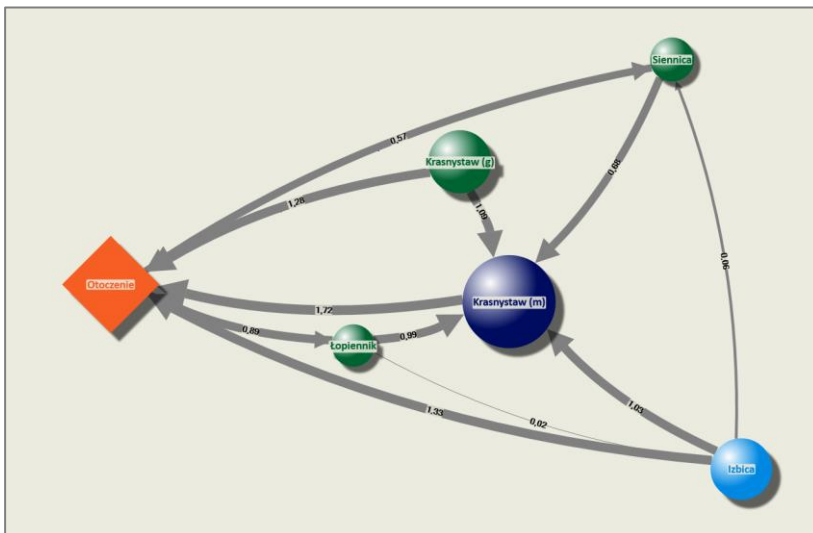
Źródło: opracowanie własne ZMP

Ryc. 36. Usługi związane z ochroną zdrowia



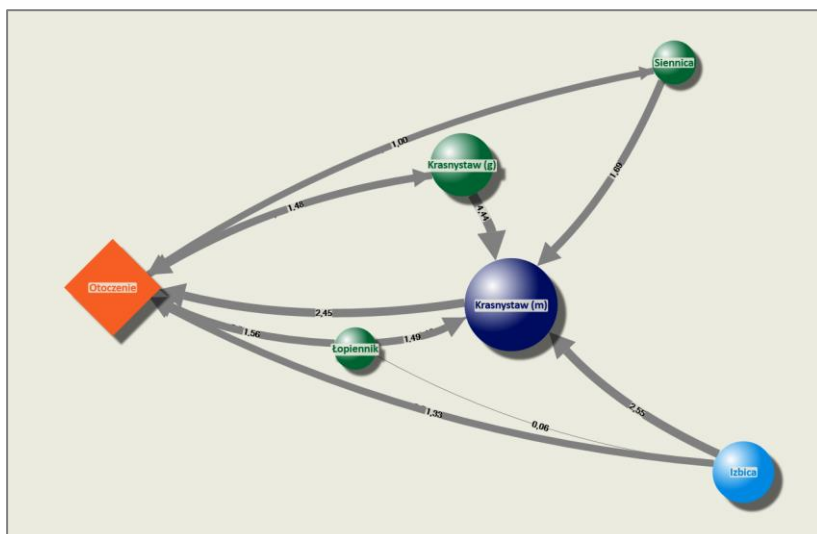
Źródło: opracowanie własne ZMP

Ryc. 37. Kultura, rekreacja i realizacja pasji



Źródło: opracowanie własne ZMP

Ryc. 38. Usługi rynkowe i rynek pracy



Źródło: opracowanie własne ZMP

Z analizy bilansu wynika, iż wiodącymi funkcjami obszaru partnerstwa są:

- edukacja (w szczególności edukacja podstawowa),
- sport i rekreacja,
- ochrona zdrowia,
- usługi kultury popularnej,
- zakupy towarów podstawowych,
- drobne usługi naprawcze,
- usługi typu beauty,
- usługi finansowe.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy wskazali najważniejsze przedsięwzięcia jakie powinny zostać zrealizowane na terenie MOF. Najważniejszą rzeczą, którą wskazało aż 84,01% mieszkańców jest tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy. Również duży, bo wynoszący 63,27% poziom wskazań otrzymała problematyka lepszej i bardziej dostępnej opieki zdrowotnej, zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej. Prawie połowa mieszkańców (49,32%) wskazała na potrzebę stworzenia lepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Wartym odnotowania jest również 40,14% poziom odpowiedzi wskazujących na konieczność wsparcia budownictwa mieszkaniowego tj. lepszej dostępności mieszkań.

Podsumowując należy zauważyć, iż w zasadzie wszystkie analizowane usługi świadczone są na terenie Partnerstwa, jednakże za wyjątkiem edukacji podstawowej i sportu oraz rekreacji w żadnej z usług poziom lub jakość jej świadczenia nie zaspakaja potrzeb mieszkańców w całości. Istotnym elementem jest

również rola ośrodka rdzeniowego, który spaja funkcjonalnie obszar będąc największym eksporterem usług wewnątrz MOF.

4 Analiza potencjałów, barier i potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa

4.1 Potencjał obszaru partnerstwa

Potencjałami obszaru partnerstwa są jego zasoby oraz oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynieść korzyści bezpośrednio (dochody) lub pośrednio poprzez wytworzenie wartości dodanej dla mieszkańców i interesariuszy Partnerstwa. Potencjały Partnerstwa to możliwości rozwoju, zbudowane na kompetencjach, sprawnościach i posiadanych zasobach, a także na umiejętnym korzystaniu z zasobów otoczenia, które mają służyć osiągnięciu określonych celów lub kierunków rozwojowych. Potencjały możemy podzielić na dwie kategorie: zasobów i produktów. Kluczowe pozycje tych kategorii zostały zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonej diagnozy w procesie warsztatowym. W ramach prac związanych z wykonaniem niniejszego raportu przeprowadzono cykl warsztatów obejmujący w fazie początkowej pracę w ramach Grupy Roboczej i w fazie finalnej pracę połączonych zespołów Rady Programowej ZIT i Grupy Roboczej. Celem prac było zidentyfikowanie i ocena potencjału lokalnych zasobów, które mogą być wykorzystane dla generowania łańcuchów produktów lokalnych.

Prace polegały na zidentyfikowaniu występujących w MOF zasobów i produktów, przydzieleniu im oceny punktowej i określeniu wagi każdego z zasobów, która odzwierciedla ocenę poziomu unikalności danego zasobu. W wyniku zastosowania ww. podejścia otrzymano wyniki zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 28. Ocena zasobów MOF Krasnegostawu

| Nazwa zasobu | Możliwości wykorzystania zasobów dla generowania produktów lokalnych (0-10) | Unikalność zasobów (0-10) |
|--|---|---------------------------|
| Walory krajobrazowe rzek w tym Izbicki Przełom Wieprza - sieć natura 2000 oraz planowana budowa zbiorników retencyjnych | 7 | 7 |
| Walory krajobrazowe obszarów leśnych w tym: Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Las Orłowski obszar Chroniony Natura 2000, Wodny Dół Natura 2000, pomniki przyrody. | 5 | 6 |
| Lasy | 5 | 5 |
| Dobra klasa ziemi (inaczej Bonitacja) | 8 | 8 |
| Nastonecznienie | 10 | 10 |
| Dobra lokalizacja (położenie Partnerstwa) - przy DK nr 17, linii kolejowej 69 i lotniska w Lublinie | 8 | 5 |
| Infrastruktura komunikacyjna | 5 | 5 |
| Linia kolejowa nr 69 Rejowiec-Krasnystaw-Zamość-Hrebenne | 7 | 7 |
| Infrastruktura komunalna | 8 | 5 |
| Dostępność terenów inwestycyjnych | 3 | 1 |
| Tradycja, kultura, zwyczaje | 7 | 7 |
| Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (stok narciarski, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, szlak rowerowy Green Velo) | 5 | 5 |
| Baza surowcowa - surowce rolnicze | 9 | 8 |

| Nazwa zasobu | Możliwości wykorzystania zasobów dla generowania produktów lokalnych (0-10) | Unikalność zasobów (0-10) |
|--|--|----------------------------------|
| Istniejące przedsiębiorstwa (marki) – w tym marki rolno-spożywcze | 8 | 6 |
| Wielokulturowość historyczna (narodowości : polska, żydowska, ukraińska; różne wyznania zaczynając od arian, katolicyzm, judaizm, prawosławie) | 6 | 7 |
| Aktywność społeczna mieszkańców (kluby sportowe, UKS, Uniwersytet III wieku, KGW, OSP, LGD) | 6 | 5 |
| Zabytki architektury np. (stadnina koni w Białce) | 7 | 5 |
| Stabilny rynek pracy | 8 | 4 |

Źródło: Praca zbiorowe RP ZIT, GR, DP ZMP

W wyniku przeprowadzonych analiz jako najcenniejsze zasoby zostały zidentyfikowane: dobra klasa ziemi, istniejąca baza surowcowa dla przemysłu rolno-spożywczego i dogodne warunki do rozwoju energetyki fotowoltaicznej. Dodatkowo wiele ze zidentyfikowanych zasobów oceniono nieznacznie poniżej wymienionej czołówki. Szczególnie istotnym potencjałem Partnerstwa, który znalazł się poza czołową trójką jest z pewnością dobra lokalizacja (położenie Partnerstwa). Zgodnie z wcześniejszą analizą położenia Partnerstwa jest ono jego niewątpliwym atutem, który umożliwia kreowanie min. takich ścieżek rozwoju jak rozwój branży turystycznej czy oferty osadnictwa na terenie MOF.

W następnej kolejności przystąpiono do mapowania produktów, czyli tego, co jest wytwarzane (konkretne wytwory materialne, zdarzenia, usługi), co jest oferowane i przynosi korzyści bezpośrednio (dochody) lub pośrednio wyrażone przez wartość dodaną dla obszaru, dla mieszkańców, dla interesariuszy, tj. produkty regionalne, znane zakłady pracy (marki), obszary krajobrazowe, wydarzenia cykliczne, znane szlaki turystyczne, oferty inwestycyjne, standardy realizacji usług, itd. Efekt grupowej analizy zaprezentowano w tabeli.

Tabela 29. Ocena produktów MOF Krasnegostawu

| Nazwa produktu | Wartość dodana dla lokalnej społeczności (0-10) | Potencjał i perspektywy rozwoju produktu (0-10) | Produkt kluczowy |
|--|---|---|------------------|
| Wydarzenia i imprezy kulturalno-rozrywkowe (Chmielaki Krasnostawskie, młodzieżowy przegląd koni czystej krwi arabskiej, pokaz koni rasy małopolskiej, międzynarodowy festiwal łączy nas kultura) | 7 | 8 | TAK |
| Ceramika sanitarna | 5 | 5 | |
| wyroby z metalu (filtry, konstrukcje stalowe, linie technologiczne) | 7 | 8 | TAK |
| przetwory rolno-spożywcze (mleczarskie, zielarskie, cukrownicze, mięsne) | 7 | 9 | TAK |
| Produkty rolno-spożywcze (zioła, zboża, trawy, buraki, owoce miękkie) | 7 | 8 | TAK |
| produkcja mleka | 5 | 7 | |
| szkolnictwo zawodowe (szkoła rolnicza, inne) | 7 | 8 | TAK |
| szlaki turystyczne: Green Velo, Szlak Ariański, szlak przyrodniczy do wodnego dołu, szlak kajakowy na rzece wieprz) | 4 | 6 | |
| Żywność ekologiczna | 3 | 8 | |
| Żywność: produkty regionalne | 4 | 8 | |
| Ośrodki opieki dla mieszkańców | 5 | 7 | |
| Ośrodki ochrony zdrowia | 5 | 7 | |

| Nazwa produktu | Wartość dodana dla lokalnej społeczności (0-10) | Potencjał i perspektywy rozwoju produktu (0-10) | Produkt kluczowy |
|--------------------|---|---|------------------|
| Energia odnawialna | 4 | 10 | |

Źródło: Praca zbiorowe RP ZIT, GR, DP ZMP

W wyniku dokonania oceny w gronie Członków Rady Programowej ZIT, Grupy Roboczej i Doradców Partnerstwa ZMP zidentyfikowano 5 kluczowych produktów, które mają największy potencjał do:

- generowania dochodów mieszkańców,
- generowania dochodów przedsiębiorców,
- generowania dochodów samorządu,
- wzmacniania więzi społecznych i tożsamości miasta,
- poprawy środowiska naturalnego i kultywacja zasobów naturalnych,
- poprawy jakości życia mieszkańców,
- poprawy jakości infrastruktury i funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- poprawy rozpoznawalności MOF.

Za produkty kluczowe dla MOF Krasnystaw uznano:

- wydarzenia i imprezy kulturalno-rozrywkowe (Chmielaki, młodzieżowy przegląd koni czystej krwi arabskiej, pokaz koni rasy małopolskiej, międzynarodowy festiwal łączy nas kultura) - generowanie wartości w zakresie: dochodów mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów poprzez rozwój branży turystycznej, wzmacniania więzi społecznych i tożsamości lokalnej, a w konsekwencji poprawy jakości życia mieszkańców i poprawy rozpoznawalności MOF,
- produkcję wyrobów z metalu (filtry, konstrukcje stalowe, linie technologiczne) – generowanie wartości w zakresie: dochodów mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów oraz poprawy jakości życia mieszkańców dzięki tworzeniu atrakcyjnych miejsc pracy,
- produkcję przetworów rolno-spożywczych (mleczarskie, zielarskie, cukrownicze, mięsne). Generowanie wartości w zakresie: dochodów mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów oraz kultywacji zasobów naturalnych,
- produkcję rolno-spożywczą (zioła, zboża, trawy, buraki, owoce miękkie). Generowanie wartości w zakresie: dochodów mieszkańców utrzymujących się z uprawy roli oraz kultywacji zasobów naturalnych,

- szkolnictwo zawodowe (szkoła rolnicza, inne). Generowanie wartości w zakresie: wzmocnienia więzi społecznych i tożsamości lokalnej a także inwestycja w możliwości rozwojowe Partnerstwa poprzez zapewnienie mieszkańcom kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców i jednocześnie zapewnienie pracodawcom wykwalifikowanej kadry niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej.

Dopełnieniem przeprowadzonej analizy mogą być także wyniki przeprowadzonych badań społecznych wśród młodzieży. W odpowiedziach można zauważyć deklaracje, które niewątpliwie stanowią potencjał nadający się do wykorzystania przy planowaniu rozwoju MOF, co więcej w przypadku braku występowania niektórych cech społeczności lokalnej i odpowiednich postaw nawet największe istniejące potencjały nie będą mogły zostać w pełni wykorzystane. W przypadku MOF Krasnegostawu warte zauważenia są postawy wskazujące na duży poziom aktywności młodzieży oraz patriotyzm lokalny. Aż 71,43% młodzieży wskazuje własną działalność gospodarczą jako atrakcyjne lub bardzo atrakcyjne miejsce swojej przyszłej pracy. A przy tym ta sama młodzież (60,44%) wskazuje lokalny patriotyzm jako silną stronę Partnerstwa deklarując w ten sposób swoje przywiązanie do obszaru Partnerstwa. Z kolei analiza statystyczna aktywności społecznej mieszkańców wskazuje na wyraźnie ponadprzeciętne w stosunku do średniej województwa zaangażowanie mieszkańców w działania kulturalne, co jest ważnym kapitałem nadającym się do wykorzystania w działaniach prorozwojowych.

4.2 Kluczowe problemy i potrzeby rozwojowe

Kluczowe problemy zidentyfikowane na etapie sporządzania raportu to negatywne zjawiska, czynniki oraz niewykorzystane potencjały, które uniemożliwiają lub utrudniają realizację kierunków i celów rozwojowych gmin z obszaru partnerstwa.

Problemy kluczowe (główne) zostały zaprezentowane w grupach tożsamych rodzajowo obejmujących wymiary:

- społeczny,
- gospodarczy,
- środowiskowo-przestrzenny,

4.2.1 Problemy społeczne

Demografia. Pierwszym i najważniejszym problemem obszaru społecznego MOF Krasnegostawu są nawarstwiający się negatywne trendy demograficzne. Wskaźniki przyrostu naturalnego, salda migracji, struktury wiekowej mieszkańców wraz z jej dynamiką, wskaźnik dzietności i zastępowalności pokoleń przyjmują wartości, które potwierdzają – w długiej perspektywie czasu – depopulację obszaru Partnerstwa.

Zarówno wartość tych wskaźników, jak i ich dynamika w nadanych okresach, są na poziomie wyraźnie gorszym od średnich wartości dla Polski, a nawet dla Województwa Lubelskiego. Konsekwencją negatywnych trendów jest prognozowane na rok 2030 wystąpienie zjawiska starości demograficznej. Zjawisko to niesie za sobą szereg negatywnych konsekwencji związanych ze wzrostem obciążenia ekonomicznego mieszkańców. W dalszej konsekwencji wiąże się to ze:

- spadkiem poziomu dochodów samorządów,
- wzrostem kosztów jednostkowych podstawowych usług publicznych powodującym pogorszenie jakości ich świadczenia, a nawet niedobory,
- wzrostem kosztów korzystania z infrastruktury technicznej,
- niedoborem siły roboczej na rynku pracy.

Warunki zamieszkiwania. Problemy związane z warunkami zamieszkiwania związane są z jakością lokali mieszkalnych, jednakże ich skala nie wydaje się być szczególnie alarmująca. Mieszkańcy MOF statystycznie mają mniejszy dostęp do mieszkań ze sputkiwanym ustępem w stosunku do średniej regionalnej, jednakże skala różnicy wskaźników nie przekracza 2%. Niższy jest też wskaźnik dostępu do kanalizacji. Zjawisko to ma swoją przyczynę w typie rozproszonej zabudowy charakterystycznej dla obszarów wiejskich dominujących na terenie Partnerstwa. Rozproszenie zabudowy stanowi barierę dla rozwoju infrastruktury technicznej.

Dostęp do usług publicznych. W zakresie usług edukacyjnych można zaobserwować spadek wskaźnika skolaryzacji na poziomie szkół ponadpodstawowych, a także wykraczające ponad spadek wartości wskaźnika skolaryzacji spadki liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych. W konsekwencji może pociągać to za sobą brak przywiązania do obszaru, odpływ z jego terenu ludzi wykształconych i spadek liczby osób o wysokich kwalifikacjach, co przekłada się zarówno na zdolności rozwoju w sferze gospodarczej, jak również w wymiarze społecznym.

Usługi ochrony zdrowia świadczone na obszarze MOF wymagają pogłębienia analizy, ponieważ zarówno dostępność lekarzy, jak i infrastruktury szpitalno-zabiegowej, jest w MOF na poziomie wyższym niż wynosi średnia dla Województwa Lubelskiego, jednakże jak pokazały badania przepływu usług zarówno w zakresie podstawowej, jak i specjalistycznej opieki zdrowotnej mieszkańcy w stopniu znaczącym wyjeżdżają po przedmiotowe usługi poza teren Partnerstwa.

Aktywność i integracja społeczna mieszkańców. Problemem obszaru są występujące na nim deficyty:

- oferty usług w obszarze usług pomocy społecznej, w tym usług dzisiaj nieobecnych (miejsca dla matek z dziećmi, noclegowni i ogrzewalnie dla osób bezdomnych, placówek interwencyjnych dla ofiar przemocy),

- aktywności w obszarze profilaktyki zdrowotnej i społecznej (specjalistyczne placówki terapeutyczne, dla kobiet w ciąży),
- placówek całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych, a także mieszkalnictwa wspomaganego,
- środowiskowo zorganizowanego wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego,
- oferty usług społecznych o charakterze powszechnym, a nie tylko selektywnym, czyli obejmującym wyłącznie klientów pomocy społecznej.

Deficyty te stanowią barierę dla aktywizacji wielu grup osób co wydaje się szczególnie istotne w obliczu wyżej opisanych problemów demograficznych, a ich konsekwencje rzutują na jakość życia mieszkańców.

Bezpieczeństwo. Istotnym problemem MOF jest poziom bezpieczeństwa. Partnerstwo notuje niekorzystne statystyki w zakresie przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu. W przypadku wskaźników dotyczących przestępstw przeciwko mieniu i przestępstw drogowych w Partnerstwie wskaźniki przyjmują wartości nieznacznie korzystniejsze niż w regionie. Jednakże w przypadku wszystkich wymienionych wskaźników dynamika ograniczania zjawisk jest wyraźnie gorsza od średniej dynamiki wojewódzkiej (w przypadku przestępstw drogowych w MOF występuje nasilenie się zjawiska). Dodatkowym potwierdzeniem przedstawianej tezy są wyniki badań młodzieży i mieszkańców. Tylko około 63% dorosłych mieszkańców i zaledwie 53% młodzieży uważa, że bezpieczeństwo jest mocną stroną Partnerstwa. Oznacza to, że około 37% dorosłych i prawie połowa młodzieży uważa, że obszar Partnerstwa nie jest miejscem bezpiecznym.

4.2.2 Problemy obszaru gospodarczego

Rynek Pracy. Wskaźnik stopy bezrobocia wynoszący w MOF 11,6% ma wartość wyższą niż wskaźnik dla całego regionu, który jest z kolei wyższy niż wskaźnik dla Polski, który w analogicznym okresie wynosił 6,2%. Zarówno przedstawione porównanie, jak i wielkość samego wskaźnika, wskazują na występowanie istotnego problemu. W analizowanym okresie w Polsce rynek pracy miał charakter rynku pracownika. W MOF był on w tym okresie niewątpliwie rynkiem pracodawcy. Warty uwagi jest, że w przeprowadzonych badaniach społecznych 88,78% dorosłych wskazało, że oferty pracy są słabą stroną Partnerstwa (84,01% wysokość zarobków i płac). Wśród młodzieży 61,54% ankietowanych odpowiedziało, że oferty pracy na terenie Partnerstwa zachęcają do jego opuszczenia (69,23% wysokość zarobków i płac). Odziaływanie problemu ma zapewne charakter bardzo szeroki począwszy od negatywnego wpływu na decyzje prokreacyjne, przez negatywne decyzje migracyjne, aż do osłabiania zdolności do finansowania kluczowych usług społecznych, a co za tym idzie dostępności i poziomu jakości ich świadczenia.

Inwestycje. Duży związek z opisanym kształtem rynku pracy ma zdiagnozowany niski poziom inwestycji i brak oferty inwestycyjnej oraz wycofywanie się z MOF części średnich i dużych przedsiębiorców. Czynnikiem utrudniającym podejmowanie decyzji inwestycyjnych są m.in. brak terenów inwestycyjnych oraz niski (znacznie niższy od średniego poziomu regionalnego) stopień pokrycia obszaru miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Finanse. Problemem jst wchodzących w skład MOF jest szybszy wzrost wydatków aniżeli dochodów oraz spadek wpływów z tytułu podatku CIT. Biorąc pod uwagę wyżej opisane wnioski dotyczące problemów demograficznych i rynku pracy nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż ponad 51% dochodów osiąganym przez jst MOF z grupy dochodów podatkowych ma swoje źródło w podatku PIT.

Sytuacja materialna mieszkańców. Problemem MOF jest duży odsetek osób, które osiągają dochody na poziomie nie większym niż minimalne wynagrodzenie brutto (58,13%). Ten fakt oraz opisany wcześniej wysoki wskaźnik stopy bezrobocia generują trend wzrastającej liczby osób otrzymujących wsparcie finansowe. Szczególnie niepokojące jest duże tempo narastania problemu (wyraźnie większe od dynamiki województwa).

4.2.3 Problemy obszaru środowiskowo-przestrzennego

Środowisko naturalne. Czystość środowiska naturalnego MOF jest warunkiem niezbędnym dla realizacji głównych kierunków rozwoju Partnerstwa (rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka). W tym kontekście problemem jest niska jakość wód powierzchniowych oraz występowanie na znacznej części obszaru deficytu wód powierzchniowych. Chociaż poziomy zanieczyszczenia powietrza mieszczą się w normach wynikających z przepisów prawa to pożądane jest zmniejszenie poziomu emisji pochodzącej z gospodarstw domowych oraz transportu. W zakresie gospodarki odpadami występuje w MOF problem niskiego zaawansowania w zakresie przechodzenia w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. Jakość środowiska naturalnego nie jest bezpośrednią przyczyną wskazanych już wcześniej problemów MOF, jednakże systematyczna poprawa jego stanu jest niezbędna dla wykorzystania jego potencjału i zrealizowania planowanych kierunków rozwoju.

Dziedzictwo kulturowe. Bogaty zasób dziedzictwa kulturowego Partnerstwa mający duży potencjał rozwoju branży turystycznej nie jest właściwie wykorzystywany z powodu braku produktów turystycznych. Problemem jest niezdefiniowany i niesparametryzowany finansowo rodzaj pobytu turystycznego w sposób właściwy dla potencjału lokalnych zasobów. W konsekwencji nie występuje profesjonalna oferta turystyczna. Dodatkowym problemem uniemożliwiającym właściwe

wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego jest słaby stan bazy noclegowej i gastronomicznej. Rozwiązanie przedmiotowych problemów pozwoliłoby na powstanie atrakcyjnych miejsc pracy, których brak jak zdiagnozowano wcześniej jest jednym z kluczowych problemów Partnerstwa.

Komunikacja i transport. Położenie MOF jest jednym z jego najpoważniejszych atutów, jednakże, aby było możliwe wykorzystanie tego atutu niezbędne jest zmodernizowanie szlaków komunikacyjnych (budowa trasy S17 oraz linii kolejowej), a także podniesienie jakości i dostępności transportu publicznego. Aktualnie na terenie większości jst Partnerstwa występują obszary o utrudnionym dostępie do usług transportu publicznego. Zjawisko stanowi barierę zarówno dla części mieszkańców i ich aspiracji zawodowych oraz potrzeb, jak i dla osób odwiedzających MOF, którzy są zmuszeni do korzystania z własnych środków transportu.

Infrastruktura techniczna. Charakterystyka zabudowy właściwa dla obszarów wiejskich (duże rozproszenie zabudowy) znacząco utrudnia rozwój infrastruktury technicznej czyniąc ją na takich terenach dużo bardziej kosztowną, tak w budowie, jak i w eksploatacji, aniżeli w przypadku zabudowy zwartej. Problem ten występuje w MOF na poziomie skanalizowania obszaru, które jest wskaźnikowo o około 5% słabsze od średniego poziomu występującego w regionie. Innym problemem infrastruktury technicznej Partnerstwa jest praktycznie brak występowania elementów kogeneracji energetycznej. Wspomniany już wcześniej bardzo niski poziom zaawansowania Partnerstwa w procesie przechodzenia w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym również wymaga powstania niezbędnej do tego infrastruktury poprzez modernizację istniejącej lub budowę nowej infrastruktury, a także kształtowanie postaw społecznych, których celem będzie zwiększenie świadomości w zakresie zużywania surowców oraz źródeł powstawania odpadów.

OZE. Problemem jest stan wykorzystania potencjału Partnerstwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, który jest niezadowalający. Dość wspomnieć, że MOF jest najlepiej nasłonecznionym obszarem w Polsce, a wśród gmin wchodzących w jego skład znajdują się takie, w których nie zrealizowano jak dotąd żadnych dużych programów związanych z rozwojem fotowoltaiki. Montaż tego typu instalacji (z wykorzystaniem atrakcyjnych formy dofinansowania instalacji OZE) oprócz oczywistego pozytywnego wpływu na środowisko naturalne powinien obniżyć koszty funkcjonowania zarówno mieszkańców, jak i instytucji publicznych, co w kontekście opisywanych powyżej sytuacji materialnej mieszkańców oraz stanu finansów jst pozostaje w bezpośrednim związku z jakością życia na obszarze Partnerstwa.

4.3 Czynniki rozwoju (analiza SWOT)

Analiza SWOT to metoda prowadząca do uporządkowania czynników mających wpływ na rozwój jednostek samorządu terytorialnego (JST).

Analiza wykonana jest dwuetapowo:

- etap pierwszy polegał na pogrupowaniu wszystkich zdiagnozowanych czynników mających wpływ na rozwój MOF na czynniki pozytywne i negatywne,
- w etapie drugim dokonano podziału ww. czynników na wewnętrzne i zewnętrzne.

Za czynniki wewnętrzne (silne i słabe strony) uznano te, na które JST mają wpływ. Pozostałe czynniki zaklasyfikowano jako zewnętrzne (szanse i zagrożenia).

Oba etapy prac prowadzą do analizy obejmującej następujące wymiary: pozytywny i negatywny, zewnętrzny i wewnętrzny.

Dokonując analizy otrzymano cztery niezależne listy czynników, tzn. silnych stron (które należy wzmocnić), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać) oraz zagrożeń (których należy unikać lub przynajmniej je minimalizować).

Źródłem identyfikacji oraz oceny tych czynników była przeprowadzona wcześniej analiza wykorzystująca dane statystyczne, wyniki prac warsztatowych oraz badania mieszkańców, młodzieży (uczniów ostatnich klas szkół średnich) i przedsiębiorców.

4.3.1 Czynniki endogeniczne (wewnętrzne)

Poniżej zaprezentowano zestawienie **mocnych stron** tj. walorów Partnerstwa, które w sposób pozytywny wyróżniają je w otoczeniu. To tzw. kluczowe czynniki sukcesu umożliwiające konstruowanie planów strategicznych i późniejszą ich realizację oraz **słabych stron** tj. niedostatków zasobów i niskiej jakości funkcjonowania ograniczającego sprawność JST i ich zdolność do reagowania na wymagania mieszkańców, osób odwiedzających obszar i otoczenia zewnętrznego.

Tabela 30. Mocne i słabe strony Partnerstwa

| Czynniki wewnętrzne | |
|---|--|
| Mocne strony | Słabe strony |
| <ul style="list-style-type: none"> • Położenie na lub w niedużej odległości od ważnych szlaków komunikacyjnych (S17; S19; linia kolejowa 69, lotnisko w Lublinie), • położenie na szlakach turystycznych (szlaki historyczne, Green Velo), • duża powierzchnia wysokiej jakości gleb, • bliskość ośrodka regionalnego i miast subregionalnych, • atrakcyjne otoczenie przyrodnicze (obszary chronione, rzeki), które można wykorzystać do rozwoju turystyki rekreacyjnej, • bogata oferta usług sportu i rekreacji, • bogate zasoby dziedzictwa kulturowego, które można wykorzystać do rozwoju turystyki historycznej (kulturowej), • więzi i tradycje rodzinne- patriotyzm lokalny, • jakość środowiska naturalnego, • aktywność społeczna mieszkańców, • relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi, • zadowalający poziom aktywności gospodarczej mieszkańców, • relatywnie niskie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, • najlepsze w kraju warunki do produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energii słonecznej, • dobrze rozwijające się branże przemysłu metalowego, • wysoki poziom szkolnictwa zawodowego. | <ul style="list-style-type: none"> • Depopulacja, negatywne trendy demograficzne (ujemne salda przyrostu naturalnego i migracji), • niezadowalająca oferta edukacji ponadpodstawowej, • nieatrakcyjne oferty pracy, • nieatrakcyjne wynagrodzenia, • niska jakość usług ochrony zdrowia, • niska jakość usług otoczenia biznesu, • brak produktów turystycznych, • słaba jakość oferty kultury wysokiej, • brak aktywnej polityki promocyjnej, • niski poziom transportu publicznego na obszarze Partnerstwa, • niewystarczająca dostępność Internetu szerokopasmowego oraz programów zmierzających do nabywania kompetencji cyfrowych, • niski poziom pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego obszaru Partnerstwa, • brak oferty inwestycyjnej, • brak terenów inwestycyjnych. |

Źródło: Opracowanie własne ZMP

Partnerstwo posiada szeroką gamę mocnych stron, które mogą zostać wykorzystane do jego rozwoju. Rozwiązanie kluczowych problemów obszaru takich jak np. nieatrakcyjny rynek pracy charakteryzujący się ubogą ofertą oraz niskim poziomem

wynagrodzeń jest możliwe przy odpowiednim wzmacnianiu silnych stron i eliminowaniu słabych. Niwelowanie tych ostatnich, chociaż jest ich stosunkowo dużo, w głównej mierze zależy od trafnego wytyczenia celów rozwoju i doboru właściwych narzędzi do ich realizacji.

4.3.2 Uwarunkowania zewnętrzne

Poniżej dokonano zestawienia szans i zagrożeń. **Szanse** to dla Partnerstwa wszelkie istniejące lub przewidywane procesy, zjawiska i trendy zachodzące w jego otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do rozwoju oraz pomogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się zagrożeń. **Zagrożenia** to wszystkie procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu MOF, które stanowią lub stanowią mogą barierę w rozwoju, utrudniają jego funkcjonowanie, podnoszą koszty działania lub mogą doprowadzić do dalszej marginalizacji.

Tabela 31. Szanse i zagrożenia Partnerstwa

| Czynniki zewnętrzne | |
|--|--|
| Szanse | Zagrożenia |
| <ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie możliwości finansowania wybranych zadań inwestycyjnych ze źródeł bezwrotnych, • planowana budowa drogi S17 do kategorii drogi ekspresowej, • planowana modernizacja linii kolejowej 69 do poziomu linii pierwszorzędnej, • rozwój osadnictwa, • pozyskiwanie inwestorów w kontekście aktualnie dobrego a w przyszłości planowanego bardzo dobrego skomunikowania terenu najważniejszymi miastami regionu, • rozwój instytucji otoczenia biznesu, • rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego wykorzystującego efektywniej produkcję rolną, • wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii, • po modernizacji tras kołowych i żelaznych bliskie sąsiedztwo ważnych przejść granicznych. | <ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystna sytuacja makroekonomiczna (inflacja, efekt popandemiczny, konsekwencje wojny w Ukrainie, nieprzejrzystość regulacji prawnych), • duża niepewność w zakresie perspektywy prowadzenia działalności gospodarczej, • emigracja najlepiej wykwalifikowanej ludności, • prognozowana starość demograficzna, • brak poprawy poziomu wsparcia samorządu lokalnego dla prowadzących działalność gospodarczą, • silna konkurencja większych miast oferujących przedsiębiorcom lepsze warunki prowadzenia biznesu, • brak systemowych rozwiązań w zakresie pozyskiwania kapitału niezbędnego do zrealizowania zadań rozwojowych. |

Źródło: Opracowanie własne ZMP

Przed MOF Krasnegostawu rysuje się wiele szans, które sprawnie wykorzystane w połączeniu z jego silnymi stronami i narzędziami niwelowania stron słabych daje pozytywną perspektywę przełamania marginalizacji. Niestety zidentyfikowanych zagrożeń nie należy bagatelizować, zwłaszcza, że ich źródło pochodzenia jest zewnętrzne. Dlatego nakreślony na podstawie wcześniej wypracowanej strategii plan działań powinien zawierać mechanizmy mitygowania przedmiotowych ryzyk.

5 Wnioski i podsumowanie – kluczowe wyzwania i kierunki rozwoju

Przeprowadzone analizy statystyczne, dokumentów źródłowych, badania mieszkańców, młodzieży i przedsiębiorców oraz warsztaty problemowe pozwalają na wyciągnięcie wniosków, iż wytyczenie właściwych kierunków rozwoju opartych na wykorzystaniu potencjałów, będzie mieć znaczący wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą Partnerstwa i pozwoli na wyjście ze stanu marginalizacji.

Partnerstwo posiada wystarczające zasoby, aby istotnie poprawić kluczowe obszary jego funkcjonowania. Potencjał rolniczy jest jednym z najwyższych w całym kraju, co stwarza również możliwości rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego i dodatkowo zwiększenia efektywności samego rolnictwa. Atrakcyjny rynek pracy w branżach pozarolniczych oparty o sektor małej i średniej przedsiębiorczości rozwijający się w takich branżach jak: przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka czy produkcja wyrobów metalowych, posiada potencjał wyhamowania negatywnych trendów demograficznych zapewniając mieszkańcom odpowiedni poziom życia i stabilizacji. Aby taki powstał należy zapewnić dobrej jakości usługi otoczenia biznesu, praktyczną edukację w zakresie przedsiębiorczości wykorzystującą istniejące postawy przedsiębiorcze wśród młodzieży. Wsparcie tych działań ciekawą ofertą inwestycyjną i dostępnością terenów inwestycyjnych, powinno wygenerować wystarczającą liczbę inicjatyw gospodarczych uzupełnionych napływem inwestorów zewnętrznych. Wartością dodaną powinno być szczególne wspieranie przedsiębiorców z branż kreatywnych, którzy otwierają swe firmy w MOF. Ich produkty i usługi, nawet jeśli dotyczą jedynie rynku lokalnego, są bardzo często motorem rozwoju całego sektora gospodarki.

Aby możliwe było odwrócenie negatywnych trendów demograficznych poprzez przyciąganie nowych mieszkańców osiedlających się na terenie MOF niezbędnej interwencji wymaga szereg usług społecznych. Począwszy od poprawy bezpieczeństwa czy usług ochrony zdrowia, a skończywszy na utworzeniu niefunkcjonujących wcale lub funkcjonujących w niewystarczającej skali usług umożliwiających powrót na rynek pracy matek wychowujących małe dzieci, osób z problemami osobistymi lub zdrowiem bliskich. Uczynienie życia codziennego na terenie MOF atrakcyjnym jest możliwe poprzez wykorzystanie jego silnych stron takich jak korzystne położenie i niwelowanie jego słabości poprzez dodanie

wymienionych już wysokiej jakości usług społecznych, a także dostęp do atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego. Ważnym elementem jest również zapewnienie dobrej jakości transportu publicznego najlepiej zeroemisyjnego, gdyż niezbędnym dopełnieniem działań opartych o potencjały MOF musi być szczególna dbałość o środowisko naturalne, ponieważ bez jego wysokiej jakości każdy z ww. kierunków rozwoju będzie zagrożony a szanse jego zrealizowania minimalne.

Podsumowując poniżej w sposób syntetyczny nakreślono kluczowe wyzwania stojące przed Partnerstwem i kierunki jego rozwoju:

- Wypracowanie i uzgodnienie czytelnej ścieżki rozwoju gmin tworzących Partnerstwo Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu w oparciu o posiadane zasoby, potencjały i przewagi konkurencyjne.
- Wykreowanie marki gmin Powiatu Krasnostawskiego jako miejsca z atrakcyjną, zróżnicowaną i dostępną ofertą turystyczno-rekreacyjną.
- Poprawa dostępności komunikacyjnej (zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej) w oparciu o transport niskoemisyjny i zeroemisyjny.
- Wykorzystanie narzędzi i rozwiązań cyfrowych do zwiększenia rozpoznawalności gmin Powiatu Krasnostawskiego i nowoczesnej promocji produktu turystycznego.
- Uzgodnienie wiodących kierunków rozwoju gospodarczego, rolniczego i przetwórczego wraz z przygotowaniem właściwej oferty inwestycyjnej zgodnej z przyjętymi kierunkami rozwoju.
- Systematyczna poprawa jakości środowiska naturalnego dla poprawy jakości życia i stwarzania szans dla budowania przewag konkurencyjnych w wiodących sektorach rozwoju.
- Konsekwentne wspieranie transformacji gmin tworzących Partnerstwo Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej.
- Wykorzystanie położenia, dostępności komunikacyjnej, walorów środowiska oraz dostępności terenów dla rozwoju funkcji mieszkaniowych na obszarze Partnerstwa.
- Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości poprzez zapewnienie usług otoczenia biznesu.
- Zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego poprzez konsekwentne zwiększanie dostępności Internetu szerokopasmowego oraz umożliwianie nabywania kompetencji cyfrowych.
- Zwiększanie atrakcyjności obszaru partnerstwa jako dobrego miejsca do życia i pracy, a poprzez to odwrócenie negatywnych trendów demograficznych.

- Zwiększanie atrakcyjności oferty osadnictwa na terenie obszaru partnerstwa poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa, jakości usług edukacyjnych, zdrowotnych, oferty spędzania czasu wolnego.
- Stwarzanie warunków dla zwiększenia dostępności usług opiekuńczych dla dzieci do lat trzech.
- Wykorzystanie potencjału rolniczego ziemi krasnostawskiej dla tworzenia atrakcyjnej oferty gospodarczej i wzmocnienia lokalnego rynku pracy.
- Wykorzystanie kapitału ludzkiego przejawiającego się w aktywnych postawach młodzieży poprzez zapewnienie praktycznej edukacji z zakresu przedsiębiorczości a w dalszej kolejności zapewnienie wysokiej jakości usług otoczenia biznesu.

Zidentyfikowane kluczowe wyzwania i kierunki rozwoju powinny stanowić główną oś następnego etapu prac polegającego na opracowaniu dokumentu strategicznego Partnerstwa jakim będzie strategia ZIT.

Spis rysunków

| | |
|---|----|
| Ryc. 1. Położenie Partnerstwa..... | 13 |
| Ryc. 2. Gminy Partnerstwa według typów | 14 |
| Ryc. 3. Obraz MOF Krasnegostawu na tle regionu..... | 18 |
| Ryc. 4. Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu na tle OSI Żywicielski | 25 |
| Ryc. 5. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze na obszarze Województwa Lubelskiego..... | 26 |
| Ryc. 6. Piramida płci i wieku | 28 |
| Ryc. 7. Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych w latach 2021 – 2030 | 31 |
| Ryc. 8. Liczba lekarzy na 1 000 mieszkańców..... | 38 |
| Ryc. 9. Liczba łóżek w szpitalach 1 000 mieszkańców | 39 |
| Ryc. 10. Liczba porad lekarskich na 1 000 mieszkańców | 39 |
| Ryc. 11. Skala rozwarstwienia społecznego MOF Krasnegostawu..... | 42 |
| Ryc. 12. Oferta usług pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia | 43 |
| Ryc. 13. Aktywność obywatelska mieszkańców | 45 |
| Ryc. 14. Kondycja i wsparcie rodziny – wskaźniki porównawcze..... | 48 |
| Ryc. 15. Oferta usług związanych z kulturą, sportem i rekreacją | 49 |
| Ryc. 16. Struktura podmiotów prowadzących działalność gospodarczą - kryterium: wielkości | 59 |
| Ryc. 17. Struktura podmiotów prowadzących działalność gospodarczą - kryterium: rodzaj prowadzonej działalności | 60 |
| Ryc. 18. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP)..... | 61 |
| Ryc. 19. Dochody budżetów gmin z tytułu udziału w podatku PIT – MOF Krasnystaw | 67 |
| Ryc. 20. Stosunek nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego do nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – MOF Krasnystaw | 70 |
| Ryc. 21. Stosunek nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego do nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – Województwo Lubelskie..... | 70 |
| Ryc. 22. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców) - MOF Krasnystaw i Województwo Lubelskie | 80 |
| Ryc. 23. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem) na 1 000 mieszkańców - MOF Krasnystaw i Województwo Lubelskie | 81 |

| | |
|--|-----|
| Ryc. 24. Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca (m ³) - MOF Krasnystaw i województwo lubelskie..... | 82 |
| Ryc. 25. Sieć miast w otoczeniu partnerstwa wg liczby ludności..... | 86 |
| Ryc. 26. Klasy pokrycia terenu..... | 88 |
| Ryc. 27. Formy ochrony przyrody na obszarze MOF Krasnegostawu | 90 |
| Ryc. 28. Obszary występowania deficytów wód powierzchniowych..... | 91 |
| Ryc. 29. PKB na mieszkańca wg regionów w 2019 roku | 98 |
| Ryc. 30. Szkielet układu komunikacyjnego MOF Krasnegostawu | 100 |
| Ryc. 31. Ogólny Wskaźnik Rozwoju Partnerstwa | 115 |
| Ryc. 32. Usługi związane z edukacją i ochroną zdrowia..... | 122 |
| Ryc. 33. Kultura, rekreacja i realizacja pasji | 123 |
| Ryc. 34. Usługi rynkowe i rynek pracy..... | 124 |
| Ryc. 35. Usługi związane z edukacją..... | 124 |
| Ryc. 36. Usługi związane z ochroną zdrowia | 125 |
| Ryc. 37. Kultura, rekreacja i realizacja pasji | 125 |
| Ryc. 38. Usługi rynkowe i rynek pracy..... | 126 |

Spis tabel

| | |
|--|----|
| Tabela 1. Struktura powierzchni MOF Krasnegostawu | 15 |
| Tabela 2. Liczba mieszkańców w podziale na płeć..... | 15 |
| Tabela 3. Gęstość zaludnienia MOF Krasnegostawu | 16 |
| Tabela 4. Współczynnik urbanizacji MOF Krasnegostawu | 17 |
| Tabela 5. Współczynnik lesistości MOF Krasnegostawu | 19 |
| Tabela 6. Dynamika liczby ludności MOF Krasnegostawu na tle województwa i Polski | 29 |
| Tabela 7. Przyrost naturalny MOF Krasnegostawu | 32 |
| Tabela 8 Saldo migracji MOF Krasnegostawu | 32 |
| Tabela 9. Liczba imigrantów napływających do MOF z terenów objętych wojną w Ukrainie (w oparciu o dane dotyczące nadania numeru PESEL) | 33 |
| Tabela 10. Subwencja i wydatki na oświatę MOF Krasnystaw (dane w tys. zł) | 36 |

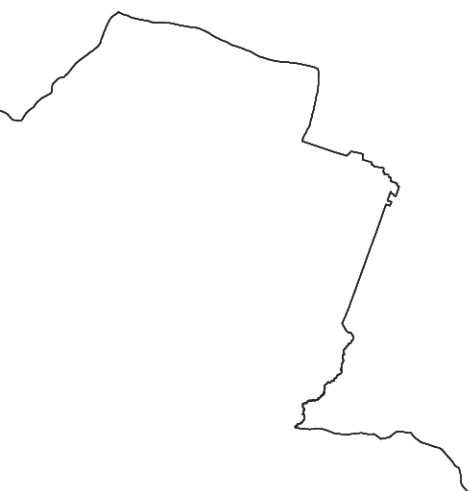
| | |
|--|-----|
| Tabela 11. Zestawienie liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z liczbą dzieci we właściwym przedziale wiekowym ogółem | 37 |
| Tabela 12. Dostępność usług medycznych MOF Krasnystaw | 38 |
| Tabela 13. Liczba podmiotów w podziale wg wielkości zatrudnienia..... | 59 |
| Tabela 14. Powierzchnia i struktura użytków rolnych | 61 |
| Tabela 15. Stopa bezrobocia – Powiat Krasnostawski | 63 |
| Tabela 16. Liczba podatników wg źródeł dochodów (aktywność ekonomiczna mieszkańców) – MOF Krasnystaw..... | 64 |
| Tabela 17. Liczba i struktura osób pracujących w gospodarstwach rolnych | 65 |
| Tabela 18. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca – MOF Krasnystaw | 68 |
| Tabela 19. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca – woj. lubelskie | 68 |
| Tabela 20. Budżet i dług MOF Krasnegostawu..... | 72 |
| Tabela 21. Budżet i dług MOF Krasnegostawu - zestawienie różnicy w ujęciu kwotowym i dynamiki w okresie 2016 - 2020 | 73 |
| Tabela 22. Dochody MOF Krasnegostawu wg źródeł..... | 74 |
| Tabela 23. Wysokość i struktura dochodów podatkowych | 75 |
| Tabela 24. Struktura mieszkańców MOF wg poziomu miesięcznego dochodu brutto | 79 |
| Tabela 25. Wartość rynkowa powierzchni mieszkaniowej w przeliczeniu na mieszkańca (zł/os.)..... | 82 |
| Tabela 26. Lista przewoźników świadczących usługi transportu publicznego na obszarze Partnerstwa | 104 |
| Tabela 27. Liczba przystanków komunikacji publicznej zlokalizowanych na terenie Partnerstwa | 106 |
| Tabela 28. Ocena zasobów MOF Krasnegostawu | 129 |
| Tabela 29. Ocena produktów MOF Krasnegostawu | 131 |
| Tabela 30. Mocne i słabe strony Partnerstwa..... | 139 |
| Tabela 31. Szanse i zagrożenia Partnerstwa | 141 |

KARTA ODBIORU DIAGNOZY
PORTRET PARTNERSTWA: MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY KRASNEGOSTAWU

Ja, niżej podpisany, Robert Kościuk, Przewodniczący Rady Programowej ZIT MOF Krasnegostawu działając na podstawie § 1 ust. 3 Porozumienia Międzygminnego nr 1/2021 z dnia 02.07.2021 r. o współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego MOF Krasnystaw służącej opracowaniu i realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Planu Działań ZIT, w imieniu Rady Programowej ZIT potwierdzam odbiór Raportu diagnostycznego Portret Partnerstwa Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnegostawu autorstwa Związku Miast Polskich z siedzibą w Poznaniu i przyjmuję dokument jako obowiązujący.

Krasnystaw, 27.10.2022 r.


.....
Przewodniczący Rady Programowej ZIT MOF Krasnegostawu



Załącznik nr 1
do Raportu Diagnostycznego
MOF Krasnegostawu

**Raport z badania opinii
młodzieży**



WYNIKI Młodzież

Partnerstwo samorządów lokalnych "Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego MOF Krasnystaw"

1. Czy obszar partnerstwa opisany powyżej jest Twoim zdaniem dobrym miejscem do życia i rozwoju?

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-------------------|--------|--------|
| Zdecydowanie tak | 9 | 9,89% |
| Raczej tak | 45 | 49,45% |
| Raczej nie | 17 | 18,68% |
| Zdecydowanie nie | 8 | 8,79% |
| Trudno powiedzieć | 12 | 13,19% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

2. Co zachęca Ciebie do mieszkania (teraz i w przyszłości) w Twojej gminie/miejscowości, a co do jej opuszczenia?

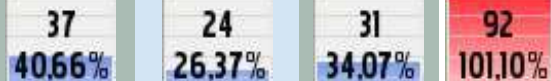
_ Proszę odnieść się do każdego wiersza wybierając w każdym wierszu jedną odpowiedź.

| | zachęca do mieszkania | zachęca do opuszczenia | nie ma to dla mnie większego znaczenia | Liczba R. |
|---|-----------------------|------------------------|--|---------------|
| Oferty pracy, rynek pracy | 20 21,98% | 56 61,54% | 16 17,58% | 92 101,10% |
| Wysokość zarobków i płac | 16 17,58% | 63 69,23% | 13 14,29% | 92 101,10% |
| Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa | 32 35,16% | 43 47,25% | 17 18,68% | 92 101,10% |
| Oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna | 39 42,86% | 26 28,57% | 27 29,67% | 92 101,10% |

| | | | | |
|--|--------------|--------------|--------------|---------------|
| Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm | 30 32,97% | 34 37,36% | 28 30,77% | 92 101,10% |
| Oferta usług społecznych i opiekuńczych (żłobki, przedszkola, domy opieki) | 34 37,36% | 23 25,27% | 35 38,46% | 92 101,10% |
| Oferta usług zdrowotnych | 25 27,47% | 46 50,55% | 21 23,08% | 92 101,10% |
| Oferta edukacji i kształcenia się | 41 45,05% | 31 34,07% | 20 21,98% | 92 101,10% |
| Warunki dla przedsiębiorczości - otwarcia i prowadzenia własnej firmy | 34 37,36% | 30 32,97% | 28 30,77% | 92 101,10% |
| Warunki dla rolnictwa - prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego | 63 69,23% | 10 10,99% | 19 20,88% | 92 101,10% |
| Estetyka otoczenia i jakość przestrzeni publicznych | 52 57,14% | 21 23,08% | 19 20,88% | 92 101,10% |
| Jakość i czystość środowiska naturalnego (powietrza, wody, zieleni) | 56 61,54% | 19 20,88% | 17 18,68% | 92 101,10% |
| Atrakcyjność turystyczna: przyrodnicza i kulturowa, zabytki | 40 43,96% | 29 31,87% | 23 25,27% | 92 101,10% |
| Bezpieczeństwo | 49 53,85% | 26 28,57% | 17 18,68% | 92 101,10% |

| | | | | |
|---|--------------|--------------|--------------|---------------|
| Lokalna kultura, produkty, wyroby, usługi - to z czego gmina jest znana | 61 67,03% | 11 12,09% | 20 21,98% | 92 101,10% |
| Działania i jakość pracy samorządu lokalnego (urzędu gminy) | 30 32,97% | 38 41,76% | 24 26,37% | 92 101,10% |
| Jakość i zakres usług komunalnych (np. woda, gaz, parkingi, śmieci) | 43 47,25% | 22 24,18% | 27 29,67% | 92 101,10% |
| Komunikacja i transport zbiorowy | 35 38,46% | 38 41,76% | 19 20,88% | 92 101,10% |
| Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami i większymi miastami | 47 51,65% | 23 25,27% | 22 24,18% | 92 101,10% |
| Dostępność i ceny mieszkań/domów | 35 38,46% | 33 36,26% | 24 26,37% | 92 101,10% |
| Opinia o gminie/miejscowości i jej mieszkańcach | 35 38,46% | 25 27,47% | 32 35,16% | 92 101,10% |
| Relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi | 50 54,95% | 22 24,18% | 20 21,98% | 92 101,10% |
| Więzi i tradycje rodzinne | 61 67,03% | 12 13,19% | 19 20,88% | 92 101,10% |
| Lokalny patriotyzm, dziedzictwo, historia, sentyment | 55 60,44% | 11 12,09% | 26 28,57% | 92 101,10% |

Aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców


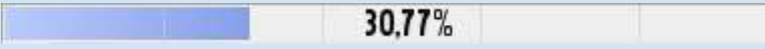

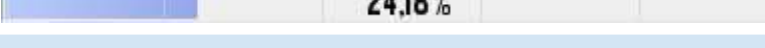
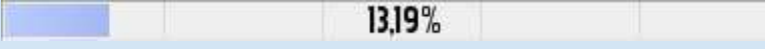
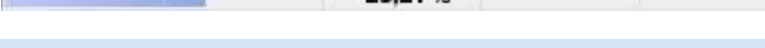
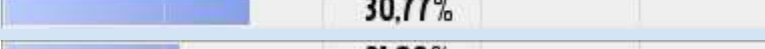


Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

3. Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane na terenie Twojej gminy/miejscowości, abyś chciał/a tu pozostać lub wrócić po studiach i związać z tym miejscem/obszarem swoje plany życiowe?

Proszę wskazać 5 najważniejszych:




| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--|--------|--------|
| Lepsza i szersza oferta edukacyjna | 25 | 27,47% |
| Tworzenie nowych miejsc pracy | 63 | 69,23% |
| Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia | 37 | 40,66% |
| Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju gospodarstw rolnych (doradztwo, gospodarka wodna, infrastruktura transportowa) | 31 | 34,07% |
| Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, itp. | 42 | 46,15% |
| Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań | 27 | 29,67% |
| Aktywniejsza polityka prorodzinna: realne wsparcie dla rodzin, dzieci, matek (przedszkola, żłobki, itp.) | 14 | 15,38% |
| Podniesienie jakości i poszerzenie oferty usług komunalnych (czystość, woda, odpady komunalne, itp.) | 8 | 8,79% |
| Pełniejsze włączenie mieszkańców w procesy planowania, decydowania i zarządzania samorządowego | 16 | 17,58% |

| | | | |
|---|----|---|--------|
| Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury jak: chodniki, przystanki, ścieżki, rowerowe, obiekty sportowe | 47 |  | 51,65% |
| Stworzenie przez samorząd oferty dla młodych: stypendia, granty, staże, ulgi, inkubatory, doradztwo zawodowe | 28 |  | 30,77% |
| Poprawa warunków środowiskowych: więcej zieleni, czystość powietrza, jezior, rzek, itd. | 28 |  | 30,77% |
| Zwiększenie atrakcyjności (oferty) turystycznej | 32 |  | 35,16% |
| Lepsza promocja miejscowości i regionu, budowanie marki, prestiżu, dobrych skojarzeń | 22 |  | 24,18% |
| Budowanie lokalnego patriotyzmu, tożsamości, dumy z lokalnej historii, kultury, integrowanie wokół lokalnych wartości | 12 |  | 13,19% |
| Poprawa bezpieczeństwa (drogowego, epidemiologicznego, ograniczenie przestępczości, itp.) | 23 |  | 25,27% |
| Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego | 28 |  | 30,77% |
| Lepsze planowanie i gospodarowanie przestrzenne | 20 |  | 21,98% |
| Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna) | 37 |  | 40,66% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

4. Co zamierzasz po ukończeniu nauki w szkole średniej?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | | % |
|------------------------------|--------|---|--------|
| Kontynuować naukę | 16 |  | 17,58% |
| Podjąć pracę | 32 |  | 35,16% |
| Kontynuować naukę i pracować | 25 |  | 27,47% |

| | | | |
|------------------|----|---|--------|
| Jeszcze nie wiem | 14 |  | 15,38% |
| Mam inne plany | 5 |  | 5,49% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

5. W jakim mieście znajduje się szkoła/uczelnia, gdzie chciał(a)byś kontynuować naukę?

Proszę wpisać jego nazwę lub wpisać „nie wiem” jeśli jeszcze nie zdecydowałeś/eś, lub nie zamierzasz kontynuować nauki czy masz jeszcze inne plany.

| Liczba | % |
|--------|---------|
| 92 | 101,10% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 92 / 101,10%

WYNIKI patrz EXCEL

6. W czym potrzebujesz uzupełnić lub pogłębić wiedzę/kompetencje, aby znaleźć i podjąć wymarzoną pracę?

Możesz wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--|--------|--------|
| Wiedzy, jak i gdzie efektywnie szukać pracy | 35 | 38,46% |
| Praktycznych umiejętności związanych z zawodem | 46 | 50,55% |
| Wiedzy z zakresu planowania, zarządzania i prowadzenia własnej firmy, gospodarstwa rolnego | 33 | 36,26% |
| Kompetencji społecznych: komunikacja, współpraca, liderowanie, itp. | 24 | 26,37% |
| Znajomości języków obcych | 36 | 39,56% |
| Wiedzy psychologicznej: jak wykorzystać własne predyspozycje, koncentrować się, znosić stres, itp. | 32 | 35,16% |

| | | | |
|---|----|--|--------|
| Nie wiem w czym brakuje mi wiedzy i kompetencji | 10 | | 10,99% |
| Inne, jakie? | 1 | | 1,10% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%
Inne, jakie? - WYNIKI patrz EXCEL

7. Gdzie najbardziej chciał(a)byś w przyszłości pracować?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | | % |
|--|--------|--|--------|
| | a | | |
| Miejscowość w której mieszkam | 17 | | 18,68% |
| Inna miejscowość w ramach obszaru partnerstwa | 9 | | 9,89% |
| Inna miejscowość poza obszarem partnerstwa, ale w województwie | 11 | | 12,09% |
| Miejscowość w innym województwie | 10 | | 10,99% |
| Zagranica | 30 | | 32,97% |
| Nie zastanawiałam/em się | 14 | | 15,38% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

8. Gdzie najbardziej chciał(a)byś w przyszłości mieszkać?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | | % |
|---|--------|--|--------|
| | a | | |
| Miejscowość w której mieszkam | 24 | | 26,37% |
| Inna miejscowość w ramach obszaru partnerstwa | 8 | | 8,79% |
| Inna miejscowość poza obszarem partnerstwa, ale | 9 | | 9,89% |

| | | | |
|----------------------------------|----|--|--------|
| w województwie | | | |
| Miejscowość w innym województwie | 13 | | 14,29% |
| Zagranica | 21 | | 23,08% |
| Nie zastanawiałam/em się | 16 | | 17,58% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

9. Jak oceniasz atrakcyjność poniższych miejsc pracy?

Proszę odnieść się do każdego wiersza wybierając w każdym wierszu jedną odpowiedź na skali:

| | bardzo atrakcyjne | atrakcyjne | mało atrakcyjne | zupełnie nieatrakcyjne | Liczba R. |
|--|-------------------|--------------|-----------------|------------------------|------------|
| Własna działalność gospodarcza (pozarolnicza) | 34 37,36% | 31 34,07% | 16 17,58% | 10 10,99% | 91 100% |
| Praca w firmie rodzinnej (poza rolnictwem) | 19 20,88% | 44 48,35% | 16 17,58% | 12 13,19% | 91 100% |
| Praca w małej lub średniej firmie lokalnej | 16 17,58% | 41 45,05% | 28 30,77% | 6 6,59% | 91 100% |
| Praca w dużej firmie (powyżej 250 pracowników) | 17 18,68% | 32 35,16% | 27 29,67% | 15 16,48% | 91 100% |
| Praca w rodzinnym gospodarstwie rolnym | 28 30,77% | 19 20,88% | 25 27,47% | 19 20,88% | 91 100% |
| Praca w zagranicznej firmie | 33 36,26% | 39 42,86% | 14 15,38% | 5 5,49% | 91 100% |

| | | | | | |
|---|--------------|--------------|--------------|--------------|------------|
| Praca w instytucji publicznej, w urzędzie | 10 10,99% | 26 28,57% | 27 29,67% | 28 30,77% | 91 100% |
| Prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego | 24 26,37% | 21 23,08% | 19 20,88% | 27 29,67% | 91 100% |
| Prowadzenie domu - gospodarstwa domowego | 17 18,68% | 23 25,27% | 34 37,36% | 17 18,68% | 91 100% |
| Telepraca, praca zdalna, wolny zawód (freelancer – praca bez etatu) | 24 26,37% | 30 32,97% | 20 21,98% | 17 18,68% | 91 100% |
| Praca w organizacji społecznej (stowarzyszeniu, fundacji) | 12 13,19% | 21 23,08% | 30 32,97% | 28 30,77% | 91 100% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

10. A jak oceniasz atrakcyjność pracy w poniższych sektorach/branżach?

Proszę odnieść się do każdego wiersza wybierając w każdym wierszu jedną odpowiedź na skali:

| | bardzo atrakcyjne | atrakcyjne | mało atrakcyjne | zupełnie nieatrakcyjne | Liczba R. |
|---|-------------------|--------------|-----------------|------------------------|------------|
| Praca w przemyśle | 17 18,68% | 27 29,67% | 36 39,56% | 11 12,09% | 91 100% |
| W administracji państwowej, wymiarze sprawiedliwości, inst. publicznych, itp. | 9 9,89% | 30 32,97% | 34 37,36% | 18 19,78% | 91 100% |

| | | | | | |
|--|--------------|--------------|--------------|--------------|------------|
| Praca w admin. samorządowej (gmina, miasto, starostwo, urząd marszałkowski) | 10 10,99% | 26 28,57% | 30 32,97% | 25 27,47% | 91 100% |
| Praca w sektorze pozarządowym (NGO), zw. zawodowe | 10 10,99% | 26 28,57% | 40 43,96% | 15 16,48% | 91 100% |
| Praca w rolnictwie, ogrodnictwie | 21 23,08% | 24 26,37% | 28 30,77% | 18 19,78% | 91 100% |
| Praca w branżach nowych technologii: IT, biotechnologii, itp. | 18 19,78% | 31 34,07% | 28 30,77% | 14 15,38% | 91 100% |
| Praca w handlu | 18 19,78% | 38 41,76% | 25 27,47% | 10 10,99% | 91 100% |
| Praca w kulturze i rozrywce | 17 18,68% | 34 37,36% | 30 32,97% | 10 10,99% | 91 100% |
| Praca w rzemiośle, rękodzielnictwie | 16 17,58% | 26 28,57% | 33 36,26% | 16 17,58% | 91 100% |
| Praca w budownictwie | 12 13,19% | 33 36,26% | 27 29,67% | 19 20,88% | 91 100% |
| Praca w usługach: hotele, restauracje/kawiarnie catering, fryzjer, kosmetyczka | 16 17,58% | 24 26,37% | 32 35,16% | 19 20,88% | 91 100% |
| Praca w sektorach/branżach tzw. eko-gospodarki, ochrony środowiska | 11 12,09% | 28 30,77% | 34 37,36% | 18 19,78% | 91 100% |

| | | | | | |
|--|--------------|--------------|--------------|--------------|------------|
| Praca w ochronie zdrowia, pomocy społecznej | 8 8,79% | 28 30,77% | 30 32,97% | 25 27,47% | 91 100% |
| Praca w oświacie, szkolnictwie, wychowaniu | 10 10,99% | 20 21,98% | 30 32,97% | 31 34,07% | 91 100% |
| Praca w nauce i technice | 14 15,38% | 25 27,47% | 36 39,56% | 16 17,58% | 91 100% |
| Praca w transporcie, spedycji | 16 17,58% | 30 32,97% | 30 32,97% | 15 16,48% | 91 100% |
| Praca gospodarce i usługach komunalnych i mieszkaniowych | 9 9,89% | 18 19,78% | 38 41,76% | 26 28,57% | 91 100% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

11. Czy podjęłaś/podjąłeś już kiedykolwiek pracę, za którą otrzymałaś/eś wynagrodzenie?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|------------|--------|--------|
| Tak | 65 | 71,43% |
| Nie | 26 | 28,57% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

12. Jakiego typu to była praca?

Możesz wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--|--------|--------|
| Praca stała w pełnym wymiarze godzin | 9 | 9,89% |
| Praca stała w niepełnym wymiarze godzin | 8 | 8,79% |
| Praca sezonowa | 30 | 32,97% |
| Praca dorywcza (w trakcie roku szkolnego) | 21 | 23,08% |
| Praca dorywcza w okresie wolnym od nauki – np. w wakacje | 28 | 30,77% |
| Staż/ praktyka | 26 | 28,57% |
| Wolontariat | 4 | 4,40% |
| Działalność na własny rachunek | 12 | 13,19% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 65 / 71,43%

13. Czy rozważasz prowadzenie własnej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|---|--------|--------|
| Zdecydowanie tak | 18 | 19,78% |
| Raczej tak | 16 | 17,58% |
| Ani tak, ani nie, nie zastanawiałem się jeszcze | 23 | 25,27% |
| Raczej nie | 17 | 18,68% |
| Zdecydowanie nie | 17 | 18,68% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

14. Co najbardziej mogłoby Ciebie skłonić i zmotywować do podjęcia własnej działalności gospodarczej,

prorowadzenia własnej firmy, gospodarstwa rolnego?

Proszę wskazać 3 najważniejsze powody/motywatory.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|---|--------|--------|
| Trudności w znalezieniu pracy „u kogoś”/najemnej | 15 | 16,48% |
| Przejęcie lub wejście do istniejącej firmy rodzinnej, gospodarstwa rolnego itp. | 24 | 26,37% |
| Posiadanie dobrego pomysłu na biznes | 43 | 47,25% |
| Posiadanie odpowiedniej wiedzy i doświadczenia w zawodzie | 23 | 25,27% |
| Posiadanie odpowiednich znajomości, kontaktów np. z potencjalnymi klientami, dostawcami | 31 | 34,07% |
| Opanowanie, wzmocnienie odpowiednich predyspozycji i umiejętności | 18 | 19,78% |
| Wsparcie instytucji działających na rzecz młodych przedsiębiorców i rolników | 20 | 21,98% |
| Mała konkurencja w branży, która mnie interesuje | 15 | 16,48% |
| Posiadanie odpowiednich środków finansowych „na start” | 33 | 36,26% |
| Dotacje lub inna forma finansowego wsparcia na założenie firmy, gospodarstwa rolnego | 25 | 27,47% |
| Niskie podatki i inne koszty prowadzenia firmy, gospodarstwa rolnego | 27 | 29,67% |
| Posiadanie partnera/ów do prowadzenia własnego /wspólnego biznesu/ z pomysłem na biznes | 15 | 16,48% |
| Posiadany przeze mnie lub rodzinę lokal, samochód, itp. zasób | 13 | 14,29% |
| Wsparcie, patronat ze strony doświadczonego przedsiębiorcy lub/i organizacji przedsiębiorców | 7 | 7,69% |
| Rzeczowe wsparcie ze strony np. samorządu lub innej instytucji, organizacji lokalnej (teren, wyposażenie, sprzęt, oprogramowanie, itp.) | 9 | 9,89% |

Nic nie jest w stanie mnie skłonić do prowadzenia własnej firmy, gospodarstwa rolnego

9

9,89%

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

15. Czy Twoja najbliższa rodzina (rodzice, rodzeństwo) prowadzi firmę rodzinną lub/i gospodarstwo rolne?

Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------|--------|--------|
| Tak - firmę | 11 | 12,09% |
| Tak - gospodarstwo rolne | 49 | 53,85% |
| Nie | 35 | 38,46% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

16. Czy Twoja rodzina oczekuje, że podejmiesz pracę w firmie rodzinnej, gospodarstwie rolnym?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|------------------|--------|--------|
| Zdecydowanie tak | 9 | 9,89% |
| Raczej tak | 11 | 12,09% |
| Nie wiem | 21 | 23,08% |
| Raczej nie | 9 | 9,89% |
| Zdecydowanie nie | 7 | 7,69% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 56 / 61,54%

17. Czy zamierzasz przejąć lub pracować w Waszej firmie rodzinnej, gospodarstwie rolnym?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|------------------|--------|--------|
| Zdecydowanie tak | 9 | 9,89% |
| Raczej tak | 16 | 17,58% |
| Jeszcze nie wiem | 13 | 14,29% |
| Raczej nie | 9 | 9,89% |
| Zdecydowanie nie | 10 | 10,99% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 56 / 61,54%

18. Czy masz zaufanie do:

Proszę odnieść się do każdego wiersza wybierając w każdym wierszu jedną odpowiedź.

| | ufam | nie wiem | nie ufam | Liczba R. |
|---------------------------------------|--------------|--------------|--------------|------------|
| Rodziny | 75 82,42% | 9 9,89% | 7 7,69% | 91 100% |
| Bliskich sąsiadów i znajomych | 41 45,05% | 37 40,66% | 13 14,29% | 91 100% |
| Osób, z którymi pracujesz/ uczysz się | 32 35,16% | 35 38,46% | 24 26,37% | 91 100% |
| Nauczycieli z Twojej szkoły | 31 34,07% | 37 40,66% | 23 25,27% | 91 100% |

| | | | | |
|---|--------------|--------------|--------------|------------|
| Doradców zawodowych | 14 15,38% | 50 54,95% | 27 29,67% | 91 100% |
| Kapłanów z Twojej parafii | 14 15,38% | 34 37,36% | 43 47,25% | 91 100% |
| Lokalnych społeczników (animatorów, liderów społ.) | 7 7,69% | 51 56,04% | 33 36,26% | 91 100% |
| Instytucji państwa, służb porządku publicznego (policja, sądy, prokuratura) | 12 13,19% | 53 58,24% | 26 28,57% | 91 100% |
| Lokalnych przedsiębiorców | 16 17,58% | 59 64,84% | 16 17,58% | 91 100% |
| Przedsiębiorców i firm zagranicznych | 14 15,38% | 58 63,74% | 19 20,88% | 91 100% |
| Twojego Wójta/Burmistrza | 18 19,78% | 46 50,55% | 27 29,67% | 91 100% |
| Radnych Twojego miasta/gminy | 8 8,79% | 55 60,44% | 28 30,77% | 91 100% |
| Urzędników urzędu Twojej gminy/miasta | 15 16,48% | 51 56,04% | 25 27,47% | 91 100% |
| Lokalnych mediów (prasa, radio TV, www) | 7 7,69% | 53 58,24% | 31 34,07% | 91 100% |

Lokalnych organizacji społecznych (NGO)

| | | | |
|-------|--------|--------|------|
| 6 | 58 | 27 | 91 |
| 6,59% | 63,74% | 29,67% | 100% |

Mieszkańców sąsiednich gmin

| | | | |
|--------|--------|--------|------|
| 14 | 54 | 23 | 91 |
| 15,38% | 59,34% | 25,27% | 100% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

19. Które z poniższych aspektów życia są dla Ciebie szczególnie ważne?

Proszę wskazać 3 najważniejsze.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--|--------|--------|
| Rodzina, małżeństwo, dzieci | 63 | 69,23% |
| Znajomi i przyjaciele | 45 | 49,45% |
| Spokojne życie bez kłopotów, konfliktów | 59 | 64,84% |
| Dobrobyt, stabilność finansowa i niezależność ekonomiczna | 49 | 53,85% |
| Pełnienie znaczącej roli społecznej, np. bycie radnym, sołtysem, wójtem, burmistrzem | 5 | 5,49% |
| Praca zgodna z zainteresowaniami | 30 | 32,97% |
| Posiadanie własnej firmy, gospodarstwa rolnego | 18 | 19,78% |
| Aktywność i praca społeczna, bycie użytecznym dla innych | 11 | 12,09% |
| Życie barwne, pełne rozrywek, podróże, bogate życie towarzyskie | 14 | 15,38% |
| Osiągnięcie sukcesu w dziedzinie nauki lub sztuki | 11 | 12,09% |
| Życie i służba dla ważnych idei społecznych, religijnych, politycznych | 6 | 6,59% |
| Dobra opinia, poważanie i szacunek innych | 17 | 18,68% |

Przynależność do wspólnoty społecznej, społeczna i etniczna tożsamość

3

3,30%

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

METRYCZKA

20. Proszę zaznaczyć swoją płeć:

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|------------|--------|--------|
| Kobieta | 35 | 38,46% |
| Mężczyzna | 56 | 61,54% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

21. Proszę określić miejsce stałego zamieszkania:

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|---|--------|--------|
| Miejscowość na terenie wiejskim na obszarze partnerstwa | 60 | 65,93% |
| Miejscowość na terenie miejskim na obszarze partnerstwa | 18 | 19,78% |
| Miejscowość poza obszarem partnerstwa | 13 | 14,29% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

22. Proszę doprecyzuj - wpisz nazwę gminy - miejsce stałego zamieszkania:

| Liczba | % |
|--------|---------|
| 91 | 100,00% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

WYNIKI patrz EXCEL

23. Proszę określić sytuację zawodową matki:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

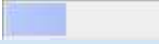




| Odpowiedzi | Liczba | % |
|---|--------|--------|
| Prowadzi własną firmę | 2 | 2,20% |
| Jest pracownikiem (praca na etat) | 39 | 42,86% |
| Pracuje bez etatu (wolny zawód, freelancer, umowa zlecenie/ dzieło) | 7 | 7,69% |
| Pracuje dorywczo, sezonowo | 13 | 14,29% |
| Prowadzi gospodarstwo rolne | 26 | 28,57% |
| Prowadzi gospodarstwo domowe | 20 | 21,98% |
| Jest bezrobotna - obecnie nie pracuje zarobkowo/zawodowo | 5 | 5,49% |
| Jest rencistką | 1 | 1,10% |
| Jest emerytką | 1 | 1,10% |
| Nie jestem zorientowana/y | 14 | 15,38% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

24. Proszę określić sytuację zawodową ojca:


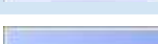



Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|---|--------|--------|
| Prowadzi własną firmę | 7 | 7,69% |
| Jest pracownikiem (praca na etat) | 43 | 47,25% |
| Pracuje bez etatu (wolny zawód, freelancer, umowa zlecenie/ dzieło) | 5 | 5,49% |
| Pracuje dorywczo, sezonowo | 6 | 6,59% |
| Prowadzi gospodarstwo rolne | 36 | 39,56% |

| | | | |
|--|----|---|--------|
| Prowadzi gospodarstwo domowe | 7 |  | 7,69% |
| Jest bezrobotny - obecnie nie pracuje zarobkowo/zawodowo | 2 |  | 2,20% |
| Jest rencistą | 3 |  | 3,30% |
| Jest emerytem | 1 |  | 1,10% |
| Nie jestem zorientowana/y | 17 |  | 18,68% |





Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

25. Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania w Twoim domu/ gospodarstwie domowym:

| Odpowiedzi | Liczba | % | |
|--|--------|---|--------|
| Żyjemy bardzo dobrze - mogę (możemy) pozwolić sobie na pewien luksus | 17 |  | 18,68% |
| Żyjemy dobrze - starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania | 43 |  | 47,25% |
| Żyjemy średnio - starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy | 23 |  | 25,27% |
| Żyjemy skromnie - musimy na co dzień oszczędnie gospodarować | 6 |  | 6,59% |
| Żyjemy bardzo biednie - nie starcza mi (nam) na podstawowe potrzeby | 2 |  | 2,20% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

26. Proszę wskaż typ szkoły, do której uczęszczasz:

| Odpowiedzi | Liczba | % | |
|---------------------------|--------|---|--------|
| Liceum | 28 |  | 30,77% |
| Technikum | 59 |  | 64,84% |
| Szkoła branżowa I stopnia | 4 |  | 4,40% |
| Inna szkoła | 0 |  | 0,00% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,00%

27. Proszę wpisać nazwę szkoły i miejscowość, w której się ona znajduje:



Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 91 / 100,0%

WYNIKI patrz EXCEL

Załącznik nr 2
do Raportu Diagnostycznego
MOF Krasnegostawu

**Raport z badania opinii
mieszkańców**



WYNIKI Mieszkańcy

Partnerstwo samorządów lokalnych "Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu"

1. Proszę zaznaczyć gminę, w której Pan/i mieszka:

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-----------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 94 | 31,97% |
| gmina Krasnystaw | 48 | 16,33% |
| miasto i gmina Izbica | 36 | 12,24% |
| gmina Łopiennik Górny | 72 | 24,49% |
| gmina Siennica Różana | 44 | 14,97% |
| inna | 0 | 0,00% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

2. Czy ogólnie rzecz biorąc, obszar Partnerstwa opisany powyżej jest Pana/i zdaniem dobrym miejscem do życia i rozwoju?

Proszę wskazać jedną odpowiedź.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-------------------|--------|--------|
| Zdecydowanie tak | 37 | 12,59% |
| Raczej tak | 138 | 46,94% |
| Raczej nie | 61 | 20,75% |
| Zdecydowanie nie | 16 | 5,44% |
| Trudno powiedzieć | 42 | 14,29% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

3. Co jest silną stroną (plusem), a co słabą stroną (minusem) Pana/i GMINY?

Proszę odnieść się do każdego wiersza zaznaczając odpowiedź w odpowiedniej kolumnie.

Jest Jest Trudno Liczba

| | silną stroną, plusem gminy + | słabą stroną, minuse m gminy - | powieź eć | R. |
|--|--|--|---------------|-------------|
| Oferty pracy, rynek pracy | 8 2,72% | 261 88,78% | 25 8,50% | 294 100% |
| Wysokość zarobków i płac | 7 2,38% | 247 84,01% | 40 13,61% | 294 100% |
| Oferta i infrastruktura kulturalna i rozrywkowa | 96 32,65% | 132 44,90% | 66 22,45% | 294 100% |
| Oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna | 156 53,06% | 83 28,23% | 55 18,71% | 294 100% |
| Oferta handlowa i usług rynkowych dla mieszkańców i firm | 67 22,79% | 160 54,42% | 67 22,79% | 294 100% |
| Oferta usług społecznych i opiekuńczych (żłobki, przedszkola, domy opieki) | 125 42,52% | 101 34,35% | 68 23,13% | 294 100% |
| Oferta usług zdrowotnych | 40 13,61% | 202 68,71% | 52 17,69% | 294 100% |
| Oferta edukacji i kształcenia się | 136 46,26% | 84 28,57% | 74 25,17% | 294 100% |
| Warunki dla przedsiębiorczości - otwarcia i prowadzenia własnej firmy | 45 15,31% | 148 50,34% | 101 34,35% | 294 100% |

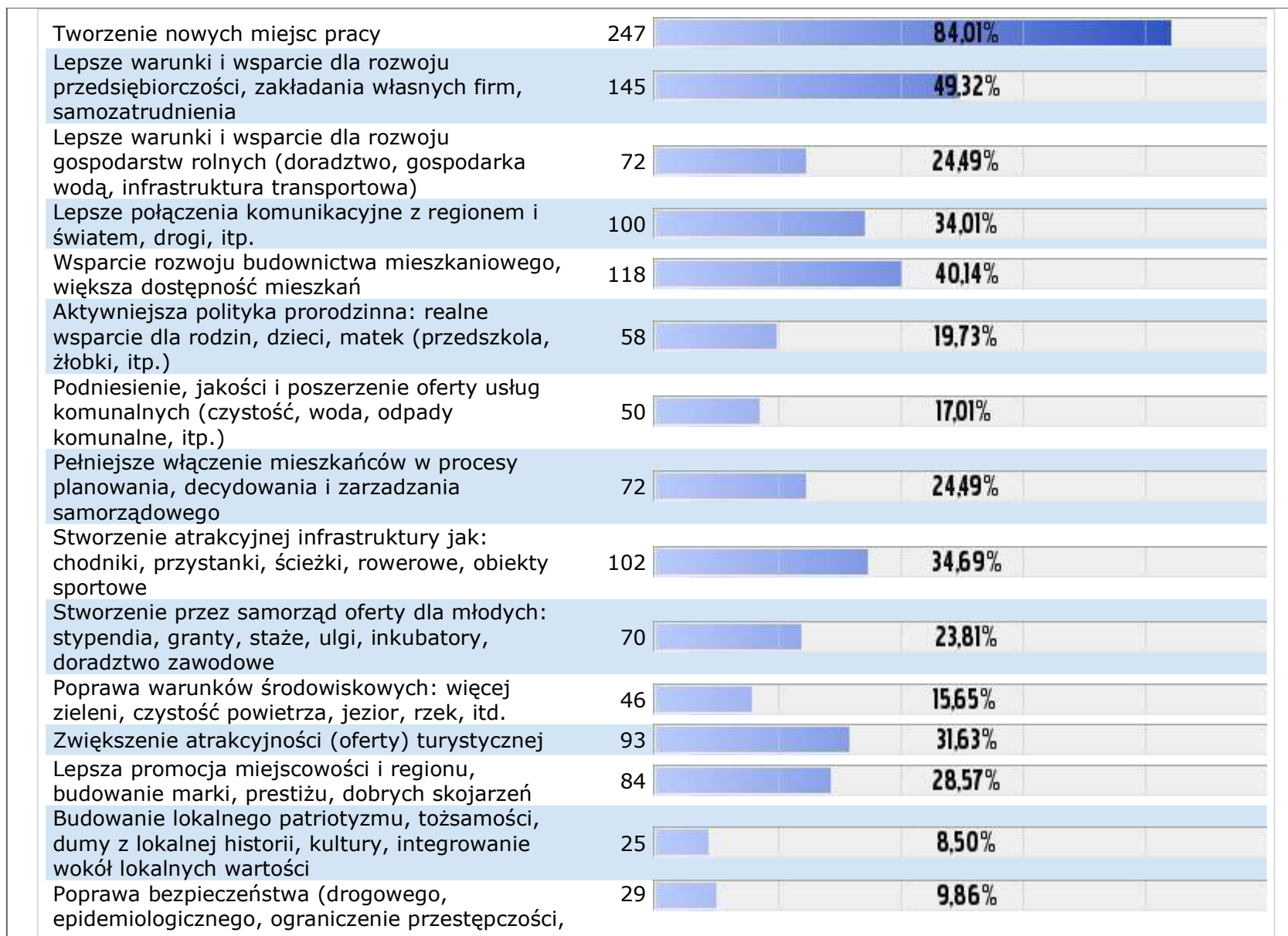
| | | | | |
|---|---------------|---------------|--------------|-------------|
| Warunki dla rolnictwa - prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego | 156 53,06% | 55 18,71% | 83 28,23% | 294 100% |
| Estetyka otoczenia i jakość przestrzeni publicznych | 174 59,18% | 64 21,77% | 56 19,05% | 294 100% |
| Jakość i czystość środowiska naturalnego (powietrza, wody, zieleni) | 206 70,07% | 42 14,29% | 46 15,65% | 294 100% |
| Atrakcyjność turystyczna: przyrodnicza i kulturowa, zabytki | 147 50,00% | 75 25,51% | 72 24,49% | 294 100% |
| Bezpieczeństwo | 188 63,95% | 42 14,29% | 64 21,77% | 294 100% |
| Lokalne produkty, wyroby, usługi, z czego gmina jest znana | 120 40,82% | 87 29,59% | 87 29,59% | 294 100% |
| Działania i jakość pracy samorządu lokalnego (urzędu gminy) | 116 39,46% | 96 32,65% | 82 27,89% | 294 100% |
| Jakość i zakres usług komunalnych (np. woda, gaz, parkingi, śmieci) | 147 50,00% | 80 27,21% | 67 22,79% | 294 100% |
| Komunikacja i transport zbiorowy | 49 16,67% | 184 62,59% | 61 20,75% | 294 100% |
| Skomunikowanie z sąsiednimi miejscowościami i większymi miastami | 112 38,10% | 106 36,05% | 76 25,85% | 294 100% |

| | | | | |
|---|---------------|---------------|---------------|-------------|
| Dostępność i ceny mieszkań/domów | 37 12,59% | 159 54,08% | 98 33,33% | 294 100% |
| Opinia o gminie i jej mieszkańcach | 105 35,71% | 79 26,87% | 110 37,41% | 294 100% |
| Relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi | 162 55,10% | 47 15,99% | 85 28,91% | 294 100% |
| Więzi i tradycje rodzinne | 198 67,35% | 35 11,90% | 61 20,75% | 294 100% |
| Lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historia | 167 56,80% | 45 15,31% | 82 27,89% | 294 100% |
| Aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców | 115 39,12% | 94 31,97% | 85 28,91% | 294 100% |
| Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00% | | | | |


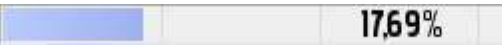

4. Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w Pana/i gminie w pierwszej kolejności, żeby poprawić warunki życia i zachęcić mieszkańców -zwłaszcza młodych, do pozostania bądź powrotu?

Proszę wskazać 5 najważniejszych.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--|--------|--------|
| Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże, praktyki) | 70 | 23,81% |



itp.)

| | | | |
|--|-----|---|--------|
| Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego | 94 |  | 31,97% |
| Lepsze planowanie i zagospodarowanie przestrzenne | 52 |  | 17,69% |
| Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna) | 186 |  | 63,27% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5. Gdzie najczęściej korzysta Pan/i z poniższych usług?

Proszę wybrać nazwę gminy, w której najczęściej korzysta Pan/i z danej usługi. Można zaznaczyć więcej niż jedną gminę.

5.1. Edukacja podstawowa dzieci i opieka nad dzieckiem (przedszkole, żłobek)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 86 | 29,25% |
| gmina Krasnystaw | 22 | 7,48% |
| miasto i gmina Izbica | 16 | 5,44% |
| gmina Łopiennik Górny | 36 | 12,24% |
| gmina Siennica Różana | 23 | 7,82% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 8 | 2,72% |
| nie korzystam z tej usługi | 103 | 35,03% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.2. Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-----------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 118 | 40,14% |
| gmina Krasnystaw | 6 | 2,04% |
| miasto i gmina Izbica | 1 | 0,34% |

| | | | |
|--------------------------------------|-----|--|--------|
| gmina Łopiennik Górny | 9 | | 3,06% |
| gmina Siennica Różana | 14 | | 4,76% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 24 | | 8,16% |
| nie korzystam z tej usługi | 122 | | 41,50% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.3. Podstawowa opieka zdrowotna

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 139 | 47,28% |
| gmina Krasnystaw | 22 | 7,48% |
| miasto i gmina Izbica | 20 | 6,80% |
| gmina Łopiennik Górny | 33 | 11,22% |
| gmina Siennica Różana | 25 | 8,50% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 50 | 17,01% |
| nie korzystam z tej usługi | 5 | 1,70% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.4. Specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 126 | 42,86% |
| gmina Krasnystaw | 4 | 1,36% |
| miasto i gmina Izbica | 0 | 0,00% |
| gmina Łopiennik Górny | 2 | 0,68% |
| gmina Siennica Różana | 1 | 0,34% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 137 | 46,60% |
| nie korzystam z tej usługi | 24 | 8,16% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.5. Usługi kultury wysokiej: teatr, muzyka poważna, wystawy

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 46 | 15,65% |
| gmina Krasnystaw | 3 | 1,02% |
| miasto i gmina Izbica | 1 | 0,34% |
| gmina Łopiennik Górny | 1 | 0,34% |
| gmina Siennica Różana | 5 | 1,70% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 154 | 52,38% |
| nie korzystam z tej usługi | 84 | 28,57% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%


5.6. Usługi kultury popularnej i rozrywki (kino, koncert, widowiska, itp.)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 132 | 44,90% |
| gmina Krasnystaw | 11 | 3,74% |
| miasto i gmina Izbica | 2 | 0,68% |
| gmina Łopiennik Górny | 1 | 0,34% |
| gmina Siennica Różana | 3 | 1,02% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 112 | 38,10% |
| nie korzystam z tej usługi | 33 | 11,22% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%




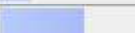

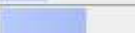

5.7. Realizacja własnych pasji (koła zainteresowań, aktywność społeczna, chór, orkiestra, zespół taneczny itp.)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 52 | 17,69% |
| gmina Krasnystaw | 16 | 5,44% |
| miasto i gmina Izbica | 8 | 2,72% |
| gmina Łopiennik Górny | 24 | 8,16% |
| gmina Siennica Różana | 11 | 3,74% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 49 | 16,67% |

| | | | |
|----------------------------|-----|---|--------|
| nie korzystam z tej usługi | 134 |  | 45,58% |
|----------------------------|-----|---|--------|







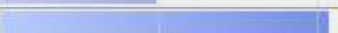
Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.8. Uprawianie sportu i rekreacja (kluby/sekcje sportowe i turystyczne, jogging, fitness)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--|
| miasto Krasnystaw | 88 |  29,93% |
| gmina Krasnystaw | 12 |  4,08% |
| miasto i gmina Izbica | 12 |  4,08% |
| gmina Łopiennik Górny | 31 |  10,54% |
| gmina Siennica Różana | 18 |  6,12% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 32 |  10,88% |
| nie korzystam z tej usługi | 101 |  34,35% |



Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.9. Imprezy sportowe, mecze, zawody, itp.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--|
| miasto Krasnystaw | 36 |  12,24% |
| gmina Krasnystaw | 16 |  5,44% |
| miasto i gmina Izbica | 9 |  3,06% |
| gmina Łopiennik Górny | 40 |  13,61% |
| gmina Siennica Różana | 13 |  4,42% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 58 |  19,73% |
| nie korzystam z tej usługi | 122 |  41,50% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.10. Zakupy podstawowych artykułów gosp. domowego i żywności

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-------------------|--------|--|
| miasto Krasnystaw | 204 |  69,39% |
| gmina Krasnystaw | 23 |  7,82% |

| | | | |
|--------------------------------------|----|--|-------|
| miasto i gmina Izbica | 26 | | 8,84% |
| gmina Łopiennik Górny | 11 | | 3,74% |
| gmina Siennica Różana | 14 | | 4,76% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 16 | | 5,44% |
| nie korzystam z tej usługi | 0 | | 0,00% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.11. Zakupy artykułów przemysłowych, odzieży, AGD

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 153 | 52,04% |
| gmina Krasnystaw | 9 | 3,06% |
| miasto i gmina Izbica | 0 | 0,00% |
| gmina Łopiennik Górny | 0 | 0,00% |
| gmina Siennica Różana | 1 | 0,34% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 131 | 44,56% |
| nie korzystam z tej usługi | 0 | 0,00% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.12. Drobne usługi naprawcze, itp. (szewc, krawiec, naprawa AGD, itp.)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 216 | 73,47% |
| gmina Krasnystaw | 13 | 4,42% |
| miasto i gmina Izbica | 7 | 2,38% |
| gmina Łopiennik Górny | 1 | 0,34% |
| gmina Siennica Różana | 3 | 1,02% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 30 | 10,20% |
| nie korzystam z tej usługi | 24 | 8,16% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.13. Usługi typu "beauty" (fryzjer, kosmetyczka, solarium, spa, itp.)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 166 | 56,46% |
| gmina Krasnystaw | 13 | 4,42% |
| miasto i gmina Izbica | 16 | 5,44% |
| gmina Łopiennik Górny | 21 | 7,14% |
| gmina Siennica Różana | 17 | 5,78% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 39 | 13,27% |
| nie korzystam z tej usługi | 22 | 7,48% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%


5.14. Usługi bankowe i finansowe (pożyczki, kredyty, ubezpieczenia)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 173 | 58,84% |
| gmina Krasnystaw | 9 | 3,06% |
| miasto i gmina Izbica | 16 | 5,44% |
| gmina Łopiennik Górny | 20 | 6,80% |
| gmina Siennica Różana | 16 | 5,44% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 47 | 15,99% |
| nie korzystam z tej usługi | 13 | 4,42% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.15. Doradztwo specjalistyczne (prawne, księgowo, szkoleniowe, reklamowe, nieruchomości)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 99 | 33,67% |
| gmina Krasnystaw | 5 | 1,70% |
| miasto i gmina Izbica | 1 | 0,34% |
| gmina Łopiennik Górny | 6 | 2,04% |
| gmina Siennica Różana | 3 | 1,02% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 68 | 23,13% |

| | | | |
|----------------------------|-----|---|--------|
| nie korzystam z tej usługi | 112 |  | 38,10% |
|----------------------------|-----|---|--------|

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.16. Usługi budowlane, remontowe, transportowe

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 98 | 33,33% |
| gmina Krasnystaw | 41 | 13,95% |
| miasto i gmina Izbica | 13 | 4,42% |
| gmina Łopiennik Górny | 16 | 5,44% |
| gmina Siennica Różana | 12 | 4,08% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 55 | 18,71% |
| nie korzystam z tej usługi | 59 | 20,07% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.17. Usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary, catering)

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--------------------------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 132 | 44,90% |
| gmina Krasnystaw | 7 | 2,38% |
| miasto i gmina Izbica | 7 | 2,38% |
| gmina Łopiennik Górny | 0 | 0,00% |
| gmina Siennica Różana | 5 | 1,70% |
| miejsowość poza obszarem Partnerstwa | 100 | 34,01% |
| nie korzystam z tej usługi | 43 | 14,63% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

5.18. Praca zawodowa, poszukiwanie pracy itp.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-------------------|--------|--------|
| miasto Krasnystaw | 119 | 40,48% |
| gmina Krasnystaw | 16 | 5,44% |

| | | | |
|-------------------------------------|----|--|--------|
| miasto i gmina Izbica | 9 | | 3,06% |
| gmina Łopiennik Górny | 20 | | 6,80% |
| gmina Siennica Różana | 11 | | 3,74% |
| miejscość poza obszarem Partnerstwa | 71 | | 24,15% |
| nie korzystam z tej usługi | 48 | | 16,33% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

METRYCZKA

6. Proszę zaznaczyć swoją płeć:

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|------------|--------|--------|
| Kobieta | 194 | 65,99% |
| Mężczyzna | 100 | 34,01% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

7. Proszę wybrać przedział wiekowy, w jakim się Pan/i znajduje:

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|-----------------------|--------|--------|
| poniżej 20 lat | 4 | 1,36% |
| 20-30 lat | 47 | 15,99% |
| 31-45 lat | 129 | 43,88% |
| 46-55 lat | 67 | 22,79% |
| 56-65 lat | 32 | 10,88% |
| powyżej 65 roku życia | 15 | 5,10% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

8. Proszę wskazać swoje wykształcenie:

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|------------|--------|-------|
| Podstawowe | 3 | 1,02% |

| | | | |
|-----------------|-----|--|--------|
| Zawodowe | 11 | | 3,74% |
| Średnie | 68 | | 23,13% |
| Niepełne wyższe | 27 | | 9,18% |
| Wyższe | 185 | | 62,93% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

9. Proszę wskazać Pana/i sytuację zawodową:

Można zaznaczyć więcej niż 1 kategorię.

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|---|--------|--------|
| Prowadzę własną firmę | 20 | 6,80% |
| Prowadzę/my rodzinne gospodarstwo rolne | 43 | 14,63% |
| Jestem najemnym pracownikiem w gospodarstwie rolnym | 0 | 0,00% |
| Jestem pracownikiem w małej (mikro-) firmie, do 9 pracowników | 21 | 7,14% |
| Jestem pracownikiem (małej firmie, 10 do 49 pracowników | 55 | 18,71% |
| Jestem pracownikiem w średniej firmie, 50 do 250 pracowników | 87 | 29,59% |
| Jestem pracownikiem w dużej firmie, powyżej 250 pracowników | 38 | 12,93% |
| Pracuję bez etatu (wolny zawód, freelancer, umowa zlecenie/ dzieło) | 8 | 2,72% |
| Prowadzę gospodarstwo domowe – nie pracuję zarobkowo | 17 | 5,78% |
| Jestem uczniem, studentem | 9 | 3,06% |
| Pracuję dorywczo | 9 | 3,06% |
| Jestem bezrobotny/a | 9 | 3,06% |
| Jestem rencist(k)ą | 4 | 1,36% |
| Jestem emerytką/em | 25 | 8,50% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%

10. Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania w Pana/i gospodarstwie domowym?

| Odpowiedzi | Liczba | % |
|--|--------|--------|
| Żyjemy bardzo dobrze - mogę (możemy) pozwolić sobie na pewien luksus | 7 | 2,38% |
| Żyjemy dobrze - starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania | 64 | 21,77% |
| Żyjemy średnio - starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy | 175 | 59,52% |
| Żyjemy skromnie - musimy, na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować | 46 | 15,65% |
| Żyjemy bardzo biednie - nie starcza mi (nam) nawet na podstawowe potrzeby | 2 | 0,68% |

Liczba / procent respondentów którzy odpowiedzieli na to pytanie: 294 / 100,00%







Załącznik nr 3
do Raportu Diagnostycznego
MOF Krasnegostawu

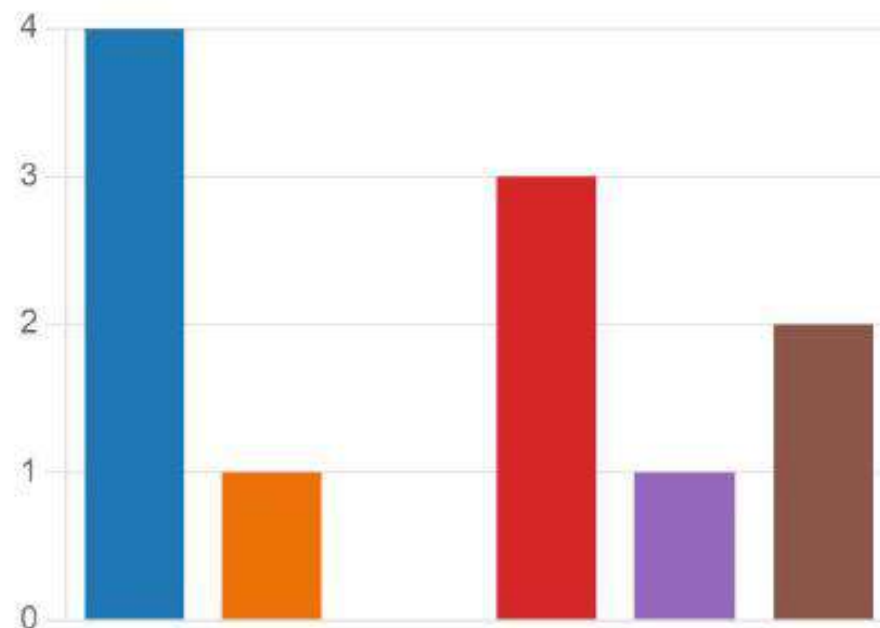
**Raport z badania opinii
przedsiębiorców**

1. W której z gmin ma siedzibę / oddział / filię lub zakład produkcyjny Pana/Pani firmy (zaznacz):

[Więcej szczegółów](#)




 Szczegółowe informacje

| | | |
|---|-----------------------|---|
|  | Miasto Krasnystaw | 4 |
|  | Miasto i Gmina Izbica | 1 |
|  | Gmina Krasnystaw | 0 |
|  | Gmina Siennica Różana | 3 |
|  | Gmina Łopiennik Górny | 1 |
|  | Inne | 2 |



2. Proszę ocenić sytuację ekonomiczną Pana/Pani przedsiębiorstwa (zaznacz jedną odpowiedź):

[Więcej szczegółów](#)

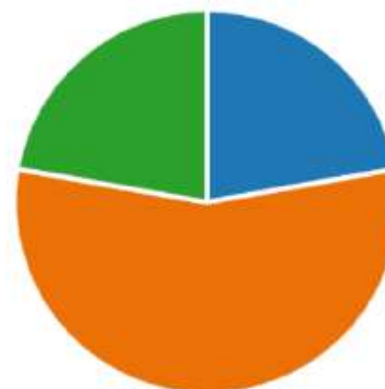
| | |
|--|---|
|  bardzo dobra | 3 |
|  dobra | 3 |
|  ani dobra, ani zła | 3 |
|  zła | 0 |
|  bardzo zła | 0 |



3. Proszę powiedzieć w jaki sposób w ciągu ostatnich trzech lat zmieniła się wielkość zatrudnienia w Państwa firmie? (zaznacz jedną odpowiedź):



[Więcej szczegółów](#)

- wzrosła 2
- jest na tym samym poziomie 5
- zmniejszyła się 2



4. Proszę ocenić sytuację gospodarczą w porównaniu z jej stanem sprzed 3 lat (zaznacz jedną odpowiedź).
Jest:

[Więcej szczegółów](#)

| | |
|---|---|
|  lepsza | 2 |
|  taka sama | 0 |
|  gorsza | 6 |
|  trudno powiedzieć | 1 |



5. Proszę ocenić obecny wpływ różnych czynników na Państwa działalność

[Więcej szczegółów](#)

■ bariera ■ bariera ■ czynnik wzrostu

przejrzystość regulacji prawnych

dostęp do nowoczesnych technologii

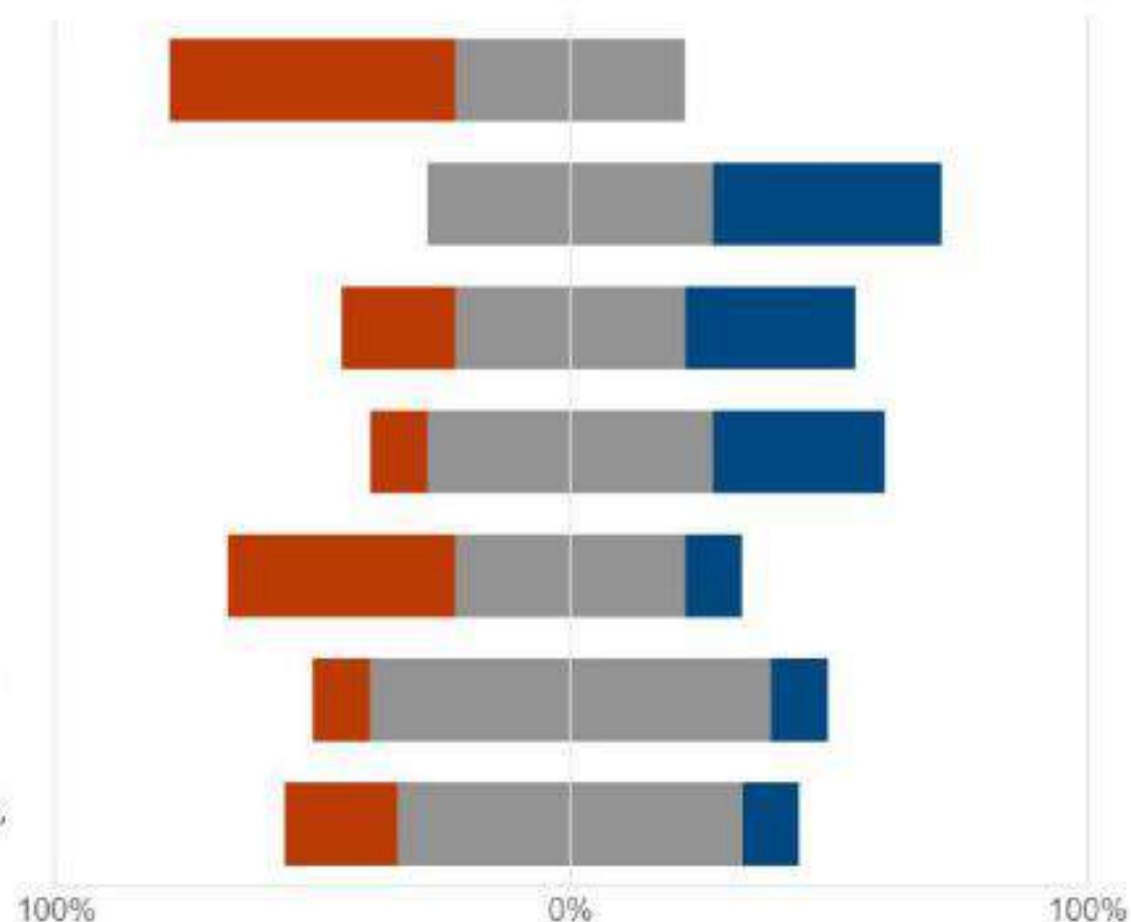
możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników

jakość obsługi przez instytucje i urzędy zlokalizowane na terenie MOF Krasnystaw

wsparcie firm przez lokalne instytucje otoczenia biznesu

jakość obsługi przez instytucje i urzędy zlokalizowane poza terenem MOF Krasnystaw

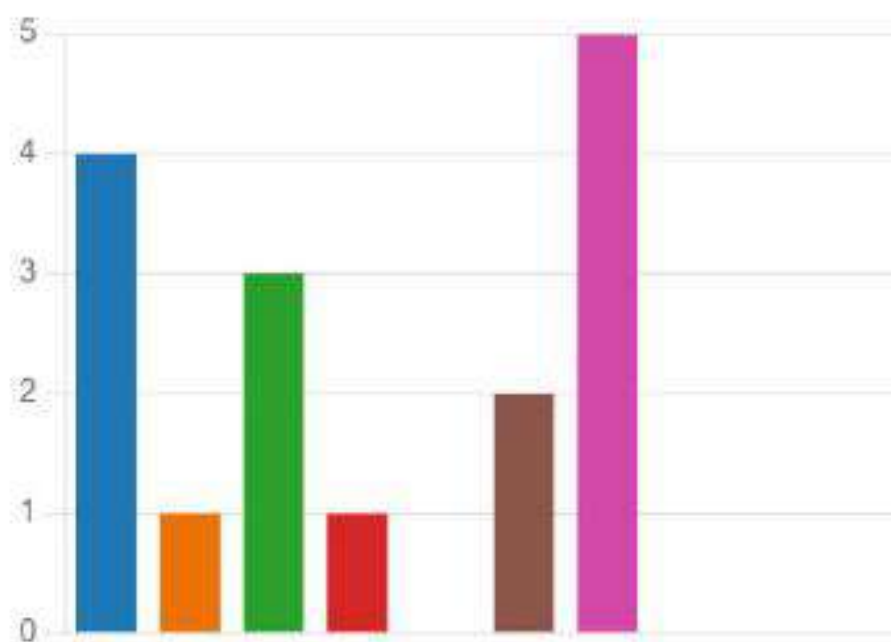
czynniki makroekonomiczne (np. pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie etc...)



6. Proszę wymienić nie więcej niż trzy najważniejsze atuty lokalizacji Pana/Pani firmy (atut wynikający z prowadzenia działalności na terenie MOF Krasnystaw - rozumiany jako przewaga konkurencyjna nad innym obszarem) [można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź]:

[Więcej szczegółów](#)

- dobra dostępność komunikacyjna 4
- dostępność kadry pracowniczej 1
- atrakcyjne położenie geograficz... 3
- dostępność atrakcyjnych terenó... 1
- atrakcyjność rynku wewnętrzne... 0
- atrakcyjny rynek dostawców 2
- relatywnie niskie koszty funkcjo... 5
- sprzyjająca rozwojowi przedsięb... 0
- sprzyjający klimat dla rozwoju p... 0
- Inne 0



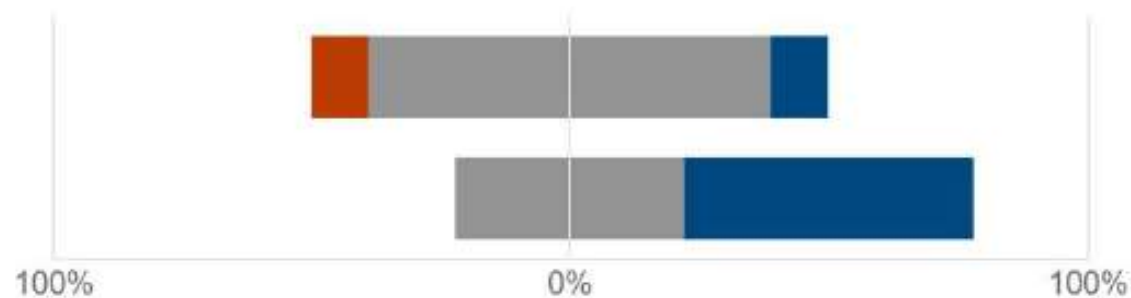
7. Czy według Państwa rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej na terenie gmin Partnerstwa jest:

[Więcej szczegółów](#)

■ łatwe ■ ani łatwe, ani trudne ■ trudne

Rozpoczęcie działalności

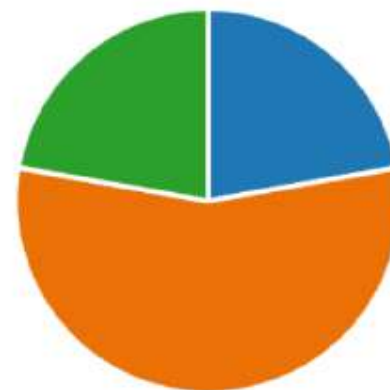
Prowadzenie działalności



8. Czy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej odczuwa Pan/Pani wsparcie ze strony samorządu lokalnego? (zaznacz właściwą odpowiedź)

[Więcej szczegółów](#)

| | |
|--|---|
| ● tak | 2 |
| ● nie | 5 |
| ● trudno powiedzieć | 2 |



9. Jak ocenia Pan/Pani perspektywę najbliższych 2-3 lat w zakresie rozwoju firmy (zaznacz właściwą odpowiedź):

[Więcej szczegółów](#)

- planuję nowe inwestycje 2
- nie planuję nowych inwestycji 3
- trudno powiedzieć 4



10. Jak ocenia Pan/Pani perspektywę najbliższych 2-3 lat w zakresie rozwoju firmy (zaznacz właściwą odpowiedź):

[Więcej szczegółów](#)

- planuję wzrost zatrudnienia 2
- planuję utrzymanie zatrudnienia... 2
- planuję redukcję zatrudnienia 2
- trudno powiedzieć 3



11. Jak oceniają Państwo jakość następujących usług publicznych i pomocowych w gminie z obszaru Partnerstwa?

[Wiecej szczegółów](#)

■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5

Całokształt współpracy gminy z przedsiębiorcami

Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw

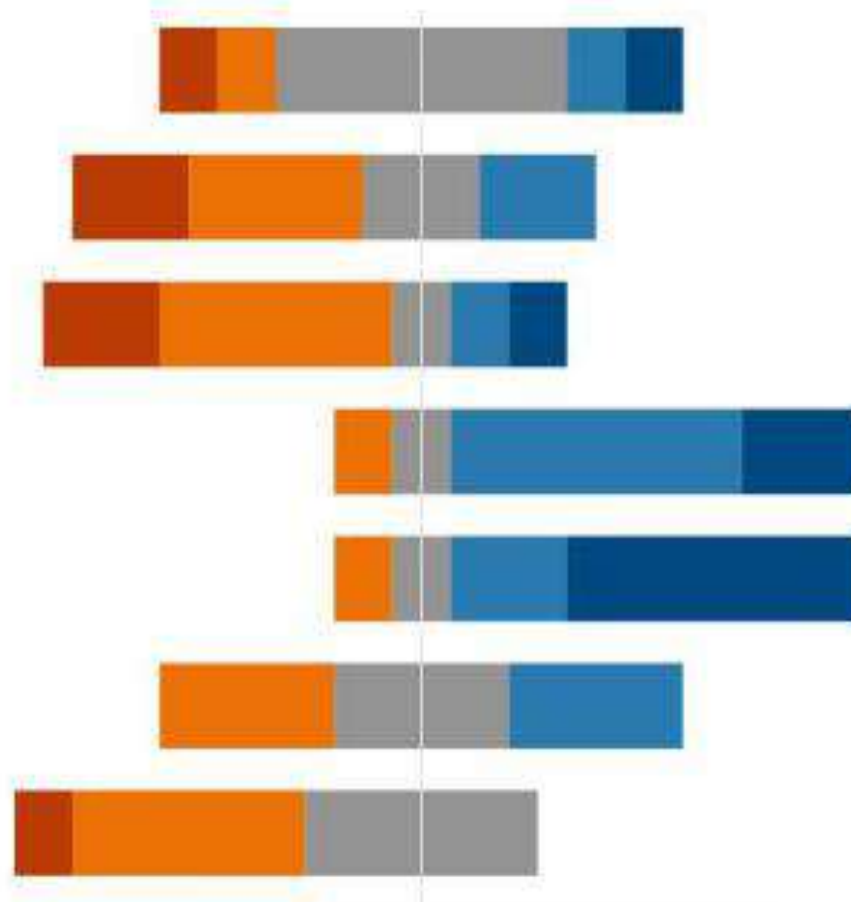
Oferta terenów i budynków dla przedsiębiorców

Komunikacja w obrębie gminy (połączenia, stan dróg)

Wydawanie zezwoleń i decyzji należących do kompetencji Gminy

Wydawanie zezwoleń i decyzji należących do kompetencji Powiatu

Wydawanie zezwoleń i decyzji należących do kompetencji administracji rządowej (Wojewoda, PG...)



Dostępność infrastruktury technicznej i komunalnej

Działania promocyjne gmin

Jakość prowadzonej przez gminy promocji przedsiębiorczości, promocji lokalnych firm

Jakość kształcenia w tym na poziomie zawodowym

Pomoc w ubieganiu się o środki zewnętrzne (unijne), wsparcie IOB

Pomoc w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych

Wysokość podatków i opłat lokalnych

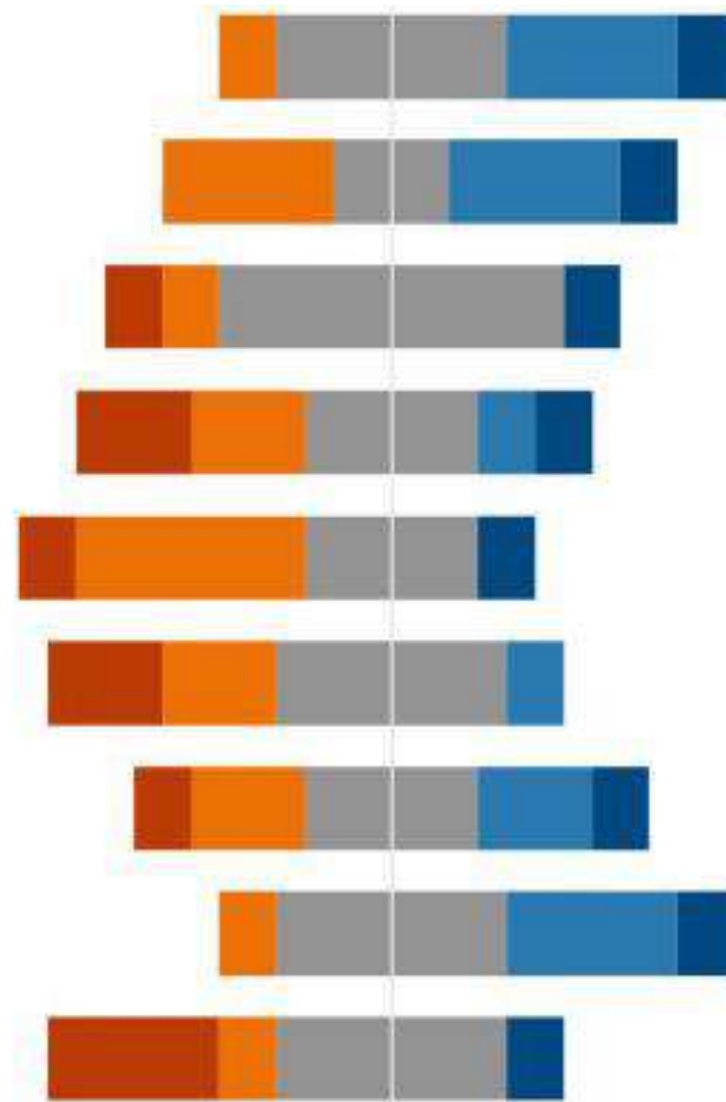
Dostęp do ważnych dla przedsiębiorców informacji poprzez stronę internetową Urzędu Gminy

Dostępność programów wspierających przedsiębiorców

100%

0%

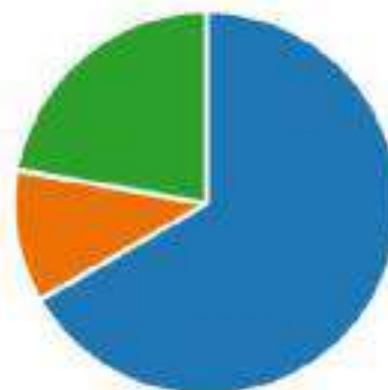
100%



12. Wielkość przedsiębiorstwa:

[Więcej szczegółów](#)

| | |
|--|---|
| ● Mikroprzedsiębiorca | 6 |
| ● Mały przedsiębiorca | 1 |
| ● Średni przedsiębiorca | 2 |
| ● Duży przedsiębiorca | 0 |



13. Branża

[Więcej szczegółów](#)

| | |
|---|---|
| ● Usługi | 6 |
| ● Produkcja | 1 |
| ● Handel | 2 |



Załącznik nr 4
do Raportu Diagnostycznego
MOF Krasnegostawu

**Raport z samooceny zdolności
instytucjonalnej Partnerstwa**

1. Diagnoza zasobów i konkurencyjności obszaru funkcjonalnego (OF) (Kryterium 1) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|---|---|---|--|--|
| <p>✓ 1. Przeanalizowano posiadane w urzędach dane obrazujące sytuację społeczno-ekonomiczną obszaru funkcjonalnego (OF);</p> <p>1. Przeprowadzono wstępną uproszczoną ocenę kluczowych problemów rozwoju obszaru funkcjonalnego</p> | <p>✓ 2. Zidentyfikowano dostępne źródła informacji publicznej (dane GUS, dane administracyjne, inne źródła) nt. sytuacji społeczno-ekonomicznej OF</p> <p>✓ 3. Zgromadzono dane statystyczne z dostępnych źródeł informacji publicznej (GUS, administracyjne, inne) nt. sytuacji społeczno-ekonomicznej OF dla ostatnich min. 3 lat</p> <p>✓ 2. Dane statystyczne poddano analizie z punktu widzenia trendów w zakresie sytuacji społeczno-ekonomicznej OF</p> <p>✓ 3. Zidentyfikowano kluczowe problemy rozwoju OF</p> <p>✓ 1. Powołano wspólny zespół specjalistów ds. oceny potencjału OF"</p> <p>1. W pracach nad co najmniej jednym wspólnym projektem</p> | <p>✓ 4. Zgromadzono dane statystyczne z dostępnych źródeł informacji publicznej (GUS, administracyjne, inne) nt. sytuacji społeczno-ekonomicznej OF dla ostatnich min. 5 lat</p> <p>4. Przeprowadzono badanie* wybranych interesariuszy w obrębie OF</p> <p>✓ 1. Umożliwiono otwarty dostęp do wyników badań i analiz wszystkim interesariuszom</p> <p>2. Wnioski z diagnozy wykorzystano w pracach nad wspólnymi projektami</p> <p>3. Wnioski z diagnozy wykorzystano w pracach nad wspólnym programem/ strategią rozwoju OF</p> | <p>✓ 5. Zgromadzono dane statystyczne z dostępnych źródeł informacji publicznej (GUS, administracyjne, inne) nt. sytuacji społeczno-ekonomicznej OF dla ostatnich min. 10 lat</p> <p>5. Przeprowadzono badanie* większości interesariuszy w obrębie OF</p> <p>✓ 6. Dokonano oceny konkurencyjności obszaru funkcjonalnego</p> <p>2. Wyniki diagnozy poddano debacie publicznej</p> <p>2. Wnioski z diagnozy wykorzystano w pracach nad wspólnymi projektami</p> <p>3. Wnioski z diagnozy wykorzystano w pracach nad wspólnym programem/ strategią rozwoju OF</p> | <p>6. Dane statystyczne z dostępnych źródeł informacji publicznej (GUS, administracyjne, inne), za okres co najmniej 10 ostatnich lat, są na bieżąco gromadzone i aktualizowane</p> <p>7. Prowadzona jest cykliczna analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej OF na tle podobnych obszarów w regionie / kraju - analiza benchmarkingowa</p> <p>8. Cyklicznie prowadzone są badania kluczowych interesariuszy w obrębie OF</p> <p>9. Cyklicznie weryfikowane są kluczowe problemy rozwoju obszaru</p> <p>10. Cyklicznie dokonywana jest ocena konkurencyjności obszaru funkcjonalnego</p> <p>2. Sformalizowano system powtarzalnego (corocznie lub co dwa lata) diagnozowania potencjału OF</p> <p>3. Ustalono ścisłą metodologię diagnozowania potencjału OF oraz harmonogram powtarzania oceny</p> <p>3. Każda kolejna aktualizacja diagnozy poddawana jest debacie publicznej</p> <p>4. W pracach nad kolejnymi wspólnymi projektami</p> <p>5. Przy monitorowaniu i aktualizacji programów / strategii rozwoju obszaru</p> |

2. Analiza powiązań funkcjonalnych w zakresie usług publicznych na terenie OF jako element diagnozy (Kryterium 2) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|---|---|--|---|---|
| <p>✓ 1. Zebrano dane statystyczne znajdujące się w urzędach</p> <p>✓ 1. Wykonano wstępną analizę powiązań funkcjonalnych wybranych rodzajów infrastruktury publicznej* w OF</p> <p>1. Zidentyfikowano możliwe projekty służące integracji infrastruktury publicznej* obszaru funkcjonalnego</p> | <p>2. Zebrano dane statystyczne znajdujące się w GUS</p> <p>✓ 2. Wykonano wstępną analizę powiązań funkcjonalnych wybranych rodzajów usług publicznych w OF</p> <p>2. Zidentyfikowano główne problemy w zakresie powiązań funkcjonalnych i na tej podstawie zdefiniowano projekty o kluczowym znaczeniu dla integracji infrastruktury publicznej* obszaru funkcjonalnego</p> <p>3. Zidentyfikowano możliwości koordynacji / integracji usług publicznych w OF</p> | <p>3. Zebrano dane statystyczne dostępne poza JST i GUS</p> <p>✓ 3. Przeprowadzono badania i wykonano pogłębioną analizę*** powiązań funkcjonalnych wybranych rodzajów infrastruktury publicznej* oraz wybranych rodzajów usług publicznych</p> <p>✓ 4. Wnioski z analizy powiązań funkcjonalnych uwzględniono w dokumentach strategicznych</p> <p>1. Powołano wspólny zespół specjalistów dla oceny powiązań funkcjonalnych w zakresie zagospodarowania przestrzennego, programowania rozwoju, stanu infrastruktury i koordynacji / integracji podstawowych usług publicznych**</p> <p>4. Zdefiniowano konkretne projekty koordynacji / integracji wybranych usług publicznych w OF</p> | <p>5. Przeprowadzono analizę spójności studiów uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego JST w OF</p> <p>6. Przeprowadzono badania stopnia integracji usług publicznych* w OF</p> <p>✓ 5. Zidentyfikowano kluczowych interesariuszy dla poszczególnych usług publicznych i użytkowników infrastruktury publicznej*</p> <p>6. Zdefiniowano szeroki program (-y) integracji podstawowych usług publicznych**</p> | <p>7. Prowadzone są cykliczne badania powiązań podstawowych usług publicznych** i infrastruktury technicznej / społecznej</p> <p>2. Stworzono system stałego monitorowania powiązań funkcjonalnych zagospodarowania przestrzennego, programowania rozwoju, integracji infrastruktury i usług publicznych w obszarze funkcjonalnym</p> <p>3. Zdefiniowano metodologię i harmonogram cyklicznego badania powiązań funkcjonalnych obszaru</p> <p>7. Realizowane są projekty o kluczowym znaczeniu wynikające z szerokiego programu integracji infrastruktury publicznej* i usług publicznych</p> |

3. Programy rozwoju dla obszaru funkcjonalnego (OF) (Kryterium 3) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|--|--|---|---|---|
| <p>✓ 1. Zaplanowano opracowanie strategii rozwoju dla OF</p> | <p>✓ 2. Trwają prace nad strategią rozwoju dla OF</p> <p>✓ 1. Zaplanowano opracowanie co najmniej jednej strategii / programu sektorowego dla OF</p> | <p>3. Strategia rozwoju dla OF została opracowana</p> <p>✓ 4. W trakcie pracy nad strategią uwzględniono zagadnienia spójności przestrzennej w ramach OF</p> <p>✓ 5. W trakcie prac nad strategią wykorzystano metody partycypacji społecznej</p> <p>✓ 2. Trwają prace nad co najmniej jedną strategią / programem sektorowym dla OF</p> <p>✓ 3. W pracach nad strategią / programem sektorowym dla OF wykorzystano metody partycypacji społecznej</p> <p>✓ 1. Zaplanowano opracowanie WPI / WPF dla OF</p> <p>1. Opracowano dokumentację dla co najmniej jednego projektu realizującego Strategię OF</p> | <p>6. Strategia dla OF została uchwalona</p> <p>✓ 7. W ramach diagnozy sytuacji dokonano bilansu popytu i podaży na główne kategorie usług, z punktu widzenia sytuacji demograficznej i zdiagnozowanych oczekiwań mieszkańców / interesariuszy, w tym przeprowadzono badania opinii</p> <p>4. Co najmniej jedna strategia sektorowa dla OF została opracowana</p> <p>5. Co najmniej jedna strategia sektorowa dla OF została uchwalona</p> <p>2. Trwają prace nad WPI / WPF dla OF</p> <p>2. Opracowano dokumentację dla co najmniej kilku projektów realizujących Strategię OF</p> | <p>8. Strategia dla OF jest wdrażana</p> <p>✓ 9. Wdrażanie Strategii dla OF jest monitorowane i poddawane ocenie z wykorzystaniem wyników badań opinii interesariuszy w OF</p> <p>6. Co najmniej jedna strategia sektorowa dla OF jest wdrażana</p> <p>✓ 7. Wdrażanie strategii sektorowej (-ych) dla OF jest monitorowane i poddawane ocenie</p> <p>3. WPI / WPF dla OF został opracowany, przyjęty i jest wdrażany</p> <p>4. Wdrażanie WPI / WPF dla OF jest monitorowane. Plan jest aktualizowany</p> <p>3. Przyjęte do realizacji projekty wdrażane są w sposób zintegrowany</p> <p>4. Wdrażanie projektów jest monitorowane i poddawane ocenie</p> |

4. Integracja usług publicznych i infrastruktury w OF (Kryterium 4) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|--|--|---|--|---|
| <p>✓ 1. Partnerzy zadeklarowali chęć współdziałania w celu integracji rozwoju lub koordynacji funkcjonowania infrastruktury technicznej i/lub społecznej na terenie OF</p> | <p>✓ 1. Partnerzy zadeklarowali chęć współdziałania w celu integracji / koordynacji usług publicznych na terenie OF</p> <p>✓ 2. Partnerzy są w trakcie przygotowania co najmniej 1 wspólnego projektu** budowy, modernizacji lub koordynacji funkcjonowania infrastruktury technicznej i/lub społecznej w OF</p> | <p>✓ 2. Partnerzy przeanalizowali parametry jakościowe i ilościowe przynajmniej 1 podstawowej usługi publicznej*, dostarczanej przez jednostki samodzielnie</p> <p>3. Partnerzy przygotowali i realizują przynajmniej 1 wspólny projekt** budowy lub modernizacji lub koordynacji funkcjonowania infrastruktury technicznej / społecznej w OF. Projekt przewidziano w dok. strategicznych partnerstwa</p> | <p>✓ 3. Partnerzy powierzyli realizację przynajmniej 1 podstawowej usługi publicznej* wybranemu podmiotowi, w oparciu o uzgodnione parametry jakościowe</p> <p>✓ 4. Jakość przynajmniej 1 powierzonej usługi jest poddawana monitoringowi i podlega ocenie przez odbiorców, z wykorzystaniem różnych dostępnych narzędzi</p> <p>4. Partnerzy przygotowali i realizują przynajmniej 2 wspólne projekty** budowy, modernizacji lub koordynacji funkcjonowania infrastruktury technicznej / społecznej w OF. Projekty te przewidziano w dok. strategicznych partnerstwa</p> | <p>✓ 5. Partnerzy powierzyli realizację przynajmniej 2 podstawowych usług publicznych* wybranemu podmiotowi, w oparciu o uzgodnione parametry jakościowe</p> <p>✓ 6. Jakość przynajmniej 2 powierzonych usług jest poddawana monitoringowi i podlega ocenie przez odbiorców, z wykorzystaniem różnych dostępnych narzędzi</p> <p>5. Partnerzy zrealizowali i rozliczyli przynajmniej 3 wspólne projekty** budowy, modernizacji lub koordynacji infrastruktury technicznej / społecznej w OF. Projekty te przewidziano w dok. strategicznych partnerstwa</p> |

5. Stopień integracji między dokumentami strategicznymi i operacyjnymi partnerstwa a odpowiadającymi im dokumentami partnerów (JST) (Kryterium 5) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|---|--|--|---|--|
| 1. Co najmniej kilka JST podjęło działania, aby zaznajomić odpowiedni personel i radnych z dokumentami strategicznymi partnerstwa | <p>1. Co najmniej w kilku JST wykonano przegląd dokumentów strategicznych (w tym mpzp i studium) i operacyjnych, pod kątem spójności* z odpowiednimi dokumentami partnerstwa oraz określono działania niezbędne dla uspoźnienia własnych dokumentów z dokumentami partnerstwa</p> <p>2. Wszystkie JST podjęły działania, aby zaznajomić odpowiedni personel i radnych z dokumentami strategicznymi partnerstwa</p> | <p>2. Co najmniej w kilku JST wykonano systematyczne przeglądy** dokumentów strategicznych i operacyjnych, pod kątem spójności* z odpowiednimi dokumentami partnerstwa oraz określono działania niezbędne dla uspoźnienia własnych dokumentów z dokumentami partnerstwa</p> <p>1. Co najmniej 1 JST monitoruje kluczowe dokumenty swoich sąsiadów oraz przekazuje im własne strategie i plany, dążąc do zminimalizowania konfliktów i niespójności w działaniach na terenie OF</p> | <p>3. W większości JST wykonano systematyczne przeglądy** dokumentów strategicznych i operacyjnych, pod kątem spójności* z odpowiednimi dokumentami partnerstwa oraz określono działania niezbędne dla uspoźnienia własnych dokumentów z dokumentami partnerstwa</p> <p>2. Co najmniej kilka JST monitoruje kluczowe dokumenty swoich sąsiadów oraz przekazuje im własne strategie i plany, dążąc do zminimalizowania konfliktów i niespójności w działaniach na terenie OF</p> | <p>4. W większości JST dokumenty partnerów są na bieżąco dostosowywane do zmian wprowadzanych w dokumentach strategicznych i operacyjnych partnerstwa</p> <p>5. W większości JST systematyczny monitoring spójności* programów strategicznych i operacyjnych z dokumentami partnerstwa prowadzony jest w oparciu o ustaloną procedurę</p> <p>3. Większość JST w partnerstwie monitoruje kluczowe dokumenty sąsiadów oraz przekazuje im własne strategie i plany, dążąc do zminimalizowania konfliktów i niespójności w działaniach na terenie OF</p> |

6. Skład partnerstwa z punktu widzenia jego potrzeb (Kryterium 6) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|---|---|---|--|--|
| ✓ 1. Partnerstwo zostało utworzone przez kilka jednostek samorządu terytorialnego, które pierwsze wykazały inicjatywę i podjęły działania organizacyjne | ✓ 2. W skład partnerstwa zdecydowała się wejść większość jednostek samorządu lokalnego, które tworzą OF | ✓ 3. W skład partnerstwa wchodzi wszystkie jednostki samorządu lokalnego tworzące OF 4. W skład partnerstwa wchodzi niektóre zainteresowane organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, organizacje przedsiębiorców i/lub inne podmioty | 5. Skład partnerstwa obejmuje szeroką reprezentację partnerów społecznych i gospodarczych, których statutowe zainteresowania korespondują z zakresem działania partnerstwa (organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy i/lub ich organizacje) 6. W skład partnerstwa wchodzi także inne podmioty publiczne, których działania mogą wspomóc realizację celów partnerstwa, oraz (ewentualnie) inne zainteresowane podmioty ✓ 1. Skład partnerstwa jest optymalny z punktu widzenia kompleksowo zdiagnozowanych potrzeb OF | ✓ 2. Skład partnerów jest dostosowywany do zmieniających się potrzeb - na podstawie wyników okresowej aktualizacji diagnozy problemów OF |

7. Komunikacja partnerstwa z mieszkańcami i innymi interesariuszami OF (Kryterium 7) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|---|--|---|---|---|
| <ul style="list-style-type: none">✓ 1. Informacje ukazują się nieregularnie, zgodnie z kalendarzem ważniejszych wydarzeń✓ 3. Informacje dotyczą wybranych wydarzeń związanych z działaniami partnerstwa✓ 1. Partnerzy samodzielnie informują mieszkańców i podmioty ze swego terenu o swoich działaniach✓ 1. Informacje są ogólne i są skierowane do wszystkich mieszkańców danej JST✓ 1. Informacje przekazywane są w sposób zwyczajowo przyjęty | <ul style="list-style-type: none">✓ 2. Informacje ukazują się w lokalnych mediach*, a także na stronach własnych partnerów1. Głównym źródłem informacji zwrotnej są konsultacje przygotowanych już przez partnerstwo dokumentów planistycznych / strategicznych | <ul style="list-style-type: none">2. Informacje ukazują się regularnie, w ustalonych i zadeklarowanych wcześniej odstępach czasu - np. stała rubryka itp.✓ 4. Przekazywane informacje dotyczą wszystkich kluczowych wydarzeń związanych z działaniami partnerstwa2. Wyznaczono osobę odpowiedzialną za koordynację działań informacyjnych partnerstwa2. Podjęto pracę nad wspólną polityką informacyjną, która będzie identyfikowała potrzeby informacyjne różnych grup odbiorców3. Funkcjonuje wspólna strona www partnerstwa oraz (ewentualnie) stosowane są inne wspólne narzędzia**✓ 4. Rozwiązania techniczne umożliwiają interesariuszom z OF przekazywanie informacji zwrotnej✓ 2. Partnerstwo konsultuje treść kluczowych dokumentów strategicznych / planistycznych już na etapie tworzenia założeń / projektów dokumentów | <ul style="list-style-type: none">3. Własne działania informacyjne partnerów uzupełniają wspólną regularną informację firmowaną przez partnerstwo3. Przygotowano i przyjęto wspólną politykę informacyjną4. Dostarczana jest informacja sprofilowana do zainteresowań poszczególnych grup odbiorców✓ 5. System informacji wykorzystuje różne narzędzia komunikacyjne**, w tym co najmniej biuletyn partnerstwa lub narzędzia spełniające równorzędne funkcje✓ 6. System informacji zawiera rozwiązania pozwalające i zachęcające do przekazywania informacji zwrotnej oraz przekazywania własnych informacji przez interesariuszy z OF3. Partnerstwo prowadzi regularne badania*** dot. oczekiwań mieszkańców i podmiotów nt. kierunków rozwoju OF i opinii o usługach publicznych4. Odbywają się debaty publiczne na najważniejsze tematy wspólne dla mieszkańców OF5. Partnerstwo w pewnych przypadkach włącza w swoje prace przedstawicieli beneficjentów usług | <ul style="list-style-type: none">5. Informacja uwzględnia wszystkie kluczowe wydarzenia dotyczące partnerstwa ale wykracza również poza tematykę aktualnie realizowanych działań4. Prowadzona jest wspólna polityka informacyjna5. Wspólna polityka informacyjna partnerstwa jest okresowo oceniana, z wykorzystaniem opinii partnerów oraz interesariuszy. Wnioski z oceny są wykorzystywane w praktyce6. Wspólna polityka informacyjna jest okresowo porównywana z praktyką stosowaną przez inne partnerstwa✓ 7. Prowadzona jest dwustronna komunikacja między partnerstwem i jego interesariuszami✓ 6. Partnerstwo wykorzystuje informację zwrotną dostarczoną w ramach systemu komunikacji✓ 7. Partnerstwo wykorzystuje wyniki przeprowadzonych badań i wkład przedstawicieli beneficjentów usług w celu doskonalenia swoich działań |

8. Przestrzeń debaty i dialogu między partnerami oraz komunikacja wewnętrzna (Kryterium 8) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|---|--|--|---|--|
| <p>✓ 1. W skład partnerstwa wchodzi JST</p> <p>✓ 1. Ogólna strategia rozwoju OF lub koordynacja działań w przynajmniej 1 obszarze usług</p> <p>✓ 1. Rada Partnerstwa* spotyka się nie rzadziej niż raz na dwa lata</p> <p>✓ 1. Istotne opracowania i dokumenty dystrybuowane są wśród wszystkich partnerów oraz omawiane na spotkaniach partnerstwa</p> <p>✓ 1. Bieżąca komunikacja między partnerami prowadzona jest w oparciu o podstawowe narzędzia przepływu informacji**</p> <p>1. Informacje lidera nt. stanu prac i bieżących planów przekazywane są partnerom okazjonalnie i w różnorodnej formie</p> | <p>2. W skład partnerstwa wchodzi JST oraz organizacje pozarządowe albo przedsiębiorcy lub ich stowarzyszenia</p> <p>✓ 2. Ogólna strategia rozwoju OF oraz koordynacja / integracja działań w przynajmniej 1 obszarze usług</p> <p>✓ 2. Rada Partnerstwa* spotyka się nie rzadziej niż raz na rok</p> <p>✓ 4. Decyzje strategiczne podejmowane są w drodze głosowania i poprzedzone dyskusją</p> <p>✓ 2. Partnerzy mają możliwość merytorycznej dyskusji na etapie formułowania założeń i wstępnych koncepcji dokumentów i planów</p> <p>✓ 3. Partnerzy nie rzadziej niż raz na rok dokonują oceny postępów działań partnerstwa względem założonych celów</p> <p>✓ 2. Informacje lidera nt. stanu prac i bieżących planów przekazywane są wszystkim partnerom regularnie, choć mogą przybierać różne formy</p> | <p>3. W skład partnerstwa wchodzi JST, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy lub ich stowarzyszenia</p> <p>✓ 3. Ogólna strategia rozwoju OF oraz koordynacja / integracja działań w przynajmniej 2 obszarach usług</p> <p>✓ 4. Partnerstwo tworzy mieszane zespoły robocze</p> <p>✓ 5. W pracach zespołów roboczych uczestniczą przedstawiciele różnych partnerów</p> <p>2. W bieżącej komunikacji między partnerami, obok instrumentów podstawowych, wykorzystywane jest również co najmniej jedno dodatkowe narzędzie***</p> | <p>✓ 4. Ogólna strategia rozwoju OF oraz koordynacja / integracja działań w przynajmniej 3 obszarach usług</p> <p>✓ 3. Rada Partnerstwa* spotyka się nie rzadziej niż dwa razy w roku</p> <p>✓ 6. W pracach zespołów roboczych uczestniczą przedstawiciele większości partnerów</p> <p>3. W bieżącej komunikacji między partnerami, obok instrumentów podstawowych, wykorzystywane są co najmniej dwa dodatkowe narzędzia***</p> <p>3. Informacje lidera nt. stanu prac i bieżących planów przekazywane są wszystkim partnerom regularnie w ustalonej, powtarzalnej formie - np. okresowe sprawozdanie lub przegląd spraw</p> | <p>4. W skład partnerstwa wchodzi JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy lub ich stowarzyszenia oraz inne instytucje publiczne i/lub ośrodki naukowe</p> <p>✓ 5. Ogólna strategia rozwoju OF oraz koordynacja / integracja działań w więcej niż 3 obszarach usług</p> <p>5. Decyzje strategiczne podejmowane są w drodze konsensusu</p> <p>4. Jakość systemu wewnętrznej komunikacji w partnerstwie jest okresowo oceniana przez partnerów</p> |

9. Monitoring i ewaluacja działań partnerstwa (Kryterium 9) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|--|---|---|---|---|
| <p>✓ 1. Określono ogólny cel partnerstwa oraz działania które mają doprowadzić do jego realizacji</p> <p>✓ 1. Nie wykonano jeszcze samooceny rozwoju partnerstwa</p> | <p>2. Określono wymierne wskaźniki, pozwalające mierzyć stopień realizacji planowanych efektów i rezultatów</p> <p>1. Wyznaczono osobę / zespół odpowiedzialny za koordynację działań monitoringowych</p> <p>2. Rozpoczęto monitoring. Opracowano co najmniej 1 raport nt. postępów prowadzonych działań</p> <p>✓ 1. Zorganizowano przynajmniej 1 przeglądowe spotkanie partnerów, służące ocenie postępów względem celów partnerstwa</p> | <p>3. Raporty partnerstwa zawierają informację o zrealizowanych wartościach wsk. produktów</p> <p>3. Zadania związane z monitoringiem zostały zaplanowane</p> <p>4. Raporty nt. postępów partnerstwa opracowywane są nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy</p> <p>2. Zorganizowano przynajmniej 2 przeglądowe spotkania partnerów, służące ocenie postępów względem celów partnerstwa</p> <p>3. Wykonano przynajmniej 1 badanie ewaluacyjne*</p> <p>1. Raporty ewaluacyjne wykorzystywane są w ramach systemu sprawozdawczości - dla sponsorów</p> <p>2. Partnerzy co najmniej 1 raz wykonali samoocenę stanu rozwoju partnerstwa</p> | <p>4. Raporty partnerstwa zawierają informację o zrealizowanych wartościach wsk. produktów i rezultatów</p> <p>5. Opracowano procedury i narzędzia do monitorowania postępów - wzór raportu merytorycznego i finansowego</p> <p>4. Wykonano przynajmniej 2 badania ewaluacyjne*, w tym co najmniej 1 zlecono ewaluatorowi zewnętrznemu</p> <p>2. Raporty ewaluacyjne są upubliczniane w ograniczonym zakresie - wśród partnerów i wybranych podmiotów zewnętrznych</p> <p>3. Partnerzy corocznie wykonują samoocenę stanu rozwoju partnerstwa</p> | <p>5. Raporty partnerstwa zawierają informację o zrealizowanych wartościach wsk. produktów, rezultatów i oddziaływania</p> <p>6. Raporty nt. postępów partnerstwa opracowywane są nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy</p> <p>5. Przeglądowe spotkania ewaluacyjne partnerów odbywają się regularnie, nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy</p> <p>6. Badania ewaluacyjne* wykonywane są regularnie (nie rzadziej niż raz na rok), zwykle przez zewnętrznych ewaluatorów</p> <p>7. Udokumentowano przykłady usprawnień wdrożonych w efekcie podjętych działań ewaluacyjnych</p> <p>3. Raporty ewaluacyjne są upubliczniane bez ograniczeń - są dostępne dla wszystkich zainteresowanych</p> |

10. Wzajemne zaufanie (Kryterium 10) DATA DRUKU: 2022-10-05

| Stadium 1 | Stadium 2 | Stadium 3 | Stadium 4 | Stadium 5 |
|--|---|---|--|---|
| Niski poziom zaufania między partnerami | Dostateczny poziom zaufania między partnerami (pozwalający na podejmowanie wspólnych działań) | Wystarczający (do skutecznego współdziałania) poziom zaufania między partnerami | Wysoki poziom zaufania między partnerami | Bardzo wysoki poziom zaufania między partnerami |